

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
EKONOMIKAS UN VADĪBAS FAKULTĀTE
Publiskās pārvaldes, demogrāfijas un sociālekonomiskās statistikas katedra

**PREZIDENTŪRAS ES PADOMĒ DIENAS KĀRTĪBAS VEIDOŠANA: LATVIJAS
PREZIDENTŪRAS PASĀKUMU IZGLĪTĪBAS JOMĀ PIEMĒRS**

The Presidency of the Council of the EU agenda-setting: example of the Latvian Presidency's
events on education

MAĢISTRA DARBS
Sabiedrības vadības maģistra studiju programma

Autors: **Karīna Tkačuka**

Studenta apliecības Nr.: kt11027

Darba vadītājs: profesore Dr. ekon. Inta Ciemiņa

RĪGA 2016

ANOTĀCIJA

Maģistra darbs "Prezidentūras ES Padomē dienas kārtības veidošana: Latvijas prezidentūras pasākumu izglītības jomā piemērs" ir veltīts Latvijas prezidentūras ES Padomē lomai izglītības jomas pasākumu dienas kārtību veidošanā.

Darba hipotēze ir "Prezidējošai valstij ir noteicoša loma prezidentūras pasākumu dienas kārtības veidošanā" kas apstiprinās daļēji, jo prezidentūras dienas kārtības veidošanā piedalās arī Eiropas Komisija un ES dalībvalstis.

Darba mērķis - izvērtēt Latvijas prezidentūras izglītības jomas pasākumu saturisko un organizatorisko dienas kārtību veidojošās institūcijas un notikumus, un izstrādāt priekšlikumus prezidentūras laikā iegūto zināšanu, prasmju un kompetences izmantošanai izglītības sistēmas politikas mērķtiecīgai attīstībai - tiek sasniegts darba gaitā ar literatūras, tiesību aktu un interviju palīdzību.

Atslēgvārdi: prezidentūra ES Padomē, Latvijas prezidentūra, dienas kārtība, izglītības joma.

ANNOTATION

Master's thesis "The Presidency of the Council of the EU agenda-setting: example of the Latvian Presidency's events on education" is devoted to the agenda-setting role of the Latvian Presidency of the Council of the EU on events on education.

Hypothesis is as follows: "Presidency has a decisive role on the event agenda-setting" which is partially approved, as in the agenda-setting process participates as well the European Commission and the EU member-states.

The aim of the thesis is to evaluate the Latvian Presidency's event organizational and content agenda-setting institutions and occurrences, as well to develop guidelines for educational system advancement based on the knowledge, competencies and skills attained on the time of Presidency. Aim is achieved by literature, legislation and interviews analysis.

Keywords: Presidency of the Council of the EU, Latvian Presidency, agenda-setting, education field.

SATURS

Ievads	7
1. Prezidentūra ES Padomē	11
1.1. ES vēsturē, svarīgākie tiesību akti un izglītības jomas jautājumi ES	11
1.1.1. ES un ES Padomes vēsturiskais ieskats	11
1.1.2. ES tiesību aktu ES kompetences ietvaros, izglītības jomas vietas ES likumdošanā novērtējums	13
1.1.3. Izglītības jautājumu ES attīstības izpēte	15
1.2. Lēmumu pieņemšana ES un ES Padomes loma tajā, ES Padomes darbība.....	16
1.2.1. ES Padomes loma lēmumu pieņemšanā ES analīze.....	16
1.2.2. ES Padomes struktūras izpēte	19
1.2.3. ES Padomes darbības tiesiskā regulējuma un balsošanas izpēte	24
1.2.4. Eiropadome, ES Padome un prezidentūra: funkciju sadalījuma analīze.....	26
1.3. Prezidentūras ES Padomē tiesiskais un teorētiskais ietvars	27
1.3.1. Prezidentūras ES Padomē svarīgāko procesu novērtējums.....	27
1.3.2. ES Padomes reglamenta un prezidentūras lomas tajā analīze.....	29
1.3.3. Prezidentūras ES Padomē dienas kārtības ietekmēšanas veidu izpēte.....	30
1.4. Secinājumi.....	36
2. Dānijas, Lietuvas un Ungārijas prezidentūru pieredzes novērtējums	38
2.1. Valstu izvēles pamatojums.....	38
2.2. Dānijas prezidentūras analīze.....	40
2.3. Lietuvas prezidentūras analīze	42
2.4. Ungārijas prezidentūras analīze	45
2.5. Secinājumi.....	47
3. Latvijas prezidentūra ES Padomē	49
3.1. Latvijas prezidentūras īstenošanā iesaistīto pušu izpēte	49
3.2. Itālijas, Latvijas un Luksemburgas prezidentūras valstu trio izpēte	51
3.3. Latvijas prezidentūras ES Padomē programmas, prioritāšu un mērķu analīze	52

3.4. Latvijas prezidentūras rezultātu analīze	55
3.5. Latvijas prezidentūras ES Padomē pasākumu izglītības jomā, ko rīkoja Izglītības un zinātnes ministrija raksturojums	58
3.5.1. Āzijas-Eiropas izglītības ministru sanāksmes sagatavošanas grupas un Āzijas-Eiropas izglītības ministru sanāksme	58
3.5.2. Augsta līmeņa darba grupa.....	59
3.5.3. Boloņas procesa vadības grupas sanāksmes	60
3.5.4. Augstākās izglītības ģenerāldirektoru sanāksme	61
3.5.5. Profesionālās izglītības un apmācības ģenerāldirektoru sanāksmes un Profesionālās izglītības un apmācības ministru, sociālo partneru un EK pārstāvju sanāksme	62
3.5.6. ES vispārējās izglītības ģenerāldirektoru sanāksme	63
3.6. Ekspertu intervijas un to rezultātu analīze	64
3.7. Secinājumi.....	77
4. Ieteikumu izstrāde	79
4.1. Nodaļas mērķi un metodoloģija	79
4.2. Ieteikumu izstrāde	80
4.3. Secinājumi.....	83
Secinājumi un priekšlikumi.....	84
Izmantotā literatūra un avoti	88
1.pielikums	96
2.pielikums	97
3.pielikums	112
4.pielikums	119
5.pielikums	124
6.pielikums	129
7.pielikums	135

APZĪMĒJUMU SARAKSTS

ES - Eiropas Savienība

EK - Eiropas Komisija

Padome - Eiropas Savienības Padome, Ministru Padome

IZM - Izglītības un zinātnes ministrija

ID - Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības departaments

PIAD - Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas iniciatīvu un attīstības departaments

AIZID - Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departaments

Coreper - Pastāvīgo pārstāvju komiteja

MFF - Daudz gadu finanšu shēma

JHA - Tieslietas un iekšlietas

IEVADS

Maģistra darbs "Prezidentūras ES Padomē dienas kārtības veidošana: Latvijas prezidentūras pasākumu izglītības jomā piemērs" ir veltīts Latvijas prezidentūras ES Padomē lomai izglītības jomas pasākumu dienas kārtību veidošanā. Latvijas prezidentūra noritēja visai nesen, 2015.gada pirmajā pusē, līdz ar ko šī tēma ir aktuāla un vēl nav pietiekami izpētīta.

Izglītība paaugstina cilvēkkapitāla ražotspēju, sabiedrības labklājību. Izglītība ne velti tiek ņemta vērā, salīdzinot valstis savā starpā un aprakstot dzīves līmeni. Eiropas Savienība, kas no paša sākuma bija tikai Ogļu un tērauda kopiena, aukstā kara laikā apzinājās, ka tai jāattīstās straujāk, lai varētu sasniegt ASV un Krievijas līmeni, un uzņēmās regulēt ne tikai lauksaimniecības un tirdzniecības funkcijas, bet arī izglītības (un citas) funkcijas. Kaut gan joprojām Eiropas Savienības lēmumiem izglītības jomā ir ieteicošs raksturs, ir citas Eiropas līmeņa organizācijas un programmas, kas nodarbojas ar izglītības jautājumiem, un tās ir: Boloņas process, Erasmus+, OECD (Economiskās sadarbības un attīstības organizācija (*Organisation for Economic Co-operation and Development*)) un citas.

Eiropas Savienības Padome, jeb Ministru Padome, ir viena no ES institūcijām, kas, sanākot desmit dažādos sastāvos (atkarīgs no jautājumu jomas)¹, lemj arī par izglītības politikas vadlīnijām, jeb "politisko kursu". Lēmumu virzība ES Padomē notiek dažādos līmeņos, bet augstākais, ministru līmenis, parasti notiek ES Padomes prezidentūras laikā. Arī Latvijai bija tas gods un izaicinājums noturēt pusgada laikā svarīgākās ministru sanāksmes 2015.gada pirmajā pusē, starp kurām bija izglītības ministru sanāksmes un citas ar izglītību saistītas ES līmeņa sanāksmes. Prezidentūras laikā prezidējošai valstij ir iespēja izcelties uz citu valstu fona un virzīt politisko lēmumu pieņemšanu. Tādai mazai valstij kā Latvija, tā ir iespēja, kas dota aptuveni reizi 14 gados, kas jāizmanto. Latvijai tā bijusi unikāla pieredze - ES līmeņa sanāksmju noturēšana, vadīšana un organizēšana. Tieši tādēļ ir svarīgi veikt šo pētījumu un uzzināt, kāda bijusi Latvijas prezidentūras loma pasākumu dienas kārtību izveidē, kā arī kādas bijušas grūtības, izaicinājumi, šķēršļi, veidojošie un ietekmējošie aspekti.

Kaut gan pagājis teju gads pēc Latvijas prezidentūras beigām, nav sastopami analītiski zinātniski pētnieciski darbi par Latvijas prezidentūras analīzi un novērtējumu, īpaši izglītības jomā. Ir vairāki pētnieciskie darbi, kas rakstīti pirms prezidentūras un tādi, kas apskata ļoti šaurus aspektus, kas neatbilst un nav pielietojami šī maģistra darba ietvaros. Tāpat ir prezidentūras novērtējums, kuru izstrādājis publiskais sektors, līdz ar ko tas arī nav objektīvs, jo apskata tikai pozitīvo pieredzi un pozitīvus sasniegumus, kā arī ir pārāk vispārīgs. Ir svarīgi

---

¹ "Eiropas Savienības Padome." EUROPA. Skatīts 2.maijā, 2016. http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/council-eu/index_lv.htm.

izanalizēt Latvijas prezidentūras pasākumu ietekmējošus aspektus, lai izstrādātu priekšlikumus turpmākam Izglītības un zinātnes ministrijas darbam ES līmeņa pasākumu organizēšanā un dienas kārtības izveidē.

Darba autore ir piedalījies Latvijas prezidentūras pasākumu organizēšanā, līdz ar ko viņai ir interese izpētīt sava paveiktā darba rezultātus. Tā kā darba autore vēl joprojām strādā Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas iniciatīvu un attīstības departamentā, kurš Izglītības un zinātnes ministrijas vārdā ir uzņēmies organizēt (vai pārbaudīt izpildi) visus pasākumus izglītības jomā, būs vieglāk ne tikai saņemt nepieciešamo informāciju, bet arī konsultēties pie speciālistiem un ekspertiem. Turklāt darba autorei nāksies visu saņemto informāciju analizēt no kritiskā viedokļa - pirmkārt domājot par darba pētnieciskumu. Visu augstāk minēto iemeslu dēļ darba autore ir izvēlējusies šo darba tēmu un ir norobežojusi to ar izglītības jomu.

Šajā maģistra darbā tiek izvirzīta hipotēze, kas ir sekojoša: **Prezidējošai valstij ir noteicoša loma prezidentūras pasākumu dienas kārtības veidošanā.** Kas izriet arī no nosaukuma, uz hipotēzi atbilde tiek sniegta, analizējot Latvijas prezidentūras lomu savu pasākumu dienas kārtību veidošanā. Tiek izvirzīti arī papildus pētāmie jautājumi: Kas ir prezidentūra ES Padomē? Kā notiek prezidentūras dienas kārtības izveide un kas iesaistās šajā procesā? Kādi ir dienas kārtības veidojošie spēki? Kāda bijusi citu valstu pieredze dienas kārtības izveidē un īstenošanā? Vai un kā ir mainījusies Latvijas prezidentūras dienas kārtība pirms un prezidentūras laikā? Vai un kā Latvija ir aizstāvējusi savu viedokli dažādos, arī organizatoriskos jautājumos? Darba ietvaros ir uzstādīti arī citi vairāki jautājumi, kas palīdz uz augstāk minētiem pētāmiem jautājumiem atbildēt.

Konkrētā maģistra **darba mērķis** ir, analizējot pieejamos dokumentos, literatūru, citus informācijas avotus un intervijās sniegto informāciju, izvērtēt Latvijas prezidentūras ES Padomē izglītības jomas pasākumu saturisko un organizatorisko dienas kārtību veidojošās institūcijas un notikumus, un izstrādāt priekšlikumus prezidentūras laikā iegūto zināšanu, prasmju un kompetences izmantošanai izglītības sistēmas politikas mērķtiecīgai attīstībai. Pētījuma **objekts** ir Latvijas prezidentūra ES Padomē, savukārt pētījuma **priekšmets** - Latvijas prezidentūras ES Padomē dienas kārtība.

Formulētā darba mērķa sasniegšanai pētījuma procesā ir pakārtoti šādi darba uzdevumi:

- izanalizēt teorētiski-metodoloģiskās pieejas prezidentūras ES Padomē no vadībzinātnes perspektīvas;
- izpētīt un raksturot ES Padomes prezidentūru būtību un organizatoriskos aspektus;
- apzināt Latvijas prezidentūras ES Padomē izglītības jomā norisi un tās pasākumu veidošanā iesaistītās institūcijas un ietekmējošos notikumus:

- a) novērtēt Latvijas prezidentūras plānotās un īstenotās norises savstarpējo atbilstību

b) analizēt pasākumu izglītības jomā dienas kārtības un to veidošanas mehānismus

c) raksturot pasākumu organizatoriskos aspektus

- izstrādāt priekšlikumus ES līmeņa pasākumu efektīvas vadības nodrošināšanai turpmākām prezidentūrām ar līdzīgu ģeopolitisku stāvokli;
- izstrādāt ieteikumus Izglītības un zinātnes ministrijai ES un cita līmeņa pasākumu plānošanas darba procesa pilnveidošanai.

Darbā raksturota ES un ES Padomes darbība, sniegts ieskats ES Padomes pilnvaru un funkciju klāstā un analizēta tieši prezidentūras loma ES Padomē un tās funkcijas. Īpaša uzmanība veltīta Latvijas prezidentūras raksturojumam – gan pirmsprezidentūras sagatavošanas posmam, gan prezidentūras norises analīzei. Tas ir nepieciešams, lai jau šajā posmā izkristalizētos fons, kurā Latvija ir gatavojusies savai prezidentūrai un kā tajā posmā ir rīkojusies. Bet lai atrastu atšķirības, tiek aplūkots arī parasts lēmumu pieņemšanas un sadarbības process starp ES un Latviju. Nedaudz skartas arī citas Latvijas prezidentūrā iesaistītās puses, lai turpmāk būtu dziļa sapratne par darbā izklāstītiem aspektiem. Darba otrā lielākā daļa sastāv no intervijām un analīzes, kas ļaus atbildēt uz galvenajiem pētāmiem jautājumiem.

Maģistra darbā tiek izmantota kvalitatīvā pētniecības metode. Salīdzināšana tiek veikta, prezidentūras ierasto kārtību (informācijas avots: literatūra un tiesību akti) salīdzinot ar Latvijas prezidentūras pasākumu norises praksi. Var teikt, ka šis darbs ir gadījuma analīze, jo analizē ES Padomes prezidentūru tieši Latvijā. Strukturētās intervijās darba autore intervē vairākus speciālistus un ekspertus izglītības jomā, kas bija iesaistīti Latvijas prezidentūrā - gan satura, gan loģistikas izveidē, lai saņemtu ekspertu viedokļus un to informāciju, kas nav plaši pieejama un varēs turpmāk analizēt. Tāpat tiek veikta padziļināta notikumu un Latvijas rīcības analīze, kurai darba autore sniedz savu vērtējumu.

Pētījuma periods aptver trīs posmus: Latvijas gatavošanās prezidentūrai (pirms 2015.gadam), Latvijas prezidentūras laiks (2015.gada 1.janvāris - 30.jūnijs), kā arī laiks pēc Latvijas prezidentūras (aptuveni gads, 2015.-2016.). Šāds pētījuma periods nepieciešams, jo tiešā veidā saistīts ar pētījuma objektu - Latvijas prezidentūru ES Padomē. Pētījumā nedaudz skarti vēsturiskie apstākļi, arī pagājušā gadsimta laiks kopš ES un ES Padomes dibināšanas, kas nepieciešams ES un Padomes ierastās kārtības salīdzināšanai.

Ņemot vērā, ka pētījuma objekts ir ļoti plašs, darba autore to sašaurina, analizējot ES Padomes prezidentūru, īpašu akcentu liekot uz tieši Latvijas prezidentūras pasākumiem izglītības jomā, kurus organizēja Izglītības un zinātnes ministrija Latvijā. Vislielākais fokuss tiek vērsts uz Latvijas prezidentūras izglītības jomas pasākumu dienas kārtību veidojošiem un ietekmējošiem aspektiem.

Maģistra darbā tiek izmantoti visi pieejamie informācijas avoti - tīmekļa vietnes www.eu2015.lv, www.europa.eu, Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis www.eur-lex.europa.eu, un citas ar tematu saistītas tīmekļa vietnes, kas satur oficiālu informāciju, kurai ir augsta ticamības pakāpe. Tāpat tiek izmantoti zinātniskie raksti, pieejami Latvijas Universitātes studentiem, elektroniskajās abonētās datubāzēs. Darbā tiek apskatīti arī citi pieejamie zinātniskie raksti, dokumenti, tiesību akti, kā arī grāmatas, kas atbilst darba tēmai. Darbā kā būtisks informācijas avots izmantotas intervijas, jo šī informācija saņemta no ekspertiem.

Šī pētnieciskā darba ietvaros tiek izmantota Čikāgas stila atsauču sistēma, pamatojoties uz darba izstrādes metodiskiem norādījumiem. Atsauces uz katru izmantoto avotu izvietotas katras lapas apakšā, zemsvītrā, kā arī pilns izmantoto avotu saraksts pieejams darba beigās.

1. PREZIDENTŪRA ES PADOMĒ

1.1. ES vēsturē, svarīgākie tiesību akti un izglītības jomas jautājumi ES

Šī apakšnodaļa, kā jau varēja saprast no tās nosaukuma, ir veltīta Eiropas Savienībai, jo pirms iedziļināties, kas ir prezidentūra Eiropas Savienības Padomē, nepieciešams apskatīt ES vēsturi, lai redzētu, kā ir veidojusies ES, kā ES izveidojusies ES Padome. Apakšnodaļa palīdzēs izprast galveno institūciju funkcijas un uzzināt to vecos nosaukumus, galvenos tiesību aktus, kas reglamentē ne tikai ES darbu, bet arī nosaka ES kompetences izglītības jautājumos, apskata arī vēsturisko kontekstu, kas ir svarīgi šī maģistra darba turpmākās analītiskās daļas ietvaros.

1.1.1. ES un ES Padomes vēsturiskais ieskaits

Eiropas Savienības kā valstu apvienības ideja nav jauna. Kā piemēru varētu pieminēt Romas impēriju, Amerikas Savienotās valstis. Straujākai attīstībai un izaugsmei valstīm jāapvienojas un jātiecas uz vienu mērķi, bet lai apvienotos jābūt iemeslam – ārkārtas notikumam un/vai vienas idejas popularitātes augšanai.

ES parādījies kā atbilde uz pagātnes kariem un preventatīvs pasākums nākotnes kariem, un arī kā atbilde uz pasaules spēku bipolarizāciju (ASV un Krievija). Cīņa par resursiem Otrā pasaules karā izvirzījusies īpaši asiņaina, un lai Eiropas valstis (īpaši Vācija un Francija) vairāk nekarotu, 1949.gadā tika izveidota Eiropas padome (*Council of Europe*) un 1951.gadā Eiropas Ogļu un tērauda kopiena (*European Coal and Steel Community, ECSC*), kura sastāvēja no Vācijas, Beļģijas, Nīderlandes, Luksemburgas, Francijas un Itālijas. Parīzē tika parakstīts līgums (kas stājies spēkā 1952.gadā) par kopienas izveidi ar sadarbības termiņu uz 50 gadiem. Līguma mērķis bijis kopējā ogļu un tērauda tirgus dibināšana, šīs nozares efektivitātes palielināšana un darba apstākļu uzlabošana.²

Nākamais jaunās sešu valstu kopienas solis notika 1957.gadā, kad šīs valstis izveidoja Eiropas ekonomisko kopienu (*European Economic Community*), kuras galvenais mērķis bijis miltu lietu regulēšana, nodrošinot pakalpojumu un preču tirgus kustību starp valstīm. Tika izveidota arī Eiropas atomenerģijas kopiena (*European Atomic Energy Community - Euratom*), kura, kā var secināt no nosaukuma, nodarbojusies ar atomenerģijas resursu lietām -

---

² "The History of the European Union." EUROPA -. Skatīts 1.martā, 2016. http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_en.htm.

apvienoja kopienas valstu atomenerģijas resursus. Tajā pašā, 1957.gadā tika izveidots arī Eiropas parlaments - konsultatīvi pārstāvnieciska institūcija.³

Kas notika tālāk ar Eiropas Ogļu un tērauda kopienu - dažādi teorētiķi izvirza savas teorijas tam, kādēļ kopienas funkcijas paplašinājušas un tika izveidotas vairākas institūcijas. Darba autore uzskata, ka vislabāk to varētu izskaidrot ar institucionalizācijas teoriju⁴, kura nosaka, ka jebkura institūcija, cenšoties izdzīvot, tiecas pēc lielākas varas un resursiem, vēlas iegūt lielāku ietekmi sabiedrībā. Tā, šķiet, notika arī ar Ogļu un tērauda kopienu. Pakāpeniski tā ieguva aizvien vairāk ietekmes un resursu, lai attīstītos tālāk.

1958.gadā pagātnes ES parādās institūts, kas šī darba ietvaros interesē visvairāk - ES Padome, kuras tā laika nosaukums bijis "Speciālā Ministru Padome". Padome tika izveidota Augstās autoritātes līdzsvarošanai (tagad Komisija). "Vecās" Padomes vara bija ļoti limitēta, nodarbojās ar tām lietām, kas *nebija* saistītas ar ogli un tēraudu, kā arī uzraudzīja Augstās autoritātes darbu.⁵

1965.gadā sākās "tukšo krēslu krīze", kad Francija un Komisija nevarēja panākt vienošanos lauksaimniecības jautājumos. Padomes darbs, līdz ar to, bija apturēts līdz brīdim, kad Francijā nomainījies prezidents, un sarunu ceļā tika panākts "Luksemburgas kompromiss".⁶

1967.gadā tika sapludinātas trīs komisijas, izveidojot vienu.⁷ Eiropas atomenerģijas resursu kopienas komisija, Eiropas Ogļu un tērauda kopienas Augstā autoritāte un Eiropas ekonomikas kopienas komisija ar līgumu pārveidojās Eiropas kopienu komisijā. Tā bijusi tā laika (2005.gadā dibināta) Eiropas Komisija. Savukārt līdzīgs saplūdums notika arī ar kopienu padomēm - Speciālā Ministru Padome, Eiropas atomenerģijas resursu kopienas padome tika pievienotas Eiropas ekonomikas kopienas padomei un sāka strādāt kā Eiropas kopienu padome, pārveidojot savu nosaukumu 1993.gadā uz "Eiropas Savienības Padome".⁸

---

³ "The History of the European Union - 1957." EUROPA -. Skatīts 3.martā, 2016. http://europa.eu/about-eu/eu-history/1945-1959/1957/index_en.htm.

⁴ Amenta, Edwin, and Kelly M. Ramsey. "Institutional Theory." *Handbooks of Sociology and Social Research Handbook of Politics*, 2010, 15-39. doi:10.1007/978-0-387-68930-2_2.

⁵ "The History of the European Union - 1958." EUROPA -. Skatīts 1.martā, 2016. http://europa.eu/about-eu/eu-history/1945-1959/1958/index_en.htm.

⁶ "The Empty Chair Crisis - Historical Events in the European Integration Process (1945–2014) - CVCE Website." The Empty Chair Crisis - Historical Events in the European Integration Process (1945–2014) - CVCE Website. Skatīts 4.martā 2016. <http://www.cvce.eu/en/recherche/unit-content/-/unit/02bb76df-d066-4c08-a58a-d4686a3e68ff/62cd6534-f1a9-442a-b6fb-0bab7c842180>.

⁷ "FROM THE ECSC TO THE TREATY OF LISBON." Learn Europe. Skatīts 17.martā, 2016. <http://www.learn-europe.eu/index.php?cID=310>.

⁸ "The History of the European Union - 1993." EUROPA -. Skatīts 1.martā5, 2016. http://europa.eu/about-eu/eu-history/1990-1999/1993/index_en.htm.

1979.gadā pirmoreiz tika rīkotas tiešās vēlēšanas Eiropas parlamentā.⁹ Savukārt savu mūsdienas nosaukumu Eiropas Savienība ieguva, dalībvalstīm parakstot Māstrihtas līgumu 1992.gadā.¹⁰ Šis līgums paredzējis arī trīs ES pilārus uz kuriem balstās viss ES darbs: ekonomikas un valūtas tirgu, kopējo ārējo un drošības politikas, kopējo politiku iekšlietās un tieslietās.¹¹

Mūsdienās minētās institūcijas strādā, apzinoties savu vēsturi. Kaut gan ES ir paplašinājusies dalībvalstu un funkciju skaitā, tās galvenā ideja - turēt Eiropu kopā un nepieļaut karu savā starpā - tiek stiprināta ar katru dienu nevis konkurencē, bet gan ciešā sadarbībā.

1.1.2. ES tiesību aktu ES kompetences ietvaros, izglītības jomas vietas ES likumdošanā novērtējums

Šajā sadaļā darba autore apskata līgumu par Eiropas Savienības darbību, kurā ir noteiktas ES kompetences jomas, īpaši akcentējot izglītības jomas vietu tajā. Sadaļa nepieciešama plašākam ieskatam par to, ko vispār ES ir tiesīga darīt, it īpaši izglītības jomā. Tā kā sadaļa ir par minēto dokumentu, var netikt liktas atsauces aiz katra teikuma, vārda vai panta, lai atslogotu uztveri.

Atbilstoši līguma par ES darbību¹² 3.panta 1.punktam, ES "ir ekskluzīva kompetence šādās jomās:

- a) muitas savienība;
- b) iekšējā tirgus darbībai nepieciešamo konkurences noteikumu izveidošana;
- c) monetārā politika attiecībā uz dalībvalstīm, kuru naudas vienība ir euro;
- d) jūras bioloģisko resursu saglabāšana saskaņā ar kopējo zivsaimniecības politiku;
- e) kopējā tirdzniecības politika"¹³

Kā redzams, izglītības joma ekskluzīvā kompetencē neietilpst. ES, atbilstoši Līgumam par ES darbību preambulai, parakstījušās valstis apņemas "attīstīt visaugstāko iespējamo zināšanu līmeni, nodrošinot savām tautām plašas iespējas iegūt izglītību un to pastāvīgi papildināt". Tas atbilst arī turpmākiem pantu formulējumiem. Bet atbilstoši tā paša līguma 6.

⁹ Cracknell, Richard, and Bryn Morgan. "European Parliament Elections – 1979 to 1994." *SOCIAL & GENERAL STATISTICS SECTION*, Research Paper, 99/57 (June 2, 1999). HOUSE OF COMMONS LIBRARY.

¹⁰ "EUR-Lex Access to European Union Law." EUR-Lex. Skatīts 18.martā, 2016. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:xy0026>.

¹¹ "The Three Pillars of the European Union (Maastricht, 7 Februāris 1992)." Cvce.eu. Skatīts 17.martā, 2016. http://www.cvce.eu/en/obj/the_three_pillars_of_the_european_union_maastricht_7_februaris_1992-en-37b4b8c8-0f00-4c1c-bec8-bcdf4b26807d.html.

¹² Līgums par ES darbību, konsolidētā versija, pieejams: http://cfla.gov.lv/userfiles/files/Zi%C5%86u%20dokumenti/Ligums_par_ES_darbibu.pdf

¹³ Līgums par ES darbību

pantam, ES ir kompetence "veikt darbības, lai atbalstītu, koordinētu vai papildinātu dalībvalstu darbības. Eiropas līmenī šādas darbības attiecas uz: [...] e) izglītību, arodmācībām, jaunatni un sportu [...]"¹⁴, tātad, absolūtās varas izglītībā ES nav.

Līguma 9. pants nosaka, ka "īstenojot savu politiku un darbības, Savienība ņem vērā prasības, kas saistītas ar atbilstīga sociālās aizsardzības līmeņa nodrošināšanu, ar sociālās atstumtības apkarošanu, kā arī ar izglītības, mācību un cilvēku veselības aizsardzības līmeņa paaugstināšanu".¹⁵

Mūsu interesējošā joma, savukārt, ir līguma XII. sadaļā - vērsta tieši uz izglītību, arodmācībām, jaunatni un sportu. Tā 165.pantā noteikts, ka ES sekmē pilnvērtīgās izglītības attīstību, neiejaucoties saturā un sistēmā. Mērķi izglītībā ir:

—Eiropas izglītības dimensijas attīstība (īpaši dalībvalstu valodu mācīšana un popularizēšana);

—studentu un mācībspēku mobilitātes veicināšana, vienlaikus veicinot mācību laika un diplomu akadēmisku atzīšanu;

— izglītības iestāžu sadarbības veicināšana;

— pieredzes un informācijas apmaiņas sekmēšana par dalībvalstu kopīgiem izglītības sistēmu jautājumiem;

— sekmējot jauniešu dalību Eiropas demokrātiskajā dzīvē, palīdzēt attīstīties arī jaunatnes apmaiņai;

— tālmācības attīstības veicināšana.

3.punktā teikts, ka gan ES, gan tās dalībvalstis sekmē sadarbību izglītības jomā, bet arī starp citām valstīm un organizācijām. Arī Latvija šo punktu ievēro, slēdzot līgumus, visvairāk, ar Austrumu valstīm. Sīkāku informāciju var apskatīt Izglītības un zinātnes ministrijas mājaslapā, sadaļā "Starptautiskā sadarbība"¹⁶. 4.punkts nosaka, kā paredzēts visus 165.pantā minētos mērķus sasniedz ES: EP un Padome apspriež ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju veicināšanas pasākumus (kuri neietver normatīvo aktu saskaņošanu dalībvalstīs) un Padome pieņem ieteikumus pēc Komisijas priekšlikuma.

Tās pašās sadaļas 166.pants nosaka arodmācības jautājumus: atbalstot dalībvalstu rīcību, neiejaucoties saturā un organizācijā - līdzīgi kā parastajā izglītībā. Arodizglītība šobrīd ir ļoti "populārs" jautājums ES - par to ļoti daudz runā, diskutē. Arī Latvijas prezidentūras laikā bijušas vairākas sanāksmes, kas skāra arodizglītības jautājumus. Mērķi arodmācībās, atbilstoši minētā panta 2.punktam, ir:

¹⁴ turpat

¹⁵ turpat

¹⁶ Izglītības un zinātnes ministrijas mājaslapa, sadaļa "Starptautiskā sadarbība", pieejama: <http://www.izm.gov.lv/lv/starptautiska-sadarbiba>

— pieejamākas arodmācības, jauniešu, mācāmo un mācībspēku mobilitātes veicināšana;
— veidot labāku saikni starp uzņēmumiem un arodmācību iestādēm, veicinot sadarbību apmācības jautājumos;

— izmantojot arodmācības un pārkvalificēšanu, palīdzēt pārmaiņu pielāgošanas procesam rūpniecībā;

— lai veicinātu darba tirgū integrāciju un reintegrāciju, uzlabot padziļinātas arodmācības un arodmācību pamatus.

Apkopojot, ES nav ekskluzīva, jeb noteicoša loma izglītības jautājumos. ES ir tiesīga ieteikt vai ievirzīt politisko kustību kādā plašākā jautājumā. Ir vērtības, kuras ir attiecināmas uz visām dalībvalstīm, bet ES atstāj izglītības sistēmas iekārtu katras valsts ziņā. Par to, kādēļ tā - nākamajā sadaļā par izglītības jautājumu attīstību ES.

1.1.3. Izglītības jautājumu ES attīstības izpēte

Šīs sadaļas ietvaros ir svarīgi uzzināt, kad parādās izglītības jautājumi ES, un kāpēc ES nav uzņēmusies ekskluzīvo kompetenci arī izglītības jomā. Sadaļa cieši saistīta ar izvēlēto maģistra darba jomu, kas var izskaidrot arī izglītības jomas procesa virzību kā tādu ES.

Izglītības joma tika iekļauta ES jautājumu lokā 1957.gada Māstrihtas līgumu grozot 1970.g.g.. Šobrīd tas joprojām ir iekļauts līgumā par ES darbību un nosaka, ka Kopiena attīsta un piedalās izglītības sadarbības veicināšanā, bet neiejaucas izglītības saturā un sistēmā.¹⁷ Savukārt, Romas līgumā (1957.g.) bijis pants (128.) par arodizglītību.

Padome 1971.gadā sāka rīkot regulārās izglītības ministru sanāksmes. 1974.gadā Padome izveidoja izglītības komiteju, lai gatavotos šīm sanāksmēm. Komisija izveidoja Pētniecības, zinātnes un izglītības direktorātu 1973.gadā, un speciālu veidojumu Direktorātā - Cilvēkresursu, izglītības, prakses un jaunatnes darba grupu - 1989.gadā. Eiropas Parlaments bijis aktīvs šajā jomā un izveidojis izglītības komiteju citu (piem., sporta) starpā. Eiropas tiesa arī nodarbojās ar izglītības jautājumiem.¹⁸

Pirmā rīcības programma izglītībā tika startēta 1976.gadā, bet ļoti drīz izglītība parādīja sevi kā ļoti jutīgu jomu, jo skāra katras valsts pašu būtību: vēsturi, kultūru un valodu.¹⁹ Būtībā, vēl ES identitātes integrētāka pieeja starp Kopienas dalībvalstīm radīja saspriņzinājumu - plānotās sanāksmes starp izglītības ministriem 1978.un 1979.gados tika atceltas.²⁰

¹⁷ Eiropas Kopienas dibināšanas līgums, 149.pants, 3-4 punkti, pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12002E%2FTXT>

¹⁸ Ibáñez-Martín, José Antonio., and Gonzalo Jover. *Education in Europe: Policies and Politics*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 2002., 25.lp.

¹⁹ Rumford, Chris. *The SAGE Handbook of European Studies*. Los Angeles: SAGE, 2009. 507-508.

²⁰ Ibáñez-Martín, José Antonio., and Gonzalo Jover. *Education in Europe: Policies and Politics*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 2002.,26.lp.

Pūles, kas tika ieguldītas 1980.gadu vidū jaunā iekšējā tirgus dibināšanai pievērsa jaunu uzmanību izglītībai. Galvenais iekšējā tirgus mērķis, kuru izlaida 1985.gadā Baltajā grāmatā, bija ES ekonomikas problēmas pēc naftas krīzes 1970.gados. 80.gadu vidū izglītība kļuvusi par svarīgu vienotas politikas jomu, kas satur divus pamatelementus. Pirmais bija izglītības programmu skaita palielināšana, kas būtiski pārsniedza pagātnē paveikto, un otrais elements bija fokuss uz ideoloģisko dimensiju.²¹ Šīm darbībām bija nepieciešams kvalificēts darba spēks, lai Eiropa kļūtu konkurētspējīgāka ārējos tirgos.

Izglītības programmu izveide bija uzskatāma kā būtisks rīks vispārējo ekonomisko un politisko mērķu sasniegšanai, un vitāli svarīgi soļi tika pieņemti 80.jos gados.²² Šo programmu lielākais iedalījums ir saistīts ar profesionālo izglītību un praksi, izglītības un uzņēmējdarbības sektora saiknes izveide. Pirmā kārtā šīs programmas aptvēra pēcvidusskolas izglītību un iecere bija profesionālās izglītības stiprināšana, kā arī pēcvidusskolas praktiskās ekonomikas izmantošana. Programmu sīkāks sadalījums tika vērsts uz modernās industrijas un ekonomikas sektoru.²³

Šobrīd, saistot divus vārdus - ES un izglītība - katram studentam prātā ienāks studentu apmaiņas programma Erasmus⁺²⁴, mobilitātes, studiju un pieredzes apmaiņas programma, kuras mērķis ir integrēta, mobila un zinoša Eiropa. Var apgalvot, ka ES izglītības ideja ir dzīva, kļūst aizvien populārāka un piedāvā aizvien vairāk iespēju.

1.2. Lēmumu pieņemšana ES un ES Padomes loma tajā, ES Padomes darbība

Šajā apakšnodaļā darba autore apskata balsošanas sistēmu ne tikai Eiropas Savienībā, bet arī ES Padomē, kas palīdz saprast Padomes lomu lēmumu pieņemšanā ES. Apskata arī pašas Padomes balsošanas sistēmu, darba kārtību reglamentējošos tiesību aktus un sīkāku struktūru, kas, savukārt, palīdz saprast prezidentūras ES Padomē lomu un vietu lēmumu pieņemšanā ES.

1.2.1. ES Padomes loma lēmumu pieņemšanā ES analīze

Eiropas Savienība ir 28 Eiropas valstu ekonomiski-politiskā apvienība, kas darbojas uz noslēgto līgumu pamata. Latvija ir tās dalībniece kopš 2004.gada 1.maija, parakstot līgumu

---

²¹ Ibáñez-Martín, José Antonio., and Gonzalo Jover. *Education in Europe: Policies and Politics*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 2002.,26.lp.

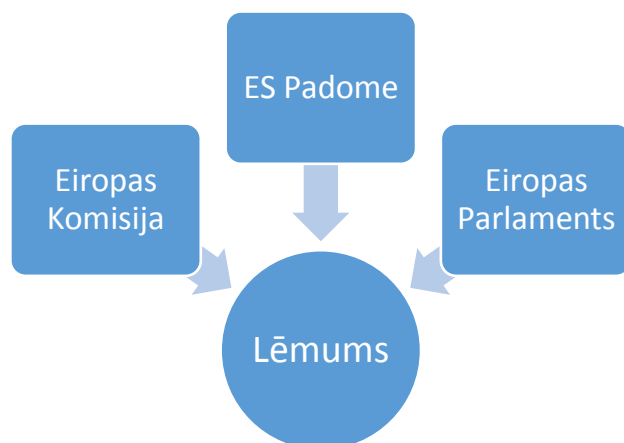
²² Ibáñez-Martín, José Antonio., and Gonzalo Jover. *Education in Europe: Policies and Politics*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 2002.,27.lp.

²³ Ibáñez-Martín, José Antonio., and Gonzalo Jover. *Education in Europe: Policies and Politics*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 2002., 28.lp.

²⁴ "About Erasmus." Erasmus. Skatīts 15.maijā, 2016. <https://www.erasmusplus.org.uk/about-erasmus>.

iestājās kopā ar deviņām citām Eiropas valstīm. ES paplašinājusies astoņos viļņos. Pēc sešām dibinātājvalstīm sekojušas: 1973.gadā Dānija, Īrija un Apvienotā Karaliste; 1981.gadā Grieķija; 1986.gadā Spānija un Portugāle; 1995.gadā Austrija, Somija un Zviedrija; 2004.gadā Latvija, Lietuva, Igaunija, Čehija, Ungārija, Polija, Slovākija, Slovēnija, Malta un Kipra; 2007.gadā Bulgārija un Rumānija; 2013.gadā Horvātija.²⁵ Katrai valstij ir tiesības un pienākums piedalīties kopīgo ES lēmumu pieņemšanā.

ES pēc institucionālās uzbūves ir līdzīga valstij, jo tai ir savas varas institūcijas, kas raksturīgas visām dalībvalstīm. Latvijas valdības, Ministru Kabineta, jeb izpildvaras funkcijas, veic Eiropas Komisija; Latvijas Saeimas, pārstāvnieciskās un likumdevēja funkcijas, uzticētas Eiropas Parlamentam - ES dalībvalstu pilsoņu interešu aizstāvēšanai. Turklāt ES Ministru Padomi (turpmāk - ES Padome), tieši salīdzināt ar Latvijas varas institūcijām nevar, jo tai piešķirtas gan lēmējvaras, gan izpildvaras tiesības. Tai ir arī dalībvalstu valdību pārstāvnieciskas funkcijas. Kāds var apgalvot, ka Padomes funkcijas līdzīgas Latvijas prezidenta funkcijām, turklāt šīs funkcijas ir diezgan atšķirīgas. Trīs augšminētās ES varas institūcijas kopīgi pieņem svarīgākos ES līmeņa lēmumus, līdzsvaro un kontrolē viena otru.²⁶

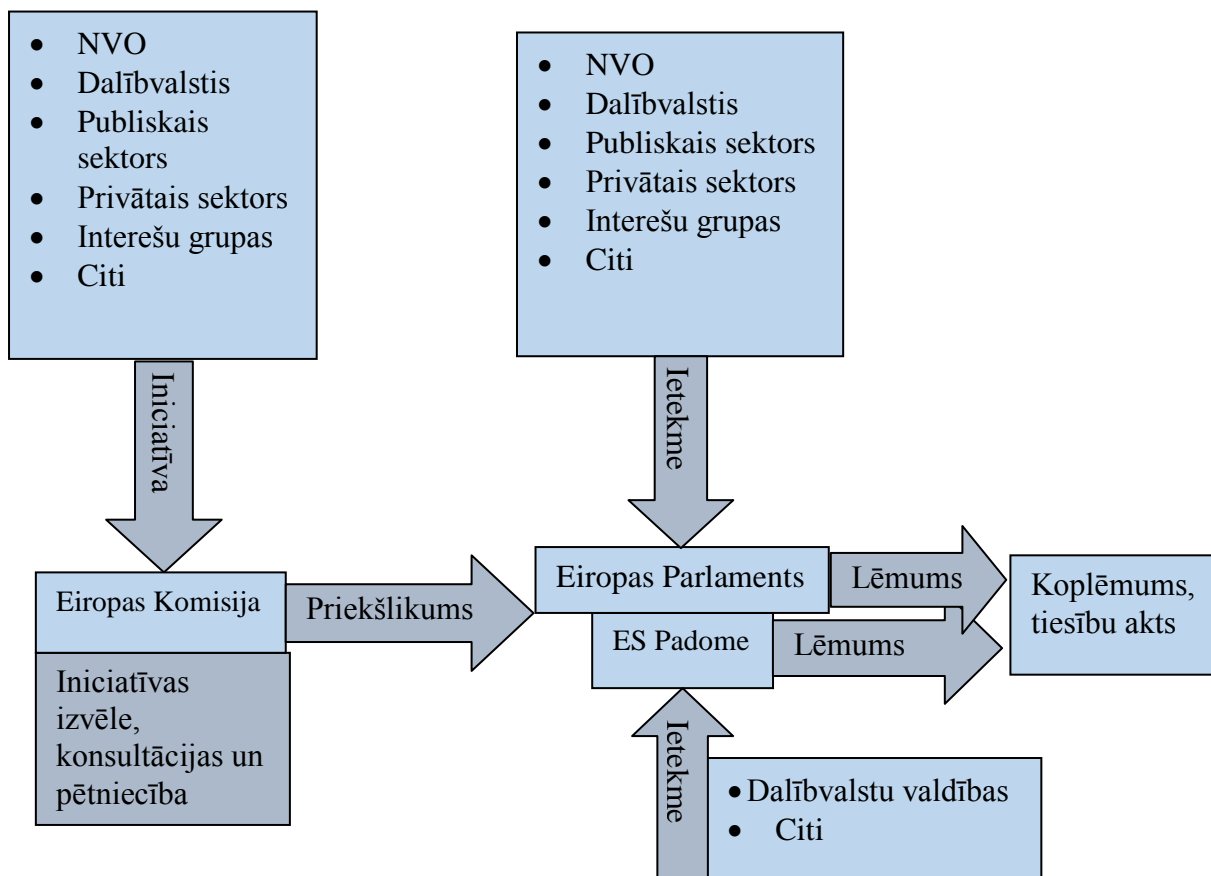

1.1. att. Eiropas Savienības lēmuma pieņemšanas shēma

Kā jau var saprast no augstāk apskatāma attēla (shēmas) Nr.1.1., ES lēmumus pieņem kopīgi trīs varas institūcijas. Tālāk nepieciešams sīkāk apskatīt, kā tiek pieņemts lēmums ES un kāda teikšana ir ES Padomei, tādējādi nosakot prezidentūras ES Padomē svarīguma pakāpi.

²⁵ "Countries." EUROPA - Skatīts 5.aprīlī, 2016. http://europa.eu/about-eu/countries/index_en.htm.

²⁶ Pedrosa, Luis. "The European Union Explained: How the European Union Works. Your Guide to the EU Institutions." *Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2013, 2013.* http://www.gr2014parliament.eu/Portals/6/PDFFILES/NA0113090ENC_002.pdf.

1.2. att. ES priekšlikumu virzība

Kā var apskatīt augstāk apskatāma attēlā Nr. 1.2., Eiropas Komisija pirms ierosināt iniciatīvu, veic pētniecisko darbu - izpēta konkrētas iniciatīvas ietekmi uz sociālo jomu, ekonomiku un vidi - priekšrocības un trūkumus. Notiek konsultācijas gan ar interesešu grupām, gan ar jomu ekspertiem, gan ar sabiedrību. Tālāk gatavu priekšlikumu saņem un izskata uzreiz divas institūcijas - Eiropas Parlaments un ES Padome. Ja Eiropas Parlamenta locekļi pārstāv ES kopīgas intereses, tad ES Padome pārstāv katras konkrētas valsts intereses. Šo svarīgi noteikt, jo ne vienmēr ES intereses ir vienādas ar kādas dalībvalsts interesēm. Kad abas iestādes ir vienojušās par priekšlikumu, tiek pieņemts tiesību akts.²⁷

Parlaments un Padome, saņemot priekšlikumu, vajadzības gadījumā ierosina grozījumus. Ja savā starpā iestādes nevar vienoties, notiek otrais lasījums. Tad atkal var iesniegt savus grozījumus. Parlaments, savukārt, var nobloķēt priekšlikuma (tiesību akta) pieņemšanu, ja ar Padomi nespēj panākt vienošanos. Pēdējais (trešais lasījums) notiek ar samierināšanas

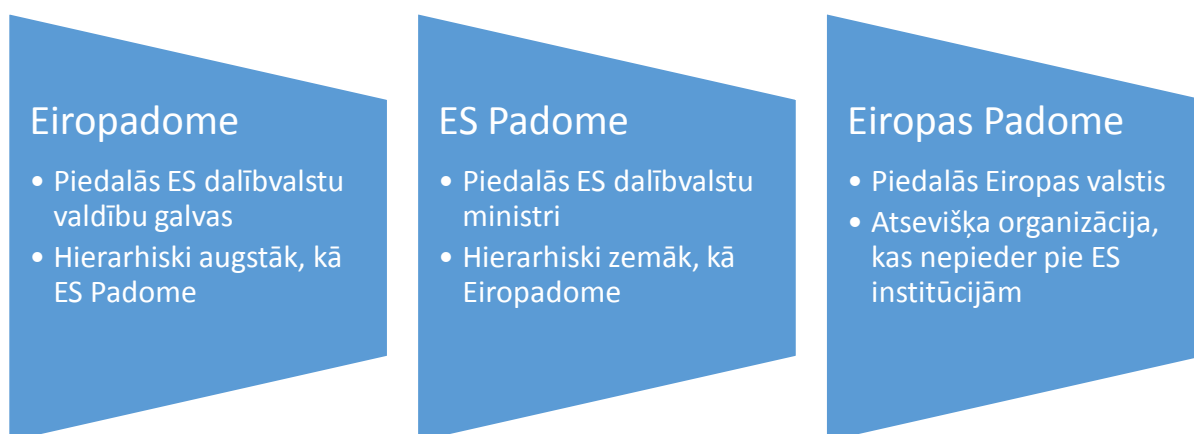
²⁷ "How EU Decisions Are Made." EUROPA -. Skatīts 10.martā, 2016. http://europa.eu/eu-law/decision-making/procedures/index_en.htm.

komitejas starpniecību. Un tieši šajā, pēdējā lasījumā, tiesību aktu bloķēšanas tiesības ir gan Padomei, gan Parlamentam.²⁸

Tātad, ES Padome tiešā veidā ietekmē lēmumu pieņemšanu ES, jo bez tās akcepta neviens lēmums nevar tikt pieņemts. No šī var secināt, ka prezidentūrai, kā Padomes politiskai institūcijai, ir tiesības ietekmēt ES politiku. Uz šo jautājumu darba autore detalizētāku atbildi sniegs tālāk, aprakstot arī prezidentūras kā institūta kompetenci, pienākumus un tiesības.

1.2.2. ES Padomes struktūras izpēte

Pirms skatīt nosaukumā pieteikto tēmu, darba autore uzskata, ka šajā posmā nepieciešams nošķirt trīs Eiropas līmeņa iestādes, kas ļoti bieži tiek sajauktas savā starpā, tās ir: Eiropas Savienības Padome (*Council of the European Union*), Eiropadome (*European Council*) un Eiropas Padome (*Council of Europe*).

1.3. att. Eiropadomes, ES Padomes un Eiropas Padomes būtiskāko atšķirību attēlojums

Attēlā Nr.1.3. ir aplūkotas trīs institūciju būtiskākās atšķirības, lai vieglāk saprastu un iegūtu būtisku informāciju. ES Padome ir tā iestāde, par kuru, būtībā, ir šis pētnieciskais darbs; tās sanāksmes ietvaros tiekas ES dalībvalstu ministri un lemj par savā kompetencē esošās jomas politikas veidošanu un kopīgo lēmumu pieņemšanu.

Eiropadome ir vēl augstāka varas līmeņa iestāde, kā ES Padome. Ja ES Padomē tiekas ministri, tad Eiropadomē tiekas valdību vadītāji (premjerministri) sevišķi nopietno jautājumu

²⁸ "The Decision-making Process in the Council." - Consilium. Skatīts 1.martā, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/decision-making/>.

apspriešanai četrrēz gadā. Savukārt Eiropas Padome ir starptautiska organizācija, kas aizsargā cilvēktiesības un demokrātiskās vērtības, un nav ES institūcija.²⁹

ES Padome teritoriāli atrodas Beļģijā, Briseles centrā.³⁰ Saņem priekšlikumus no Eiropas Komisijas (turpmāk - EK), un kopā ar Eiropas Parlamentu (turpmāk - EP) apspriež un pieņem ES tiesību aktus. Sadarbībā ar EP, ES Padome apstiprina ES gada budžetu. Izstrādā un koordinē dalībvalstu politiku - arī ārpolitiku un drošības politiku. Piemēram, izglītības, kultūras, jaunatnes un sporta jomās Padome pieņem ES politikas saturu un darba plānus, kā arī nosaka prioritātes sadarbībai starp dalībvalstīm un Komisiju. Tāpat slēdz nolīgumus ar starptautiskām organizācijām vai starp ES valstīm.³¹

ES Padomes sastāvs mainās atkarībā no apspriežamā jautājuma, jo katra valsts nosūta savu kompetentu noteiktajā jomā ministru. Arī dalībvalstu ministri pastāvīgi mainās. **Padomju** sanāksmēs piedalās arī attiecīgās jomas Eiropas komisāri.³² Ir desmit dažādi sastāvi, kas sanāk parasti reizi mēnesī, starp kuriem nav hierarhijas, un tie ir:

1) Vispārējo lietu padome (*GAC, General Affairs Council*), kuras sastāvā parasti ir ES lietu ministri (katrā valstī var nebūt speciāls ministrs, turklāt noteikti ir ministrs, kurš atbild par šiem jautājumiem, un tas attiecīgais cilvēks arī piedalās šajā sanāksmē; tas attiecas arī uz citām padomēm) - tie koordinē gatavošanos Eiropadomes sanāksmēm;³³

2) Ārlietu padome (*FAC, Foreign Affairs Council*), sastāvā ES dalībvalstu ārlietu ministri, atbildīga par ES ārējo darbību (ārpolitika, aizsardzība, tirdzniecība, drošība, attīstības sadarbība un humānās palīdzības jautājumi);³⁴

3) Vides padome (*ENV, Environment Council*), kuras sastāvā vides ministri. Šī padome atbildīga par vides aizsardzību, resursu saprātīgu izmantošanu un cilvēku veselības aizsardzību, kā arī nodarbojas ar starptautiskiem vides jautājumiem, īpaši klimata pārmaiņu jomā;³⁵

---

²⁹"Eiropadome, ES Padome Un Eiropas Padome. Atšķirība Starp Institūcijām." LVPORTĀLS. Skatīts 5.aprīlī, 2016. <http://www.lvportals.lv/visi/skaidrojumi/252902-eiropadome-es-padome-un-eiropas-padome-atskiriba-starp-institucijam/>.

³⁰ "Eiropas Savienības Vēsture." EUROPA - Skatīts 20.martā, 2016. http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_lv.htm.

³¹"Eiropas Savienības Padome." - Consilium. Skatīts 21.martā, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/>.

³² "Eiropas Savienības Padome." EUROPA. Skatīts 20.martā, 2016. http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/council-eu/index_lv.htm.

³³ "Vispārējo Lietu Padomes Sastāvs." - Consilium. Skatīts 5.aprīlī, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/configurations/gac/>.

³⁴"Ārlietu Padomes Sastāvs." - Consilium. Skatīts 5.aprīlī, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/configurations/fac/>.

³⁵ "Vides Padomes Sastāvs (ENV)." - Consilium. Skatīts 5.aprīlī, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/configurations/env/>.

4) Ekonomikas un finanšu padome (*ECOFIN, Economic and Financial Affairs Council*). Sastāvā ekonomikas un finanšu ministri, kas atbild par ekonomikas politiku, nodokļu jautājumiem un finanšu pakalpojumu regulējumu;³⁶

5) Konkurētspējas padome (*COMPET, Competitiveness Council*), kuras sastāvā ir dalībvalstu ministri, atbildīgi par tirdzniecību, konkurētspēju, ekonomiku, rūpniecību, inovāciju vai kosmosu. Šī padome strādā, lai uzlabotu konkurētspēju un palielinātu izaugsmi ES;³⁷

6) Lauksaimniecības un zivsaimniecības padome (*AGRIFISH, Agriculture and Fisheries Council*). Šīs padomes sastāvā parasti ir lauksaimniecības un zivsaimniecības ministri, un padome savā darbā atbildīga par jomām, kas saistītas ar lauku attīstību, pārtikas ražošanu un zvejniecības pārvaldību;³⁸

7) Nodarbinātības, sociālās politikas, veselības un patērētāju tiesību aizsardzības padome (*EPSCO, Employment, Social Policy, Health and Consumer Affairs Council*), sanāk attiecīgo jomu ministri, atbild par jomām, kas izriet no tās nosaukuma. Šī padome sanāk tikai četras reizes gadā;³⁹

8) Tieslietu un iekšlietu padome (*JHA, Justice and Home Affairs Council*), piedalās tieslietu un iekšlietu ministri. Sanāksmes notiek reizi trijos mēnešos, atīsta "sadarbību un kopējo politiku dažādos pārrobežu jautājumos, ar mērķi visā ES izveidot brīvības, drošības un tiesiskuma telpu";⁴⁰

9) Transporta, telekomunikāciju un enerģētikas padome (*TTE, Transport, Telecommunications and Energy Council*), sanāk pēc katras tēmas atbildīgie ministri ne retāk kā divreiz gadā, strādā, lai izveidotu "modernus, konkurences virzītus un efektīvus tirgus un infrastruktūras, kā arī Eiropas mēroga transporta, komunikāciju un enerģētikas tīklus";⁴¹

10) Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padomes sastāvs (*EYCS, Education, Youth, Culture and Sport Council*). No Latvijas šajā padomes sastāvā parasti piedalās divi ministri - izglītības, jo atbild par izglītību, jaunatni un sportu, un kultūras. Šī padome sanāk trīs/četras

---

³⁶ "Ekonomikas Un Finanšu Padomes Sastāvs (ECOFIN)." - Consilium. Skatīts 5.aprīlī, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/configurations/ecofin/>.

³⁷ "Konkurētspējas Padomes Sastāvs (COMPET)." - Consilium. Skatīts 5.aprīlī, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/configurations/compet/>.

³⁸"Lauksaimniecības Un Zivsaimniecības Padomes Sastāvs (AGRIFISH)." - Consilium. Skatīts 5.aprīlī, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/configurations/agrifish/>.

³⁹ "Nodarbinātības, Sociālās Politikas, Veselības Un Patērētāju Tiesību Aizsardzības Padomes Sastāvs (EPSCO)." - Consilium. Skatīts 5.aprīlī, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/configurations/epsco/>.

⁴⁰ "Tieslietu Un Iekšlietu Padomes Sastāvs (TI)." - Consilium. Skatīts 5.aprīlī, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/configurations/jha/>.

⁴¹"Transporta, Telekomunikāciju Un Enerģētikas Padomes Sastāvs (TTE)." - Consilium. Skatīts 5.aprīlī, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/configurations/tte/>.

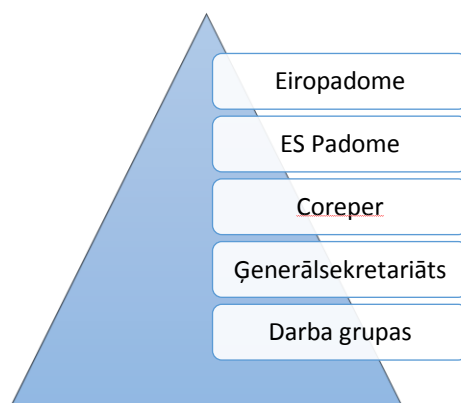
reizes gadā, un divas reizes pilnā sastāvā. Tās darba jautājumi nav tikai tie, kas izriet no nosaukuma, bet ir arī jautājumi par komunikāciju un plašsaziņas līdzekļiem.

"Padome galvenokārt pieņem **veicināšanas pasākumus** un **ieteikumus**. Tomēr iniciatīvām, par ko vienojusies Padome, piemēram, programmām "Erasmus +" vai "Radošā Eiropa", var būt ļoti tieša ietekme uz ES iedzīvotājiem. Dažos gadījumos, kad tas ir paredzēts Līgumos, Padome var arī pieņemt tiesību aktus – piemēram, attiecībā uz **audiovizuāliem jautājumiem** un **diplomu savstarpēju atzīšanu**.

Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padome ir arī cieši iesaistīta stratēģijas "**Eiropa 2020**" izglītības un jaunatnes aspektu īstenošanas **progresā pārraudzībā**, kā arī kultūras sektora ieguldījuma attīstīšanā, lai veicinātu inovāciju Eiropā, un tā palīdz nodrošināt, lai potenciāls, kas Eiropai piemīt kā radoša digitālā satura radīšanas globālam centram, dotu visu iespējamo ieguldījumu Digitālajā programmā, kas noteikta stratēģijā "Eiropa 2020".

ES pasākumi izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta jomā ir vērsti uz to, lai saglabātu Eiropas **kultūras mantojumu**, atbalstītu tās **kultūras un radošās industrijas**, sekmētu **studentu un pasniedzēju mobilitāti** un veicinātu **fizisko aktivitāti** un sociālo iekļaušanu ar **sporta** palīdzību."⁴²

Kā jau minēts augstāk, ES Padomes sanāksmes parasti vada tās valsts attiecīgais ministrs, kas ir prezidējošā ES Padomē. Piemēram, Latvijas prezidentūras ES Padomē laikā izglītības, jaunatnes un sporta jautājumu padomes vadīja Izglītības un zinātnes ministrijas ministre Mārīte Seile. Savukārt Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos ir Ārlietu padomes pastāvīgs priekšsēdētājs. Tiek nodrošināta arī vispārējā konsekvence, jeb institucionālā atmiņa - tie ir dalībvalstu pastāvīgie pārstāvji ES, kas strādā Vispārējo lietu padomē.⁴³

1.4. att. ES Padomes hierarhiskā uzbūve

Attēlā Nr.1.4. var aplūkot darba autores izveidoto ES Padomes aptuveno hierarhiju, kas palīdz noteikt katras tālāk apskatīto institūciju/veidojumu vietu lēmumu pieņemšanā.

⁴²"Izglītības, Jaunatnes, Kultūras Un Sporta Padomes Sastāvs (EYCS)." - Consilium. Skatīts 5.aprīlī, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/configurations/eyscs/>.

⁴³"Council of the European Union." EUROPA. Skatīts 5.aprīlī, 2016. http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/council-eu/index_en.htm.

Padomes darbā tiek iekļauti ne tikai ministri, bet arī citi dažāda līmeņa nacionālie pārstāvji. Ir pastāvīgi ES pārstāvji, kas strādā **Coreper** (franču valodā *Comité des représentants permanents*), jeb Patstāvīgo pārstāvju komitejā (turpmāk - Coreper). Coreper ir atbildīga par Padomes topošo sanāksmju sagatavošanu, un tas bieži vien sevī ietver intensīvās diskusijas, lai pavērtu ceļus vienošanās iespējamībai starp ministriem. ES pastāvīgie pārstāvji (divi no katras dalībvalsts, katrs no tiem ieceļ savu ES vēstnieku un vietnieku) dzīvo Briselē, katru dienu tiekas, "ēd, dzer un ieelpo" ES problēmas septiņas dienas nedēļā. Katra dalībvalsts uztur arī pastāvīgu reprezentāciju Briselē, kuru vada ES vēstnieks un vietnieks, atalgo politikas speciālistus no dažādām valsts ministrijām.⁴⁴

Ģenerālsēkretariāts veic visas nepieciešamās darbības, lai uzstādītu uzdevumus Padomei, Coreper, visām Padomes komitejām un darba grupām. Ģenerālsēkretariātam ir sava juridiski-konsultatīvā nodaļa un desmit ģenerāldirektori, katrs no kuriem atbild par savu (vairāk vai mazāk homogēnu) jautājumu loku. Ģenerālsēkretārs piedalās Padomes sanāksmēs, un viņam ir savs birojs, kas palīdz viņam veikt savus pienākumus.⁴⁵

Bet ar to stāsts vēl nebeidzas. Vēl liela Padomes darba daļa notiek ekspertu **darba grupu** līmenī. Jebkurā laika posmā, Padome uztur aptuveni 200 darba grupu. Darba grupu pārstāvji ir noslogoti ar izaicinošiem priekšlikumiem un piedāvājumiem agrajos pārrunu laika posmos, tādējādi kalpojot kā šķirošanas punkts, kurā mazāk strīdīgi un pretrunīgi, arī tehniskie jautājumi tiek risināti. Darba grupas darbojas arī kā agrā brīdinājuma sistēma, "signalizācija" politikas jautājumu vai sarežģītjumiem, kuriem nepieciešama Coreper vai ministru līmeņa uzmanība. Padomes sistēma iekļauj sevī vairāk kā 40 000 nacionālo pārstāvju, kas tiekas ministriju, Coreper un darba grupu līmeņos, kā arī koordinē ES politikas pozīcijas mājās.⁴⁶

Tātad, Padome ir diezgan apjomīga cilvēkresursu ziņā institūcija, kurai ir vairāki dalījumi, kur katrs dalījums ir politiskās atbildības līmenis. Ekspertu līmenis ir viszemākais, tad augstākā līmenī ir ģenerālsēkretariāts kā izpildvara, kas nodrošina pēctecību un Coreper, kas pauž politisko valsts nostāju pirms ministru līmeņa sanāksmes. Šie trīs līmeņi strādā pastāvīgi, lai nodrošinātu Padomes darbu un sagatavotu ES Padomes ministru sanāksmes.

---

⁴⁴Cini, Michelle, and Nieves Perez-Solorzano Borrigan. *European Union Politics*. Fourth ed. Oxford, UK: Oxford University Press, 2012, 145.lp.

⁴⁵Lasok, K. P., Lasok, D., &Lasok, D. (2001). *Law and institutions of the European Union*. London: Butterworths, 250.lpp.

⁴⁶Cini, Michelle, and Nieves Perez-Solorzano Borrigan. *European Union Politics*. Fourth ed. Oxford, UK: Oxford University Press, 2012, 146.lp.

1.2.3. ES Padomes darbības tiesiskā regulējuma un balsošanas izpēte

Šī sadaļa svarīga, lai gūtu izpratni par to, kā notiek balsošana ES Padomē, kā arī to, kas regulē ES Padomes darbu. Padomes darbam, jeb Padomes darbību regulē līguma par ES darbību iedaļa. Līdzīgi kā Latvijas Ministru Kabinetā - Padome sanāk parasti noteiktā kārtībā, kad to sasauc priekšsēdētājs, vai arī kad Komisija to lūdz.

Ir viens ļoti svarīgs Eiropas Savienības līgums, kuru vērts pieminēt, runājot par ES Padomi - Lisabonas līgums, kas tapa salīdzinoši nesen, 2007.gada 13.decembrī, bet stājies spēkā tikai 2009.gada 1.decembrī. Darba autore uzskata, ka šis līgums ļoti ietekmējis to, kā šobrīd mēs redzam un saprotam ES. Šis līgums mainījis ES pārvaldes kārtību, papildinājis Māstrihtas līgumu (līgums par ES) un Romas līgumu (līgums par Eiropas Kopienas izveidi). Lisabonas līgumam bijušas četras prioritātes - 1) Demokrātiskāka un pārredzamāka Eiropa 2) Efektīvāka Eiropa 3) Tiesību un vērtību, solidaritātes un drošības Eiropa 4) Eiropa kā pasaules mēroga partneris.⁴⁷ Līgums paredz Eiropas Parlamentam, ES dalībvalstīm un tās pilsoņiem lielākas ietekmes piešķiršanu, skaidrāku kompetenču sadalījumu starp ES institūcijām. Tāpat līgums ievieša jaunu balsojuma sistēmu ES Padomē, padarīja Eiropadomes darbu stabilāku, u.c..⁴⁸

Lisabonas līgumā⁴⁹ parādās Padomes balsošanas kārtība, kura tika definēta ar konkrētiem cipariem. Kad Padomē pieņem lēmumus ar vienkāršu balsu vairākumu un Padomes locekļi nespēj vienoties, tad Komisija vai ES Augstais pārstāvis ārlietas un drošības politikas jautājumos sniedz priekšlikumu. Un pat ja tad Padome nespēj pieņemt lēmumu, tad notiek kvalificētais balsu vairākums, kur šis vairākums ir 72% no Padomes locekļiem. Turklāt, šiem 72% jāpārstāv vismaz 65% no ES iedzīvotājiem - ja balso visi Padomes locekļi. Ja balsošanā izlēma piedalīties ne visi Padomes locekļi, kvalificēto balsu vairākumu definē savādāk: tas ir vismaz 55% Padomes locekļu balsu, kuriem jāpārstāv 65% balsojošo dalībvalstu iedzīvotāji. Lai šajā posmā lēmumu bloķētu, vismaz četrām valstīm jāapvienojas, lai pārstāvētu vismaz 35%+1 loceklis iesaistīto dalībvalstu iedzīvotāju. Savukārt, balsojot par ārpolitiku un nodokļu politiku, Padomes locekļiem jāpieņem lēmums vienprātīgi - kāda locekļa neierašanās nav par iemeslu lēmuma nepieņemšanai. Jāpiebilst, ka Padomē katrs loceklis var balsot par sevi, un dažkārt arī par kādu vienu citu loekli. Zemāk var aplūkot Padomes balsošanas shēmu.

⁴⁷ "Īss Līguma Apskats." EUROPA. Skatīts 1.aprīlī5, 2016.
http://ec.europa.eu/archives/lisbon_treaty/glance/index_lv.htm.

⁴⁸ "Lēmumu Pieņemšanas Process Padomē." - Consilium. Skatīts 1.aprīlī, 2016.
<http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/decision-making/>.

⁴⁹ Lisabonas līgums, pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/ALL/?uri=OJ:C:2007:306:TOC>

Balsošana ES Padomē		
<p>Vienkāršs balsu vairākums</p> <p>- Izmanto, lemjot par procesuāliem jautājumiem (piem., par kādas Padomes komitejas noteikumiem)</p> <p>- Jābūt 15 no 28 dalībvalstu "par"</p>	<p>Kvalificēts balsu vairākums</p> <p>- Izmanto, lemjot 80% gadījumos - kad jāpieņem ES tiesību akts (parastā likumdošanas procedūra)</p> <p>- Ir divi nosacījumi: 1) "par" balso vismaz 16 no 28 locekļiem, kurās dzīvo vismaz 55% no ES iedzīvotājiem (divkāršais balsu vairākums) 2) var bloķēt četrasdalībvalstis, kurās dzīvo vairāk nekā 35% ES iedzīvotāju (bloķējošs mazākums)</p>	<p>Vienprātīgs balsojums</p> <p>- Izmanto, lemjot par konkrētām jomām (piem., pilsonība, ārpolitika, nodokļi), kas ir noteiktas ES līgumos;</p> <p>- Visiem jābalso "par" vai jāaturās</p>

1.5.att. Balsošanas ES Padomē shēma

Shēmas Nr.1.5. vidējā stabiņā ir aprakstīta 2014.gadā pieņemtā kvalificētā balsu vairākuma sistēma, kas šobrīd jau tiek pielietota. Turklāt, Padomes locekļi var balsot arī pēc veciem noteikumiem līdz 2017.gadam, un tie ir:

- Katrai dalībvalstij ir noteikts balsu skaits, kas ir atkarīgs no tās iedzīvotāju skaita;
- Kvalificēts vairākums ir tad, ja ir vismaz 260 balsis no 352, un tās ir vismaz 15 dalībvalstis.⁵⁰

Padomes lēmuma pieņemšanas funkciju var uzņemties Ekonomikas un finanšu komiteja (Padomes reglamentā noteikts), kurā ir dalībvalstu valdību pastāvīgie pārstāvji. Šī komiteja veic arī Padomes sekretariāta funkcijas - atbild par Padomes darba sagatavošanu un pilnvaru izpildi. Tāpat Padomes atbalsta funkcijas ir Ģenerālssekretariātam. To vada Padomes iecelts ģenerālssekretārs. Par šī sekretariāta uzbūvi Padome var pieņemt lēmumu, ar vienkāršu balsu vairākumu.

Vēl ar vienkāršu balsu vairākumu Padome pieņem lēmumus par savu reglamentu un procedūras jautājumiem; var lūgt Komisijai veikt izpēti (Komisija var atteikties, bet jāpamato); pēc apspriešanas ar Komisiju pieņemt noteikumus par komiteju darbības reglamentēšanu (to, kas paredzēti Līgumos).

Padomei ir diezgan liela vara, jo tā var noteikt citu institūciju atalgojumu: Padome nosaka Eiropadomes, ES Tiesas un Komisijas priekšsēdētāju, Savienības Augstā pārstāvja

⁵⁰ "Balsošanas Sistēma." - Consilium. Skatīts 1.aprīlī, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/voting-system/>.

ārlietās un drošības politikas jautājumos, Komisijas locekļu, Eiropas Savienības Tiesas locekļu un sekretāra, kā arī Padomes ģenerāls sekretāra algas, pabalstus un pensijas. Padome tāpat nosaka jebkādu atalgojuma vietā paredzētu maksājumu.

Šīs sadaļas rezultātā tika gūta izpratne par to, kā notiek balsošana ES Padomē. Darba autore secina, ka ir trīs veidi, kā prezidentūra var ierosināt lēmumu pieņemšanu. Izpētot, kļūst skaidrs, ka Padomei ir diezgan daudz tiesību, un prezidentūra, kā Padomes priekšsēdis var izmantot šīs tiesības, kā arī darboties to ietvaros.

1.2.4. Eiropadome, ES Padome un prezidentūra: funkciju sadalījuma analīze

Šī sadaļa veltīta Eiropadomes un Padomes attiecībām, kā arī Eiropadomes lomai Padomes prezidentūrā. Šo svarīgi izdalīt, jo Eiropadomei ir pietiekami liela lemšanas vara attiecībā uz prezidentūru, tās saturu un organizēšanas kārtību. Eiropadomē sēž valstu valdības galvas, bet Padomē - dalībvalstu ministri. Ir tikai loģiski, ka vadītāji lem par to, ko dara viņu padotie - un tā ir visās valstīs.

Eiropadome lem par Padomes sastāvu sarakstu (dalījums uz desmit dažādām padomēm atbilstoši jomai).

Par to, kāds ir varas sadalījums starp Eiropas Komisiju un Eiropadomi, Padomi un prezidentūru raksta un paskaidro Dorīna Alerkampa (*Doreen K.Allerkamp*) 2010.gada rakstā "*Who Sets the Agenda*"⁵¹. Alerkampa apskata ne tikai vairāku citu autoru darbus, bet arī ieskatās vecos dokumentos, kad tika izveidota Eiropadome. Savā rakstā galveno problēmu papildina izsaka jau nosaukumā – kā Eiropadome un prezidentūras grauj Komisijas prerogātīvu (veidot politisko dienas kārtību).

Alerkampa saskatījusi problēmu, ka Eiropadome izmanto Eiropas Komisijas prerogātīvu ES dienas kārtības izveidošanā, to darot caur rotējošo prezidentūru, kas kooperējas ar citām dalībvalstīm par ES dienas kārtību stipri iepriekš pirms to sāk darīt Eiropas Komisija. Šī maģistra darba autore uzskata, ka šo situāciju, kad dalībvalstis sāk plānot dienas kārtību iepriekš, jo vairāk ir ietekmējis Lisabonas līgums ar jauno prezidentūras trio ieviešanu.

Par to, kā no Komisijas pakāpeniski tika "noņemta" prerogātīva un, ja tā var teikt, monopolija noteikt ES politisko dienas kārtību, Alerkampa raksta, ka vispār, Eiropas Komisijai ir piešķirtas tiesības ierosināt politiskus priekšlikumus, no kura izriet arī tas, ka Komisija var noteikt ES dienas kārtību. Bet pēdējā laikā Eiropas Komisijas tiesības aizvien vairāk un vairāk grauj Padome. Savukārt, Padomei jāreaģē uz Komisijas priekšlikumiem.

---

⁵¹ Allerkamp, Doreen K. "Who Sets the Agenda." June 24, 2010. <http://www.jhubc.it/ecpr-porto/virtualpaperroom/159.pdf>.

Eiropadome sāka "izaicināt" Komisijas priekšlikumu iesniegšanas tiesības. Arī Tolbergs (2010.g.)⁵² saka, ka pirmatnēji ES, prezidentūrai bija uzticēti limitēti procedurāli uzdevumi dienas kārtības organizācija, bet Komisijai bija ekskluzīva autoritāte noteikt leģislatīvu dienas kārtību. Turklāt, prezidentūra bija stimulēta vairāk iesaistīties dienas kārtības menedžēšanā otrajā 60.gadu pusē, kad dalībvalstis apstrīdējušas Komisijas pārnacionāliem ideāliem un ES likumdošanas aktivitāte palielinājusies. Vecos, 70.-80.gadu dokumentos Eiropadomei pakāpeniski tiek piešķirta dienas kārtības ietekmēšanas tiesības, bet Eiropadome kā savu ES pārstāvi izvēlējusies ES Padomi, jeb prezidentūru. Tā arī iznāca, ka šobrīd prezidentūra, līdztekus Eiropas Komisijai, veido dienas kārtību.

Darba autore uzskata, ka visas iestāžu tiesības jānosaka likumā. Iestādes, tomēr, nav cilvēks, kuram ir atļauts viss, kas nav aizliegts likumos. Jābūt kārtībai, lai katrs zinātu savu lomu, savu atbildības loku. Turklāt, nevar teikt, ka ES Padomes tiesības ir pārlietu plašas. Ja dalībvalstis saskatījušas, ka Padomei jādod lielākas tiesības, tad tam bija iemesls. Darba autore uzskata, ka, ja šobrīd prezidentūras darba kārtību būtu organizējusi tikai Komisija, tad dalībvalstīm nebūtu intereses piedalīties, jo paustais pasākumos viedoklis ir Komisijas viedoklis, nevis kopīgais dalībvalstu viedoklis. Komisija, kaut gan ir priekšlikumu iesniedzošais un pētniecības institūts, vairāk koncentrējas uz to, ko vajag dalībvalstīm, balstoties uz pētījumiem, un pētījumi vienmēr ir bāzēti pagātnē. Ministri ir tie, kas redz, kas reāli notiek un saņem no savas ministrijas šī brīža situācijas aktuālāko raksturojumu. Darba autore pauž viedokli, ka tas, ka Komisijai ir atsvars - Padome, ir tikai ieguvums visai ES.

1.3. Prezidentūras ES Padomē tiesiskais un teorētiskais ietvars

1.3.1. Prezidentūras ES Padomē svarīgāko procesu novērtējums

Darba autore definē prezidentūru ES Padomē šādi: prezidentūra Eiropas Savienības Padomē ir viens no Eiropas Savienības politikas plānošanas veidiem, kas veicina valstu sadarbību, organizatorisko prasmju attīstību, kā arī demokrātiskāku lēmumu pieņemšanu. Tas ir brīnišķīgs veids, kā prezidējošai valstij pastāstīt par sevi un parādīt no labākās puses, ieviest savu politikas dienas kārtību.

Prezidentūra ES Padomē nozīmē, ka noteikta dalībvalsts rotācijas kārtībā prezidē ES Padomē.⁵³ Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību, 236.pants⁵⁴ nosaka, ka

---

⁵² Tallberg, Jonas. "The Power of the Chair: Formal Leadership in International Cooperation." *International Studies Quarterly* 54, no. 1 (2010): 241-65. doi:10.1111/j.1468-2478.2009.00585.x.

⁵³"Kas Ir Prezidentūra?" Kas Ir Prezidentūra? Skatīts 1.martā, 2016. <https://eu2015.lv/lv/prezidentura-un-es/kas-ir-prezidentura>.

⁵⁴ Līgums par ES darbību, pieejams: https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/c_32620121026lv.pdf

lēmumu par Padomes sastāvu prezidentūru pieņem Eiropadome ar kvalificētu balsu vairākumu. Prezidējošā valsts vada ES Padomes darbu sešu mēnešu garumā (Latvijas Prezidentūra noritēja no 2015.gada 1.janvāra līdz 2015.gada 30.jūnijam, pārņemot no Itālijas un nododot Luksemburgai). Prezidējošā valsts ir kā neitrāls un godīgs starpnieks, kas vada dažāda līmeņa Padomes sanāksmes, virza ES darbu likumdošanas jomā un veicina dalībvalstu sadarbību. Prezidējošai valstij jānodrošina ES kopējo mērķu sasniegšanu un darba nepārtrauktību. Neskatoties uz to, ka prezidentūra pārstāv dažādu valstu intereses, tā nav diplomātiska vai starptautiska vienība. Tā darbojas kā katras dalībvalsts suverenitātes elements.⁵⁵

Padomes loceklis (pārstāvis no valsts) nevar būt no izpildvaras, ja tikai valsts iekārta to nepieļauj un nav citu variantu (Vācija un Beļģija). Loceklis var balsot tikai par vienu citas valsts locekli. Rerezentēt valsti prezidentūrā var tikai ministrs. Prezidentūras ministru sanāksmēs tās locekļi pieņem lēmumu balstoties uz valdības lēmuma un politikas.⁵⁶

Prezidentūrai ir vitāli svarīga loma ne tikai Kopienas, bet arī ES darbā. Neskatoties uz to, ka tās "vieta" ir mainīga, prezidentūra ir iekļauta nepārtrauktā procesā un tādēļ vai *prezidentūras sasniegumi* bijuši pozitīvi vai nē - ir *atkarīgs ne tikai no konkrētas valsts* darbības, diplomātiskuma un svara lēmumu pieņemšanā, kas prezidentūru "noturēja", *bet arī no ģenerālsekretariāta* infrastruktūras efektivitātes sastāva, *Coreper* no vienas puses un *prezidējošās valsts ministriem* no otras.⁵⁷

Šī maģistra darba ietvaros ļoti svarīgi nošķirt un akcentēt divus Padomes darba aspektus, jeb divas Padomes "sejas". Tie ir formālais un neformālais aspekti.

Formālais aspekts

- Sanāksmes notiek Briselē
- Tiek pieņemti tiesību akti

Neformālais aspekts

- Sanāksmes notiek prezidējošā valstī
- Tiek pieņemti neformāli lēmumi

1.6. att. Prezidentūras ES Padomē formālais un neformālais aspekti

⁵⁵ Lasok, K. P., Lasok, D., & Lasok, D. (2001). Law and institutions of the European Union. London: Butterworths, 246.lpp.

⁵⁶ Lasok, K. P., Lasok, D., & Lasok, D. (2001). Law and institutions of the European Union. London: Butterworths, 248.lpp.

⁵⁷ Lasok, K. P., Lasok, D., & Lasok, D. (2001). Law and institutions of the European Union. London: Butterworths, 249.lpp.

Attēlā Nr.1.6. izdalītie aspekti ir ļoti interesanti un ļoti svarīgi šī maģistra darba ietvaros. Tas ir - par formālām un neformālām sanāksmēm. Formālās Padomes sastāvu sanāksmes notiek Briselē vai Luksemburgā, savukārt neformālās - prezidējošā valstī. Formālās sanāksmes ir tās, kurās notiek reālā lēmuma pieņemšana, bet neformālās netiek pieņemti formāli lēmumi un nenotiek balsošana. Neformālās sanāksmes darba autore piedāvā dēvēt par "starpposmu" Padomes lēmumu pieņemšanas procedūrā.

Šajā maģistra darbā tiek pētīts prezidentūras neformālais aspekts, jeb neformālās sanāksmes, kurās tiek pieņemti neformāli lēmumi. Darba autore izvēlējusies pētīt tikai vienu aspektu šī darba norobežošanas nolūkā - Latvijas prezidentūras pasākumus, kas tika noturēti Latvijā, Rīgā.

1.3.2. ES Padomes reglamenta un prezidentūras lomas tajā analīze

Eiropadomes un ES Padomes reglamenti⁵⁸ ir pieejami vienā dokumentā. To varētu saistīt ar to, ka institūciju darbs ir saistīts. Padomes reglamentā ir daudz atsauču ne tikai uz līgumu par ES darbību, bet arī uz protokoliem, lēmumiem, kas atšķir to no parastiem līgumiem un kārtībām. Reglamentu ir svarīgi apskatīt, lai varētu veikt salīdzinošo/Latvijas gadījuma analīzi, kā arī šis dokuments vairāk apraksta prezidentūras kārtību un tādēļ ir būtisks. Tālāk tiks apskatīts augstāk minētais reglaments, un tādēļ autore, atsaucoties uz reglamenta pantiem un punktiem, atsauces neliks.

Reglamenta pirmais pants ir veltīts vispārīgiem noteikumiem. Daļa no tiem ir "pārnesti" no līguma par ES darbību. Minētā panta otrais punkts nosaka, ka prezidējošā valsts septiņus mēnešus pirms savas prezidentūras sākuma paziņo dienas, kad vēlas rīkot sanāksmes. Pašā valstī pirms tam, protams, jābūt pienācīgai apspriešanai. Kad datumi ir saskaņoti, tie tiek iekļauti vienotā dokumentā. Ceturtais punkts vēstī par prezidentūras rotācijas kārtību - katrā 18 mēnešu laikposmā trīs valstu grupa nodrošina Padomes prezidentūru. Grupas tiek noteiktas, ņemot vērā valstu daudzveidību, teritoriālo līdzsvaru ES, ievērojot arī dalībvalstu vienlīdzīgas rotācijas principu.

Reglamenta otrais pants veltīts Vispārējo lietu padomes un Ārlietu padomes nozīmei programmu izstrādē. Tā, "Vispārējo lietu padome nodrošina konsekvenci dažādu Padomes sastāvu darbā." (2.pants, 2.punkts). Šī padome ir Eiropadomes sekretariāts (izpildvara), jo gatavo visas Eiropadomes sanāksmes, koordinē vispārējo politiku, horizontālās lietas. Prezidējošās valsts galva iesniedz Vispārējo lietu padomei vismaz četras nedēļas pirms Eiropadomes sanāksmes darba kārtības projektu. Šī padome ir atbildīga (kopā ar Eiropas

---

⁵⁸ Eiropadomes un Padomes reglamenti, pieejams: http://europa.eu/eu-law/decision-making/procedures/pdf/rules_of_procedure_of_the_council/rules_of_procedure_of_the_council_lv.pdf

Komisiju) par "Padomes sastāvu darbu saskaņotību un nepārtrauktību, izstrādājot daudzgadu programmas" (2.pants, 5.punkts). Tā var secināt, ka Vispārējo lietu padomei ir daudz pienākumu, un tā darbojas kā starpnieks starp Eiropadomi un citiem veidojumiem.

Ārlietu padomei arī ir loma kārtējās prezidentūras sagatavošanas procesā. Katra prezidentūras trio valsts sadarbojoties ne tikai savā starpā, bet arī ar Ārlietu padomes priekšsēdētāju, Eiropas Komisiju un Eiropadomes priekšsēdētāju, izstrādā Padomes darbības programmas projektu savam laikposmam (2.pants, 6.punkts). Šo programmu, visvēlākais, apstiprina mēnesi pirms 18 mēnešu laikposma sākuma. 18 mēnešu programmu izstrādā, balstoties uz ES politikas stratēģijām, programmām, kā arī uz aktuāliem jautājumiem un politikas prioritātēm.

Ir vēl viena programma, kura nepieciešama katrai prezidējošai valstij - tā ir viņas pašas darbības programma. Ja 18 mēnešu programma veltīta trīs valstu kopīgai darbībai, tad prezidentvalstij ir atsevišķa, detalizētāka sešu mēnešu programma. Arī Latvijai bijusi tāda programma, kas tiek analizēta šī darba ietvaros. Katru jaunu prezidentūras laika (jeb sešu mēnešu) posma saturu, izstrādā pati valsts, apspriežot ar attiecīgo Padomes sastāvu un Eiropas Komisiju, un apstiprina ne vēlāk kā vienu nedēļu pirms prezidentūras sākuma (2.pants, 7.punkts). Prezidentvalstij ir viena būtiska pilnvara "Ja kādā sešu mēnešu laikposmā kāda no minētajā laikposmā plānotajām sanāksmēs izrādās nepamatota, prezidentvalsts to nesasauc." (2.pants, 7.punkts). Latvija, darbā analizējamo pasākumu ietvaros šo pilnvaru nav izmantojusi.

1.3.3. Prezidentūras ES Padomē dienas kārtības ietekmēšanas veidu izpēte

Šī maģistra darba ietvaros svarīgi ir apskatīt ne tikai citu valstu pieredzi un dienas kārtības ietekmējošus spēkus, bet arī apzināt literatūru par šo tēmu. Tā, Džonasa Tolberga (*Jonas Tallberg*) rakstā "*The Agenda-shaping Powers of the Council Presidency*"⁵⁹ tiek aplūkoti prezidentūras ES Padomē dienas kārtības veidojošie spēki. Kaut gan raksts datēts ar 2003.gadu, darba autore uzskata, ka lielā mērā ES Padomes darbā nav kas daudz mainījies. Tiesa, ka šobrīd Padomei ir lielākas pilnvaras un notiek darbs ar trio prezidentūrām, bet, tomēr, tas nevarētu pilnībā mainīt veidojošus spēkus.

Tolbergs savā pētījumā gan teorētiski, gan empīriski pārbauda plaši izplatītu viedokli, ka prezidentūra ir "birojs bez varas". Izmanto kaulēšanās (*bargaining*) teoriju, teoriju par dienas kārtības noteikšanu (*agenda-setting*) un lēmumu pieņemšanu (*decision-making*), kas ir starptautisko attiecību un Amerikas politikas teorijas. Mēģina atrast alternatīvas formas, kas ietekmē dienas kārtību. Parāda, ka prezidentūrai nav viena veida, kā tā veido savu dienas

---

⁵⁹Tallberg, Jonas. "The Agenda-shaping Powers of the Council Presidency." *A Comparative Perspective European Union Council Presidencies*: 18-37. doi:10.4324/9780203400968_chapter_2.

kārtību, bet piedalās dažādās ietekmes formās. Tolbergs analizē sešas prezidentūras laika posmā no 1999. līdz 2001. gadam. Uz šo valstu pamata tiek attīstīta Tolberga teorija par dienas kārtības veidošanas spēkiem.

Pirmā autora atziņa, kas skaidri redzama arī ES tiesību aktos, ir tāda, ka prezidentūrai nav varas pašai veidot savu dienas kārtību. Nav piešķirta iniciatīvu izteikšanas funkcija, līdz ar ko nevar noteikt ES politikas dienas kārtību. Šī funkcija pieder Eiropas Komisijai. Pēc Korbeta (*Corbett*)⁶⁰ atziņas, prezidentūras rīkošana nenozīmē izpildvaras funkciju piešķiršanu, bet tikai vienas no ES institūciju priekšsēdēšanu.

Otra Tolberga atziņa vērsta uz to, ka lielā mērā topošās prezidentūras dienas kārtību veido nevis tas, ko tā pati vēlē ieviest, bet ierastā kārtība, mantojums no iepriekšējās prezidentūras. Arī Neligans (*Neligan*)⁶¹ saka, ka visos laikos prezidentūras programmas sastāvēja no lielākās vai mazākās daļas iepriekšējās prezidentūras programmas, un tādēļ prezidentūru programmas ir diezgan prognozējamas. Tādā veidā, prezidentūra var ietekmēt tikai mazāko daļu no savas prezidentūras prioritātēm.

Prezidentūras ietekmējošo spēku samazina ne tikai augstāk minētais, bet arī, pēc Hejs-Renšova un Volesa (*Hayes-Renshaw and Wallace*)⁶² teiktā, ir notikumi pasaulē, sakrītības, mainības, kā, piem., krīzes (ārvalstu vai iekšējās). To lielā mērā var redzēt arī katras prezidentūras laikā. Piem., pēdējās Ungārijas prezidentūras laikā, tai nācās mainīt savu dienas kārtību gandrīz pilnīgi, jo bija iestājusies globālā ekonomiskā krīze, kas bija svarīgāka par jebkuru citu jautājumu. Daudzas prezidentūras, pēc minēto pētnieku paustā, izgājušas visu ceļu līdz savai prezidentūrai ar sagatavotu dienas kārtību tikai lai uzzinātu, ka seši mēneši paies vienā acu mirklī bez viņu ielānotā. Kā papildus traucēkļus prezidentūra dienas kārtības veidošanas kārtībai daži pētnieki piemin arī īso laika sprīdi, ES politiskās sistēmas inerce, paļāvība uz neefektīvu Eiropas Komisiju un ES Padomes segmentētu struktūru.

Trešā Tolberga atziņa adresē "neitrālas prezidentūras" jēdzienu. Atbilstoši ES tiesību aktiem, prezidentūrai jābūt neitrālai. Tā, Ričards Vitmans (*Richard Whitman*) pauž viedokli, ka tās prezidentūras, kuras cenšas "izbīdīt" savas intereses pārāk uzspiedoši, neiegūst atbalstu un tām iet grūti. Valstis, kas parasti klusē ES lēmumu pieņemšanas arēnā, savas prezidentūras laikā mēģina piedāvāt savas idejas. Katra valsts gaida savu prezidentūru, lai izbīdītu savas intereses. Un darba autore šeit saskata lielu problēmu - ES lēmumu pieņemšanas process notiek pastāvīgi, un ir nepareizi gaidīt savu "zvaigznes stundu", kad beidzot uzklaušīs.

---

⁶⁰ Corbett, Richard. "The Council Presidency as Seen from the European Parliament." 1998.

⁶¹ Neligan, David. "Organising the Presidency: The Council Perspective." 1998.

⁶² Hayes-Renshaw, Fiona, and Helen Wallace. "The Council of Ministers." 1997. doi:10.1007/978-1-349-25050-9.

Jāstrādā uz to, lai katras valsts viedoklis tiktu ņemts vērā, jāvirza savas intereses un idejas nepārtraukti. Tad tikai tā darbojas kā demokrātija.

Tolbergs piedāvā un savā darbā izdala trīs dažādus jēdzienus: darba kārtības strukturēšana, darba kārtības noteikšana un darba kārtības izslēgšana (*structuring, setting, exclusion*). Tādējādi pētnieks izdala trīs darba kārtības veidošanas (*agenda-shaping*) dimensijas. Ar darba kārtības noteikšanu saprot jaunu problēmu ieviešanu, ar strukturēšanu saprot izcelšanu/pārceļšanu un esošas darba kārtības jautājumu pārstrukturizēšanu. Savukārt ar izslēgšanu saprot jautājumu ignorēšanu, jeb izslēgšanu no jau esošas darba kārtības. Autors šajā raksta posmā atkal atgādina, ka prezidentūrai nevienā līgumā nav deleģētas funkcijas, kas ļautu tai ierosināt priekšlikumus jaunai ES politikai, strukturēt dienas kārtību atbilstoši pašas gribai, vai arī izslēgt jautājumus no dienas kārtības, kas nav vēlami, vai prezidējošai valstij neinteresanti. Neskatoties uz augstāk minēto, prezidentūra ieguvusi ietekmi caur neformāliem kanāliem, kas ļauj tai veidot savu dienas kārtību.

Dienas kārtības noteikšanas ietvaros, Tolbergs izdala tās trīs formas. Pirmā ir informētības celšana par jautājumu, kas bija iepriekš atstāts novārtā, to vēl dēvē par prerogatīvu formulēt problēmu. Prezidentūra var vērst visu dalībvalstu uzmanību uz kādu noteiktu problēmu, jautājumu formulējot, iekļaujot darba programmās. Var noteikt sanāksmju (gan ministru, gan ekspertu, gan darba grupu līmeņos) tēmas. Var akcentēt uzmanību uz konkrētu jautājumu, ignorējot pārējos. Vairākas valstis, kas ir cēlušas uzmanību uz kādu tās interesējošu jautājumu, veiksmīgākām diskusiju norisēm jautājumu pacēlušī pirms savas prezidentūras, lai tieši šajā laikā par jautājumu dalībvalstis jau tiktu pietiekami informētas un būtu gatavas pieņemt lēmumu jautājuma atrisināšanai. Nepieciešams laiks.

Otrā dienas kārtības noteikšanas forma ir konkrētu priekšlikumu izstrādāšana rīcībai kāda jau iepriekš zināma jautājuma/problēmas ietvaros. Protams, jebkura valsts var piedāvāt problēmas atrisināšanas veidu. Bet Eiropas Komisija, pirmā kārtā un visvairāk ir tendēta uz klausīt tieši prezidējošo valsti, jo šīm abām institūcijām īsu sprīdi ir "īpašas" sadarbības attiecības. Un trešā forma ir jaunas institucionālās prakses attīstība, kas tiek domāta prezidentūras procesa ietvaros. Prezidentūrai ļoti maz funkciju, kas reglamentētas ES tiesību aktos, turklāt, tai ir brīvība rīkoties tā, kā tai nav liegts, un tur parādās diezgan liela institucionālās kustības brīvība. Tā, Somijas prezidentūra jau 1998.gadā sāka ievietot internetā informāciju, attīstot Padomes caurskatāmību.

Dienas kārtības strukturēšanu Tolbergs sauc par "īsto prezidentūras varu". Vienmēr ir svarīga ne tikai jautājuma aktualitāte, bet arī prezidentūrai jānoķer īstais brīdis un ietvars, kurā par to runāt. Līdzīgi kā dienas kārtības noteikšanā, strukturēšanā autors izdala trīs dimensijas: reģionālās prioritātes, sociālekonomiskās un konstitucionālās prioritātes. Bijušas

prezidentūras, kas strukturēja savu darbu pēc reģionu prioritātēm, piem., Grieķijas un Itālijas prezidentūru laikā bija svarīgs Vidusjūras jautājumu loks (2014.gadā). Sociālekonomiskās prioritātes - prezidentūras dalās uz to, kādu vietu viņi velta šīm sociālām un ekonomikas jautājumiem. Tā, savā pēdējā prezidentūrā Dānija uzsvērusi vides jautājumus, kuru lielo industriju valstis nav atbalstījušas. Un pēdējā dimensija - konstitucionālā, kas vairāk vērsta uz ES institucionālo ietvaru - vai tiek kaut kas mainīts ES uzbūvē, vai arī nē.

Dienas kārtības strukturēšanas ietvaros ir arī svarīgi procedurālie instrumenti, ko pielieto prezidentūra. Pēc Šeringtona (Sherington)⁶³ domām, prezidentūra var noteikt sanāksmju biežumu. Šķiet, ka šobrīd neviens šo instrumentu necenšas izmantot, jo katra sanāksme nozīmē izdevumus, bet Eiropas Komisija var atteikties no līdzfinansējuma. Tāpat, ministri ir aizņēmti cilvēki, līdz ar to viņu sanāksšanas biežums ir limitēts. Turklāt, biežums nozīmē ne tikai palielinātu, bet arī samazinātu sanāksmju skaitu. Prezidentūra var censties arī izrunāt tikai svarīgākos jautājumus. Otrais procedurālais instruments ir neformālās sanāksmes, kur prezidentūra ir tēmas noteikšanas brīvība. Šīs sanāksmes bieži palīdz jautājuma virzības progresam. Visbeidzot, trešais instruments ir sanāksmju formāta strukturēšana, kura ietvaros ir gan jautājumu loka izvēle, gan svarīgāko jautājumu izvēle, gan arī jautājumu diskusijai izvēle.

Visbeidzot, jautājumu izslēgšana no dienas kārtības. Šī maģistra darba autore nav iedomājusies par šāda veida dienas kārtības veidošanas instrumentu, jo tas nav redzams, kaut gan loģiski izrietošs. Prezidentūrai ir vara "nepieņemt lēmumu". Ja pēta prezidentūras programmu un dienas kārtības, jāskatās ne tikai uz to, kādi jautājumi bija dienaskārtībā, bet arī uz tiem, kas nebija. Protams, neviena prezidentūra nebūs spējīga izrunāt savos pasākumos visus jautājumus un visas problēmas, bet ir tādi jautājumi, kas prezidentūras laikā ir aktuāli; tādi, kurus vēlētos redzēt dalībvalstīs un Eiropas Komisijā, bet par kurām prezidējošā valsts atsakās runāt vai ignorē, neiekļaujot savā dienas kārtībā.

Arī dienas kārtības jautājumu izslēgšanas ietvaros Tolbergs piedāvā trīs veidus, kā prezidentūra to paveic: klusēšana par jautājumu, jautājuma daļas izslēgšana, jautājuma atlikšana, piedāvājot neiespējamo kompromisu. Pirmā forma, klusēšana, jeb ignorēšana nozīmē, ka valsts nevēlās jautājumus skatīt, un izdomā, kādēļ to nedarīt - vai nu pamatojot, ka jautājums nav izskatīšanas un diskutēšanas vērts, vai nu fokusējoties uz citām prezidentūras prioritātēm. Jautājuma daļu izslēdzot, tas tiek daļēji atlikts. Tā tiek "imitēta" darbība jautājuma ietvaros, bet jautājums netiek pilnībā izrunāts, līdz ar ko pāriet uz nākamo prezidentūru. Un trešā forma, jautājuma atlikšana ar neiespējamā kompromisa piedāvāšanu ir

---

⁶³ Sherrington, Philippa. *The Council of Ministers: Political Authority in the European Union*. London: Pinter, 2000.

pēc autores domām, ļoti riskanti. Tas var satracināt valstis, kas ir ieinteresētas jautājuma atrisināšanai, kā arī tas ir iespējama skandāls politiskā arēnā. Latvija noteikti nevarētu atļauties tā rīkoties.

Tālāk Tolbergs uzdod sev jautājumu - kāpēc citas valstis ļauj prezidējošai valstij tā manipulēt ar dienas kārtību? Autoram palīgā nāk racionālā institucionālistu interpretāciju, kas saka, ka dalībvalstis pieņem prezidentūras privilēģēto pozīciju, jo ir nepieciešamība, lai būtu koncentrēti (noteikti) dienas kārtības spēki politiskā arēnā. Nevienš neiebilst, jo tā visu laiku rotē. Vēl to, ka dalībvalstis pieņem prezidentūru kā dienas kārtības ietekmējošo spēku, var interpretēt tā, ka dalībvalstis neuzticas Eiropas Komisijai kā neitrālam dienas kārtības ietekmējošam spēkam (Komisijai tādai jābūt pēc savas būtības, jo tas ir izpētes institūts, kas pārstāv visu dalībvalstu viedokļus); dalībvalstis uzskata, ka Eiropas Komisijai nepieciešams atsvars.

Tolbergs pauž viedokli, ka ES dalībvalstis skatās ilgtermiņā - saprot gan to, ka prezidējošās valstis mainās, agrāk vai vēlāk svarīgākie ES jautājumi tiks atrisināti. Tāpat, katra valsts zina, ka būs arī viņas kārtā noturēt prezidentūru, un būs iespēja "izbīdīt" arī savas intereses pasākumu dienas kārtības. Tieši tāpēc valstis gatavas ciest un gaidīt. Jo zina, ka arī citām valstīm ir līdzīga situācija. Protams, neviena dalībvalsts nebūs laimīga, ja prezidējošā valsts mēģinās pārkāpt uzticētas tai privilēģijas. Ir neredzama sarkanā līnija, kuru nekādā gadījumā prezidējošai valstij nevajadzētu pārkāpt.

No visa minētā augstāk darba autore spriež, ka prezidentūrai ir pietiekoši daudz varas savu funkciju robežās. Gribot vai negribot, tai jāskata Eiropas Komisijas piedāvātie dienas kārtības jautājumi, mantotie no iepriekšējās prezidentūras, jāpiedāvā savi. Lai pārējās dalībvalstis nekļūtu "niknas" uz prezidējošo valsti, tai būtu jāspēj savs viedoklis ar domubiedriem, jāatrod saskares punktus tā, lai ne tikai prezidējošai valstij pēc lēmuma pieņemšanas būtu ieguvumi. Tā ir darījusi arī Latvija. Kopumā Tolberga raksts sistematizē prezidentūras dienas kārtības ietekmes spējas un veidus, kas palīdz skatīties sistemātiskāk uz iegūtiem datiem arī šī maģistra darba ietvaros.

Franka Heiga 2016.gada rakstu "*The scheduling power of the EU Council Presidency*"⁶⁴ darba autore izvēlējusies, jo nepieciešams ne tikai atsvars uz Tolberga zinātnisko rakstu, bet arī "svaigāka" informācija un ieskats tam, kas ir mainījies dienas kārtības ietekmē pēc Lisabonas līguma pieņemšanas.

---

⁶⁴ Häge, Frank M. "The Scheduling Power of the EU Council Presidency." *Journal of European Public Policy*, 2016, 1-19. doi:10.1080/13501763.2016.1158203.

Heigs nosaka par sava pētījuma mērķi noteikt, vai tiešām prezidentūra ievieš savu dienas kārtību, disbalansējot ES institucionālo uzbūvi. Autors atzīst, ka prezidentūra var ietekmēt lēmumu pieņemšanu, nosakot politisko dienas kārtību. Turklāt, autors atsaucās uz dažiem skeptiķiem, kuru viedoklis ir, ka prezidentūrai ir ļoti limitēts dienas kārtības ietekmēšanas spēks, jo tā ir atkarīga no Eiropas Komisijas leģislatīvo priekšlikumu jomā. Tas ir tikai sešu mēnešu birojs, kas manto daudz no iepriekšējās prezidentūras, no prezidentūras sagaida neitralitāti, un bieži vien tai nākas sastapties ar neparedzētiem gadījumiem un problēmām, kas jārisina uzreiz.

Autors izdala divus dienas kārtības noteikšanas jēdzienus, jo daži pētnieki to saprot dažādi. Pirmais, ko pats autors dēvē par priekšlikumu sagatavošanas pilnvaru (*proposal-making power*) – spēja ietekmēt lēmumu pieņemšanas rezultātus caur privilēģētiem ieteikumiem, kas attiecas uz jauno politiku. Prezidentūrai ir prerogatīva ieteikt grozījumus Komisijas piedāvājumiem. Izmantojot to, ka nav jābūt akcepta no visām dalībvalstīm, prezidentūra var piedāvāt pieņemamu kompromisa piedāvājumu, kas var pietuvināt lēmuma pieņemšanu tuvāk tam rezultātam, pie kura tiecas prezidējošā valsts.

Otru jēdzienu autors dēvē par plānošanas pilnvaru (*scheduling power*), ar ko saprot spēju ietekmēt Padomes politiskās uzmanības centru uz specifisko problēmu, sadalot limitētu laiku un telpu sanāksmēm. Prezidentūra sava pusgada laikā vada Padomes darbu. Prezidentūra lemj kas tiekas, cik ilgi un kad. Prezidentūra nosaka ne tikai laiku un sanāksmju ilgumus, bet arī ir atbildīga par diskusiju saturu. Nosakot pasākumu dienas kārtību un priekšsēdējot tajos, lemj, vai tēma būs diskutēta un cik daudz laika tiks veltīts jautājuma apspriešanai. Apskatītā raksta ietvaros autors fokusējas uz tieši šo pēdējo dienas kārtības noteikšanas paveidu. Raksta galvenais jautājums – kāda ir prezidentūras ietekmes pakāpe, kādā tā virza Padomes uzmanību uz kādu noteiktu jautājumu. Raksta autors izmanto pieejamos datus no 1995.gada līdz 2014.gadam, sadalot atsevišķos politikas sektoros. Analīze fokusējas ap to, vai un cik lielā mērā izmaiņas sanāksmju laikā sakrīt ar iekšējām prezidējošās valsts izmaiņām.

Kaut gan prezidentūrai nav formālo tiesību plānot sanāksmes, noteikt dienas kārtību vai piedāvāt grozījumu priekšlikumus Komisijai. Turklāt Padomes sanāksmes var tikt sasauktas pēc kādas dalībvalsts pieprasījuma vai pēc Eiropas Komisijas lūguma. Tāpat, Padomes reglamentā rakstīts, ka jebkura dalībvalsts vai Komisija var pieprasīt, lai kāds jautājums tiktu izskatīts Padomes dienas kārtībā. Padomes funkcijas no vienas puses ir pārāk plašas, no otras puses maz definētas, kas atstāj telpu rīcības brīvībai un interpretēšanai. Ir lietas un rīcība, ko sagaida, balstoties uz institucionālo atmiņu un nepieciešamību. Tā, dalībvalstis sagaida, ka prezidentūra noorganizēs, novadīs un noteiks sanāksmju dienas kārtību. No prezidentūras sagaida, ka konfliktsituācijās tā būs mediators, kas atrisinās jautājumu ar kompromisu.

Prezidentūra var tīšām vai netīšām virzīt jautājuma atrisināšanu sev vēlamā virzienā. Ja kāda dalībvalsts saskata prezidējošās valsts intereses, tā var piedāvāt alternatīvo problēmas risinājumu. Prezidentūra var piedāvāt “negodīgu” problēmas risinājumu, vai censties apmierināt pēc iespējas vairāk dalībvalstis ar savu lēmumu, lai alternatīvie piedāvājumi neiegūst lielu atbalstu. Prezidentūras priekšlikumu piedāvāšanas vara nav absolūta. Jautājums ir, nevis vai pārrunu procesā prezidentūra var ietekmēt diskusiju rezultātus, bet līdz kurai pakāpei var ietekmēt un kādos apstākļos.

1.4. Secinājumi

Maģistra darba pirmā nodaļa "Prezidentūra ES Padomē" apskata vairākus pētīšanas virzienus. Darba autore izpēta ne tikai teorētisko, bet arī tiesisko ietvarus, kas ļauj gūt dziļāku izpratni par ES, ES Padomi un ES Padomes prezidentūru. Novērtējot minēto institūciju darba procesus, darba autore secina:

1. ES Padome tika izveidota vēlāk, kā Eiropas Savienība, un gan ES, gan Padomes funkcijas un atbildības sfēras ar laiku ir palielinājušās;
2. ES kompetences dalās ekskluzīvās un parastās kompetencēs. Pievienojoties ES, katra valsts apzinās, ka noteiktās jomās (ES ekskluzīvās kompetences jomās) noteicoša loma ir dalībvalstu kopīgam lēmumam. Starp parastām kompetencēm, kur ES nav tiesību diktēt savu kārtību katrai dalībvalstij, ir izglītība. Ir kopīgās ES vērtības un vispārēji virzieni, kuri tiek iestrādāti ES politikās izglītības jomā;
3. Izglītības jautājumi vēsturiski nav bijuši ļoti populāri un uzmanības centrā jau iepriekšējā secinājumā minēto apstākļu dēļ. Kā parādījusi prakse, dalībvalstis nav ar mieru, ja to izglītības sistēmās un programmu saturos iejaucas, jo tas ir sensitīvs jautājums. Šobrīd ES ir "maigās" varas programmas kā Erasmus+, kurā piedalās katra dalībvalsts un piedāvā lieliskas iespējas katram interesentam;
4. Lēmumi ES tiek pieņemti, iesaistoties trim institūcijām: Eiropas Komisijai, Eiropas Parlamentam un ES Padomei. Komisija priekšlikumu virza uz Parlamentu un Padomi, un pēdējās divas institūcijas balso par to, vienlaikus līdzsvarojot ES intereses;
5. ES Padomei arī ir sava struktūra, kuru var dalīt pēc atbildības. Ir Coreper un ģenerālsekretariāts, un ir ekspertu darba grupas, kas kopā nodrošina Padomes darbu;
6. Balsošana ES Padomē notiek atbilstoši tam, kādu veidu ir izvēlējušies prezidentūra. Ir "vecais" modelis, kas drīz nebūs pielietojams, un "jaunais". Kopā ir trīs balsošanas veidi, un veida izvēle atkarīga arī no jautājuma jomas;
7. Funkciju sadalījums starp Eiropadomi, ES Padomi un prezidentūru ir izrietoši no iestāžu hierarhijas. Eiropadome ir valdības galvu līmenis, ES Padome ir ministru

līmenis. Prezidentūra ir ES Padomē priekšsēdēšana un abi veidojumi nav atdalāmi viens no otra;

8. Prezidentūra ES Padomē nozīmē ne tikai ES Padomes priekšsēdēšanu, bet arī uzņemšanos vadīt ES dalībvalstu darbu katrā noteiktajā jomā. Katrai dalībvalstij tiek dots šis "mandāts" uz pusgadu. Turklāt, šis "mandāts" tiek dalīts divās daļās - tas, kas notiek prezidējošā valstī, kas ir neformāls, un tas, kas notiek Briselē, kas ir formāls;

9. Padomes reģlaments nosaka ne tikai Padomes darba kārtību, bet arī prezidentūras darba kārtību. Citos dokumentos informācija par prezidentūru ir vispārīga;

10. Darba autore ir apskatījusi detalizēti divu autoru darbus, kuri pēta to, kā prezidentūra var un ietekmē savu dienas kārtību. Secina, ka prezidentūrai ir daudz veidu savu tiesību un kompetenču ietvaros, lai būtiski ietekmētu savu pasākumu dienas kārtības. Turklāt, katra prezidējoša valsts nedrīkst aizmirst, ka tā arī ir dalībvalsts, ka jābūt līdzsvaram lēmumu pieņemšanas procesā, un veidojot ES politisko dienas kārtību, jāņem vērā arī dalībvalstu viedoklis, nedrīkst pārsniegt pieļautā robežas.

2. DĀNIJAS, LIETUVAS UN UNGĀRIJAS PREZIDENTŪRU PIEREDZES NOVĒRTĒJUMS

2.1. Valstu izvēles pamatojums

Lai gūtu ieskatu un sapratni par to, kā citi pētniecisko darbu autori analizē prezidentūras, kā arī lai izpētītu citu valstu prezidentūras pieredzi, šī darba autore izvēlējās trīs dažādu valstu analīzes. Visas valstis bijušas ne tikai dažādos gados, bet arī dažādos prezidentūras valstu trijniekos. Tā tiks iegūts vairāk informācijas ne tikai par pašu valstu programmām, bet arī par sadarbību un valstu trijnieku prioritātēm.

2.1. tabula

Četru valstu sociālekonomisko raksturotāju salīdzinošā tabula

	<i>Latvija</i>	<i>Lietuva</i>	<i>Dānija</i>	<i>Ungārija</i>
<i>Valsts iekārta</i>	<i>Parlamentārā demokrātija</i>	<i>Parlamentārā demokrātija</i>	<i>Konstitucionālā monarhija</i>	<i>Parlamentārā demokrātija</i>
<i>Platība, km²</i>	64,589	65,300	43,094	93,028
<i>Iedzīvotāju skaits, civ.</i>	1,986,705	2,884,433	5,581,503	9,897,541
<i>Vidējais vecums, gadi</i>	42,9	43,1	41,8	41,4
<i>Dzīves ilgums, gadi</i>	74,23	74,69	79,25	75,69
<i>Iedzīvotāju skaita pieauguma temps, gada vidējais</i>	-1,06%	-1,04%	0,22%	-0,22%
<i>IKP, \$ (pirkspējas, miljardi)</i>	49,89	82,14	257,1	257
<i>IKP \$ uz 1 iedzīvotāju</i>	24,500	28,000	45,800	26,000
<i>Izdevumi izglītībai, % no IKP, 2011.gadā</i>	4,9%	5,2%	8,7%	4,7%
<i>Lasītprasme</i>	99,9%	99,8%	99% (2003.)	99,1%
<i>Vieta tautas attīstības indikatorā</i>	46.	37.	4.	44.
<i>Prezidentūra ES Padomē</i>	2015.gada I. pusgads	2013.gada II. pusgads	2012.gada I. pusgads	2011.gada II. pusgads

Visi tabulas dati ir gūti no viena avota.⁶⁵ Ja nav norādīts citādi, dati ir par 2015.gadu. Tālāk tiek veikta valstu rādītāju analīze.

Tika izvēlēta Lietuva, kā kaimiņvalsts, ar kuru Latvijai ir ne tikai kopīga vēsture pēdējā gadsimtā, bet arī kurai ir līdzīgs ģeogrāfisks, sociāli-demogrāfisks un citi stāvokļi. Lietuva kopā ar Latviju iestājusies ES, iepriekš bijusi PSRS sastāvā. Kaut gan Lietuvā iedzīvotāju ir uz pusi vairāk, kā Latvijā, un tās platība nedaudz lielāka, labklājības līmenis ir diezgan līdzīgs. Gan Latvijai, gan Lietuvai ir viena valūta un abas valstis ir Eirozonā. Ļoti bieži, kad nepieciešama analīze vai salīdzinājums, tiek salīdzinātas trīs Baltijas valstis - Lietuva, Latvija un Igaunija. Tādēļ, ka Igaunijai prezidentūra būs tikai 2017.gadā, salīdzināt ar Igaunijas prezidentūru vēl nav iespējams.

Otra izvēlēta valsts ir Dānija. Dānija ir Skandināvijas valsts, kuras platība ir mazāka, kā Latvija un Igaunija. Par Dāniju vienmēr ir ļoti maz informācijas, un tā, tāpat kā Latvija, nav lielais spēlētājs Eiropas politiskajā arēnā. Tās labklājības līmenis vienmēr ir bijis augstāks, nekā Latvijā. Dānija iestājusies ES jau 1973.gadā, turklāt vēl līdz šim brīdim tā nav Eirozonas valsts (referendumā valsts iedzīvotāji balsojuši pret valūtas maiņu uz euro), turklāt tās valūtas svārstības ir saistītas ar euro. Dānija, līdzīgi kā Latvija, vēsturiski bijusi tirgotājvalsts, kurai ir izeja uz Baltijas jūru. Neskatoties uz to, ka Dānijas platība ir mazāka, kā Latvijas, tās iedzīvotāju skaits ir vairāk kā divreiz lielāks. Dānijai 2012.gadā bijusi jau septītā prezidentūra ES Padomē, līdz ar ko, arī ņemot vērā visu augšminēto, ir interesanti izpētīt Dānijas prezidentūras pieredzi.

Trešā izvēlēta valsts ir Ungārija. Ungāriju, tāpat kā Latviju, no Centrāleiropas atdala vismaz divu valstu robežas. Tās platība ir uz pusi lielāka, kā Latvijas, un arī iedzīvotāju skaits ir piecreiz lielāks. Ungārijas piemērs ir interesants ar to, ka tās labklājības līmenis ir gandrīz vienāds ar Latvijas. Kad Ungārija ir 44. vietā, Latvija ir 46.vietā⁶⁶, atbilstoši Apvienoto Nāciju 2015.gada ziņojumam par Tautas attīstības indeksu. Ungāriju un Latviju nevieno ne vēsture, ne kultūra. Tās prezidentūra bijusi 2011.gadā, kad bijusi globālā ekonomiskā krīze. Ungārijas piemērs un pieredze ir unikālas ar to, ka Ungārijai savas prezidentūras laikā nācās nodarboties ne tikai ar krīzes seku pārvarēšanu valstī, bet arī ar prezidentūru. Ir interesanti aplūkot to, kā šī valsts tikusi galā ar vairākām problēmām reizē, kā arī vai krīze ir ietekmējusi Ungārijas prezidentūru ES Padomē.

---

⁶⁵Central Intelligence Agency. Skatīts 2.maijā, 2016. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>.

⁶⁶Tautas attīstības indikators, pieejams: http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr_2015_statistical_annex.pdf

2.2. Dānijas prezidentūras analīze

Jens Meners (*Ian Manners*) no Kopenhāgenas universitātes, profesors politoloģijā 2013.gadā publicējis rakstu “*The 2012 Danish Presidency of the Council of the European Union: Bridging Exclusion*”⁶⁷ par 2012.gada pirmās puses Dānijas septīto prezidentūru ES Padomē. Darba autore izvēlējusies šo rakstu, jo Dāniju izvēlējās salīdzinošai analīzei ar Latviju.

Visa raksta garumā Kopenhāgenas profesors uzsver, ka Dānija ir ne tikai maza valsts teritoriāli, bet arī ietekmes ziņā, un pieved dažādus argumentus sava viedokļa pamatošanai. Un šie argumenti ir neapstrīdami, kaut gan šķiet pārāk pašattaisnojoši. Autors uzskata, ka Dānijas mazā ietekme Eiropā ir ne tikai problēma ikdienas Dānijas-Eiropas attiecībās, bet arī dēļ tās mazās ietekmes nav bijusi ieguvumu pilna Dānijas prezidentūra.

Autors arī atzīst, ka jebkura prezidentūras analīze ir sarežģīta un subjektīva. Vienādās domās ar viņu ir arī tādi pētnieki kā Kvaglija un Mokson-Brauns (*Quaglia and Moxon-Browne*)⁶⁸, Fernandezs (*Fernandez*)⁶⁹. Šī maģistra darba autore piekrīt, ka minētiem pētniekiem ir taisnība, ka prezidentūras novērtēšana var būt subjektīva, turklāt uzskata, ka objektivitāte lielākā pakāpē sasniedzama, ja prezidentūras analīzei izvēlas ļoti konkrētus pētīšanas objektus un iegulda milzīgu darbu, iedziļinoties saturā un apskatot katru aktivitāti atsevišķi. Raksta autors, pieminot, ka ir sarežģīta analīze, jo pēc Lisabonas līguma pieņemšanas prezidentūras kļuvušas savādākas - Dānijas prezidentūras analīzei apskata trīs puses – vēsturisko kontekstu, Dānijas prioritātes un sarežģījumus. Visvairāk maģistra darba autori interesē pēdējās divas, jo rakstā ir minēts ar dienas kārtības izveides process un tas, kas visvairāk to ir ietekmējis.

Mazliet vēsturiskā konteksta, tomēr, būtu nepieciešams apskatīt. 2002.gadā noturētā prezidentūra bija reprezentēta kā veiksmes stāsts –īpaši ES paplašināšanas jautājumā. Turklāt no 2002.gada daudz ir mainījies - gan valstu skaits, gan Dānijas attiecības ar ES. Tas ir jāņem vērā, runājot par iepriekšējo Dānijas prezidentūru. 2012.gada Dānijas prezidentūru analizējot, jāzina, ka, pirmkārt, Dānija nav Eirozonā, jo tās iedzīvotāji ir nobalsojuši pret iestāšanos. Dānija, referendumu dēļ, ir pati sevi izslēgusi no Ekonomikas un monetārās savienības finansiālo jautājumu risināšanas ES, kas noveda pie dažām sekām - Dānija ir izslēgta no

---

⁶⁷Manners, Ian. "The 2012 Danish Presidency of the Council of the European Union: Bridging Exclusion." *J Common Mark Stud JCMS: Journal of Common Market Studies* 51 (2013): 70-79. doi:10.1111/jcms.12056.

⁶⁸Quaglia, Lucia, and Edward Moxon-Browne. "Wha Makes a Good EU Presidency? Italy and Ireland Compared*." *JCMS: Journal of Common Market Studies JCMS: J Common Market Studies* 44, no. 2 (2006): 349-68. doi:10.1111/j.1468-5965.2006.00626.x.

⁶⁹Fernández, Ana Mar. "Change and Stability of the EU Institutional System: The Communitarization of the Council Presidency." *Journal of European Integration* 30, no. 5 (2008): 617-34. doi:10.1080/07036330802439590.

dalības Eiropgrupā, un Eiropas centrālā banka. Tāpat Dānija nepiedalās brīvības, drošības un tiesiskuma telpas tiesību aktu izstrādē - bet parasti tos integrē savā tiesību sistēmā. Visu augstāk minēto apstākļu dēļ Adler-Nissene (*Adler-Nissen*)⁷⁰ sauc Dāniju par “kvazi-biedru”, “izslēdzot”⁷¹ sevi pašu no Eiropas procesiem. Dānija cenšas piedalīties visos procesos, bet tas ir grūti un šis valsts viedokli neviens neņem vērā augstāk minētajās jomās (kas, īstenībā, ir vissvarīgākās). Kaut gan Dānijai tā bijusi jau septītā prezidentūra, pēc Lisabonas līguma pieņemšanas, kā to min Meners, daudz ir mainījies.

Dānija bija “trijniekā” kopā un starp Poliju un Kipru. Polija bija ļoti ambicioza un iedomājās sevi kā lielo lēmējvalsti (kurai nebija daudz pieredzes)⁷², savukārt Kiprai nebija lielas ambīcijas un bija pilnībā aizņemta ar banku krīzi un attiecībām ar Turciju. Dānija nespēja palīdzēt Kiprai. Ir viedoklis, ka trijnieks tika izvēlēts neveiksmīgi, jo neviena valsts nebija ietekmīgākā Eiropā, kā arī, pat ja gribēja “bīdīt” savas prioritātes, neviens viņām neļāva, jo bija svarīgākas Eiropas līmeņa lietas – globālā ekonomikas krīze un tās pārvarēšana.

Prioritātes tika nofinalizētas 2011.gada beigās un publiski prezentētas 2012.gada janvārī, un tās bija: atbildīga, dinamiska, zaļa un droša Eiropa - sāka veidoties jau apmēram divus gadus iepriekš. Vispār Dānija ļoti domā par "zaļām" lietām, un tādēļ zaļā prioritāte bija visai loģiska. Mērķi bija: Eirozonas parādu krīzes pārvarēšana; jaunās zaļās dienaskārtības uzstādīšana; progress MFF'ā; tiesību problēmas - Šengena un patvēruma; brīvās tirdzniecības vienošanās. Pozitīvi novērtēja Dāniju pēc MFF – veiksmīgs dienas kārtības menedžments. Par vides jautājumiem Dānijai nekas neizdevās - industriālās lielvalstis negribēja pieņemt tādas tiesību aktus, svarīgi jautājumi īsti netika izskatīti un pieņemti. Arī Polija, kurai, it kā, vajadzētu atbalstīt savu trio valsti, par “zaļiem” jautājumiem nebija “sajūsmā” un neatbalstīja šo kā prioritāti.

Dānija nav vāja valsts, bet nevarēja uzspiest savu viedokli. Organizēja visu bez problēmām, bet izskatās, ka ar savām prioritātēm īpaši nav izcēlušies. Autors visu laiku saka par to, ka Dānija pati sevi izolējusi, nepiedalās MFF un JHA aktivitātēs, un it kā tādēļ neviens negrib viņu uz klausīt.

Šī maģistra darba autorei ir savādāks skatījums uz Dānijas prezidentūru. Dānijai bija savas prioritātes, kas nesaņēma atbalstu no citām valstīm. “Bīdot” savas intereses Eiropā, vienmēr jāatrod domubiedri, kas atbalstīs, tādējādi nodrošinot balsu un viedokļu vairākumu.

---

⁷⁰Adler-Nissen, Rebecca. "Danish Presidency Risks Being Hoist on Its Referendum Petard." *Europe's World*: 131.

⁷¹Kanter, James. "Dane Seeks a Spot at Europe's Top Table." *The New York Times*. 2012. Skatīts 1.aprīlī5, 2016. http://www.nytimes.com/2012/01/12/world/europe/dane-seeks-a-spot-at-eus-top-table.html?_r=0.

⁷²Pomorska, Karolina, and Sophie Vanhoonacker. "Poland in the Driving Seat: A Mature Presidency in Turbulent Times." *JCMS: Journal of Common Market Studies* 50 (2012): 76-84. doi:10.1111/j.1468-5965.2012.02276.x.

Protams, veidojot savas prioritātes, jau iepriekš jākonsultējas ar ES dalībvalstīm, jo, tomēr, prezidentūra attiecas ne tikai uz prezidējošo valsti, jāskatās aktuālie jautājumi. Tāpat darba autore uzskata, ka Dānijai var būt visas iespējas kļūt Eiropā ietekmīgākai, jo tā nebūt nav nabadzīgākā valsts, kā arī ES sastāvā ir vairākus gadus. Dānijai vajadzētu ignorēt citu valstu centienus Dāniju “atstumt malā” no Eiropas līmeņa lēmumu pieņemšanas, un uzsvērt savu svarīgumu ES.

Diemžēl, Meners nesniedz sīkāku informāciju par dienas kārtības, prioritāšu ietekmējošiem spēkiem, tikai virspusīgi minot faktorus un problēmas. Turklāt, raksta autors diezgan sīki apraksta kopīgo Eiropas ainu un to gaisotni, kas bija Dānijas prezidentūras laikā. No raksta varēja saprast, ka galvenie Dānijas prezidentūras dienas kārtības ietekmējošie spēki bija dalībvalstis, kopējais Eiropas viedoklis, kā arī situācija pasaulē – visvairāk ekonomiskā krīze. Šī maģistra darba autore pauž viedokli, ka ir liela varbūtība, ka, jau minētais “Eiropas viedoklis” varētu būt Eiropas Komisijas nostāja, jo, zināmā mērā, Komisija arī strādā visas Eiropas labad.

2.3. Lietuvas prezidentūras analīze

Par Lietuvas prezidentūru, kas notika 2013.gada otrajā pusē, rakstīja Ramūnas Vilpišauskas, Viļņas universitātes profesors, sociālo zinātņu doktors rakstā “*Lithuania's EU Council Presidency: Negotiating Finances, Dealing with Geopolitics*”⁷³. Darba autore vēlas vērst uzmanību, ka par Lietuvas prezidentūru nav pārāk daudz zinātnisku rakstu, un viņa izvēlējusies tieši šo darbu salīdzinošai analīzei ar Latviju, jo Lietuva ir vienīgā (Latvijas) kaimiņvalsts, kurai jau bijusi prezidentūra.

Vilpišauskas mēģināja Lietuvas prezidentūru, līdzīgi kā citi pētnieki, (piem. Meners (sk.Dānijas prezidentūra)) analizēt no trim aspektiem - konteksta, prioritātēm un sasniegumiem. Vispirms Vilpišauskas apraksta vietējo un Eiropas kontekstu, kapacitāti un grūtības, tad pievēršas prioritātēm, skatoties no plašāka skata punkta (kopš 2004.gada, kad Lietuva iestājās ES) un sakarības starp nacionālās interesēm un Eiropas prioritātēm. Visbeidzot, autors diskutē par prezidentūras rezultātiem svarīgākajās politikas jomās, parāda prezidentūras pieredzi no politiskā viedokļa. Autors sniedz secinājumus par Lietuvas prezidentūras pieredzi, un rotējošas prezidentūras lomu.

Šī maģistra darba autorei ir informācija, ka Lietuva sāka gatavoties savai prezidentūrai ļoti agri - gandrīz no iestāšanās ES brīža. Arī Vilpišauskas raksta, ka Lietuva sāka gatavoties drīz pēc iestāšanās. Jau 2008.gadā jaunā valdība savā programmā iekļāva gatavošanos

---

⁷³Vilpišauskas, Ramūnas. "Lithuania's EU Council Presidency: Negotiating Finances, Dealing with Geopolitics." *J Common Mark Stud JCMS: Journal of Common Market Studies* 52 (2014): 99-108. doi:10.1111/jcms.12164.

prezidentūrai, 2009.gadā jau tika veiktas reālas darbības - nododot pienākumus Ārlietu ministrijai (koordinēt sagatavošanos prezidentūrai). Ministrijas pienākumu starpā bija gan loģistikas jautājumi, personāla apmācība, Coreper stiprināšana (darbinieku skaits būtiski palielinājies), gan darbs ar trio valstīm programmas izstrādē, sadarbība ar Eiropas Parlamentu.

Galvenais mērķis Lietuvas prezidentūrai bijis - Lietuvas ietekmes stiprināšana ES. Deva lielāku brīvību savam Coreper, lai varētu elastīgāk un efektīvāk rīkoties neparedzētos gadījumos. Politiski prezidentūras svarīguma jautājums tika pacelts 2012.gadā parlamentārās vēlēšanās. Prezidente Gribauskaite dažus ministrus ir kritizējusi, jo tie nebija piemēroti prezidentūras uzdevumu izpildei (arī nezināja angļu valodu). Gribauskaite uzņēmās arī būt par Lietuvas prezidentūras seju.

Lietuvas prezidentūras prioritātes jau tika noteiktas 2010.gadā - enerģijas drošības palielināšana ES, ES attiecības ar Austrumu partnerības valstīm uzlabošana, Baltijas jūras stratēģijas stiprināšana un ārējo robežu kontrole. Pirmās divas bijušas Lietuvas prioritātes Eiropas politikā kopš tās iestāšanās ES. 2013.gada sākumā prioritātes tika pārformulētas - uzticama, atvērta un augoša Eiropa. Vispopulārākā prioritāte, jeb tā, kura pievērsusi vislielāko uzmanību, bijušas diskusijas par daudzgadu finanšu shēmu⁷⁴.

Lietuva, līdzīgi kā Latvija un Dānija, bijusi vidējā valsts prezidentūras trio. Pirms Lietuvas prezidēja Īrija un pēc - Grieķija. Īrija nav visietekmīgākā valsts Eiropā, kā arī nav ietekmīga Grieķija, īpaši pēc viņu banku krīzes un finanšu konfliktiem ar Eiropas Savienības valstīm. Grieķija arī nav izrādījusi īpaši lielu interesi par trio prezidentūru, vairāk sadarbojoties ar Itāliju, jo 2014.gads bija veltīts Vidusjūras jautājumiem. Ar Lietuvu sadarboties vairāk izrādīja interesi Īrija, bet tomēr bijusi ļoti piesardzīga un centās savos pasākumos sadarboties ar Lietuvu tikai nepieciešamības gadījumā.

Vilpišauskas ir izteicis viedokli, ka valstīm vieglāk sadarboties, ja ir kopīga vēsture/intereses, vai ja ir kaimiņvalsts, nekā prezidentūras trio ietvaros, argumentējot to ar Lietuvas gadījumu –Lietuva intensīvi sadarbojusies ar Poliju tās prezidentūras laikā 2011.gada otrajā pusē, gatavojoties savai. Arī darba autore daļēji piekrīt šim viedoklim, jo Latvija ir braukusi pieredzes apmaiņā pie Lietuvas kolēģiem, savukārt pie Latvijas braukusi ciemos Igaunijas delegācija, kur Latvija pastāstīja par savu prezidentūras gaitu, sarežģījumiem un to, uz ko jāvērs uzmanība.

Lietuvas prezidentūru nav atvieglājušas Eiropas Parlamenta vēlēšanas, kā arī Vācijas parlamenta vēlēšanas - tās ietekmēja sarunu procesu un sadarbību. Lietuvas prezidentūrai bijušas arī izmaiņas - tā, dienaskārtībā parādījās Edvards Snoudens un telefonu sarunu

---

⁷⁴Raik, K. 'Lithuania's Presidency Gamble'. *FIIA Comment 14* (Helsinki: Finish Institute of International Affairs) (2013).

noklausīšanās. Īrijas prezidentūras jautājums par daudzgadu finanšu shēmu netika atrisināts, līdz ar ko pārgāja Lietuvas dienaskārtībā. Eiropas Parlamentā izraisījās plašas debates, katrs mēģināja aizstāvēt savas intereses un lēmuma pieņemšanas process bija ieildzis, kas būtiski apgrūtināja Lietuvas, kā prezidentūras, darbību. Lietuva bija nokritizēta par to, ka nebija veikusi balsošanu pēc kvalificēta balsu vairākuma, tādējādi neļaujot Vācijai (kas rūpējas par savu autoindustriju) izbalsot pret CO2 emisijas kredītsistēmu. Prioritātē par enerģiju netika pieņemta neviena būtiska iniciatīva. Centās pielāgot Lielbritānijas un Vācijas intereses citām valstīm.

Par vienu no būtiskākajiem rezultātiem Vilpišauskas piemin prezidentes Gribauskaites vārdus: Lietuvas prezidentūras laikā tika pieņemti 147 leģislatīvi akti un 283 neleģislatīvi akti, par kurām vienojušās ES dalībvalstis⁷⁵. Vilpišauskas uzsver, ka Lietuva ir parādījusi sevi labāk, nekā visi bija cerējuši, turklāt tai, protams, bija grūti vest sarunas un koordinēt lēmumu pieņemšanu, jo Eiropas Parlamentā bija savi strīdi un lielās valstis mēģināja uzspiest savas intereses.

Starp ietekmējošiem Lietuvas prezidentūras dienas kārtības spēkiem, Vilpišauskas netiešā veidā pieminējis sekojošo: Eiropas Parlaments, vēlēšanas, pasaules notikumi, Īrijas prezidentūra, Lietuvas prezidentūrā iesaistītie, dalībvalstis, Eiropas lielvalstis. Katram no minētajiem spēkiem bijis savs ietekmes veids. Par taustāmākiem varētu saukt visus politiskos spēlētājus, jeb tos spēkus, zem kuriem tiešā veidā stāv cilvēki, kas nodarbojas ar politiku – šos ietekmējošos spēkus var ietekmēt, pierunāt, to rīcību vairāk vai mazāk var prognozēt. Spēki, kas nekādā veidā vai ļoti maz ir ietekmējami, bet kas varētu būtiski ietekmēt prezidentūras dienas kārtību, ir iepriekšējā prezidentūrā paveiktais (kuru manto nākošā prezidentūra, neatkarīgi no tās gribas), kā arī pasaules (aktuālie) notikumi, kurus vispār nav iespējams ietekmēt. Kas neparādās Vilpišauska rakstā, līdzīgi kā Menera rakstā, ir Eiropas Komisija.

Šī maģistra darba autorei ir savs skatījums uz Vilpišauska rakstu un Lietuvas prezidentūru kā tādu. Pirmkārt, kaut gan pieņemto leģislatīvu un neleģislatīvu aktu skaits ir rezultatīvais rādītājs, tas nebūt nenozīmē, ka tas bijis tieši Lietuvas kā prezidējošās valsts nopelns. Ir viedoklis, ka, ņemot vērā to, ka Eiropas Parlaments bijis īpaši aktīvs pirmsvēlēšanu laikā, EP deputāti centušies iegūt lielāku atbalstu nākamajās vēlēšanās, tā teikt, “paspīdēt”. Otrkārt, kā jebkurš prezidentūras novērtējums, arī Vilpišauska raksts var būt visai subjektīvs. Darba autorei, izlasot, radies iespaids par Lietuvas prezidentūru kā izcilu veiksmes stāstu, kaut gan viņa saprot, ka tas ir minētā autora radīts. Šis viedoklis varētu būt valdības

---

⁷⁵"Lithuania Faces Record Legislative Load for EU Presidency." Lithuania Faces Record Legislative Load for EU Presidency. Skatīts 2.aprīlī, 2016. <http://euobserver.com/lithuania/120299>.

nostājas un mediju ietekmes rezultāts, jo, līdzīgi kā pēc Latvijas prezidentūras, valdība ir par Latvijas paveikto prezidentūras laikā stāstījusi tikai labāko.

2.4. Ungārijas prezidentūras analīze

Attila Agh (*Attila Agh*), Budapeštas Korvinus universitātes profesors, politoloģijas doktors, uzrakstījis par Ungārijas prezidentūru, kas noritēja 2011.gada pirmajā pusē rakstā ar visai muzikālu nosaukumu "*The Hungarian Rhapsodies: The Conflict of Adventurism and Professionalism in the European Union Presidency*"⁷⁶. Šis raksts nav līdzīgs Menera un Vilpišauska rakstiem, kaut gan tajā arī ir nedaudz vēsturiskā konteksta, ir aprakstīts par prioritātēm un rezultātiem.

Ungārija bija "vienā grozā", jeb trio kopā ar Spāniju un Beļģiju, un bija pēdējā valstu trijniekā. Gan Spāniju, gan Beļģiju var saukt par vidēji ietekmīgām valstīm Eiropā, kas nav dzirdēts par Ungāriju. Turklāt darba autore, izlasot Agh rakstu ir ieguvusi jaunu skatu uz Ungāriju. Raksta autors saka, ka šis trio pārņēma prezidentūru ES grūtākajos laikos - globālā krīze, jaunie Lisabonas līguma nosacījumi. Ungārijas prezidentūras laikā tai bija gan iekšējas (starp ekspertiem un politiķiem), gan ārējās problēmas (ES politikas jautājumos). Pēc iegūtās informācijas, darba autore secina, ka Ungārija savā politiskajā nostājā ir līdzīga Polijai.

Ungārija sāka gatavoties prezidentūrai - gan programmas izstrādei gan loģistikai jau 2007.gadā. Trio izvirzīja oriģinālas prioritātes, kuras varētu sadalīt uz četrām: Lisabonas līguma izpilde, Eiropa 2020 stratēģijas papildināšana ar kohēzijas politiku un teritoriālo kohēziju un enerģijas drošība, klimata izmaiņas un "inovāciju trīsstūris", sagatavot nākamo MFF. Bet atnākot krīzei, iecerēto programmu "nolika malā" un sāka domāt par krīzes pārvarēšanu.

Ungārija pārņēma prezidentūru, kad bija krīzes otrais vilnis. Visas pūles tika veltītas krīzes pārvarēšanai. Lēmumi bija jāpieņem ātri, bija nepieciešama līderība - Ungārija varēja būt tikai aktīvais jaunais partneris, kas piepalīdz Padomē. Pirmatnējo prioritāšu kolaps bija redzams jau 2010.gada februārī, kur galvenais bija Grieķijas krīze dienaskārtībā. Bija skaidrs, ka šīs problēmas varēju būt atrisinātas tikai Padomes līmenī, kur Francija, Vācija, un Padomes prezidents Rompujs parādīja līderību. Visbeidzot, Ungārijas prezidentūras programma, kas sastāvēja no četrām lielākām prioritātēm, izskatījās šādi: cilvēkorientēta Eiropa, kur

- 1) veicina izaugsmi, stiprinot ekonomiku un koncentrējas uz darba vietu radīšanu un sociālo iekļaušanu;

---

⁷⁶Agh, Attila. "The Hungarian Rhapsodies: The Conflict of Adventurism and Professionalism in the European Union Presidency." *JCMS: Journal of Common Market Studies* 50 (2012): 68-75. Web.

- 2) stiprina kopējās politikas, padarot tās efektīvas un konkurētspējīgas, vienlaicīgi ievērojot fundamentālās vērtības palielinot kohēziju Eiropā;
- 3) Eiropu pietuvina tās iedzīvotājiem;
- 4) turpina paplašināšanas procesu atbildīgi un ticami.

Svarīgākais Ungārijas prezidentūras mērķis bijis palīdzēt Eiropai kļūt ekonomiski, sociāli, politiski un institucionāli stiprākai un ietekmīgākai. "Stiprā Eiropa" bijusi devīze.

Pēc raksta autora domām, Ungārija rāda unikālu piemēru tam, ka jāaizmirst gan par savām prioritātēm, gan par savām vēlmēm ne tikai citu valstu labā, bet arī visas ES labklājības. Tai bija tas laiks, kad nedrīkstēja domāt par sevi. Tomēr Ungārijas prezidentūrai bija sava prioritāte, kuras virzībai Ungārija ne tikai sekojusi līdzī, bet arī darījusi visu iespējamo, lai tas jautājums tiktu skatīts, un tā bija kohēzijas politika, kuru atbalstīja vairākas dalībvalstis.

Ags pievērsis lielu uzmanību arī Ungārijai kā divkosīgai valstij, kura rīkojas atbilstoši situācijai un tam, kas tai stāv pretī. Bijusi iekšēja Ungārija un ārēja Ungārija, kas parāda nesaskaņotību savā starpā, kā arī pārāk lielu cīņu par varu. Ungārijā tās prezidents ļoti uzsvēris stiprās valdības un prezidentūras nopietnību, valsts iekšienē vēstot par to, ka Ungārija ir ļoti ietekmīga valsts ES līmenī un no tās lēmumiem daudz kas ir atkarīgs. Savukārt, premjer-ministrs nevarēja saprast, vai ES bija draugs vai ienaidnieks⁷⁷, jo iekšējās sarunās ar presi un iedzīvotājiem ir izteicies visai negatīvi par ES, bet nav izrādījis šo negatīvo attieksmi, runājot angļu valodā un piedaloties Eiropas mēroga pasākumos. Neskatoties uz "dīvaino" politisko vadību, administratīvi eksperti un prezidentūrā iesaistītais sastāvs zinājuši, kas un kā ir jādara, lai par Ungāriju kā prezidējošo valsti tomēr dalībvalstīm nerastos slikts viedoklis.

Ungārija ap to laiku ir pieņēmusi preses brīvību ierobežojošu likumu, konstitucionālās tiesas ierobežojošu likumu, jaunu konstitūciju - kas nav sevišķi demokrātiski soļi. Darba autore šeit vēlās pieminēt internetā plaši pazīstamu video⁷⁸, kur Eiropas augstākās vadības pārstāvis ieplaukāja ar roku Ungārijas pārstāvi, tādējādi parādot gan Ungārijai, gan arī visai Eiropai un pasaulei, ka neatbalsta Ungārijas nedemokrātisko ceļu. Šis ieņemtais virziens varētu būt šķērslis Ungārijas ietekmīguma celšanai ES. Bet neskatoties uz augšminēto, Ungārija bija tainīgs un labs ES attiecību administrators. Politikā iekšā parādīja sevi sliktāk, nekā administrācijā. ES eksperti no Ungārijas bija nevainojami, ko nevarētu pateikt par valdību.

---

⁷⁷Balázs, P. 'The First Hungarian EU Council Presidency'. In *Achievements of the First Hungarian EU Council Presidency*, Policy Paper 8, *EU Frontiers* (Budapest: Central European University), (2011)

⁷⁸UKRAINE TODAY Live. "Orban Slapped at Summit: EU Chief Executive Juncker Says 'hello Dictator!' to Hungarian PM." YouTube. 2015. Skatīts Marts 30, 2016. <https://www.youtube.com/watch?v=Ko995a81UIU>.

Raksta autors Ags izsaka viedokli, ka prezidentūra var tikt izaicināta ar neparedzētiem notikumiem – kā valsts rīkosies, kad būs nepieciešama krīzes vadība. Ungārijas prezidentūru ir ietekmējuši divi negaidīti apstākļi: zemestrīce un cunami Japānā, un arābu valstu nemieri, kas noveduši pie kara Lībijā. Japānas negadījums izraisīja plašas diskusijas par ES energopolitiku un atomenerģiju, kas nav būtiski ietekmējis prezidentūras galvenās prioritātes. Turklāt otrais, Lībijas nemieri, izraisīja ārkārtīgi lielu migrācijas vilni, kas kļuva par lielu Šengenas sistēmas problēmu.

Darba autore uzskata, ka aplūkotā augstāk autora raksts ir ļoti neitrāls un zinātnisks, atšķirībā no Menera, kurš Dānijas prezidentūrai atradis iemeslus tai neveiksmīgai norisei un Vilpišauska, kurš, līdzīgi savai valsts nostājai, par Lietuvas prezidentūru centies rakstīt to labāko. Ags apskatījis Ungārijas prezidentūru no vairākām pusēm, sniedzot ļoti objektīvu viedokli uz visiem aspektiem. Ags atstāj telpu sava viedokļa izveidei. Ungārija bijusi visai ambicioza valsts pirms savas prezidentūras sākuma. Tai bija prioritātes, saskaņotas ar visām dalībvalstīm, intereses, ko varēja atbalstīt domubiedri. Bet globālā ekonomiskā krīze, Japānas dabas/atomenerģijas katastrofa un Lībijas nemieri novērsa ES uzmanību no Ungārijas kā prezidējošas valsts un tās prioritātēm. Ungārijas iekšējie “kašķi” arī nav visai palīdzējuši iecerētā izpildei. Kā jau varēja saprast, ietekmīgākais dienas kārtības mainīšanai spēks bijis pasaules notikumi.

2.5. Secinājumi

Maģistra darba otrā nodaļa apskata trīs valstu piemērus: Dāniju, Lietuvu un Ungāriju. Analizē minēto atšķirības, līdzības, kā arī cenšas atbildēt uz jautājumu, kas ietekmējis dienas kārtību, kāda līdera lomu izvēlējusies valsts. Darba autore secina:

1. Aplūkotās valstis ir gan atšķirīgas, gan līdzīgas salīdzinot dažādus indikatorus salīdzinot. Kaut gan visu valstu kultūras ir dažādas, tās ir ES dalībvalstis, kas nozīmē vienu tiesisko ietvaru.
2. Katra valsts izvēlējusies savu ES Padomes līdera tēlu, ko arī parāda savā darbā. Tā, Dāniju nevarētu nosaukt par stingru līderu, jo tā nevar piedalīties vairākās ES darbības jomās, līdz ar to, nevar prezidēt visu padomju darbā. Lietuva izvēlējusies pašpārlicinātā līdera lomu. Kaut gan tā ir maza valsts, tā spējusi novest līdz galam visu iecerēto, un pat pārpildīt savu plānu. Visbeidzot, Ungārijā bija izteiktas līdera problēmas, jo valdība un prezidents nevarēja saprast, kāda ir viņu attieksme pret ES. Turklāt, eksperti un ierēdņi parādījuši sevi kā augstas klases speciālisti un veiksmīgi novadīja prezidentūru.

3. Neviens autors nepiemin Eiropas Komisiju kā būtisku dienas kārtības ietekmējošo spēku. Darba autore uzskata, ka tas ir tādēļ, ka EK dienas kārtības izveidē ir pašsaprotama lieta. Citi pētnieki norādījuši starp ietekmējošiem spēkiem Eiropas Parlamentu (Lietuva), pašizslēgšanu (Dānija), pasaules notikumi (Ungārija).

4. Katra valsts, atsaucoties uz minētiem pētniekiem, ir "cietusi" no pasaules notikumiem. Katras aplūkotās prezidentūras laikā bijis kāds notikums pasaulē, kas ir būtiski ietekmējis vai pilnīgi izmainījis plānoto pasākumu dienas kārtību. Dānija un īpaši Ungārija, ir cietušas no globālās ekonomiskās krīzes. Ja Dānijas laikā krīze tika vispusēji apspriesta, tad Ungārijas prezidentūras laikā tā pilnīgi izmainījusi plānoto dienas kārtību. Lietuvas prezidentūras laikā bijušas Eiropas Parlamenta vēlēšanas, kā arī Vācijas vēlēšanas. Divi lieli spēlētāji, kas mēģināja iegūt pēc iespējas vairāk uzmanības.

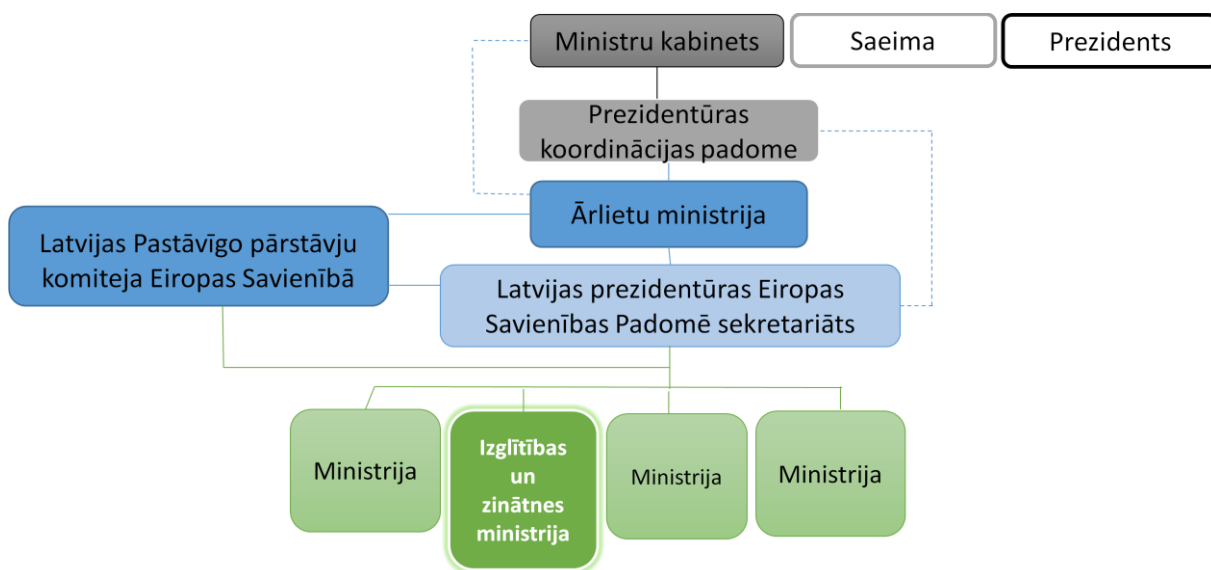
5. Grūtību pārvarēšanai valstis rīkojušās dažādi. Tā, šķiet, Dānija nolaidusi rokas un paļāvās straumei un necīnoties par savu vietu Eiropas politiskā arēnā. Ungārija, kaut gan ļoti vēlējās un bijusi ļoti ambicioza pirms savas prezidentūras, bija spiesta piekāpties un upurēt savas intereses visas Eiropas ekonomikas uzlabošanas labad. Lietuva veiksmīgi spēja nonākt pie kopsaucēja, ņemot vērā tik dažādās Eiropas intereses un tik spēcīgus politiskos spēlētājus, pieņemot rekordlielu ES tiesību aktu skaitu savas prezidentūras laikā.

6. Prezidentūras ir dažādas, atkarībā ne tikai valsts un kultūras, bet arī pēc tā, kā uztver prezidentūru un kādas cerības uz to liek. Ir valstis, kas, neskatoties uz visām grūtībām, spēj noturēt savu politisko interešu līniju. Ir valstis, kas ir ambiciozas un ir mazāk ambiciozas. Bet visas prezidējošas valstis, kā lai arī nerīkojās, izpildīja visu tām uzticēto.

3. LATVIJAS PREZIDENTŪRA ES PADOMĒ

3.1. Latvijas prezidentūras īstenošanā iesaistīto pušu izpēte

Latvijas prezidentūras īstenošanā tika iesaistīts ne tikai valsts (MK, ministrijas, padotības iestādes), bet arī privātais sektors (NVO, uzņēmumi un fiziskās personas). Lai koordinētu prezidentūru, tika izveidotas speciālās iestādes - Latvijas prezidentūras Eiropas Savienībā sekretariāts (LPESPS), kas loģistiski un organizatoriski palīdzēja visām publiskās pārvaldes iestādēm veiksmīgi noturēt katru pasākumu, kā arī sniedza informāciju par prezidentūras gaitu visiem interesentiem, un Prezidentūras koordinācijas padome. Ir informācija, ka Sekretariāta funkcijas bija sākotnēji plānotas ne tikai loģistiskās, bet arī saturiskās, turklāt vēlāk, pirms prezidentūras sākuma, saturiskās funkcijas uzņēmas Ārlietu ministrija.

3.1. att. Prezidentūrā iesaistītās puses un informācijas plūsmas shēma

Kā var apskatīt shēmā Nr.3.1., informācijas plūsma starp prezidentūrā iesaistītām pusēm notika dažādi, atkarībā no informācijas, kā arī dažādos politiskās atbildības līmeņos. Tā, ja mēs sākam ar ministriju līmeni: no ministrijas nāk priekšlikums par kādu politikas iekļaušanu darba programmā. Tā tiek nodota sekretariātam un pastāvīgiem pārstāvjiem un otrādi. Sekretariāts komunicē ar ministrijām, pastāvīgiem pārstāvjiem, Ārlietu ministriju un koordinācijas padomi. Pastāvīgie pārstāvji komunicē arī ar Ārlietu ministriju, kas, savukārt, komunicē ar MK un koordinācijas padomi. Atkarībā no jautājuma, tiek iesaistītas attiecīgās iestādes, kas arī ir atbildīgas par prezidentūras saturu. Jāpiemin, ka priekšlikums var nākt gan no augšas, gan no lejas, un vairākas iestādes to izskata.

3.2. att. Prezidentūrā iesaistītās puses un informācijas plūsma Izglītības un zinātnes ministrijas līmenī

Attēlā Nr.3.2. atspoguļota informācijas plūsma Izglītības un zinātnes ministrijas kompetences jautājumos. Attēla vidū darba autore ir ievietojusi Politikas iniciatīvu un attīstības departamentu (PIAD), jo tieši šis departaments visvairāk nodarbojies ar prezidentūras izglītības jomas pasākumu organizāciju, un bijis kā starpnieks starp dažādām institūcijām. PIAD sadarbojās ne tikai ar citiem Izglītības un zinātnes ministrijas departamentiem, bet arī ar Latvijas pastāvīgajiem pārstāvjiem ES un padotības iestādēm, kā arī Eiropas Komisiju. Ar bēšo krāsu ir atzīmēti Latvijas pastāvīgie pārstāvji ES, un tie ir četri cilvēki, katrs atbildīgs par savu jomu. Ar zilo atzīmētas IZM vienības - ar tumšo departamenti un nodaļas, mazliet gaišāku valsts sekretārs un ministrs, un visgaišāko - parlamentārais sekretārs. Ar pelēko krāsu atzīmētas IZM padotības iestādes, kurām tika prezidentūras laikā deleģēta dažu pasākumu organizēšana. PIAD strādājis visos virzienos un sadarbojies ar visām iestādēm.

Tātad, atkarībā no konkrētā apskatāmā jautājuma, no atbildīgās ministrijas, vai arī no jebkura cita viedokļa skatoties, prezidentūrā iesaistīto pušu skaits ir ļoti liels. Pat neņemot vērā Padomes aparātu, katrā prezidentūrā izveidojas sava komunikācijas un informācijas plūsmas shēma. Atbilstoši sadalītām atbildībām arī notiek jautājumu izskatīšana pa dažādiem līmeņiem.

3.2. Itālijas, Latvijas un Luksemburgas prezidentūras valstu trio izpēte

Jēdziens "prezidentūras trio" pirmo reizi parādās 2009.gadā, kad šī gada 1.decembrī stājās spēkā Eiropadomes lēmums par Padomes prezidentūru. "Padomes prezidentūru, izņemot Ārlietu padomes prezidentūru, katrā 18 mēnešu laikposmā kopīgi nodrošina iepriekš izveidota trīs valstu grupa. Šīs grupas izveido, ievērojot dalībvalstu vienlīdzīgas rotācijas principu un ņemot vērā gan to daudzveidību, gan teritoriālo līdzsvaru Savienībā." (1.pants).⁷⁹ Vienas grupas (trīs valstis) locekļi palīdz viena otrai un izstrādā vienu, kopīgu programmu. Piemēram, Latvijas prezidentūras laikā, Latvija varēja lūgt palīdzību pienākumu izpildē gan Itālijai, gan Luksemburgai.

"Darba pēctecība un resursu efektīva izmantošana - tie ir būtiskākie iemesli, kāpēc ES Padome ieviesusi trio prezidentūras"⁸⁰. Darba autore uzskata, ka, pievienojoties desmit jaunām valstīm, kas vēl nav tik pieredzējušas ES procesos, bija nepieciešams risinājums, lai šīm jaunām valstīm palīdzētu un atbalstītu. Tā, katrā trio cenšas iekļaut vienu no jaunām dalībvalstīm (no 2004.gada). Darba autore uzskata, ka par trio un valstu līdzsvarošanu savā starpā ES bija aizdomājušies jau laicīgi, jo kopš 2007.gada prezidentūras rotācijas kārtība nav mainījies. Parādījies tikai jēdziens - trio.

Kā katrai trio, arī Latvijai, Luksemburgai un Itālijai bijusi sava **trio prezidentūras 18 mēnešu programma**. Tās galvenie virzieni bijuši finanšu stabilitāte, kas ir svarīgs pēckrīzes laikā. ES izaugsme un nodarbinātība kā ekonomiskās un sociālās jomas uzlabošana. Nodarbinātība ir ļoti asa problēma Itālijai. Digitālā dienas kārtība - bijusi arī Latvijas programmā kā viena no prioritātēm, ko veiksmīgi atspoguļoja arī vienā no pasākumiem. Autore uzskata, ka pēdējais virziens - ES globālās loma stiprināšana ir ļoti vispārīgs, un to sasniegšanai nepieciešami ne tikai lieli finansiāli, bet arī laika un cilvēkresursi. Rīkojoties augstāk minētajos virzienos arī var sasniegt ES globālās lomas stiprināšanu.

Šī maģistra darba interesējošai jomai - izglītībai, jaunatnei, kultūrai, audiovizuālai nozarei un sportam ir veltītas programmas 6 lappuses, no tām izglītībai un apmācībai - divas. Visvairāk šī sadaļa vērsta uz jauniešu bezdarba mazināšanu, to bija plānots paveikt ar jaunu darba programmas izveidi izglītības jomā stratēģijas "Eiropa 2020" ietvaros. Starp mērķiem izglītībā bijuši arī Padomes secinājumu ekonomikā ierosināšana izglītības jomā; kopējā Eiropas Komisijas un Padomes ziņojuma izstrāde un pieņemšana 2015.gada sākumā sakarā ar

⁷⁹ Eiropadomes lēmums (2009.gada 1.decembris), par Padomes prezidentūru, pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32009D0881&from=LV>

⁸⁰"Trio Prezidentūra." Trio Prezidentūra. Skatīts 9.maijā, 2016. <https://eu2015.lv/lv/prezidentura-un-es/trio-prezidentura>.

ET2020 stratēģijas cikla beigām; Erasmus+ programmas attīstība un uzlabošana, piesaistot vairāk universitāšu un programmā piedalījušos studentu skaitu.

Trio prezidentūras laikā bija plānots arī ES Samits par digitālu un atvērtu izglītību, kas bija nepieciešams, lai debatētu par iespējām, ko sniedz tehnoloģiju attīstība. Pievērsa uzmanību arī uzņēmējdarbības izglītībai, kas būtu jāsākas jau no skolas laika - lai palielinātu jauno uzņēmēju, un uzņēmēju skaitu turpmāk. Prezidentūras trio programmā bija iecere arī aicināt Padomi pieņemt secinājumus arodizglītībā Kopenhāgenas procesā, priekšlaicīgās mācības pārtraukšanai (pamešanai) formālās un neformālās izglītības jomā. Un pēdējais uzdevums bijis mācīšanās darbavietā iespējas uzlabošana: 1) mobilitāte valsts un ne valsts līmenī 2) ES pārredzamības rīku lietderīga izmantošana.

Vai trio paveica visu iecerēto? Darba autore nevar sniegt atbildi, jo tas nav darba uzdevums. Iedziļinoties tikai Latvijas prezidentūras pasākumos Rīgā izglītības jomā, uzreiz var teikt, ka iecerētais 2015.gada sākumā stratēģijas ET2020 ziņojums un stratēģijas pilnveide nenotika Latvijas prezidentūras laikā, bet gan palika Luksemburgai, jo EK nepaspēja sagatavot dokumentus no savas puses vadības maiņas dēļ. Darba autore pieļauj, ka arī Latvijai atnākuši dienas kārtībā jautājumi, kas netika atrisināti Itālijas prezidentūras laikā.

3.3. Latvijas prezidentūras ES Padomē programmas, prioritāšu un mērķu analīze

Prezidentūras laikā sanāksmes un pasākumus Latvijā apmeklēja aptuveni 25 tūkstoši viesu un 800 ārvalstu žurnālistu no visas pasaules⁸¹, notika 197 prezidentūras pasākumi, tajā skaitā 10 neformālās ministru sanāksmes, 44 konferences, 19 augsta līmeņa tikšanās (tajā skaitā Austrumu partnerības samits), 10 NVO projekti, 114 ekspertu līmeņa sanāksmes.⁸²

Katrai prezidentūrai ir savas galvenās prioritātes, kuras pati prezidējošā valsts nosaka, konsultējoties ar citām iesaistītām pusēm. Arī Latvijai bija savas galvenās trīs prioritātes, un tās bija: konkurētspējīga Eiropa, digitāla Eiropa un iesaistīta Eiropa.⁸³

Pirmais mērķis (konkurētspējīga Eiropa) noteica, ka Eiropā jāsekmē uzņēmējdarbības potenciāls, jāveicina investīcijas jaunos konkurētspējīgos produktos un pakalpojumos. Visu augšminēto paveicot, tiks veicināta jaunu darba vietu radīšana un līdzās arī sociālā kohēzija.

Balstoties uz Latvijas prezidentūras programmu, Latvija apņēmas paātrināt Eiropas investīciju plānu procedūras, atjaunot "Eiropas 2020" mērķus, atjaunot diskusijas par Iekšējā

⁸¹"Kas Ir Prezidentūra?" Kas Ir Prezidentūra? Skatīts 1.martā, 2016. <https://eu2015.lv/lv/prezidentura-un-es/kas-ir-prezidentura>.

⁸²"LPESPS - Budžets." LPESPS - Budžets. Skatīts 10.maijā, 2016. <http://es2015.lv/lv/prezidenturas-istenosana/budzets>.

⁸³"Prezidentūras Prioritātes." Prezidentūras Prioritātes. Skatīts 30.aprīlī, 2016. <https://eu2015.lv/lv/prezidentura-un-es/prezidenturas-prioritates>.

tirgus stratēģiju, virzīt cilvēkresursus izaugsmei u.c.⁸⁴ Starp konkurētspējas mērķiem un tā aprakstiem, pielietotiem tiešā veidā neizriet nekas, ko varētu saistīt ar izglītības jomu. Vienīgais, kur darba autore redz iespējamo ietekmi uz izglītību ir - solidaritāte, cilvēkresursu izaugsme, uzņēmējdarbības veicināšana un konkurētspēja. Tieši šajos virzienos varētu strādāt, teiksim, veidojot izglītības programmu saturus.

Otrais mērķis (digitāla Eiropa) bija vērst uz informācijas tehnoloģiju nozari, kas sekmēs "gudru, ilgtspējīgu un integrējošu ES izaugsmi"⁸⁵. Vienots digitāls tirgus, valsts sektora digitalizācija, drošība digitālajā vidē ir bijuši galvenie mērķi. Datu pārvaldība, e-pārvaldības sekmēšana ir tie vārdi, kas varētu attiekties uz izglītības jomu. Ir viedoklis, ka Latvijā jau šobrīd izglītības programmu saturos tiek ieviests termins "datu un e-pārvaldība". Izglītība visvairāk nodarbojas ar jauniešiem un bērniem, un šobrīd šī vecuma grupa arī ir tā, kurai visvairāk jā māca par šīm lietām. Protams, ir arī citas vecuma grupas, kuras vajadzētu mācīt, bet tas ir daudz sarežģītāk.

Trešais mērķis (iesaistīta Eiropa) paredzējis, ka ES jāiesaistās ne tikai savu, bet arī pasaules (globālo) jautājumu risināšanā. Latvija bijusi pirmā valsts, kas uzmanību vēršusi ne tikai uz ES, bet arī Centrālāzijas valstīm. Mērķi bijuši Eiropas kaimiņattiecību politika, transatlantiskās partnerības stiprināšana (vairāk tirdzniecībā). No programmā rakstītā nevar saprast, kas no mērķiem varētu attiekties uz izglītību, tomēr, darba autore uzskata, ka sadarbība var būt ne tikai tirdzniecības un vispārējos līmeņos, bet arī izglītības jomas līmenī. Tā, Latvija savas prezidentūras laikā ir noslēgusi vairākus sadarbības līgumus ar Centrālāzijas valstīm par sadarbību izglītības jomā. Un šis process joprojām turpinās.

Augšminētās programmas pašās beigās nodaļa veltīta izglītībai, jaunatnei, kultūrai un sportam. Tā aizņem nepilnas trīs lappuses. Par prezidentūras saturu izglītības jomā atbild Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padome. Latvijas prezidentūras mērķi šajā jomā bijuši nodarbinātība, sociālā labklājība, digitālo tehnoloģiju potenciāla izmantošana izglītības nozarē. E-prasmes, Eiropas pilsoņu vērtību un principu saglabāšana, kopienu stiprināšana ir lietotie atslēgvārdi, kuri ir attiecināmi uz šī darba galveno apskatīto jomu.

Nepieciešams apskatīt, kādi tad bijuši Latvijas prezidentūras galvenie mērķi izglītības jomā, jo tālāk tiks analizēts plānotais pret izpildīto. Šie mērķi bijuši sekojoši:

---

⁸⁴ Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē programma, 4.lpp., pieejama: http://www.parleu2015.lv/files/LV_PRES_prog_2015_LV-final.pdf

⁸⁵ Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē programma, 4.lpp., pieejama: http://www.parleu2015.lv/files/LV_PRES_prog_2015_LV-final.pdf

- jauns stimuls izglītības un apmācības stiprināšanai stratēģijā "Eiropa 2020". To bija plānots panākt, "veidojot ciešāku saikni starp stratēģiju "Eiropa 2020" un stratēģisko sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (ET2020)."⁸⁶;
- turpināt strādāt pie sadarbības uzlabošanas profesionālajā izglītībā un arodmācībā;
- stiprināt starptautisko sadarbību izglītības jomā starp Āzijas un Eiropas valstīm. To bija plānots panākt, vienojoties Āzijas un Eiropas 5.izglītības ministru sanāksmē (ASEM ME 5) par izglītības procesiem, prioritātēm un rīcību ciešākai sadarbības nodrošināšanai starp ASEM (*Asia-Europe Meeting*) valstīm. Tāpat turpināt darbu ar Boloņas procesu.
- pieņemt secinājumus par "agrīnās izglītības un pamatskolas izglītības lomu radošuma, inovācijas un digitālo prasmju apgūšanā."⁸⁷ Tāpat plānoja veikt diskusijas par izglītības pieejamību un investīciju efektivitāti šajā jomā, kā arī diskutēt par mobilitātes tālāko virzību;
- strādāt pie ES Darba plāna izpildes jaunatnei no 2014.līdz 2015.gadam, ierosināt Padomes secinājumu pieņemšanu par šo tēmu;

Šie ir galvenie Latvijas prezidentūras mērķi izglītības jomā. Darba autore uzskata, ka šis plāns ir ļoti vispārīgs, un tajā pašā laikā piesardzīgs. Mērķi nav uzstādīti nereāli un pārlietu ambiciozi. Darba autore novērtē, ka nekādas konkrētas darbības, izņemot pašu sanāksmju rīkošanu, secinājumu un dokumentu radīšanu, nebija paredzēts veikt izglītības jomā. Par iecerēto vairāk tiek gūta izpratne interviju gaitā un plānoto pasākumu detalizētākā analīzē.

Atpazīstamības celšana ir viens no mērķiem, kas katrai valstij savas prezidentūras laikā ir svarīgs, un uz kuru vērsa mazāk uzmanības Latvijas publiskajā telpā. Lai būtu atpazīstamība, tika izveidota ne tikai Latvijas prezidentūras ES Padomē mājaslapā, kurā ļoti labi apskatāms ne tikai prezidentūras pasākumu plāns un notikumi, bet arī **logo**. Katrā prezidentūrā valstij ir unikāla iespēja parādīt sevi ne tikai no politiski-organizatoriskās puses, bet arī no kultūrvēsturiskā, sociālā un saimnieciskā skatupunkta (iepazīstināt ar kultūru, vēsturi, vispopulārākiem brendiem un tml.lietām), katra valsts izveido savas prezidentūras logo (sava veida zīmolu) labākai atpazīstamībai. Logo tiek izmantots ne tikai prezidējošajā valstī sanāksmēs, bet arī dokumentu apītē, prezentācijās, baneros, publikācijās, brošūrās, suvenīros, un arī grezno ES Padomes ēkas Briselē.

Arī Latvijai bijis savs logo. Šķiet, visi to ir redzējuši, bet ne visi zina, ko nozīmē Latvijas prezidentūras logo. Tā autors ir grafiskais dizainers Gunārs Lūsis, kurš pirms 20 gadiem ir veidojis Latvijas latu izskatu (monētās). Par tēlu tika izvēlēts arhetipisks

⁸⁶ Latvijas prezidentūras ES Padomē programma, 31.lpp.

⁸⁷ turpat

dzirnakmens, kas veido sajūtu, ka griežas - jo ir saprotams un zināms ne tikai Latvijā, bet arī visās Eiropas valstīs - gan kā pats par sevi, tā arī tā nozīme. Centrālā dzirnakmens simboliskā nozīme ir darbs. Tad seko tādas vērtības, kā labklājība, radoša un produktīva darba tikumi.

EU2015.LV

3.3.att. Latvijas prezidentūras ES Padomē logo

Latvijas prezidentūras logo, "dzirnakmens" aplūkojams attēlā Nr.3.3.. Tas, ka dzirnakmens griežas (rotējošā dinamika) - ir attīstības enerģijas, uzņēmības izaicinājumu pārvarēšanas simbols. Logo apļa forma ir oda priekam, jauneklīgas sadarbības aicinājums. Caurums centrā, jeb centra akcents nozīmē spēju fokusēties un tiekties uz kopīgām vērtībām. Izvēlētais logo krāsas - tumši sarkans, balts un pelēks - nav nejaušas. Tumši sarkanais un baltais ir karoga krāsas, bet pelēkais liecina par laika cikliem.⁸⁸ Savukārt, darba autore vēlas izteikt viedokli, ka katram savas asociācijas ar dzirnakmeni, un arī tās ir pieņemamas, stāstot par Latvijas prezidentūras logo. Tā, Edgars Rinkēvičs ir paudis savu viedokli, ka "Latvijas prezidentūra, - tā būs stabila, uz attīstību vērsta un tikpat pamatīga kā Latvijas cilvēka rakstus. Latvijas prezidentūra - kā pamatīgs dzirnakmens, kas griežas un dzen uz priekšu Eiropas Savienību".

Latvija ar savām prioritātēm parādījusi, ka domā ne tikai savās interesēs. Tai pašā laikā Latvija bija pietiekami piesardzīga, lai nestādītu sev priekšā pārāk ambiciozus mērķus. Līdzīgi savam izvēlētam simbolam, prezidentūrā iesaistītie strādāja čakli, parādot Latviju no labākās puses. Par prezidentūras rezultātiem tiek analizēts tālāk.

3.4. Latvijas prezidentūras rezultātu analīze

Kad mēs runājam par rezultātiem, tad sagaidām kaut ko taustāmu. Ja tā ir rūpniecība, tad rezultāts ir gatavs produkts. Mūsu gadījumā, politisko sarunu rezultāti var būt dažādi, bet parasti sagaida kādu dokumentu vai pieņemto lēmumu/likumu. Prezidentūras laikā, atbilstoši jau minētiem prezidentūras aspektiem, var tikt pieņemti formāli un neformāli lēmumi. Formāli lēmumi tiek pieņemti Briselē, savukārt Rīgā (Latvijas prezidentūras laikā) neformāli

⁸⁸ "LPESPS - Prezidentūras Logo." LPESPS - Prezidentūras Logo. Skatīts 2.maijā, 2016. <http://www.es2015.lv/lv/prezidenturas-istenosana/prezidenturas-logo>.

lēmumi. Prezidentūra ir ne tikai pļāpāšana, kā var šķist, bet politiskās kustības un attīstības atspoguļojums.

Tā starp "taustāmiem" Latvijas prezidentūras rezultātiem izglītībā var saukt:⁸⁹

- Padomes secinājumi par agrīnās izglītības un sākumskolas izglītības lomu radošuma, inovāciju un digitālās kompetences attīstībā,⁹⁰
- "Parīzes deklarācija" par pilsoniskuma un kopīgo vērtību — brīvības, iecietības un nediskriminācijas — veicināšanu ar izglītības palīdzību,⁹¹
- "Rīgas Secinājumi" kas tapuši, pārskatot 2010.gada Briges komunikē - par jauniem vidējā termiņa profesionālās izglītības un apmācības mērķiem 2015. – 2020. gadam,⁹²
- "Eiropas Savienības un Centrālās Āzijas valstu par augstāko izglītību un profesionālo izglītību un apmācību atbildīgo ministru kopīgais komunikē" (t.sk. ceļa karte 2015. – 2018. gadam),⁹³
- "Uz rezultātiem vērsta ASEM izglītības sadarbība" Piektās Āzijas un Eiropas valstu izglītības ministru sanāksmes priekšsēdētāja secinājumi.⁹⁴

Minētie Padomes secinājumi tika pieņemti Briselē, turklāt Rīgas Secinājumi un Āzijas-Eiropas izglītības ministru sanāksmes secinājumi Rīgā, attiecīgo sanāksmju laikā. Protams, ar šiem dokumentiem Latvijas prezidentūras rezultāti nebeidzās.⁹⁵ Starp rezultātiem ir daudz virzienu un ieceres tālākai izglītības jomas nozaru attīstībai, kas veicinās Eiropas attīstību. Darba autore, nevēloties atkārtoties divreiz, par jomām runā tālāk, sadaļā par prezidentūras izglītības jomas pasākumiem.

Vērts mazliet parunāt par **izmaksām**, jo tās arī ir sava veida prezidentūras rezultāts. Latvijas prezidentūras ES Padomē visās jomās izmaksas ir pieejamas sekretariāta mājas lapā. Par varu ir jāmaksā - tā darba autore dēvētu prezidentūras finansiālo pusi. Kaut gan lielāko daļu izmaksu sedza Eiropas Savienība, Latvijai tomēr bija jāiegulda arī sava nauda. Prezidentūras budžetu sāka plānot jau 2012.gadā, katram gadam bija savs budžets un posteņi.

---

⁸⁹ "Sasniegtais Progress ES Padomē Latvijas Prezidentūras Laikā." Sasniegtais Progress ES Padomē Latvijas Prezidentūras Laikā. Skatīts 20.aprīlī, 2016. <https://eu2015.lv/lv/jaunumi/zinas/2520-sasniegtais-progress-es-padome-latvijas-prezidenturas-laika-janvaris-junijs-2015>.

⁹⁰ "EUR-Lex Access to European Union Law." EUR-Lex. Skatīts 10.maijā, 2016. [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52015XG0527\(04\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52015XG0527(04)).

⁹¹ Parīzes deklarācija, pieejama: http://www.izm.gov.lv/images/prezidentura/lv_Citizenship_Education_Declaration_pabeigts.pdf

⁹² Rīgas Secinājumi, pieejami: http://www.izm.gov.lv/images/RigaConclusions_2015.pdf

⁹³ Komunikē un ceļakarte, pieejami: http://www.izm.gov.lv/images/presidency/communique/Communique_roadmap_EU_CA_26062015_EN.pdf

⁹⁴ Āzijas-Eiropas izglītības ministru sanāksmes secinājumi, pieejami: <http://www.izm.gov.lv/images/presidency/ASEMME5CONCLUSIONSBYTHECHAIR280415.pdf>

⁹⁵ Latvijas prezidentūras ES padomē rezultāti, infografiks, pieejams: https://eu2015.lv/images/news/2015_06_29_rezultati_LV.pdf

Tā, Solvita Āboltiņa intervijā Leldei Rāfeldei ir nokomentējusi Latvijas prezidentūras izdevumus un svarīgākos izaicinājumus:

"Viens no lielākajiem izaicinājumiem valstī kopumā ir administratīvā kapacitāte, lai sekmīgi sagatavotu un īstenotu prezidentūru. Šis jautājums ir aktuāls arī parlamentā, kas gan vairāk ir saistīts ar subjektīvu administrācijas vadību, kā rezultātā sagatavotības līmenis darbiniekiem ir nepietiekams. Reālās problēmas saistītas ar svešvalodu zināšanām un personāla nesagatavotību – trūkst padziļinātas izpratnes par tēmām ES līmenī, tādējādi nerodas pārlicība par darbinieku spējam kvalitatīvi veikt ar prezidentūras sagatavošanu un nodrošināšanu saistītās funkcijas."⁹⁶

Latvijai bieži pārmet to, ka tā nespēj apgūt fondus, iztērēt visus piešķirtos līdzekļus. Latvija arī prezidentūrā ir parādījusi sevi kā taupīgs saimnieks, ietaupot vairāk kā 15 miljonu euro. Darba autore uzskata, ka Latvijas taupīgums ir izskaidrojams ar publiskās pārvaldes iekšējiem noteikumiem, kā arī no Publisko iepirkumu likuma viedokļa, kurš nosaka, ka jāizvēlas ekonomiski izdevīgākā (lētākā) prece. Pirms ķerties klāt pie izmaksu izklāsta, jāpiemin, ka prezidentūras budžets veidojās ne tikai no valsts budžeta līdzekļiem, bet arī no ES piešķirtiem līdzekļiem. 2012.gadā tika izveidota speciāla budžeta programma "Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē nodrošināšana 2015.gadā", vēlāk parādās vēl papildus programmas. Ir pieejami tikai aptuveni Latvijas prezidentūras izmaksu dati:⁹⁷

3.1. tabula

Latvijas prezidentūras ES Padomē izmaksas, EUR

<i>Gads</i>	<i>Tiešās izmaksas, EUR</i>	<i>Netiešās izmaksas, EUR</i>	<i>Kopā, EUR</i>
2013.	4 037 343	3 193 209	7 230 552
2014.	18 948 846	14 550 926	33 499 772
2015.	~22 680 950	~18 880 966	~41 561 916
<i>Pavisam kopā, EUR</i>	<i>~45 667 139</i>	<i>~36 625 101</i>	<i>~82 292 240</i>

Tabulā Nr.3.1. var aplūkot Latvijas prezidentūras aptuvenās izmaksas. Kopā tie bijuši aptuveni 82 miljoni euro. Kopā ar EK līdzfinansējumu, šie skaitļi vismaz uz pusi palielinātos. Diemžēl, darba autore nav ieguvusi detalizētākus datus par izmaksām prezidentūrā izglītības jomā. Netiešās izmaksas tabulā attiecās uz personāla izmaksām, savukārt tiešās uz pasākumu sagatavošanu un rīkošanu. Jāpiemin, ka par plānotām izmaksām ir vairāki MK lēmumi un to grozījumi, kas tiek noteikti dažādiem budžetiem, dažādām programmām, dažādām jomām,

⁹⁶ Rāfelde, Lelde. Bakalaura darbs "Latvijas Prezidentūra Eiropas Savienības Padomē: Parlamentārās Dimensijas Komunikācija.", intervija ar Solvitu Āboltiņu, pieejams:

<http://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/5280/browse?value=Rāfelde,Lelde&type=author>.

⁹⁷ "LPESPS - Budžets." LPESPS - Budžets. Skatīts 10.maijā, 2016. <http://es2015.lv/lv/prezidenturas-istenosana/budzets>.

kas liedza darba autorei apkopot informāciju pašai. Latvijas kopbudžets, savukārt, ir pārāk sarežģīts, lai tajā meklētu noteiktas programmas un noteiktu gala izmaksas.

3.5. Latvijas prezidentūras ES Padomē pasākumu izglītības jomā, ko rīkoja Izglītības un zinātnes ministrija, raksturojums

Šis pasākumu raksturojums nepieciešams, lai gūtu izpratni gan par katru konkrētu sanākumi, gan par prioritātēm un saturu. Tiek sniegts ieskats arī darba kārtībā un organizēšanā, kā arī minētas iesaistītās personas un pamatota ekspertu izvēle padziļinātām intervijām.

3.5.1. Āzijas-Eiropas izglītības ministru sanāksmes sagatavošanas grupas un Āzijas-Eiropas izglītības ministru sanāksme

Šie pasākumu saīsinājumi nav zināmi plašai publikai. SOM1 (*1st Senior Officials' Meeting*) bija pirmais izglītības jomas pasākums, kas notika pat pirms Latvijas prezidentūras sākuma, 2014.gada 10. un 11.novembrī- Āzijas – Eiropas sanāksmes (ASEM) sagatavošanas darba grupa. Otrā sagatavošanas grupas sanāksme (SOM2) notika dienu pirms ASEM sanāksmes, jeb 2015.gada 26.aprīlī. Pati ASEM sanāksme, kurai gatavojās augšminētajās divās sagatavošanās sanāksmēs, notika 27. un 28.aprīlī Latvijas Nacionālajā bibliotēkā.

ASEM ir organizācija, kuras sastāvā ir 28 ES valstis, 21 Āzijas valsts, 2 Eiropas valstis un ASEAN sekretariāts (*Association of Southeast Asian Nations*, jeb Dienvidaustrumu Āzijas nāciju apvienība), kurā ietilpst 10 Āzijas valstis. ASEM tika dibināts 1996.gadā, veicinot dialogu un sadarbību starp Eiropu un Āziju. No vispārīgiem jautājumiem, kurus skata dalībvalstu valdību galvas ASEM samitos, 2008.gadā ASEM pievērsās arī izglītības jomas jautājumiem, pirmās divas sanāksmes rīkojot divus gadus pēc kārtas(2008. un 2009.gados), un turpmāk rīkojot ik pēc diviem gadiem. Tā, 2015.gadā Latvijai bija tas gods noturēt ASEM izglītības ministru piekto sanākumi.

ASEM sanāksmē Rīgā pieņēma izglītības politikas programmu turpmākajiem diviem gadiem (līdz 2017.gada sanāksmei Korejā), kā arī akcentēja vajadzību, ka sadarbībai un attīstībai nepieciešami taustāmāki mērķi, piemēram, starpvaldību līgumu slēgšana. “Juridiski saistoši līgumi ir nākamais solis, kas sperams vien tad, kad pastāv noturīgs starpvaldību dialogs. Valsts līmeņa dialogs bruģē ceļu uz stipendijām, diplomu atzīšanu, kredītpunktu pārneši, kopīgiem projektiem starp izglītības iestādēm,” norādīja sanāksmes priekšsēdētāja, izglītības un zinātnes ministre Mārīte Seile. Izglītības "kvalitātes nodrošināšana un atzīšana, uzņēmējdarbības vides iesaistīšana izglītībā, sabalansēta mobilitāte un mūžizglītība, kas

aptver arī tehnisko un profesionālo izglītību un apmācību" - ir galvenie turpmāko gadu rīcības virzieni, par kuriem jādomā katrai dalībvalstij.⁹⁸

Par visām trim sanāksmēm darba autore izvēlējās nointervēt vienu personu, kas bija līdzatbildīga par tām, bija darba grupā, kas organizēja sanāksmju koordinēšanu. Šī persona ir Anita Vahere-Abražune - strādā Izglītības un zinātnes ministrijā Politikas iniciatīvu un attīstības departamentā kā departamenta direktora vietiece Eiropas Savienības un starptautiskās sadarbības jautājumos. Latvijas prezidentūras laikā amats bijis Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta direktora vietiece Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē jautājumos. Anita bija iesaistīta visos pasākumos un varētu sniegt informāciju arī par katru sanākumi. Turklāt, darba autore uzskata, ka lietderīgāk būtu izjautāt vairākus pasākumu organizēšanā iesaistītos, lai saņemtu vairāk viedokļu, līdz ar ko paaugstinātu darba pievienoto vērtību.

3.5.2. Augsta līmeņa darba grupa

High level group, jeb Augsta līmeņa darba grupa, mūsu gadījumā, izglītības un apmācības jautājumos, 2014.gada 17.un 18.decembrī sapulcēja vairāk nekā 60 augstākā līmeņa vadītājus izglītības jomā viesnīcā *Radisson Blu Daugava* no 26 ES dalībvalstīm, lai izrunātu stratēģiskos jautājumus: Eiropas stratēģiskās sadarbības ietvars *Izglītība un apmācība 2020* (ET2020).⁹⁹ HLG ir neformāla struktūra, kas nepieņem politiskus lēmumus.

Dalībvalstis, vienprātīgi norādot uz vajadzību ietvaru mainīt, pielāgojot mūsdienu stāvoklim, izrunāja vairākus jautājumus. Vienojās, ka jāmaina darba cikls no trim uz pieciem gadiem, mazinot ar to birokrātisko slogu un veicinot informācijas apriti starp dalībvalstīm.¹⁰⁰ Darba kārtība bija sekojoša. Pirmajā dienā bija rīta un pēcpusdienu sesijas. Rīta sesijā sniedza prezentācijas Latvijas prezidentūra un Eiropas Komisija. Pēcpusdienu sesijā bija trīs darba grupas: 1) ET2020 struktūra un stratēģiskie mērķi 2) ET2020 prioritātes un rezultāti 3) ET2020 darba metodes. Vakarā viesus sagaidīja IZM ministre Mārīte Seile un vakariņas neformālā gaisotnē. Otrajā dienā prezentēja darba grupu rezultātus. Liene Bramane sniedza informāciju par Latvijas prezidentūras prioritātēm, tad uzstājās Luksemburga kā nākamā prezidentūra un vēstīja par savām prioritātēm.

⁹⁸ Izglītības un zinātnes ministrijas mājas lapa. "Starpministriju Līgumi Virza Āzijas Un Eiropas Sadarbību Izglītības Jomā Jaunā Līmenī". Skatīts 2.maijā, 2016. <http://www.izm.gov.lv/lv/aktualitates/596-starpministriju-ligumi-virza-azijas-un-eiropas-sadarbibu-izglitibas-joma-jauna-limeni>.

⁹⁹"Augsta Līmeņa Darba Grupa Izglītības Un Apmācības Jautājumos." Politiskie Notikumi. Skatīts 17.aprīlī, 2016. <https://eu2015.lv/lv/notikumi/politiskie-notikumi/augsta-limena-darba-grupa-izglitibas-un-apmacibas-jautajumos-2014-12-17>.

¹⁰⁰"Augsta Līmeņa Ekspertu Darba Grupas Sanāksme Izglītības Un Apmācības Jautājumos." Izglītības Un Zinātnes Ministrijas Mājas Lapa. Skatīts 17.aprīlī, 2016. <http://izm.gov.lv/lv/augsta-limena-ekspertu-darba-grupas-sanaksme-izglitibas-un-apmacibas-jautajumos>.

Sanāksmē no Latvijas puses piedalījās ne tikai IZM valsts sekretāre Sanda Liepiņa un PIAD direktore Līga Lejiņa, Briseles atašeja Liene Bramane, PIAD eksperte Aļona Babiča un vecākā eksperte Jeļena Muhina. Piedalījās arī citi PIAD darbinieki, kas palīdzēja ar tehniski-organizatorisko sanāksmes norisi. Intervijai tika izvēlēta Aļona Babiča, kas arī prezidentūras laikā bija eksperte, bijusi arī ES Padomes Izglītības komitejas vadītāja vietiece. Aļona ir ieguldījusi ļoti daudz darba sanāksmes organizēšanai, visvairāk no saturiski-organizatoriskās puses. Viņa piedalījās Augsta līmeņa darba grupas sanāksmes satura izveidē, ikdienā komunicēja ar Eiropas Komisiju, vairākas reizes braukusi tikties ar EK pārstāvjiem, tādējādi nodrošinot satura veiksmīgu izveidi.

3.5.3. Boloņas procesa vadības grupas sanāksmes

Meeting of the Bologna follow-up group, jeb *BFUG*, jeb Boloņas procesa vadības grupas sanāksme bija pirmā sanāksme 2015.gadā, kad oficiāli sākās Latvijas prezidentūras pusgads. Kā varēja jau saprast no apakšnodaļa nosaukuma, sanāksmes bija divas - viena 26.un 27.janvārī (BFUG1), un otra 24.un 25.martā (BFUG2). Pirmā sanāksme tika organizēta Latvijas Nacionālās bibliotēkas¹⁰¹ sienās, savukārt otrā - Latvijas Universitātē¹⁰². Boloņas grupas sanāksmē piedalās ne tikai ES dalībvalstis, bet arī pārējās, kas ir Boloņas procesa dalībvalstis, kopā veidojot 47 dalībvalstis.¹⁰³ Latvijā uz katru sanākumi ieradās ap 80 dalībniekiem.

Šīs sanāksmes notiek divreiz pusgadā, gatavojoties ministru sanāksmēm (konferencēm), kas notiek reizi trīs gados. Arī Latvijā notikušās BFUG sanāksmēs gatavojās ministru konferencei (un Boloņas politikas forumam), kas tika rīkots Erevānā, Armēnijā, 14.-15.maijā.¹⁰⁴ Kā uzsvēra abās sanāksmēs, Boloņas procesa ietvaros vēl ir daudz darāmā, tai skaitā valstu savstarpējo diplomatzīšanu jomā un studentu mobilitātes veicināšanai.¹⁰⁵ Sanāksmju formāts – plenārsēde. Boloņas procesa vadības grupas sanāksmju rezultātā tika sagatavots galējs Erevānas komunikē variants, kuru Erevānā, 2015. gada maijā, izglītības ministri parakstīja.

Pirmo BFUG sanākumi vadīja Agrita Kiopa (IZM Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta direktore) un Andrejs Rauhvargers (Akadēmiskā informācijas centra

¹⁰¹"Meeting of the Bologna Follow-up Group." Latvijas Prezidentūras ES Padomē Mājas Lapa. Skatīts 2.aprīlī3, 2016. <https://eu2015.lv/events/political-meetings/meeting-of-the-bologna-follow-up-group-2015-01-26>.

¹⁰²"Meeting of the Bologna Follow-up Group." Latvijas Prezidentūras ES Padomē Mājas Lapa. Skatīts 22.aprīlī, 2016. <https://eu2015.lv/events/political-meetings/2-meeting-of-the-bologna-follow-up-group-2015-03-24>.

¹⁰³ "Members." The Official Bologna Process Website. Skatīts 1.aprīlī8, 2016. <http://www.ehea.info/members.aspx>.

¹⁰⁴"Boloņas Procesas Vadības Grupas Sanāksme." Izglītības Un Zinātnes Ministrija. Skatīts 1.aprīlī8, 2016. <http://izm.gov.lv/lv/bolonas-procesa-vadibas-grupas-sanaksme>.

¹⁰⁵"Eksperti Akcentē Vajadzību Darīt Augstāko Izglītību Starptautiskāku". Izglītības un zinātnes ministrija. Skatīts 1.aprīlī8, 2016. <http://izm.gov.lv/lv/aktualitates/172-eksperti-akcente-vajadzibu-darit-augstako-izglitibu-starptautiskaku>.

Augstākās izglītības kvalitātes aģentūras vadītājs), no Latvijas puses piedalījās tā laika IZM darbiniece Jolanta Silka un citi, kas piedalījās saturiskā un tehniskā nodrošinājuma organizēšanā. Otrajā sanāksmē sastāvs bija tāds pats, bet A.Kiopa nav piedalījies. Intervēt darba autore izvēlējusies Jolantu Silku, jo viņa ir piedalījies ne tikai abās sanāksmēs, bet ir iesaistīta BFUG darbā. Jolanta kādreiz bijusi IZM eksperte Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamentā, kas nodarbojās ar augstākās izglītības un Boloņas procesa jautājumiem, bet pēc tam pārgājusi uz Akadēmiskās informācijas centru. Viņas profesionālā darbības sfēra, kā jau varēja saprast, ir augstākā izglītība, Boloņas process, diplomu atzīšana.

3.5.4. Augstākās izglītības ģenerāldirektoru sanāksme

Meeting of Directors General for Higher Education, jeb *DG HE*, jeb Augstākās izglītības ģenerāldirektoru sanāksme notika 2015.gada 12.un 13.martā Latvijas Nacionālā bibliotēkā¹⁰⁶. Tajā piedalījās, kā jau varēja saprast no nosaukuma, augstākās izglītības ģenerāldirektori, jeb, Latvijas gadījumā ģenerāldirektors, ir departamenta direktors vai tā vietnieks - vecākā amatpersona, kas nodarbojas ar augstākās izglītības jautājumiem. IZM tā būtu Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta direktore Agrita Kiopa vai viņas vietniece (šobrīd politikas plānošanas jomā) Laura Treimane.

Atšķirībā no Boloņas sanāksmes, šīs sanāksmes mērķis bija vairāk vērsts uz augstākās izglītības kvalitāti, AI pienesumu ekonomikai un modernizācijas programmas apspriedi. Lai risinātu valstu kopīgās problēmas, tika apkopotas dalībvalstu labākās prakses, lai varētu izstrādāt turpmāko rīcības plānu.¹⁰⁷ Darba kārtība bija sekojoša. Pirmajā dienā līdz pusdienām bija divas plenārās sesijas, un pēc pusdienām notika *Peer Review* (salīdzinošā izvērtēšana), jeb darbs grupās, kur, sadaloties pēc tēmām (Prasmju monitorings nodarbinātībai; Sistēmas uzlabošana profesionālorientētām studijām; institūciju iniciatīvas, sadarbība ar ekonomiku), dalībvalstis sniedza informāciju par savas valsts pieredzi. Otrajā dienā, pēc plenārās sesijas, atkal noticis darbs grupās par augstākās izglītības modernizācija iespējām, un nobeiguma sesija. Sanāksmes rezultātā tika iezīmēta augstākās izglītības jomas politiskā virzība.

Agrita Kiopa, IZM AIZID direktore un viņas vietniece Laura Treimane vadīja sanāksmi, savukārt (tā laika) AIZID departamenta direktora vietniece akreditācijas un profesionālās kvalifikācijas atzīšanas jomā Inese Stūre un Andrejs Rauhvargers no AIC piedalījās kā Latvijas pārstāvji. Intervijai tika izvēlēta Inese Stūre. Viņa ir piedalījies ne tikai pašā

¹⁰⁶"Augstākās Izglītības ģenerāldirektoru Sanāksme." Latvijas Prezidentūras ES Padomē Mājas Lapa. Skatīts 19.aprīlī, 2016. <https://eu2015.lv/lv/notikumi/politiskie-notikumi/augstakas-izglitibas-generaldirektoru-sanaksme-2015-03-12>.

¹⁰⁷"Diskutē Par Augstākās Izglītības Piemērotību Darba Tīrgum." Izglītības Un Zinātnes Ministrija. Skatīts 20.aprīlī, 2016. <http://www.izm.gov.lv/lv/aktualitates/261-diskute-par-augstakas-izglitibas-piemerotibu-darba-tirgum>.

sanāksmē kā Latvijas pārstāvis, bet arī piedalījās sanāksmes darba grupās. Tāpat, kopā ar citiem ministrijas kolēģiem, veidojusi sanāksmes saturu un palīdzējusi sanāksmes veiksmīgai norisei. Prezidentūras laikā strādājusi kā Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta direktora vietniece akreditācijas un profesionālās kvalifikācijas atzīšanas jomā.

3.5.5. Profesionālās izglītības un apmācības ģenerāldirektoru sanāksmes un Profesionālās izglītības un apmācības ministru, sociālo partneru un EK pārstāvju sanāksme

Meeting of Director General for Vocational Education and Training, jeb Profesionālās izglītības un apmācības ģenerāldirektoru sanāksme, kas notika divreiz Latvijas prezidentūras laikā - 20. un 21.aprīlī, viesnīcā *Radisson Blu Latvija*¹⁰⁸, un 21.jūnijā LNB¹⁰⁹. Savukārt, *Meeting of Ministers in charge of Vocational Education and Training, the European Social Partners and the European Commission*, jeb *VET minister's meeting*, latviešu valodā Profesionālās izglītības un apmācības ministru, sociālo partneru un EK pārstāvju sanāksme notika 22.jūnijā, LNB¹¹⁰.

Ģenerāldirektoru sanāksmju galvenais mērķis bija sagatavoties 22.jūnija ministru sanāksmei, apspriežot visus jautājumus, nofinalizējot Rīgas Secinājumus, kā arī uzdevumus nākamajam periodam līdz 2020.gadam. Tika diskutēts arī par Eiropas Mācekļības aliansi (*European Apprenticeship Alliance*).¹¹¹ Ģenerāldirektoru sanāksmi vadīja Izglītības departamenta (ID) direktore, valsts sekretāra pienākumu izpildītāja, Evija Papule. Kopā ar viņu aiz prezidija galdā sēdēja arī Briseles atašeja Liene Bramane un ID vecākā eksperte profesionālā izglītībā Ilze Buligina, kas šī darba ietvaros tika izvēlēta arī intervijai, jo intensīvi strādāja pie minēto pasākumu dienas kārtības saturiskā izveidē.

Ministru sanāksmē pulcējušies ne tikai ES valstu ministri attiecīgajā jomā, bet arī partnervalstis, Eiropas Komisija un sociālie partneri. Šī ir ministru sanāksme izglītības jomā, kas notika Rīgā, Latvijas prezidentūras laikā, kuru vadīja IZM ministre Mārīte Seile.

---

¹⁰⁸ "Profesionālās Izglītības Un Apmācības ģenerāldirektoru Sanāksme." Latvijas Prezidentūras ES Padomē Mājas Lapa. Skatīts 2.aprīlī, 2016. <https://eu2015.lv/lv/notikumi/politiskie-notikumi/profesionalas-izglitibas-un-apmacibas-generaldirektoru-sanaksme-2015-04-20>.

¹⁰⁹ "Profesionālās Izglītības Un Apmācības ģenerāldirektoru Sanāksme." Latvijas Prezidentūras ES Padomē Mājas Lapa. Skatīts 2.aprīlī, 2016. <https://eu2015.lv/lv/notikumi/politiskie-notikumi/profesionalas-izglitibas-un-apmacibas-generaldirektoru-sanaksme-2015-06-18>.

¹¹⁰ "Profesionālās Izglītības Un Apmācības Ministru, Sociālo Partneru Un EK Pārstāvju Sanāksme." Latvijas Prezidentūras ES Padomē Mājas Lapa. Skatīts 2.aprīlī, 2016. <https://eu2015.lv/lv/notikumi/politiskie-notikumi/profesionalas-izglitibas-un-apmacibas-ministru-sanaksme-2015-06-22>.

¹¹¹ "Izstrādāti Rīgas Secinājumi, Kas Veicinās Profesionālo Izglītību Un Apmācību." Izglītības Un Zinātnes Ministrija. Skatīts 22.aprīlī, 2016. <http://izm.gov.lv/lv/aktualitates/531-es-profesionalas-izglitibas-un-apmacibas-generaldirektoru-sanaksme>.

Sanāksmes mērķis bija ne tikai Rīgas Secinājumu¹¹² apstiprināšana, bet arī vienošanās par turpmāko rīcību profesionālās izglītības un apmācības jomā. Ministri pievērsās jauniešu bezdarba problēmām un darba devēju, uzņēmēju un citu sociālo partneru iesaistei procesā.

Ministru sanāksmes darba kārtība tika izdalīta divās sesijās - rīta un pēcpusdienu. Rīta sesijā, uzreiz pēc ievadrunām, sākās darba paralēlās sesijās par Kopenhāgenas procesa nākotni, tad sekoja paralēlo sesiju rezultātu prezentēšana. Pēcpusdienu sesijā bija divi paneļi, viens par darba devēju iesaisti procesā, un otrajā panelī tika uzklauti sociālie partneri un darba devēji, tādējādi nodrošinot atgriezenisko saiti.¹¹³ Kopumā var droši teikt, ka ministru sanāksme bija ļoti piesātināta ar prezentācijām, viedokļu apmaiņu, notika tiešām intensīvs darbs ne tikai gatavojoties, bet arī pašas sanāksmes laikā. Viens no būtiskākajiem sanāksmju rezultātiem sauc Rīgas Secinājumu pieņemšanu attiecīgajā jomā.

3.5.6. ES vispārējās izglītības ģenerāldirektoru sanāksme

Meeting of Directors General for Schools, jeb *DG Schools*, jeb ES vispārējās izglītības ģenerāldirektoru sanāksme notika 2015.gada 5.un 6.maijā viesnīcā *Radisson Blu Latvija*,¹¹⁴ kurā piedalījās vecākās amatpersonas no visām ES dalībvalstīm, kā arī, protams, Eiropas Komisija. Kaut gan nosaukums - vispārējā izglītība - mulsina, sanāksmē aptver visu mācīšanās posmu jautājumus no pirmsskolas, agrīnās, līdz vispārējai izglītībai.

Sanāksmē Rīga ģenerāldirektori apskatīja tādus jautājumus, kā skolu digitalizācija, kas atbilst Latvijas prezidentūras prioritātei "Digitāla Eiropa"; radošuma un jaunrades veicināšana. Sanāksmes dalībnieki apsvēra digitālo rīku lomu nākotnes izglītības jomā, pieņemot, ka "digitālo prasmju attīstība spēj veicināt izglītības sistēmu progresu".¹¹⁵

Darba kārtība bija sekojoša. Pirmajā dienā rīta sesijā sniedza prezentācijas Latvijas un Eiropas Komisijas un Eiropas Skolu tīkla organizācijas pārstāvji. Tad dalībnieki tika sadalīti darba grupās, kurās varēja apspriest sekojošas tēmas: digitālo prasmju un kompetenču attīstība vai inovatīvie rīki - inovācijas un radošuma sekmēšanai pamatizglītībā. Pēcpusdienā dalībniekus gaidīja plenārās sesijas, Eiropas Komisijas sniegtā informācija par aktualitātēm. Vakara pusē notika vakariņas neformālā gaisotnē. Otrajā dienā bija līdzīga darba kārtība: vispirms prezentācijas, tad atkal sadalījums, bet jau ar citām tēmām, darba grupās (sadalījums

¹¹²Rīgas Secinājumi, pieejami: https://eu2015.lv/images/notikumi/VET_RigaConclusions_2015.pdf

¹¹³ Profesionālā izglītības un apmācības ministru sanāksmes darba kārtība, pieejama: https://eu2015.lv/images/notikumi/20150622_VETministers_agenda_media.pdf

¹¹⁴"Vispārējās Izglītības ģenerāldirektoru Sanāksme." Latvijas Prezidentūras ES Padomē Mājas Lapa. Skatīts 2.aprīlī3, 2016. <https://eu2015.lv/lv/notikumi/politiskie-notikumi/visparejas-izglitibas-generaldirektoru-sanaksme-2015-05-05>.

¹¹⁵"Uzsver Pirmsskolas Un Sākumskolas Izglītības Lomu Inovāciju Un Digitālās Kompetences Veicināšanā." Izglītības Un Zinātnes Ministrija. Skatīts 2.aprīlī3, 2016. <http://izm.gov.lv/lv/aktualitates/644-uzsver-pirmsskolas-un-sakumskolas-izglitibas-lomu-inovaciju-un-digitalas-kompetences-veicinasana>.

pēc ģeogrāfiskā vai demogrāfiskā principa; skolu konsolidācija, izmērs un pieejamība un to ietekme uz studiju kvalitāti), tad plenārā sesija ar darba grupu rezultātiem un pēc izvēles varēja aiziet uz ekskursiju. Sanāksmes rezultātā tika izvirzīta tālākā ES politikas kustība vispārējās izglītības jomā.

No Latvijas puses piedalījās Evija Papule, Izglītības departamenta direktore, Aļona Babiča, PIAD eksperte, ID vecākā referente Lelde Zemberga, Briseles atašeja Liene Bramane un citi, kas piedalījās sanāksmes tehniskā un saturiskā organizēšanā. Darba autore izvēlējusies ņemt interviju no Leldes Zembergas, kas bija iesaistīta dienaskārtības saturiskā izveidē un ir piedalījies ne tikai Latvijas, bet arī Itālijas un Luksemburgas DG Schools sanāksmēs. Viņas amats gan tad, gan arī šobrīd aizvien ir Izglītības departamenta vecākā referente.

3.6. Ekspertu intervijas un to rezultātu analīze

Šī maģistra darba ietvaros autore ir veikusi sešas ekspertu intervijas, jo ir nepieciešamība gūt informāciju par to, kā tika organizētas izvēlēto pasākumu dienas kārtības. Diemžēl, internetā, kā arī grāmatās un zinātniskos rakstos ļoti maz vietas veltīts tieši dienas kārtības izveidei. Tāpat nepieciešams uzzināt, kā tieši rīkojusies Latvija, veidojot savu pasākumu dienas kārtības, un ja iespējams, atrast Latvijas unikālo pieeju savu pasākumu rīkošanā prezidentūras laikā. Intervijas tika veiktas ar Izglītības un zinātnes prezidentūras laikā strādājošiem darbiniekiem. Kā jau darbā tika minēts, cilvēki nav izvēlēti nejauši. Tika izvēlētas konkrētas personas, jo tās vislabāk varētu atbildēt uz interesējošiem jautājumiem par konkrētiem pasākumiem izglītības jomā. Pētījuma norobežošanai tika izvēlēti izglītības pasākumi, kurus organizēja Izglītības un zinātnes ministrija, kā arī tikai tie pasākumi, kas notika Rīgā, Latvijā.

Kaut gan katrā izglītības jomas Izglītības un zinātnes ministrijas rīkotā pasākumā bija iesaistīts Politikas iniciatīvu un attīstības departaments, PIAD darbinieki bija atbildīgi par tehniski-organizatorisko pusi (izņemot Āzijas-Eiropas izglītības ministru sanākumi un tai sagatavošanās sanāksmes, jo PIAD gatavojis arī pasākumu saturu, un HLG). Satura veidošanā, kas, tomēr, visvairāk interesē šī darba ietvaros, bija iesaistīts noteikts cilvēku loks, atbilstoši pasākuma tēmai un skatītai jomai. Tā, par profesionālās izglītības pasākumu dienas kārtības izveidi bija atkarīgs Izglītības departaments, bet par Boloņas procesu un augstākās izglītības jautājumiem - Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departaments. Dažādu departamentu pārstāvji aktīvi komunicējuši savā starpā, lai katrs pasākums noritētu pēc iespējas labāk.

Lai, no vienas puses, aptvertu gan tos jautājumus, kas tiešā veidā saistīti ar pētāmo problēmu, gan tos, kas palīdzētu darba autorei gūt dziļāku izpratni par pasākumu kā tādu, tika izvēlēti sekojoši desmit jautājumi:

1. Kāds bija Jūsu ieņemamais amats un par ko Jūs bijāt atbildīga pasākuma laikā?

2. Kad Jūs uzzinājāt par to, ka būsiet iesaistīta pasākuma organizēšanā? (šeit darba autore uzdevusi, pēc nepieciešamības, arī jautājumus par pasākuma būtību - kādēļ nepieciešama, kādam nolūkam veltīta, kāds mērķis, kā arī jautāja, ja nebija pieejama informācija, par aptuveno pasākuma dienas kārtību).

3. Kad Latvijā sāka gatavoties pasākumam? Kad sākās saspringtāks sagatavošanas pasākumam moments?

4. Kā parasti notiek informācijas aprīte pirms pasākuma? (informācijas aprīte ar dalībvalstīm, Eiropas Komisiju un citām iesaistītām pusēm).

5. Kāds parasti ir pasākuma rezultāts? Vai tiek veidoti secinājumi (pasākumu rezultātu, secinājumu apkopojums), vai dokumenti (vienošanās vai citi dokumenti, kas nav secinājumi)?

6. Kā parasti tiek veidota pasākuma dienas kārtība, un kā to darījusi Latvija? Vai Latvija izmantojusi kādu savādāku pieeju, veidojot pasākuma dienas kārtību?

7. Kas visvairāk ietekmēja pasākuma dienas kārtību? Vai bijuši tādi pasaules notikumi, kas to ietekmējuši (Parīzes terorakts janvārī)?

8. Kādas bija atsauksmes no pasākuma dalībniekiem par pasākumu?

9. Kā Jūs domājat, kas un kā visvairāk var ietekmēt pasākuma dienas kārtību?

10. Jūsu komentāri, papildinājumi, ieteikumi?

Tā kā Izglītības un zinātnes ministrijā lielākā daļa darbinieku ir sievietes, tā ir gadījies, ka par prezidentūras pasākumu izglītības jomā saturu bija atbildīgas tikai sievietes. Tādēļ arī jautājumi tika formulēti sieviešu dzimtē. Darba autore, interviju gaitā, pēc nepieciešamības, ir uzdevusi papildus jautājumus, ja intervētājs nav atbildējis uz kādiem jautājumiem, vai arī ja darba autorei kāda nianse bija nesaprotama.

Apskatīto pasākumu kopskaits bijis 11, bet tā kā daži bija vienāda tipa, tika nointervēti seši cilvēki. Intervēti tika:

1. Anita Vahere-Abražune, šobrīd strādā Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas iniciatīvu un attīstības departamentā departamenta direktores vietnieces amatā Eiropas Savienības un starptautiskās sadarbības jautājumos. Latvijas prezidentūras laikā amats bijis Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta direktora vietniece Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē jautājumos. Anita, kā satura veidotais tika intervēta par Āzijas-Eiropas izglītības ministru sanāksmi un tai sagatavošanās sanāksmēm.

2. Aļona Babiča, IZM PIAD eksperte gan šobrīd, gan prezidentūras laikā. Latvijas prezidentūras laikā apvienojusi darbus būdama arī ES Padomes Izglītības komitejas vadītāja vietniece. Tika intervēta par Augstā līmeņa darba grupas norisi.

3. Jolanta Silka, Akadēmiskā informācijas centra Augstākās izglītības kvalitātes aģentūras vadītāja vietniece. Līdz prezidentūras beigām IZM nostrādājusi kā eksperte Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamentā, sniegusi interviju par Boloņas procesa vadības grupu sanāksmēm.

4. Inese Stūre, IZM PIAD vecākā eksperte, prezidentūras laikā bijusi Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta direktora vietniece akreditācijas un profesionālās kvalifikācijas atzīšanas jomā. Intervēta par Augstākās izglītības ģenerāldirektoru sanākumi.

5. Ilze Buligina, IZM Izglītības departamenta vecākā eksperte gan šobrīd, gan prezidentūras laikā. Sniedza interviju par Profesionālās izglītības un apmācības ģenerāldirektoru sanāksmēm, un Prof.izglītības un apmācības ministru, sociālo partneru un EK pārstāvju sanākumi.

6. Lelde Zemberga, IZM Izglītības departamenta vecākā referente gan tagad, gan Latvijas prezidentūras laika posmā. Tika intervēta par Skolu ģenerāldirektoru sanākumi.

Šīs ir tās personas, kuras intervēja darba autore. Kaut gan izvēlēto pasākumu organizēšanā bija iesaistīts lielāks cilvēku skaits, izvēlētie eksperti bijuši tie, kas reāli veidojuši saturu. Protams, lai gūtu vēl labāku sapratni par pasākumu dienas kārtību ietekmējošiem spēkiem būtu vērts nointervēt augstāka līmeņa cilvēkus, bet dēļ to cilvēku lielās aizņemtības interviju sniegšanas laiks (gan ilguma, gan plānotā datuma ziņā) varētu būt neprognozējams. Nākamajam prezidentūras dienas kārtības pētniekam darba autore iesaka ņemt intervijas, ļoti laicīgi sarunājot iepriekš un pamatojot svarīguma pakāpi, ar departamenta direktoriem un augstāka, politiska līmeņa cilvēkiem.

Bet neskatoties uz to, ka informācija bija sniegta no satura veidotāju puses, darba autore ieguva ļoti vērtīgas zināšanas un informāciju par to, kā tiek veidota dažādu pasākumu dienas kārtība. Tālāk tiks apkopota un salīdzināta informācija par dažādu pasākumu norisi Latvijas prezidentūras laikā. Darba autore sniegs arī savu viedokli, mēģinot problēmu apskatīt no cita skatu punkta.

Pirmā jautājuma (Kāds bija Jūsu ieņemamais amats un par ko Jūs bijāt atbildīga pasākuma laikā?) mērķis bija ne tikai noskaidrot, kāds bija ekspertu ieņemamais amats gan šobrīd, gan prezidentūras laikā, bet arī tamdēļ, lai uzzinātu respondentu atbildīguma pakāpi un pienākumus, organizējot pasākumu. Visi respondenti, izņemot A.Vaheri-Abražuni ir bijuši speciālisti un pakļauti departamenta direktora vietniekiem vai departamenta direktoriem (atkarīgs no katra departamenta iekšējās struktūras). Darba autore pauž viedokli, ka viena līmeņa cilvēku rīcībā ir aptuveni vienāda veida informācija, kas palīdz vieglāk veikt analīzi par pasākumiem.

Respondenti par to, kad tika iesaistīti konkrētā pasākuma organizēšanā ir uzzinājuši salīdzinoši vēlu. Šis *jautājums* (Kad Jūs uzzinājāt par to, ka būsiet iesaistīta pasākuma organizēšanā?) nelielā mērā saistīts ar trešo jautājumu par to, kad sāka gatavoties pasākumam Latvijā. Bet konkrēti otrais jautājums parāda to, kad bija iesaistīti satura cilvēki komunikācijai ar dalībvalstīm un Eiropas Komisiju un vairāk atspoguļo reālās darbības. Tā, konkrēts cilvēks ASEM pasākumiem (viens no svarīgākajiem) tika noteikts 2013.gadā, līdzīgi bijis arī HLG pasākumam. Vēl agrāk bija iesaistīts darbinieks DG HE organizēšanai, 2012.gadā. Tajā pašā gadā arī I.Buligina sāka gatavoties saviem pasākumiem. Savukārt Skolu ģenerāldirektoru sanāksmei piesaistīja cilvēku 2014.gada septembrī, un BFUG - trīs mēnešus pirms prezidentūras sākuma, jeb oktobrī.

Jāsaprot, ka daļā no datumiem ir minēti tādi, kur respondenti tikai uzzināja par to, ka būs iesaistīti pasākuma organizēšanā. Turklāt tas nebūt nenozīmē, ka tajā laikā nekāds sagatavošanas darbs nenoticis. Visi respondenti bija braukuši uz iepriekš rīkotiem pasākumiem. Visi respondenti, izņemot A.Vaheri-Abražuni (kas braukusi 2013.gadā Malaizijas rīkotā ASEM ME4), ir braukuši gūt pieredzi Itālijas prezidentūras rīkotajā pasākumā, lai redzētu kā iepriekšējā prezidentūra rīko sanāksmi, kā arī tādēļ, lai izrunātu svarīgus Latvijas prezidentūras rīkotā pasākuma jautājumus. Šie jautājumi ir par topošo dienas kārtību, prioritātēm. Tāpat daļa no respondentiem atzīmēja, ka, skatoties uz iepriekšējās prezidentūras rīkoto sanāksmi, atzīmēja prātā ne tikai to, kā jāriko, bet arī ko, iespējams, varētu uzlabot. J.Silka arī, kas teica, ka viņu iesaistīja tikai trīs mēnešus pirms prezidentūras sākuma, ir braukusi Itālijas BFUG sanāksmēs. L.Zemberga, kura bija iesaistīta tikai 2014.gada septembrī, arī bija braukusi pieredzes apmaiņā uz Itāliju. I.Buliginai, savukārt, bija tā iespēja braukt ne tikai uz Itālijas prezidentūras VET pasākumiem, bet arī uz Grieķijas, jo I.Buligina ir tas cilvēks, kurš jau krietnu laiku nodarbojas ar VET jautājumiem. Līdzīga iespēja bija arī J.Silkai.

Vēl visi eksperti, izņemot J.Silku, bija braukuši stažēties, lai uzzinātu vairāk informācijas par pasākumu, par kuru tie būs atbildīgi, katrs uz savu iestādi. DG - uz Eiropas Komisiju, bet ASEM - uz ASEM izglītības sekretariātu. Eksperti šo iespēju stažēties ir novērtējuši ļoti augstu, jo ir iespēja gūt ne tikai dziļāku un labāku sapratni par ES darbu, prezidentūru un plānotā pasākuma īpatnībām, bet arī iepazīties ar atbildīgiem cilvēkiem, ar kuriem nāksies turpmāk sadarboties. Kā uzsvērusi I.Buligina, kontakti, kas tika iegūti stažēšanās laikā, ir ļoti palīdzējuši turpmākā komunikācijā. Tā kā BFUG nepieder nevienai konkrētai institūcijai un šis process ir brīvprātīgs, iespēja stažēties netiek piedāvāta.

Uz *trešo jautājumu* par to, kad Latvijā sāka gatavoties un kad sācies saspringtāks moments, respondenti ir atbildējuši sekojoši. Pirmkārt, jāatzīmē, ka Latvijā vispār visiem

pasākumiem sāka reāli gatavoties apmēram pirms diviem gadiem, jeb 2013.gada, jo tad tapa skaidras Latvijas prezidentūras prioritātes. Darba autore arī uzskata, ka, zinot prezidentūras dienas kārtības pasākumu mainīgo būtību, Latvijā apzinājās, ka vairākas lietas var kardināli mainīties. Jo nekad nevar zināt, kādi dienas kārtības jautājumi tiks "mantoti" no iepriekšējās prezidentūras

Atsevišķs jautājums ir ASEM pasākumu rīkošana. Darba autore uzskata, ka gatavošanās process pasākumam varētu būt ieviests un pielietots nākamajās prezidentūrās. Protams, ASEM ir mazāk atkarīgs no notikumiem pasaulē un Eiropas vai Āzijas konkrētām specifiskām aktualitātēm, kā arī starp ministru sanāksmēm ir divu gadu starpība. ASEM izglītības process ir arī pietiekami vispārīgs un nosaka galvenos rīcības virzienus, kas atvieglo darbu tiem, kas plāno rīkot nākamo sanāksmi. ASEM pasākumu sagatavošanai tika izveidota 2011.gadā speciālā satura un koordinācijas darba grupā, kurā piedalījās pārstāvji arī no citām valsts iestādēm (ne tikai IZM). Tātad, četrus gadus ir strādājusi darba grupa, lai veiksmīgi noorganizētu pasākumus Latvijā.

Lai izveidotu ASEM ministru sanāksmes saturu, ieskatījās ne tikai secinājumos, kas tika apstiprināti 2011.gada un 2013.gada ministru sanāksmēs, bet arī vismaz no 2014.gada sākuma notika ar pārējām dalībvalstīm konsultēšanās, jeb viedokļu apjautāšana. Bija jāiegulda milzīgs darbs, lai dalībvalstu komentārus apkopotu, kā arī, pēc A.Vaheres-Abražunes teiktā, dalībvalstu apjautāšana notika vismaz trīs reizes. Lai dabūtu pēc iespējas vairāk viedokļu, Latvija izmantoja visus iespējamus kanālus, lai tomēr konkrēta valsts atbildētu. Bet par informācijas apriti tiks runāts citu jautājumu ietvaros. Tātad, darba grupas izveide, dalībvalstu viedokļu apjautāšana, un tai pašā laikā ieskatīšanās iepriekšējās sanāksmēs ir tas veids, kā būtu jāorganizē visus pasākumus pēc autorei domām.

Citu pasākumu organizēšanai speciālās darba grupas netika veidotas. Protams, noticis darbs ar Eiropas Komisiju, kas nodrošinājis gan aktualitāti, gan pēctecību, darbs bijis arī ar citām dalībvalstīm, bet tas nav noticis tik mērķtiecīgi, kā ASEM. Citiem pasākumiem Latvijā sāka gatavoties no iepriekšējās prezidentūras (Itālijas) tāda paša pasākuma laikā. Jo iepriekšējs pasākums, principā, ir tas moments, kad beidzas galveno satura līniju izveide. No tā brīža sāka gatavoties aktīvāk, jo jau bija skaidrs, uz kuru virzienu jāiet. No saņemtām atbildēm darba autore secina, ka reāls darbs pie satura izstrādes noticis 2014.gadā. Bet tad, ja skatās uz konkrētu pasākumu notiek variēšanās pēc konkrēta laika posma. Tā, HLG sāka gatavoties 2014.septembrī, savukārt DG Schools mazliet agrāk, pirms Itālijas prezidentūras sākuma, kad bija skaidras gan trio, gan konkrēti Latvijas prezidentūras prioritātes. Savukārt, DG HE un DG VET sanāksmēm sāka gatavoties mazliet iepriekš, jau 2012.gadā, izveidojot komandas un nozīmējot atbildīgos cilvēkus.

Tātad, darba autore var izdalīt trīs laika posmus pēc tā, kad Latvijā sāka katram pasākumam gatavoties. Pirmais - darba grupu izveide un atbildīgo nozīmēšana, kas notika trīs-četrus gadus pirms prezidentūras sākuma. Bet tajā laikā vēl reāls darbs nav sācies. Tad nākamais posms - iepriekšējā (Itālijas) prezidentūra (ASEM gadījuma iepriekšējā ministru sanāksmes uzņēmējvalsts). Šajā posmā jau ir saprotama konkrētāka plānotā pasākuma dienas kārtība, un no šī brīža parasti sākas konkrētāks pastāvīgs darbs pie satura izveides. Un pēdējais, trešais posms, vissaspringtākais, sākas neilgi pirms paša pasākuma - intensitāte ar katru dienu palielinās. Protams, viss ir ļoti atkarīgs no tā, vai viss ir atlikts uz pēdējo brīdi vai nē. Vēl šo pēdējo posmu var ietekmēt Eiropas Komisija, jo ļoti daudz atkarīgs no sadarbības ar to. Ja netiek panākta laicīgi savstarpējā vienošanās, tad viss paliek uz pēdējo brīdi. Tā, piemēram, HLG sanāksmei, PIAD visintensīvāk gatavojās trīs dienas pirms.

Par gatavošanos ir vēl viens būtisks moments, kuru interviju laikā atzīmējuši gandrīz visi eksperti. Tā ir gatavība uzņemties to, kas, varbūt, nav tavu pienākumu lokā, kā arī gatavība palikt pēc darba laika, ja nepieciešams. Darba autore, strādājot IZM PIAD kā praktikante, dažkārt ir palikusi ārpus noteiktā darba laika (pēc 17:00), kā arī palīdzējusi ne tikai ierastā darba vietā. Bija jāpalīdz arī pasākumu rīkošanas vietās (viesnīcās), sagaidīt viesus lidostā un veikt citus darbus, kas šķiet ir teju tāli no oficiāli līgumā noteiktiem pienākumiem. Jāatzīmē, ka visi PIAD darbinieki bija gatavi darīt visu, kas bija viņu spēkā, lai Latvijas tēls citu valstu skatījumā netiktu sabojāts. Ja tas nozīmēja, ka jāpaliek ārpus darba laika, tad visi pieņēma savu "likteni", saprotot, ka tas ir tā vērts un citu variantu, būtībā, nav. Visi eksperti arī vienbalsīgi atzīmē, ka bija jāiegulda milzīgs sagatavošanas darbs organizējot pasākumu gan saturiski, gan loģistiski.

Uz jautājumu, kā parasti notiek informācijas aprīte pirms pasākuma, (Kā parasti notiek informācijas aprīte pirms pasākuma? (informācijas aprīte ar dalībvalstīm, Eiropas Komisiju un citām iesaistītām pusēm) jau daļēji tika atbildēts iepriekšējās rindkopās. Darba autore izdala trīs pasākumu veidus: DG, ASEM un BFUG. No katra pasākuma veida ir atkarīgas informācijas aprītes nianses. ASEM gadījumā, tā ir nepārtraukta komunikācija ar ASEM dalībvalstīm, kā arī ar ASEM izglītības sekretariātu. Ar ASEM dalībvalstīm komunikācija nepieciešama ne tikai tam, lai taptu ministru sanāksmes secinājumu dokuments (kas ir iecere darbam nākamajam periodam), bet arī lai tie jūtas piederīgi ASEM procesam, un ka viņus gaida pasākumos, un viņu viedoklis tiek ņemts vērā. Tāpat ASEM procesa ietvaros ministru sanāksmes uzņēmējvalstij jānodrošina komunikācija ar ASEM izglītības sekretariātu. Kaut gan vēl joprojām visā ASEM izglītības procesā nav noteikta attiecīgā sekretariāta loma, funkcijas un pienākumi, ņemot vērā iepriekšējo gadu praksi, sekretariātam jābūt aktīvam, jāpalīdz uzņēmējvalstij ne tikai informācijas aprītē, bet arī pasākuma veiksmīgai

nodrošināšanai arī loģistiski. Latvija ir minimāli komunicējusi ar Indonēzijas ASEM izglītības sekretariātu, jo tas ieņēmis ļoti pasīvu lomu, un Latvijā uzņēmušies visu loģistiku un komunikāciju nodrošināt paši, protams, par visu informējot arī izglītības sekretariātu.

BFUG, jeb Boloņas procesa vadības grupa ir nelielā mērā līdzīga gan ASEM procesam, gan DG sanāksmēm pēc uzbūves. Pirmkārt, starp sanāksmēm notiek darbs grupās, kas strādā noteikta jautājuma ietvaros. Darba grupas parasti strādā elektroniski, un neilgi pirms ekspertu sanāksmes tiekas, lai izrunātu visu nepieciešamo. Katrai darba grupai jāizstrādā savs dokuments, kuru pēc tam apspriež kopējā ekspertu sanāksmē. Kad pēdējā dokumenta versija ir apstiprināta, to apstiprina ministri ministru konferencē. Kaut gan Latvijā bija divi BFUG pasākumi, tie bija tikai ekspertu līmenī. Ministri tikās jau citā valstī, Erevānā, Armēnijā. Tātad informācijas aprīte vairāk notiek elektroniski, tad gala versija tiek apstiprināta klātienē. BFUG sanāksmes ir atšķirīgas no ASEM un DG pasākumiem ar to, ka šeit, Latvijā, netika veidotas darba grupas vai netika nozīmēti konkrēti cilvēki, kas bija atbildīgi par saturu. Latvija savas prezidentūras laikā bija atbildīga tikai par loģistiku un organizatoriskiem jautājumiem, bet ne par saturu. Saturs nepārtraukti tiek veidots sanāksmju laikā.

DG sanāksmes savā starpā vispār ir ļoti līdzīgas vairākos aspektos. Informācijas aprīte šeit notiek gandrīz vai tikai divos virzienos, un tie ir prezidentūra-Komisija, Komisija-prezidentūra. Tā kā DG sanāksmes, kas notika Rīgā, bija neformālas, tad šajā procesā nepiedalās interešu grupas, uzņēmēji, darba devēji, studenti un tml. ieinteresētās puses. Līdz ar ko informācijas aprīte dienas kārtības satura izveidei notiek divu institūciju starpā - prezidentūru, kas atbildīga par pasākuma organizēšanu, un Eiropas Komisiju, kas ne tikai līdzfinansē DG pasākumus, bet arī ir līdzatbildīga par pasākumu dienas kārtībām. Nepārtraukti notiek informācijas aprīte starp prezidējošo valsti un Eiropas Komisiju, līdz pat pašam pasākumam. Eiropas Komisijas cilvēki kontrolē katru posmu, mēģina ieviest savus jautājumus dienas kārtībā, bet prezidentūra, ja tai savas intereses, mēģina ieviest savus, un tad tiek panākts kompromiss vai vienošanās. Protams, arī dalībvalstīm ir vieta dienas kārtības izveidē. Bet par šo respondenti nav snieguši daudz informācijas, tādēļ darba autore secina, ka dalībvalstīm nav lielas teikšanas, līdz ar to arī informācijas aprīte ar tām nav aktīva.

Uz piekto jautājumu (Kāds parasti ir pasākuma rezultāts? Vai tiek veidoti secinājumi vai dokumenti?) par to, kāds ir pasākuma rezultāts (secinājumi/dokumenti), darba autore saņēmusi atbildes, kas bija atkarīgas no pasākuma. ASEM izglītības process ir, šajā ziņā, diezgan sarežģīts. Pastāv ASEM izglītības procesa četri pilāri, jeb četras galvenās ievirzes, kas, principā, nemainās, un ir virzieni, kuri tiek mainīti ik pēc dieviem gadiem. Katrs secinājumu projekts sastāv no vairākām daļām - kas ir paveikts šo četru pilāru ietvaros, kas paveikts iepriekšējo "uzdevumu" (politisko virzienu) ietvaros, un kāds ir turpmākais procesa

darbības virziens. Vecāko amatpersonu sanāksmes rezultāti ir divi. Pirmais, tas ir sanāksmes kopsavilkums, jeb par ko vienojušās vecākās amatpersonas (kaut kas līdzīgs sanāksmes protokolam). Otrais ir tie secinājumi, kas tiek izstrādāti, lai tos pieņem ASEM ministru sanāksmē. Savukārt ministru sanāksmes rezultāts ir ne tikai pieņemtie secinājumi, bet arī diskusijas, kuru rezultātā dalībvalstis var nojaust turpmāko darbības virzienu.

BFUG sanāksmju rezultāts ir līdzīgs ASEM procesam, un atbilstoši procesa dalījuma ir sekojošs. Darba grupas izstrādā dokumentu melnrakstus, jeb projektus. Tad šos dokumentus apspriež ekspertu sanāksmē, ievieš papildinājumus vai pieņem tādu, kā tā ir. Tad dokumentu "pakete" tiek nodota dalībvalstu ministriem pieņemšanai. Arī šeit, gan ekspertu, gan ministru līmenī notiek tālākās virzības apspriešana. Kas netika iepriekš pieminēts, ministri Boloņas procesa ietvaros tiekas reizi divos vai trīs gados, tad ministri arī apstiprina ekspertu daudzgadu darba rezultātus. BFUG rezultāti un process ar to arī ir ļoti līdzīgs ASEM procesam.

Visbeidzot, DG sanāksmju rezultāti. DG HE "pamatā ir tā, ka pirms sanāksmes tiek izplatīti diskusiju dokumenti, ar kurām dalībvalstis, pirms sanāksmes, iepazīstas un tad jau sanāksmes laikā pauž savus viedokļus, vai atzīmē kaut kādus atsevišķus punktus, kuri būtu īpaši akcentējami"¹¹⁶. Tādā veidā ne tikai Eiropas Komisija, bet arī dalībvalstis var redzēt, uz ko process virzās, un kādi būs nākamie svarīgākie lēmumi. Konkrēti Latvijas prezidentūras rīkotajā DG HE sanāksmē tika atjaunota Eiropas augstākās izglītības modernizācijas stratēģija. HLG laikā, savukārt, vecākās amatpersonas, pārrunājot jautājumus, noteica turpmāko izglītības procesa virzību ES. Šis pasākums vairāk ir vajadzīgs Eiropas Komisijai. Nevienai valstij nav pienākums pēc šīs sanāksmes rīkoties tieši tā, kā bija izrunāts, īpaši ņemot vērā, ka izrunātie jautājumi ir ļoti vispārīga rakstura. DG VET rezultāti "vienmēr ir protokols, kas atspoguļo visus lēmumus, bet, protams, 22.jūnija pasākuma rezultātā tie bija arī *Rīgas Secinājumi*"¹¹⁷. 22.jūnija pasākums te domāts VET ministru sanāksme. Rīgas Secinājumi un vispār tas, ka prof.izglītības ministri sanākuši kopā pirmo reizi pēc desmit gadiem jau ir kolosāls rezultāts. DG Schools sanāksmēs nekādi lēmumi parasti netiek pieņemti, bet tomēr, protams, tas "ir atkarīgs arī no uzstādījuma"¹¹⁸.

Tātad, ASEM un BFUG rezultāti ir protokollēmumi, secinājumi un ministru pieņemtais dokuments. DG sanāksmēs tas ir izrunāto jautājumu klāsts, kuram var būt kādi neformāli dokumenti (kas, principā, nav saistoši dalībvalstīm, jeb ieteicoša rakstura). Dažkārt, kas atkarīgs no katra DG procesa virzības, jāpieņem dokumenti vai secinājumi par sanāksmes

---

¹¹⁶ Intervija ar I.Stūri

¹¹⁷ Intervija ar I.Buliginu

¹¹⁸ Intervija ar L.Zembergu

rezultātiem un nākotnes darbības virzieniem. Latvijas prezidentūras DG VET bijis līdzīgs arī BFUG un ASEM procesam, jo notika sagatavošanas darbs ministru sanāksmei, un tad ministru sanāksmē apstiprināja dokumentu Rīgas Secinājumi.

Par to, kā tika veidota dienas kārtība Latvijas prezidentūras ietvaros katram pasākumam, tika jau apskatīts jautājumā par informācijas apriti, jo informācijas aprite ļoti lielā mērā saistīta ar dienas kārtības izveidi. *Sestajam jautājumam* ir divas daļas (Kā parasti tiek veidota pasākuma dienas kārtība, un kā to darījusi Latvija? Vai Latvija izmantojusi kādu savādāku pieeju, veidojot pasākuma dienas kārtību?). Un otrā daļa parāda Latvijas novatorismu un pūles ne tikai neizgāzties savā pirmajā prezidentūra izcelties uz citu valstu fona; parādīt, ka Latvijai nav vienalga un to, ka Latvija uztver prezidentūru un ES lietas nopietni. Vismaz izglītības jomā (jo par citām jomām darba autorei nav pietiekošas informācijas). Respondenti sniedza savus vērtējumus par Latvijas atšķirībām, balstoties uz iepriekšējos pasākumos gūtās pieredzes.

ASEM sanāksmju ietvaros, salīdzināja Malaizijas sanāksmes un Latvijas. Malaizijas ministru sanāksmē "mēs saskatījām dažas tādas lietas, kuras, mūsuprāt, varēja uzlabot"¹¹⁹. Pirmkārt, tā bija ministru diskusija - Malaizijas ministru sanāksmes uzbūve neveicināja aktīvu diskusiju, bet tās nosliece bija vairāk uz atskaitīšanos un noziņošanu. Tad Latvijas pārstāvji, atbildīgi par ASEM ministru sanāksmes organizēšanu saprata, ka kaut kas jādara lietas labā, lai ministri ne tikai paklausītos citu ministru atskaites, bet arī dalītos ar savu pieredzi, iesaistītos diskusijā - lai būtu šai sanāksmei pievienotā vērtība un dalībvalstis būtu apmierinātas. Malaizijas sanāksmes laikā vārds tika dots četriem Āzijas un četriem Eiropas ministriem ar savām prezentācijām, un tad bija telpa jautājumiem. Savukārt, Latvijā "devām iespēju pēc iespējas lielākam skaitam ministru izteikties sanāksmes laikā"¹²⁰. Atšķirībā no visām citām aplūkotām šajā darbā sanāksmēm, ASEM ministru sanāksmē uzstājās arī darba devēji un rektoru pārstāvji, studenti piedalījās klausītāju statusā.

HLG laikā A.Babiča atzīmēja, ka vārds "ierastā kārtība" nevar tikt pielietots, jo nekur nav rakstīts vai pieņemts, kā sanāksmei jāizskatās - tas paliek organizētājvalsts un Eiropas Komisijas ziņā. Kaut gan eksperta rīcībā nebija informācijas par to, vai iepriekšējās prezidentūrās ir bijušas paralēlās sesijas, zināja, ka noteikti nebija Grieķijas un Itālijas prezidentūru laikā. "Mums galvenais bija dabūt ārā no paralēlām sesijām konkrētas atbildes, un tāpēc mums bija sadalījumi"¹²¹, tāpēc arī HLG pasākuma organizēšanā iesaistītie, līdzīgi kā ASEM, izdomāja, ka nepieciešama diskusija grupās. Un šo labo praksi pēc Latvijas

---

¹¹⁹ Intervija ar A.Vaheri-Abražuni

¹²⁰ Intervija ar A.Vaheri-Abražuni

¹²¹ Intervija ar A.Babiču

prezidentūras pārņēma arī Luksemburgas un Nīderlandes prezidentūras savās HLG sanāksmēs. Var teikt, ka tas ir Latvijas ieguldījums HLG procesā. Cik tas būs ilgtspējīgs - parādīs laiks.

VET pasākumos arī IZM darbinieki vēlējās izrādīt savu novatorisko pieeju un sniegt ieguldījumu procesam. Pirmkārt, tā ir ministru sanāksme, kas nebija notikusi jau teju desmit gadus. Dalībvalstis jau kādu laiku pirms Latvijas prezidentūras puda viedokli, ka nepieciešama diskusija ministru, politiskā līmenī, nevis tikai ekspertu. Tad bija Rīgas Secinājumi un ministru preambula, kas bija tiešais ministru sanāksmes rezultāts. Arī satura izveidē Latvija pamatojusi jautājuma par inovācijām nepieciešamību, jo par to arī prof.izglītības ietvaros netika runāts. Tātad, Latvija prof.izglītības jomā ne tikai darba kārtībā ir ieguldījies, bet arī satura izveidē uzstājusi savu viedokli (atrodot domubiedrus ES dalībvalstu vidū). Arī DG Schools laikā "Mēs šoreiz parādījām mazliet savādāku dienaskārtību"¹²². Līdzīgi, kā HLG, notika darbs grupās, kas nav īpaši pierastā prakse.

Pārējie eksperti par saviem pasākumiem atbildējuši, ka Latvija nav ieviesusi neko konkrētu, kas būtu atšķirīgs no iepriekšējām sanāksmēm. BFUG notika ierastā kārtībā, jo Latvija pat nav veidojusi saturu sanāksmei. Par DG HE tika gūta informācija, ka viss vairāk ir atkarīgs no Eiropas Komisijas gribas, un balstoties uz tās arī tiek veidoti gan pasākumu formāti, gan pasākumu saturs.

Apkopojot, var teikt, ka lielākā daļā pasākumu, kur var ietekmēt formātu un saturu, Latvijas prezidentūras pārstāvji mēģinājuši aizstāvēt savus viedokļus un piedāvāt jaunas tēmas diskusijām, kā arī palielināt to efektivitāti, mainot formātu. Darba autore uzskata, ka atbildes uz šo jautājumu lielā mērā parādījušas Latvijas dienas kārtības izveides procesu, kā arī to, ka lielā mērā to var ietekmēt arī Eiropas Komisija. Ka savu viedokli jāmāk ne tikai pamatot, bet arī aizstāvēt un nepiekāpties, ja tas ir iespējams. Jāmeklē domubiedri un jāveido savas prioritātes un diskusiju tēmas ne tikai pēc saviem, bet arī pārējo dalībvalstu aktualitātēm.

Uz *septīto jautājumu* (Kas visvairāk ietekmēja pasākuma dienas kārtību? Vai bijuši tādi pasaules notikumi, kas to ietekmējuši) uzmanīgais lasītājs jau varēja atbildēt pats. Pasākumu dienas kārtību, lielā mērā veido uzņēmējvalsts. ASEM gadījumā saturs tika veidots, balstoties uz iepriekšējo sanāksmju rezultātiem, uz dalībvalstu apkopotiem viedokļiem, kā arī Latvijas prezidentūras prioritātēm. Kaut gan Latvija varēja dienas kārtībā ieviest savas prioritātes, ne ar vienu valsti nekonsultējoties, tādā gadījumā uz Latvijas ASEM pasākumiem neviens nebrauktu. Tāpēc ļoti svarīga atgriezeniskā saite no ASEM dalībvalstīm un viņu viedoklis, viņu vēlnes. Latvija ņēmusi to visu vērā, kā rezultātā saņemot pozitīvas atsauksmes un lielu atbraukušo valstu skaitu. ASEM pasākumu dienas kārtību visvairāk ietekmējušas pašas dalībvalstis, bet Latvija tikai šos viedokļu apkopēja, piedāvājot arī savas idejas apspriešanai.

---

¹²² Intervija ar L.Zembergu

DG pasākumu dienas kārtības ietekmējošie spēki bijuši lielā mērā divi - prezidentūra un Eiropas Komisija. Eiropas Komisija, kā Eiropas interešu pārstāve, kā līdzfinansētāja un pēctecības nodrošinātāja, var ļoti lielā mērā ietekmēt dienas kārtību. Protams, ļoti daudz atkarīgs arī no prezidējošās valsts. Darba autore, pēc iegūtās intervijās informācijas, spriež, ka ir tādas valstis, kurām nav nekādas intereses organizēt kādu pasākumu pie sevis. Tā, vienu no pasākumiem Nīderlandes atteicās organizēt vispār, uzskatot, ka tas ir Eiropas Komisijas kompetencē. Protams, palīdzēja loģistiski noorganizēt, bet saturu pilnībā veidojusi Eiropas Komisija. Autore izdalījusi divus veidus, kā valstis rīkojas, redzot Eiropas Komisijas uzņēmību: pilnībā paļaujas, vai tomēr mēģina ieviest arī savas prioritātes. Tā dažos Itālijas prezidentūras pasākumos, Itālijas ieinteresētība vispār nebija redzama - pasākuma saturs bija pilnībā Eiropas Komisijas veidots. Turklāt Latvija centusies nepieņemt visos jautājumos. Dalībvalstis arī var ietekmēt dienaskārtību, bet daudz mazāk, kā šie divi spēki.

BFUG pasākumā Eiropas Komisijai maz ietekmes. Tā piedalās kā dalībnieks, tai ir tiesības izteikties un balsot, bet ne tik daudz varas, kā DG sanāksmju dienas kārtības izveidē. BFUG galvenie ietekmējošie dienas kārtības spēki ir dalībvalstis un ministri. Ļoti maz citi interesenti.

Darba autorei, pirms rakstīt šo maģistra darbu, bija hipotēze, ka visvairāk prezidentūras pasākumus ietekmē notikumi pasaulē. Latvijas prezidentūras laikā tādi bija divi - Parīzes terorakti un notikumi Ukrainā. Kaut gan par Ukrainas notikumiem pieminējis tikai viens respondents, par Parīzes teroraktu ietekmi uz dienas kārtības izveidi darba autore ir izjautājusi visiem ekspertiem. Un atbilde, protams, bija atkarīga no pasākuma. Tā, ASEM dienas kārtību notikumi pasaulē nav ietekmējuši, jo tas varētu būt sensitīvs jautājums. BFUG un DG sanāksmju dienas kārtību Parīzes negadījums ietekmējis tikai daļēji. Tika nedaudz mainīta sanāksmju ievirze, kas būtiski nav mainījis sanāksmju galveno tēmu, un gandrīz katrā no pasākumiem vismaz pāris teikumu bija tam veltīti.

Tātad, galvenais dienas kārtības ietekmējošais spēks ir prezidentvalsts (neattiecas uz BFUG). Pasaulē notikumi ļoti nelielā mērā ietekmēja Latvijas prezidentūras pasākumu dienas kārtības. DG sanāksmēs vienlīdz ietekmīgi ir gan Eiropas Komisija, gan prezidējošā valsts. Interesu grupas un citas iesaistītās puses neformālās sanāksmēs piedalās ļoti minimāli, un tiem nav dienas kārtības ietekmējošā spēka. ASEM procesā vienlīdz ietekmīgas ir visas valstis, bet savas intereses "izbīdīt" labāk sanāk tai valstij, kura ASEM procesā ir aktīva.

Uz astoto jautājumu (Kādas bija atsauksmes no pasākuma dalībniekiem par pasākumu?) respondenti atbildējuši vienādi. A.Babiča atzīmēja, ka, protams, tās arī nevarēja būt sliktas. Viņas rīkotā pasākuma, HLG laikā, visas atsauksmes bija ļoti pozitīvas, un neviens arī negatīvo nevarētu izteikt, jo tas bija pasākums vēl pirms prezidentūras sākuma, un būtu ļoti

ļauti no dalībnieku puses teikt, ka pasākums nav izdevies. Bet arī citos pasākumos atsauksmes bija tikai pozitīvas. Augstu novērtēja Latvijas "inovācijas", jeb jauninājumus pasākumu formātā un saturā. Tāpat viesi ļoti augstu novērtēja pašu Rīgu, gastronomiju un prezidentūras pasākumu ietvaros organizētos kultūras pasākumus.

Savukārt, uz *devīto jautājumu* (Kā Jūs domājat, kas un kā visvairāk var ietekmēt pasākuma dienas kārtību?) atbildes bijušas nedaudz atšķirīgas, bet līdzīgas gan autores domām, gan arī jau iepriekš minētajam septītajā jautājumā. BFUG sanāksmēs "Visvairāk var ietekmēt tās valstis, kur ministri paši ļoti aktīvi piedalās Boloņas procesā, vai arī atsevišķu Boloņas procesa jautājumos"¹²³, jo Boloņas procesā ļoti svarīgs politisks atbalsts un politiskā ievirze. Politiskais līderis ir ietekmīgāks kā valsts eksperts, kā arī ministrs ir tā persona, kas paraksta visus Boloņas procesa rezultātā sastrādātus dokumentus. I.Stūre, par DG HE sanākumi teica: "Domāju, ka tā, tomēr, ir Eiropas Komisija, jo prezidentūras, pirmkārt, ir Eiropas līmeņa pasākums"¹²⁴. ASEM izglītības procesā visietekmīgākie arī varētu būt ministri, līdzīgi kā BFUG sanāksmēs, jo ministri ir tie, kas pēc tam arī pieņem secinājumus. ASEM sanāksmju saturs tiek veidots pēc tā, ko saka ministri, kā arī tiek darīts viss nepieciešamais, lai pēc iespējas vairāk ministru atbrauktu uz sanākumi. Bez ministriem, ir arī dalībvalstis, kuru viedoklis tiek ņemts vērā. I.Buligina starp dienas kārtības ietekmējošiem spēkiem izdalījusi iekšējos un ārējos, minot visu iespējamo, kas var ietekmēt. Vairāk par to teikts septītajā jautājuma (Kas visvairāk ietekmēja pasākuma dienas kārtību? Vai bijuši tādi pasaules notikumi, kas to ietekmējuši) apkopojumā. Tad, L.Zemberga teica, ka tā ir gan Komisija, gan prezidentūra un tās prioritātes, gan notikumi pasaulē. Visbeidzot, HLG dienas kārtību ietekmē "Prezidentūra un Komisija".¹²⁵

Apkopojot, darba autore izdala piecus ietekmējošos dienas kārtības spēkus, un tie ir: prezidentūra (prezidējošā valsts ar tās interesēm un prioritātēm), tad ir Eiropas Komisija (ar saviem dienas kārtības jautājumiem, aktualitātēm, idejām un pēctecību), procesu dalībvalstis (ar savām interesēm), ministri, pasaules notikumi. Katram ir sava ietekmes pakāpe, bet tie visi ir vērā ņemami, veicot analīzi.

Darba autore vēlas arī pievienoties citiem prezidentūru pētniekiem, kas par vienu no būtiskākajiem ietekmējošiem faktoriem min iepriekšēja prezidentūrā paveikto/nepaveikto. Protams, vairāk, tomēr, ietekmē tas, kas netiks paveikts, jo tas pāriet uz nākamo prezidentūru. Ja viss tika paveikts un iet pēc plāna, tad topošai prezidentūrai nav jāmaina savi plāni, nav jāpārskata pasākuma saturs. Par šo, dīvainā kārtā, neviens no respondentiem nav minējis, un

---

¹²³ Intervija ar J.Silku

¹²⁴ Intervija ar I.Stūri

¹²⁵ Intervija ar A.Babiču

darba autore to saista ar to, ka reālā gatavošanās un satura izveidē notika pēc noteiktā pasākuma iepriekšējā prezidentūrā. Vai Latvijas prezidentūrā iesaistītie apzinājās, ka nav vērts veidot saturu pirms nav norīkots pasākums iepriekšējai prezidentūrai, vai arī vēlā gatavošanās notika laika trūkuma dēļ.

Pēdējo jautājumu (Jūsu komentāri, papildinājumi, ieteikumi?) apkopot ir visgrūtāk, jo, no vienas puses, respondenti vēlējās gan atkārtot un apkopot visu jau minēto, gan izteikt kaut ko pavisam citu, par ko neminēja. Tādēļ visu iegūto informāciju grūti klasificēt un apkopot vienā.

Tā, I.Stūre ir izteikusi ļoti vērtīgus komentārus: "Domāju, ka prezidentūrā ir daudz politiskā tūrisma", vēršot uzmanību uz to, ka prezidentūrai jābūt tomēr kā lietišķam pasākumam, nevis kulturālām izklaides pasākumam. Un "neviens nevar atļauties zemāku līmeni piedāvāt" - ja iepriekšējā prezidentūrā bijušas izcilas vakariņas, tad nākamā nevar parādīt zemāku līmeni. Neviens cits respondents nav vērsis uz šo uzmanību, jo bija pieņēmis šo kā pašsaprotamu lietu. Arī darba autore piekrīt I.Stūrei, jo tiek tērēta nodokļu maksātāju nauda absolūti nelietderīgām lietām, jo šādos pasākumos netiek pieņemti lēmumi. Tāpat I.Stūre izteica viedokli, ka prezidentūras pasākumiem pietrūkst pētnieciskās bāzes, ir pārāk "ārišķīgi" un saturiski ne tik ļoti piepildīti. Darba autore šim apgalvojumam piekrīt daļēji, jo tomēr visi procesi ir salīdzinoši jauni un tos grūti mērīt un pētīt. Prezidentūras laikā pieņemtie politikas virzieni ir ļoti vispārīgi un ieteicoša rakstura, to ieviešana var aizņemt vairākus gadus un pat tad nebūs iespēja atrast rezultātu cēloņus. Autore daļēji apgalvojumam piekrīt, jo, piedaloties sanāksmēs un neiegūstot nekādus empīriskos datus, neieguva neko priekš sevis jaunu, kā arī to atzīmē I.Stūre.

A.Vahere-Abražune izteica nākotnes ieceres attiecībā uz ASEM pasākumiem. Tagad Latvija, noorganizējot sanāksmes un ieguldot ļoti daudz pūles pasākumu organizēšanā, cenšas sekot līdzi procesam un būt aktīvai, jo tagad gan labāk izprot procesu, jo labāk saprot to, ka tā valsts, kas ir aktīva - tiek ņemta vērā dienas kārtības veidošanas procesā. Vēl A.Vahere-Abražune vērš uzmanību uz kultūru dažādībām - ka katrai valstij ir savs gan strādāšanas temps, gan strādāšanas stils, un nedrīkst uzspiest savu viedokli. Lai sastrādātos ar katru valsti, jāatrod tā individuālā pieeja, jāsaprot, kā tai vieglāk strādāt. ASEM izglītības procesā eksperts saskatīja arī procesa sakārtotības trūkumu. No vienas puses, ja tiktu izdots kāds dokuments, kas reglamentētu ASEM izglītības sekretariāta atbildību un lomu, tad būtu vieglāk strādāt visiem. Bet no otras puses, ASEM izglītības process ir brīvprātīgs, līdz ar to tāda veida dokumenti nebūtu pieņemami.

J.Silka izteikusi komentāru par to, ka "organizējot, vai gatavojoties prezidentūrai, un domājot par tiem pasākumiem, būtu svarīgi arī izveidot iekšējās darba grupas par kādu

konkrētu jautājumu, un varbūt laicīgi sākt strādāt vairāk ar tiem jautājumiem, lai pēc tam tieši prezidentūras posms nebūtu tik ļoti saspringts un sasteigts"¹²⁶, norādot tādā veidā uz Latvijas prezidentūras saspringto laiku un cilvēkresursu nepietiekamību. Kā arī to ir atzīmējusi darba autore, katram pasākumam izveidojot darba grupu gan organizēšanai, gan satura izveidei, tiek piesaistīts lielāks cilvēku skaits, un līdz ar to iegūst visi.

A.Babiča izmantoja iespēju intervijas beigās izrādīt savu gandarījumu par paveikto un uzslavēt HLG Rīgas pasākuma organizēšanu, argumentējot to arī ar dalībnieku pozitīvām atsauksmēm. Arī I.Buligina piebilda, ka VET pasākumos Latvija varēja "paspīdēt" citu valstu starpā, nodibinot Baltic Alliance for Apprenticeships (sadarbībai ar kaimiņvalstīm), kura ietvaros iesākts darbs prof.izglītības jomā. Savukārt L.Zembergai papildus komentāru nebija.

Darba autore pauž viedokli, ka visi prezidentūrā iesaistītie bija gandarīti par prezidentūras laikā paveikto, jo tomēr par visiem pasākumiem tika iegūtas pozitīvas atsauksmes, un arī Eiropā bija pārsteigti labā nozīmē par to, ka Latvija, kaut gan maza valsts, bet spēj noturēt Eiropas līmeņa pasākumus bez iepriekšējās pieredzes. Nešaubāmi, Latvijai vēl daudz jāmacās, jāuzlabo procesi. Protams, Latvijai vēl tālu no tādām pieredzējušām valstīm, kā, piem., Luksemburgai (2015.gadā tai bija 14.prezidentūra ES Padomē). Jebkurā gadījumā, šī bija unikāla pieredze. Tieši prezidentūras laikā Latvija jutās kā Eiropas valsts vairāk, kā nekad iepriekš - esot uzmanības centrā, piedaloties svarīgu jautājumu pieņemšanas procesa centrā, koordinējot Padomes darbu un uzņemot augsta līmeņa viesus.

3.7. Secinājumi

Nodaļas "Latvijas prezidentūra ES Padomē" galvenais mērķis bijis ne tikai vēstīt par Latvijas prezidentūras gaitu, bet arī apkopot visu saņemto informāciju, lai varētu veikt padziļinātu analīzi. Pēc šīs nodaļas novērtējuma, darba autore secina:

1. Latvijas prezidentūras īstenošanā bija iesaistītas vairākas puses. Darba autore aplūkojusi iesaistītās puses no Latvijas iestādēm, kā arī iesaistītās puses izglītības jomā - Izglītības un zinātnes ministrijas līmenī. Pastāvīgi notika komunikācija vairākos politiskos līmeņos, kā arī starp dažādām iestādēm. Galvenā koordinējošā loma Latvijā bija Ārlietu ministrijai un prezidentūras sekretariātam, savukārt IZM - Politikas iniciatīvu un attīstības departamentam;
2. Par Itālijas, Latvijas un Luksemburgas trio darba autore pauž viedokli, ka sadarbība nebijusi pārāk cieša, turklāt tika izstrādāta kopīgā 18 mēnešu programma, uz kuru balstoties, tika izstrādāta arī Latvijas prezidentūras programma un prioritātes. Darba

---

¹²⁶ Intervija ar J.Silku

autore nav aplūkojusi ne Itālijas prezidentūrā paveikto, ne Luksemburgas, līdz ar ko grūti vērtēt, cik daudz dienas kārtības jautājumu no vienas valsts pārnāca uz otru;

3. Latvijas prezidentūras mērķi kopumā bijuši divi: atbilstoši programmas prioritātēm, un Latvijas tēla atpazīstamībai. Pēdējais mērķis nav galvenais, bet ir svarīgs, jo katra valsts, rīkojot prezidentūru vēlas, lai tā iegūtu plašāku atpazīstamību Eiropā, un lai tūristu skaits palielinātos. Savukārt, programmas mērķi bija atspoguļoti arī pasākumos;

4. Prezidentūras rezultātus darba autore daļa divās grupās: taustāmie un netaustāmie. Par taustāmiem sauc dokumentus, secinājumus, tādus rezultātus, ko ieraksta papīrā un publicē plašai publikai. Savukārt netaustāmie - mutiskie lēmumi, politiskie virzieni, pārrunātās tēmas, ievirzes tālākai attīstībai. Latvijas prezidentūrai netaustāmo rezultātu ir daudz vairāk, līdz ar ko grūti saskaitīt vai noteikt, vai Latvijai bija daudz sasniegumu vai nē, īpaši nezinot, kādi bijuši rezultāti citām prezidentūrām līdzīgās jomā;

5. Maģistra darbā tiek aplūkoti 11 Latvijas prezidentūras pasākumi, kas notika Rīgā izglītības jomā, ko organizēja Izglītības un zinātnes ministrija. Pasākumus darba autore iedala trīs lielākās grupās - DG, jeb ģenerāldirektoru sanāksmes (kurā ietilpst arī Augsta līmeņa darba grupa, HLG), BFUG, jeb Boloņas procesa vadības grupa un ASEM - Āzijas-Eiropas sanāksme. Visi pasākumi ir gan līdzīgi savos procesos, ir gan arī atšķirības;

6. Tika veiktas sešas padziļinātas strukturētas ekspertu intervijas ar Latvijas prezidentūras pasākumos iesaistītajiem vai organizētājiem. Interviju atšifrējumus var atrast šī maģistra darba pielikumos. Interviju rezultātā darba autore uzzinājusi ne tikai pasākumu organizatorisko un saturisko dienas kārtību, bet arī tādus aspektus, ko nevar sastapt nedz literatūrā, nedz prezidentūras atskaitēs. Respondenti ir pauduši arī savu vērtējumu uz saviem pasākumiem.

4. IETEIKUMU IZSTRĀDE

4.1. Nodaļas mērķi un metodoloģija

Šīs nodaļas mērķis ir izstrādāt ieteikumus nākošām prezidentūrām, ministrijām un Izglītības un zinātnes ministrijai, balstoties uz vadībzinātnes teoriju. Darba autore izmanto līderības teoriju un projektu vadības teoriju, lai izstrādātu ieteikumus, balstoties gan uz teorijām, gan uz ierasto praksi un pieļautām kļūdām.

Tiek izvēlēta projektu vadības teorija, jo pasākuma rīkošana ir viena no projektu vadības sastāvdaļām. Arī atbildīgo par pasākumu loģistiku un gala nodevumu Eiropas Komisijai personu amats IZM bija projektu vadītāji. Katram pasākumam ir noteikta noteikumu pakete, ir piešķirtas finanses, ir nepieciešamās darbības, kas jāveic "projekta" ietvaros, tam ir arī laika termiņš. Teoriju darba autore apguvusi, studējot programmā, kurā raksta šo maģistra darbu.

Projektu vadības teorija saka, ka galvenā problēma, vadot projektu, ir limitēti resursi. Visas paredzētas aktivitātes jāveic projekta paredzētā laika un pieejamo resursu ietvaros. Galvenais veiksmes faktors projektu vadībā ir laba iepriekš veikta plānošana, risku un noviržu minimizācija, efektīva noviržu vadība.

Ir divi viedokļi, kas saistīti ar projekta trim limitējošiem faktoriem. Pirmais viedoklis ir, ka ir projekta saturs, laiks un izmaksas, kur saturs – ir projektā paveiktais. Ja mainās saturs, tad mainās laiks. Ja mainās laiks, tad mainās izmaksas. Otrs viedoklis ir, ka ir finanses, laiks un cilvēkresursi. Ja vajag mainīt laiku, jāpiesaista vairāk cilvēku. Ja piesaista vairāk cilvēku, vajag vairāk naudas. No lielākām izmaksām var izvairīties uz tā rēķina, ka saīsinās laiks. Bet šeit jābūt rūpīgai izmaksu aprēķināšanai.

Vēl projektu vadībā ir vismaz trīs vispopulārākās pieejas:

- 1) Projektā ir neierobežoti resursi un svarīgs tikai laiks un kvalitāte;
- 2) Projektā galvenais ir kvalitāte – resursi un laiks ir elastīgi;
- 3) Projektā ir limitēti resursi, un jābūt nodrošinātai kvalitātei.

Katram projektam ir trīs būtiskas fāzes: projekta sākums un projekta plānošana; projekta aktivitāšu norise; projekta beigas un izvērtēšana. Atbilstoši katrai fāzei ir nepieciešamas savas darbības un savas pieejas. Parasti projektos visilgākā fāze ir projekta sākums un plānošana, otrā fāze, kas ir vissvarīgākā, notiek ātri, un pēdējā fāze nedaudz līdzīga pirmajai, un tās ilgums ir atkarīgs no tā, kādi rezultāti vai nodevumi tiek sagaidīti.

Visas augstāk minētās atziņas un teorija palīdzēs turpmāko ieteikumu izstrādē.

4.2. Ieteikumu izstrāde

Izmantojot augstāk minēto teoriju un pieejas, atbilstoši labākai projektu vadības praksei, darba autores novērojumiem un ekspertu viedokļiem, kas tika izteikti intervijās, tiek izstrādāti ieteikumi. Galvenā mērķa grupa ir Izglītības un zinātnes ministrija, tās turpmāk organizētiem pasākumiem, turpmākām citu valstu prezidentūrām (tikai ja līdzīgs ģeopolitiskais stāvoklis), kā arī plašākai sabiedrībai, kas iesaistās pasākumu organizēšanā.

Pasākuma plānošanas un starta fāzē

1. Sākt pasākuma plānošanu pēc iespējas agrāk;

Jo agrāk tiek sākta plānošana un aktivitāšu ieviešana, jo dinamiskāks ir darbs. Plānošanas fāzē notiek visu nepieciešamo aktivitāšu apzināšana, tiek sadalīti visi resursi. Ja vēlū sākt plānot pasākumu, ir liels risks, ka tiks iekavētas ieviešanai nepieciešamas aktivitātes, līdz ar ko var ciest pasākuma kvalitāte.

2. Noteikt par pasākumu atbildīgo personu loku, izveidot darba grupu un pastāvīgi rīkot darba grupas sanāksmes;

Par pasākumu atbildīgo noteikšana ir ļoti svarīga. Jo agrākā stadijā darbinieki tiks iesaistīti, jo raitāk norisināsies aktivitātes. Cilvēkresursi ir ļoti būtiski pasākumu organizēšanā, kā arī katra darbinieka atbildības jomas noteikšana. Darba grupā jābūt vadītājam, kurš virza un kontrolē pasākuma organizēšanai nepieciešamo aktivitāšu norisi, jābūt cilvēkiem, atbildīgiem par pasākumu saturu un par pasākuma loģistikas lietām. Tas var būt arī viens cilvēks. Iesaistīto darbinieku skaits atkarīgs no pasākuma lieluma, nepieciešamās kvalitātes un laika ierobežotības viedokļa.

3. Izveidot plānotā pasākuma laika tabulu, sekot tai līdz, fiksēt novirzes un censties tās nepieļaut;

Pasākuma organizēšanai laika tabulas izveide nepieciešama, kā jau tika minēts, kontrolei. Tā, paredzot un sadalot visus darbus, aktivitātes tiek labāk saplānotas un viss, kā parasti tas mēdz būt, nenotiek pēdējā brīdī. Kad redzamas novirzes, ja ir pieejami cilvēkresursi, var piesaistīt papildus darbiniekus problēmas ātrākai atrisināšanai.

4. Pēc iespējas agrāk sākt kārtot visus nepieciešamos pasākuma īstenošanai un organizēšanai dokumentus.

Kā rāda prakse, dokumenti ir tā lieta, kas no sākuma ir atkarīga no darbinieka, bet pēc tam, nonākot saskaņošanā, var tikt aizkavēta. Tāpēc, jo ātrāk dokumentus

izstrādā un iesniedz, jo ātrāk saskaņo – formālās lietas tiek nokārtotas un var sākt pasākuma īstenošanu.

Sākuma fāzē izlaista būtiska daļa par to, kā ministrija var nonākt līdz pasākuma rīkošanai. Prezidentūras laikā tie bija noslēgti līgumi ar Eiropas Komisiju par līdzfinansējuma piešķiršanu, pasākuma organizēšanas kārtību, nepieciešamiem dokumentiem un gala atskaitēm. Ņemot vērā, ka ministrijai vairāk nebūs līdzīgu pasākumu, kā prezidentūrā tuvākajā laikā, tiek izstrādāti vispārīgi ieteikumi pasākumu organizēšanai. Ministrijā tie tiek rīkoti projektu, programmu ietvaros, kā arī pēc citu iestāžu speciāla lūguma un tml..

Darba grupas dibināšana ir nepieciešama ne tikai augstāk minēto apsvērumu dēļ. Latvijas prezidentūras pasākumu laikā pasākumiem netika veidotas speciālās darba grupas, kas būtu atbildīgas par pasākuma plānošanu un satura izveidi. To var izskaidrot ar cilvēkresursu trūkumu, jo, bieži vien, par saturu bija atbildīgs tikai viens darbinieks, retāk vairāki. Turklāt, loģistikas plānošanā visiem prezidentūras pasākumiem bija izveidota darba grupa atbildīgā departamenta ietvaros. Arī eksperti pauduši viedokli, ka būtu nepieciešamība katram plānotam pasākumam veidot darba grupu.

Darba autorei nav informācijas, vai ministrijā tika veidotas laika plānošanas tabulas prezidentūras pasākumu plānošanai. Darba autore pieļauj, ka tādu nebija, līdz ar ko arī vairākas lietas un aktivitātes palika uz pēdējo brīdi, padarot darbu pirms pasākuma ļoti intensīvu. Turpmāk tiek ieteikts tādas tabulas veidot, izmantojot standarta projektu vadīšanas laika tabulas izveides rīkus.

Kas attiecas uz dokumentāciju, prakse ministrijā rāda, ka daži dokumenti tiek skaņoti ātri, daži aizkavējas. Bieži vien galvenā vadība nav uz vietas (brauc komandējumos, iet atvaļinājumos un tml.). Reti, bet ir gadījumi, kad dokumenti pazūd vai aizkavējas parakstīšanā papīra formātā. Visādi var gadīties, un dokumentiem jāseko līdzī, un lai paliktu pēc iespējas vairāk laika neparedzētiem gadījumiem, dokumenti jāveido un jāiesniedz tālāk pēc iespējas agrīnā stadijā.

Pasākuma īstenošanas fāzē

1. Sekot līdzī norises gaitai;

Atkarībā no tā, kā tika viss saplānots pirms pasākuma, notiek arī pats pasākums. Turklāt, pat izplānojot un apzinoties visus riskus un izvairoties no tiem nav nekādas garantijas, ka pasākuma laikā viss notiks tieši tā, kā tika ieplānots. Tāpēc svarīgi nākamie trīs punkti.

2. Jābūt gataviem neparedzētiem gadījumiem un problēmām;

Nekad nav iespējams paredzēt visu, kas var gadīties pasākuma laikā. Tāpēc jābūt gataviem novērst jebkuru problēmu.

3. *Jābūt gataviem darīt visu, kas nepieciešams problēmas novēršanai;*

Ļoti svarīga šī punkta ietvaros atvēlētā komanda un iestādes kultūra. Ir labi, ja darbinieki pirms pasākuma tiek brīdināti par to, ka pasākuma laikā katrs dara visu savu iespēju robežās iespējamo, lai novērstu problēmu, kas radās. Nepieciešama darbinieku piederības sajūta pasākumam un kopīgi ieguldītam darbam.

4. *Apzināties un novērst problēmas bez emocijām.*

Lai arī kāda problēma būtu, ļoti svarīgi savaldīt savas emocijas. Emocijas traucē pieņemt pareizu un racionālu lēmumu, tādēļ no tām svarīgi izvairīties.

Par otro, pasākuma īstenošanas fāzi, sīki aprakstīts četros punktos. Parasti ir tā, ka pasākuma laikā no atbildīgiem par pasākuma organizēšanu darbiniekiem jau maz kas ir atkarīgs, jo viss jau ir saplānots. ES dalībvalstu starpā ir teiciens: “Ja prezidentūras pasākumu laikā nav noticis kaut kas greizi, tad kaut kas nav ar prezidentūru kārtībā”, tāpēc jābūt gataviem novērst jebkuru problēmu ar visām iespējamām darbībām un pēc iespējas bez emocijām. Arī Latvijas prezidentūras laikā bijušas neieplānotās problēmas, kā piem., problēmas ar pasākumu dalībniekiem (daži nonākuši slimnīcā saukstēšanās dēļ; vienam dalībniekam no ārvalstīm nozaga pasi un nācās to atjaunot šeit, Latvijā).

Pasākuma noslēgšanas fāzē

1. *Pasākuma rezultātu novērtējums;*

Pēc pasākuma beigām svarīgi izvērtēt, kādi ir tā rezultāti – kā viss ir noticis, kādas bijušas problēmas un kā tās tika novērstas. Ieteicams izveidot nelielu atskaiti ar priekšlikumiem nākamai (līdzīgiem) pasākumiem. Tā kā vislabākā mācīšanās ir no kļūdām, arī par tām ir jārunā un jāiestrādā iespējamajos risinājumus nākamā pasākuma plānošanā.

2. *Gala dokumentācijas sagatavošana.*

Kā katrā projektā, jābūt gala atskaitei vai nodevumam – kāds ir tiešais pasākuma rezultāts. Atskaites jāveido uzreiz pēc pasākuma beigām, vai arī sākt pirms pasākuma sākuma, ja iespējams.

Kad pasākums ir beidzies, mēdz nopūst ar gandarījuma sajūtu. Bieži aizmirst, ka pēc pasākuma paliek vismaz atskaitīšanas darbs, un uz to tiek atvēlēts visai maz laika. To būtu vēlams darīt pēc iespējas ātrāk. Vēl viens būtisks moments ir mācīšanās procesā. Kad darbs

jau padarīts, mēdz saprast savas kļūdas un teikt, ka turpmāk līdzīgā situācijā būs jārīkojas savādāk. Bet cilvēks ir būtne, kas mēdz ātri visu aizmirst, tāpēc ieteicams izstrādāt ieteikumus, kurus ņems vērā turpmāk pasākumu rīkošanā.

4.3. Secinājumi

Tā, pamatojoties uz svarīgākajām projektu vadības teorijas atziņām, kā arī Latvijas prezidentūras ES Padomē kļūdām un ekspertu intervijām, kas tika veikti šī maģistra darba ietvaros, darba autore ir izveidojusi ieteikumus publiskajam sektoram, īpaši Izglītības un zinātnes ministrijai.

Ņemot vērā projektu vadības teorijas projekta svarīgākās fāzes, darba autore sadalījusi ieteikumus pēc pasākuma plānošanas, īstenošanas un nobeigumu fāzēm, kas kopā veido 10 ieteikumus ar papildinājumiem. Izmantojot projektu vadības pieejas, izstrādājot ieteikumus, ņēma vērā publiskā sektora specifiku – ierobežotus resursus (laika un naudas), kā arī cilvēkresursus, pieprasot augstāko kvalitāti.

Šie ieteikumi var tikt pielietoti ne tikai publiskajā sektorā, un ne tikai Izglītības un zinātnes ministrijā, bet arī rīkojot jebkuru pasākumu privātajā sektorā, jo ir pietiekami vispārīgi. Var tikt pielietotas arī citu valstu prezidentūrās, jo ieteikumi tika veidoti balstoties uz Latvijas prezidentūras rezultātiem. Ar šiem ieteikumiem tika sasniegts šī maģistra darba mērķis - izstrādāt priekšlikumus prezidentūras laikā iegūto zināšanu, prasmju un kompetences izmantošanai izglītības sistēmas politikas mērķtiecīgai attīstībai.

SECINĀJUMI UN PRIEKŠLIKUMI

Maģistra darbā "Prezidentūras ES Padomē dienas kārtības veidošana: Latvijas prezidentūras pasākumu izglītības jomā piemērs" tika aplūkoti tiesību akti un zinātniski-pētnieciskā literatūra, veiktas ekspertu intervijas, kā rezultātā gūti šādi **secinājumi**:

1. ES lēmumu pieņemšanā piedalās Eiropas Komisija, Eiropas Parlaments un ES Padome. Visas trīs institūcijas ir līdzvērtīgas. Tā kā ES Padomē ir prezidentūra, kas nosaka Padomes dienas kārtību un virza jautājumu izskatīšanu tajā, tad prezidentūrai ir loma arī ES lēmumu pieņemšanas procesā. Katrai ES dalībvalstij tiek dota iespēja prezidēt ES Padomē sešus mēnešus rotācijas kārtībā.
2. Prezidentūras tiesības ir noteiktas vairākos tiesību aktos, turklāt tās atbildību loks ir daudz plašāks un izriet gan no tā, kas nav aizliegts, gan no ierastās prakses, gan no sagaidītā no dalībvalstu puses. Prezidentūrai ir diezgan plašas iespējas ietekmēt savu pasākumu dienas kārtību, tai ir vairāki paņēmieni savu tiesību robežās. Starp svarīgākajiem paņēmieniem ir dienas kārtības strukturēšana, satura veidošana, priekšlikuma aktualizēšana vai arī gluži otrādi – ignorēšana. No tā, kā prezidentūra spēj izmantot ietekmes rīkus ir atkarīga tās darba kārtība.
3. Prezidentūras dienas kārtības izveidē piedalās Eiropas Komisija, pati prezidentūra, daļēji dalībvalstis. Prezidentūrai nav pienākums uzklaut dažādas interešu grupas. Visvairāk, prezidentūras dienas kārtības izveidē piedalās prezidējošā valsts un Eiropas Komisija, pastāvīgi komunicējot un vienojoties par tiem jautājumiem, kas būs dienas kārtībā, balstoties uz visu dalībvalstu interesēm un vajadzībām.
4. Izpētot citu valstu pieredzes darba autore secina, ka prezidentūras ES Padomes dienas kārtības veidošanā iesaistās arī konkrētas prezidentūras nekontrolēti spēki, un tie ir – pagājušās prezidentūras dienas kārtībā neizrunātais un nepaveiktais, kā arī notikumi pasaulē un tml.. Tā, Ungārijas prezidentūru visvairāk ietekmējusi globālā krīze, Lietuvas prezidentūru Eiropas Parlamenta vēlēšanas un Dānijas prezidentūru – ekonomiskās krīzes sākums un ierobežotas tiesības Eiropas Savienībā.
5. Latvijas prezidentūrai bijušas divas programmas, uz kurām balstījās darbs un satura izveide. Tā bija 18 mēnešu programma (kas tapa sadarbībā ar Itāliju un Luksemburgu) un Latvijas prezidentūras sešu mēnešu programma. Latvijai bijušas trīs pamatprioritātes, kuras tika skatītas visu nozaru pasākumos. Vērts pieminēt, ka prioritāšu starp Latvija strādājusi arī sava tēla atpazīstamības celšanas virzienā. Latvijas prezidentūras rezultātus darba autore iedala "taustāmos" (dokumenti un tml.) un "netaustāmos" (piem., politiskā ievirze), un "netaustāmo" rezultātu Latvijas prezidentūras laikā bija vairāk.

6. Latvijas prezidentūras ES Padomē pasākumus kopumā koordinēja Ārlietu ministrija, pastāvīgo pārstāvju komiteja Briselē un Latvijas prezidentūras ES Padomē Sekretariāts. Pasākumu organizēšanā bija iesaistītas arī ministrijas, Saeima un MK. Latvijas prezidentūras pasākumus izglītības jomā koordinēja Izglītības un zinātnes ministrija, īpaši Politikas iniciatīvu un attīstības departaments sadarbībā ar citiem departamentiem, padotības iestādēm un jau augstāk minētajām institūcijām. Izglītības jomas dienas kārtību veidojuši attiecīgas nozares speciālisti sadarbībā ar Eiropas Komisiju.

7. Uz ievadā definēto jautājumu “Vai un kā ir mainījusies Latvijas prezidentūras dienas kārtība pirms un prezidentūras laikā?” darba autore atbild, ka prezidentūras laikā pasākumu dienas kārtība mainījusies visai nedaudz, jo galvenā plānošana notika pirms prezidentūras. Latvijas prezidentūras laikā notika terorakts Parīzē un parādījās pirmās problēmas ar migrantiem, kas visai nedaudz izmainīja pasākumu dienas kārtības.

8. Aplūkotajos 11 izglītības jomas pasākumos, kad Latvijai bija savas intereses, vai labi pamatots viedoklis - spēja aizstāvēt savu viedokli dažādos, arī organizatoriskos jautājumos. Pēc ekspertu paustā intervijās, dalībvalstis un Eiropas Komisija augstu novērtēja gan Latvijas personīgo pieeju pasākumu dienas kārtības organizācijas un satura izveidē. Kaut gan bijušas dažādas grūtības, eksperti ir gandarīti par prezidentūrā paveikto darbu. Latvijas jaunievedumus pasākumu dienas kārtībās ir izmantojušas arī Luksemburgas un Nīderlandes prezidentūras.

9. Darba hipotēzi, kas ir šāda: **Prezidējošai valstij ir noteicoša loma prezidentūras pasākumu dienas kārtības veidošanā**, autore pieņem daļēji. Prezidējošai valstij tiešām ir liela loma savu pasākumu dienas kārtības veidošanā, turklāt veidošanā piedalās arī Eiropas Komisija un citas valstis, tādēļ nebūtu korekti apgalvot, ka prezidējošai valstij ir noteicoša loma prezidentūras dienas kārtības veidošanā. Visa darba ietvaros iegūtā informācija par šo liecina.

10. Turpmākiem pētījuma virzieniem darba autore norāda prezidentūru kopumā. Nepieciešams viens liels pētījums par visas prezidentūras kopvērtējumu, ko veiks pētnieks, tas var būt arī zinātniska raksta formātā, kā tas ir par citām prezidentūrām. Tiesa, ka prezidentūras apkopojums pastāv, turklāt tā formāts ir līdzīgs gala atskaitei par paveikto. Tāpat interesanti būtu izpētīt visus pasākumus un to rezultātus Izglītības un zinātnes ministrijas kompetences jautājumos, jeb sporta, jaunatnes, kosmosa, zinātnes un citu. Būtu svarīgi arī izpētīt, kā Latvijas prezidentūras laikā pieņemtie lēmumi un politiskie virzieni ir attīstījušies tālāk un kā ietekmējuši ES politiku kopumā. Prezidentūra ir ārkārtīgi interesanta, turklāt ļoti plaša tēma izpētei.

11. Šī maģistra darba ietvaros ir arī autores personīgais veikums darba mērķa sasniegšanai. Pirmkārt, veikta daudzpusīga ES prezidējošo valstu darbības analīze; otrkārt, padziļināti izpētīti Prezidentūras dienaskārtību veidojošie teorētiskie un praktiskie aspekti izglītības jomā; treškārt, tika veiktas ekspertu intervijas, ar kuru palīdzību jebkurš interesents var iepazīties ar prezidentūras pasākumu organizēšanas niansēm. Ceturtkārt, un galvenokārt, ir izstrādāti ieteikumi Izglītības un zinātnes ministrijas pasākumu efektīvākai plānošanai un noturēšanai, kas balstās uz Latvijas prezidentūras pasākumu praksi.

Maģistra darba ietvaros tiek izstrādāti **priekšlikumi** Izglītības un zinātnes ministrijai pasākumu organizēšanai:

1. Pasākuma plānošanas un starta fāze jā sāk pēc iespējas agrīnā stadijā, jānosaka iespējamie riski un jānosaka atbildīgās personas un jāveido darba grupa, kas pastāvīgi rīkos sanāksmes. Darba grupa nodrošinās darba veiksmīgu īstenošanu. Kā rāda prakse, mēdz aizkavēties pasākuma plānošanas, kas noved pie pasākuma organizēšanai nepieciešamo aktivitāšu norises un var atspoguļoties pasākuma kvalitātē. Ne mazāk svarīgi ir ieplānot pasākuma aktivitāšu periodu un laiku, izveidojot laika tabulu. Tai pastāvīgi jāseko līdzi un jāizvairās no plānoto laiku aizkavēšanās. Tāpat nepieciešams sākt kārtot dokumentus - veikt iepirkumus, slēgt līgumus, veidot rīkojumus un tml., jo šīs lietas bieži vien mēdz aizkavēt citus darbus.
2. Pasākuma īstenošanas fāzē jāseko līdzi pasākuma norisei, jānovērš problēmas pēc iespējas ātrāk. Jābūt gataviem, ka jebkurā mirklī var parādīties problēma pavisam negaidītā jautājumā, kā arī jā sagatavo darbinieki. Ļoti svarīgi šajā īstenošanas fāzē spēt savaldīt emocijas, jo tās ir traucēklis nosvērtu lēmumu pieņemšanā.
3. Pasākumu noslēgšanas fāzei, līdzīgi kā sākuma fāzei, jāpievēršas pēc iespējas ātrāk. Pēc pasākuma norises parasti paliek ļoti maz laika gala atskaišu sagatavošanai. Ne mazāk svarīga arī pēctecības nodrošināšana, kas var izskatīties priekšlikumu formātā, ko izveido pasākuma organizēšanas darba grupa, novērtējot pasākuma rezultātus, balstoties uz kļūdām. Jāveido priekšlikumi turpmāk līdzīgo kļūdu nepieļaušanai, tā attīstot ministrijas institucionālo atmiņu.
4. Rīkojot līdzīgus prezidentūrai pasākumus, kur ir iesaistīti citu valstu dalībnieki, jāpievērš uzmanība loģistikas un kultūras lietām. Katra valsts kultūra ir savādāka, ar to jā rēķinās komunicējot. Loģistikā jāpievērš uzmanība vairāk vīzas lietām, jo bijuši gadījumi prezidentūras laikā, kad dalībnieki nav nokārtojuši vīzas, līdz ar ko netika uz Latvijas prezidentūras pasākumu.

5. Rīkojot pasākumus, kur par saturu ir atbildīga vēl viena vai vairākas institūcijas, jāņem vērā šo pušu viedoklis un jāveido pasākuma saturs, kas apmierinās pēc iespējas vairākas dalībniekus. Tajā pašā laikā, nedrīkst pilnībā piekāpties un jāmaks aizstāvēt savs viedoklis, atrodot spēcīgus argumentus. Latvijas prezidentūras laikā tā veidojot dienas kārtību, tika saņemtas ļoti pozitīvas atsauksmes par saturu, kā arī pasākuma dalībnieku skaits bijis liels, salīdzinot ar līdzīgām sanāksmēm citās valstīs.

6. Pasākumus organizējot, ir labi, ja var iesaistīt pēc iespējas vairāk cilvēku. Kā parādīja Latvijas prezidentūras prakse, cilvēkresursu trūkums bija zināms izaicinājums Izglītības un zinātnes ministrijai. Cilvēkresursu nomaiņa ir neizbēgama, ar kuru tiek zaudētas iemaņas un zināšanas. Iesaistot vairāk darbinieku, slogs vienmērīgi sadalās starp tiem un organizēšanas darbs notiek nevis sasteigti, bet gan dinamiski.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

1. Central Intelligence Agency. Skatīts 2.maijā, 2016.
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>.
2. Tautas attīstības indikators, pieejams:
http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr_2015_statistical_annex.pdf
3. Adler-Nissen, Rebecca. "Danish Presidency Risks Being Hoist on Its Referendum Petard." *Europe's World*: 131.
4. Ágh, Attila. "The Hungarian Rhapsodies: The Conflict of Adventurism and Professionalism in the European Union Presidency." *JCMS: Journal of Common Market Studies* 50 (2012): 68-75. Web.
5. Allerkamp, Doreen K. "Who Sets the Agenda." June 24, 2010. <http://www.jhubc.it/ecpr-porto/virtualpaperroom/159.pdf>.
6. Amenta, Edwin, and Kelly M. Ramsey. "Institutional Theory." *Handbooks of Sociology and Social Research Handbook of Politics*, 2010, 15-39. doi:10.1007/978-0-387-68930-2_2.
7. Balázs, P. 'The First Hungarian EU Council Presidency'. In Achievements of the First Hungarian EU Council Presidency, Policy Paper 8, *EU Frontiers* (Budapest: Central European University), (2011)
8. Cini, Michelle, and Nieves Perez-Solorzano Borrigan. *European Union Politics*. Fourth ed. Oxford, UK: Oxford University Press, 2012, 145.-146.lp.
9. Corbett, Richard. "The Council Presidency as Seen from the European Parliament." 1998.
10. Cracknell, Richard, and Bryn Morgan. "European Parliament Elections – 1979 to 1994." *SOCIAL & GENERAL STATISTICS SECTION*, Research Paper, 99/57 (June 2, 1999). HOUSE OF COMMONS LIBRARY.
11. Fernández, Ana Mar. "Change and Stability of the EU Institutional System: The Communitarization of the Council Presidency." *Journal of European Integration* 30, no. 5 (2008): 617-34. doi:10.1080/07036330802439590.
12. Häge, Frank M. "The Scheduling Power of the EU Council Presidency." *Journal of European Public Policy*, 2016, 1-19. doi:10.1080/13501763.2016.1158203.
13. Hayes-Renshaw, Fiona, and Helen Wallace. "The Council of Ministers." 1997. doi:10.1007/978-1-349-25050-9.
14. Ibáñez-Martín, José Antonio., and Gonzalo Jover. *Education in Europe: Policies and Politics*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 2002., 25.-28.lp.

15. Kanter, James. "Dane Seeks a Spot at Europe's Top Table." *The New York Times*. 2012. Skatīts 15.aprīlī, 2016. http://www.nytimes.com/2012/01/12/world/europe/dane-seeks-a-spot-at-eus-top-table.html?_r=0.
16. Lasok, K. P., Lasok, D., & Lasok, D. (2001). *Law and institutions of the European Union*. London: Butterworths, 246., 248.-250.lpp.
17. Manners, Ian. "The 2012 Danish Presidency of the Council of the European Union: Bridging Exclusion." *J Common Mark Stud JCMS: Journal of Common Market Studies* 51 (2013): 70-79. doi:10.1111/jcms.12056.
18. Neligan, David. "Organising the Presidency: The Council Perspective." 1998.
19. Pedrosa, Luis. "The European Union Explained: How the European Union Works. Your Guide to the EU Institutions." *Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2013, 2013*. http://www.gr2014parliament.eu/Portals/6/PDFFILES/NA0113090ENC_002.pdf.
20. Pomorska, Karolina, and Sophie Vanhoonacker. "Poland in the Driving Seat: A Mature Presidency in Turbulent Times." *JCMS: Journal of Common Market Studies* 50 (2012): 76-84. doi:10.1111/j.1468-5965.2012.02276.x.
21. Quaglia, Lucia, and Edward Moxon-Browne. "Wha Makes a Good EU Presidency? Italy and Ireland Compared*." *JCMS: Journal of Common Market Studies JCMS: J Common Market Studies* 44, no. 2 (2006): 349-68. doi:10.1111/j.1468-5965.2006.00626.x.
22. Raik, K. 'Lithuania's Presidency Gamble'. *FIIA Comment 14* (Helsinki: Finish Institute of International Affairs) (2013).
23. Rāfelde, Lelde. Maģistra darbs "Latvijas Prezidentūra Eiropas Savienības Padomē: Parlamentārās Dimensijas Komunikācija.", intervija ar Solvitu Āboltiņu, pieejams: <http://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/5280/browse?value=Rāfelde, Lelde&type=author>.
24. Rumford, Chris. *The SAGE Handbook of European Studies*. Los Angeles: SAGE, 2009. 507-508. References and education governing.
25. Rumford, Chris. *The SAGE Handbook of European Studies*. Los Angeles: SAGE, 2009. 507-508.
26. Sherrington, Philippa. *The Council of Ministers: Political Authority in the European Union*. London: Pinter, 2000.
27. Tallberg, Jonas. "The Agenda-shaping Powers of the Council Presidency." *A Comparative Perspective European Union Council Presidencies*: 18-37. doi:10.4324/9780203400968_chapter_2.
28. Tallberg, Jonas. "The Power of the Chair: Formal Leadership in International Cooperation." *International Studies Quarterly* 54, no. 1 (2010): 241-65. doi:10.1111/j.1468-2478.2009.00585.x.

29. Vilpišauskas, Ramūnas. "Lithuania's EU Council Presidency: Negotiating Finances, Dealing with Geopolitics." *J Common Mark Stud JCMS: Journal of Common Market Studies* 52 (2014): 99-108. doi:10.1111/jcms.12164.
30. "[ARCHIVED CONTENT] UK Government Web Archive – The National Archives." [ARCHIVED CONTENT] UK Government Web Archive – The National Archives. Skatīts 6.martā, 2016. <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20100202100434/eu2005.gov.uk/servlet/front?pagename=openmarket/xcelerate/showpage>.
31. "About Erasmus." ErasmusPlus. Skatīts 15.maijā, 2016. <https://www.erasmusplus.org.uk/about-erasmus>.
32. "Augsta Līmeņa Darba Grupa Izglītības Un Apmācības Jautājumos." Latvijas prezidentūras ES Padomē mājas lapa. Skatīts 17.aprīlī, 2016. <https://eu2015.lv/lv/notikumi/politiskie-notikumi/augsta-limena-darba-grupa-izglitibas-un-apmacibas-jautajumos-2014-12-17>.
33. "Augsta Līmeņa Ekspertu Darba Grupas Sanāksme Izglītības Un Apmācības Jautājumos." Izglītības un zinātnes ministrijas mājas lapa. Skatīts 17.aprīlī, 2016. <http://izm.gov.lv/lv/augsta-limena-ekspertu-darba-grupas-sanaksme-izglitibas-un-apmacibas-jautajumos>.
34. "Augstākās Izglītības ģenerāldirektoru Sanāksme." Latvijas Prezidentūras ES Padomē Mājas Lapa. Skatīts 19.aprīlī, 2016. <https://eu2015.lv/lv/notikumi/politiskie-notikumi/augstakas-izglitibas-generaldirektoru-sanaksme-2015-03-12>.
35. "Ārlietu Padomes Sastāvs." - Consilium. Skatīts 5.aprīlī, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/configurations/fac/>.
36. "Balsošanas Sistēma." - Consilium. Skatīts 15.aprīlī, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/voting-system/>.
37. "Boloņas Procesa Vadības Grupas Sanāksme." Izglītības Un Zinātnes Ministrija. Skatīts 1.aprīlī8, 2016. <http://izm.gov.lv/lv/bolonas-procesa-vadibas-grupas-sanaksme>.
38. "Council of the European Union." EUROPA. Skatīts 5.aprīlī, 2016. http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/council-eu/index_en.htm.
39. "Countries." EUROPA -. Skatīts 5.aprīlī, 2016. http://europa.eu/about-eu/countries/index_en.htm.
40. "Diskutē Par Augstākās Izglītības Piemērotību Darba Tirgum." Izglītības Un Zinātnes Ministrija. Skatīts 20.aprīlī, 2016. <http://www.izm.gov.lv/lv/aktualitates/261-diskute-par-augstakas-izglitibas-piemerotibu-darba-tirgum>.

41. "Eiropadome, ES Padome Un Eiropas Padome. Atšķirība Starp Institūcijām." LVPORTĀLS. Skatīts 5.aprīlī, 2016. <http://www.lvportals.lv/visi/skaidrojumi/252902-eiropadome-es-padome-un-eiropas-padome-atskiriba-starp-institucijam/>.
42. "Eiropas Savienības Padome." - Consilium. Skatīts 21.martā, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/>.
43. "Eiropas Savienības Padome." EUROPA. Skatīts 20.martā, 2016. http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/council-eu/index_lv.htm.
44. "Eiropas Savienības Vēsture." EUROPA -. Skatīts 20.martā, 2016. http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_lv.htm.
45. "Ekonomikas Un Finanšu Padomes Sastāvs (ECOFIN)." - Consilium. Skatīts 5.aprīlī, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/configurations/ecofin/>.
46. "EUR-Lex Access to European Union Law." EUR-Lex. Skatīts 18.martā, 2016. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:xy0026>.
47. "EUR-Lex Access to European Union Law." EUR-Lex. Skatīts 10.maijā, 2016. [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52015XG0527\(04\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52015XG0527(04)).
48. "FROM THE ECSC TO THE TREATY OF LISBON." Learn Europe. Skatīts 17.martā, 2016. <http://www.learneurope.eu/index.php?cID=310>.
49. "Het Nederlandse Voorzitterschap Van De Europese Unie - Www.eu2004.nl." Het Nederlandse Voorzitterschap Van De Europese Unie - Www.eu2004.nl. Skatīts 6.martā, 2016. <http://web.archive.org/web/20040701093055/http://www.eu2004.nl/>.
50. "How EU Decisions Are Made." EUROPA -. Skatīts 10.martā, 2016. http://europa.eu/eu-law/decision-making/procedures/index_en.htm.
51. "Izglītības, Jaunatnes, Kultūras Un Sporta Padomes Sastāvs (EYCS)." - Consilium. Skatīts 5.aprīlī, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/configurations/eycs/>.
52. "Izstrādāti Rīgas Secinājumi, Kas Veicinās Profesionālo Izglītību Un Apmācību." Izglītības Un Zinātnes Ministrija. Skatīts 22.aprīlī, 2016. <http://izm.gov.lv/lv/aktualitates/531-es-professionalas-izglitibas-un-apmacibas-generaldirektoru-sanaksme>.
53. "Īss Līguma Apskats." EUROPA. Skatīts 15.aprīlī, 2016. http://ec.europa.eu/archives/lisbon_treaty/glance/index_lv.htm.
54. "Kas Ir Prezidentūra?" Latvijas prezidentūras ES Padomē mājas lapa. Skatīts 1.martā, 2016. <https://eu2015.lv/lv/prezidentura-un-es/kas-ir-prezidentura>.
55. "Konkurētspējas Padomes Sastāvs (COMPET)." - Consilium. Skatīts 5.aprīlī, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/configurations/compet/>.
56. "Lauksaimniecības Un Zivsaimniecības Padomes Sastāvs (AGRIFISH)." - Consilium. Skatīts 5.aprīlī, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/configurations/agrifish/>.

57. "Lēmumu Pieņemšanas Process Padomē." - Consilium. Skatīts 1.aprīlī, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/decision-making/>.
58. "Lithuania Faces Record Legislative Load for EU Presidency." EU Observer. Skatīts 2.aprīlī, 2016. <http://euobserver.com/lithuania/120299>.
59. "LPESPS - Budžets." Latvijas prezidentūras ES Padomē sekretariāta mājas lapa. Skatīts 10.maijā, 2016. <http://es2015.lv/lv/prezidenturas-istenosana/budzets>.
60. "LPESPS - Prezidentūras Logo." Latvijas prezidentūras ES Padomē sekretariāta mājas lapa. Skatīts 2.maijā, 2016. <http://www.es2015.lv/lv/prezidenturas-istenosana/prezidenturas-logo>.
61. "Meeting of the Bologna Follow-up Group." Latvijas Prezidentūras ES Padomē Mājas Lapa. Skatīts 23.aprīlī, 2016. <https://eu2015.lv/events/political-meetings/meeting-of-the-bologna-follow-up-group-2015-01-26>.
62. "Meeting of the Bologna Follow-up Group." Latvijas Prezidentūras ES Padomē Mājas Lapa. Skatīts 22.aprīlī, 2016. <https://eu2015.lv/events/political-meetings/2-meeting-of-the-bologna-follow-up-group-2015-03-24>.
63. "Members." The Official Bologna Process Website. Skatīts 18.aprīlī, 2016. <http://www.ehea.info/members.aspx>.
64. "Nodarbinātības, Sociālās Politikas, Veselības Un Patērētāju Tiesību Aizsardzības Padomes Sastāvs (EPSCO)." - Consilium. Skatīts 5.aprīlī, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/configurations/epsco/>.
65. "Previous Irish Presidencies." Irish EU Presidency, About the Presidency :. Skatīts 6.martā, 2016. <http://eu2013.ie/ireland-and-the-presidency/about-the-presidency/previousirishpresidencies/>.
66. "Prezidentūras Prioritātes." Latvijas prezidentūras ES Padomē mājas lapa. Skatīts 30.aprīlī, 2016. <https://eu2015.lv/lv/prezidentura-un-es/prezidenturas-prioritates>.
67. "Profesionālās Izglītības Un Apmācības ģenerāldirektoru Sanāksme." Latvijas Prezidentūras ES Padomē Mājas Lapa. Skatīts 21.aprīlī, 2016. <https://eu2015.lv/lv/notikumi/politiskie-notikumi/profesionalas-izglitibas-un-apmacibas-generaldirektoru-sanaksme-2015-04-20>.
68. "Profesionālās Izglītības Un Apmācības ģenerāldirektoru Sanāksme." Latvijas Prezidentūras ES Padomē Mājas Lapa. Skatīts 21.aprīlī, 2016. <https://eu2015.lv/lv/notikumi/politiskie-notikumi/profesionalas-izglitibas-un-apmacibas-generaldirektoru-sanaksme-2015-06-18>.
69. "Profesionālās Izglītības Un Apmācības Ministru, Sociālo Partneru Un EK Pārstāvju Sanāksme." Latvijas Prezidentūras ES Padomē Mājas Lapa. Skatīts 21.aprīlī, 2016.

<https://eu2015.lv/lv/notikumi/politiskie-notikumi/profesionalas-izglitiba-un-apmacibas-ministru-sanaksme-2015-06-22>.

70. "Sasniegtais Progress ES Padomē Latvijas Prezidentūras Laikā." Sasniegtais Progress ES Padomē Latvijas Prezidentūras Laikā. Skatīts 20.aprīlī, 2016.

<https://eu2015.lv/lv/jaunumi/zinas/2520-sasniegtais-progress-es-padome-latvijas-prezidenturas-laika-janvaris-junijs-2015>.

71. "Starptautiskā sadarbība". Izglītības un zinātnes ministrija. Pieejama: <http://www.izm.gov.lv/lv/starptautiska-sadarbiba>

72. "The Decision-making Process in the Council." - Consilium. Skatīts 1.martā, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/decision-making/>.

73. "The Empty Chair Crisis - Historical Events in the European Integration Process (1945–2014) - CVCE Website." The Empty Chair Crisis - Historical Events in the European Integration Process (1945–2014) - CVCE Website. Skatīts 4.martā, 2016. <http://www.cvce.eu/en/recherche/unit-content/-/unit/02bb76df-d066-4c08-a58a-d4686a3e68ff/62cd6534-f1a9-442a-b6fb-0bab7c842180>.

74. "The History of the European Union - 1957." EUROPA -. Skatīts 3.martā, 2016. http://europa.eu/about-eu/eu-history/1945-1959/1957/index_en.htm.

75. "The History of the European Union - 1958." EUROPA - Skatīts 1.martā, 2016. http://europa.eu/about-eu/eu-history/1945-1959/1958/index_en.htm.

76. "The History of the European Union - 1993." EUROPA -. Skatīts 15.martā, 2016. http://europa.eu/about-eu/eu-history/1990-1999/1993/index_en.htm.

77. "The History of the European Union." EUROPA - Skatīts 1.martā, 2016. http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_en.htm.

78. "The Three Pillars of the European Union (Maastricht, 7 Februāris 1992)." Cvce.eu. Skatīts 17.martā, 2016. http://www.cvce.eu/en/obj/the_three_pillars_of_the_european_union_maastricht_7_februaris_1992-en-37b4b8c8-0f00-4c1c-bec8-bcdf4b26807d.html.

79. "Tieslietu Un Iekšlietu Padomes Sastāvs (TI)." - Consilium. Skatīts 5.aprīlī, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/configurations/jha/>.

80. "Transporta, Telekomunikāciju Un Enerģētikas Padomes Sastāvs (TTE)." - Consilium. Skatīts 5.aprīlī, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/configurations/tte/>.

81. "Trio Prezidentūra." Trio Prezidentūra. Skatīts 9.maijā, 2016. <https://eu2015.lv/lv/prezidentura-un-es/trio-prezidentura>.

82. "Union Européenne." La Présidence Luxembourgeoise. Skatīts 6.martā, 2016. <http://www.eu2005.lu/fr/index.html>.

83. "Uzsver Pirmsskolas Un Sākumskolas Izglītības Lomu Inovāciju Un Digitālās Kompetences Veicināšanā." Izglītības Un Zinātnes Ministrija. Skatīts 23.aprīlī, 2016. <http://izm.gov.lv/lv/aktualitates/644-uzsver-pirmsskolas-un-sakumskolas-izglitibas-lomu-inovaciju-un-digitalas-kompetences-veicinasana>.
84. "Vides Padomes Sastāvs (ENV)." - Consilium. Skatīts 5.aprīlī, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/configurations/env/>.
85. "Vispārējās Izglītības ģenerāldirektoru Sanāksme." Latvijas Prezidentūras ES Padomē Mājas Lapa. Skatīts 23.aprīlī, 2016. <https://eu2015.lv/lv/notikumi/politiskie-notikumi/visparejas-izglitibas-generaldirektoru-sanaksme-2015-05-05>.
86. "Vispārējo Lietu Padomes Sastāvs." - Consilium. Skatīts 5.aprīlī, 2016. <http://www.consilium.europa.eu/lv/council-eu/configurations/gac/>.
87. "Eksperti Akcentē Vajadzību Darīt Augstāko Izglītību Starptautiskāku". Izglītības un zinātnes ministrija. Skatīts 18.aprīlī, 2016. <http://izm.gov.lv/lv/aktualitates/172-eksperti-akcente-vajadzibu-darit-augstako-izglitibu-starptautiskaku>.
88. "Starpministriju Līgumi Virza Āzijas Un Eiropas Sadarbību Izglītības Jomā Jaunā Līmenī". Izglītības un zinātnes ministrijas mājas lapa. Skatīts 2.maijā, 2016. <http://www.izm.gov.lv/lv/aktualitates/596-starpministriju-ligumi-virza-azijas-un-eiropas-sadarbibu-izglitibas-joma-jauna-limeni>.
89. Āzijas-Eiropas izglītības ministru sanāksmes secinājumi, pieejami: <http://www.izm.gov.lv/images/presidency/ASEMME5CONCLUSIONSBYTHECHAIR280415.pdf>
90. Eiropadomes lēmums (2009.gada 1.decembris), par Padomes prezidentūru, pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32009D0881&from=LV>
91. Eiropadomes un Padomes reglamenti, pieejams: http://europa.eu/eu-law/decision-making/procedures/pdf/rules_of_procedure_of_the_council/rules_of_procedure_of_the_council_lv.pdf
92. Eiropas Kopienas dibināšanas līgums, 149.pants, 3-4 punkti, pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12002E%2FTXT>
93. Komunikē un ceļakarte, pieejami: http://www.izm.gov.lv/images/presidency/communique/Communique_roadmap_EU_CA_26062015_EN.pdf
94. Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē programma, 4.,31.lpp., pieejama: http://www.parleu2015.lv/files/LV_PRES_prog_2015_LV-final.pdf
95. Latvijas prezidentūras ES padomē rezultāti, infografiks, pieejams: https://eu2015.lv/images/news/2015_06_29_rezultati_LV.pdf

96. Lisabonas līgums, pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/ALL/?uri=OJ:C:2007:306:TOC>
97. Līgums par ES darbību, konsolidētā versija, pieejams: http://cfla.gov.lv/userfiles/files/Zi%C5%86u%20dokumenti/Ligums_par_ES_darbibu.pdf
98. Līgums par ES darbību, pieejams: https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/c_32620121026lv.pdf
99. Padomes lēmums (2005.gada 12.decembris), kas nosaka prezidentūru kārtību, pieejams: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2005.328.01.0060.01.ENG
100. Padomes lēmums (2007.gada 1.janvāris), kas nosaka prezidentūru kārtību, pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007D0005&qid=1403619778146&from=EN>
101. Parīzes deklarācija, pieejama: http://www.izm.gov.lv/images/prezidentura/lv_Citizenship_Education_Declaration_pabeigts.pdf
102. Profesionālā izglītības un apmācības ministru sanāksmes darba kārtība, pieejama: https://eu2015.lv/images/notikumi/20150622_VETministers_agenda_media.pdf
103. Rīgas Secinājumi, pieejami: https://eu2015.lv/images/notikumi/VET_RigaConclusions_2015.pdf
104. UKRAINE TODAY Live. "Orban Slapped at Summit: EU Chief Executive Juncker Says 'hello Dictator!' to Hungarian PM." YouTube. 2015. Skatīts Marts 30, 2016. <https://www.youtube.com/watch?v=Ko995a81UIU>.

ES Padomes prezidentūras no 2004.gada¹²⁷,¹²⁸

Valsts	Gads
Īrija ¹²⁹	2004
Nīderlandes ¹³⁰	2004
Luksemburga ¹³¹	2005
Apvienotā Karaliste ¹³²	2005
Austrija	2006
Somija	2006
Vācija	2007
Portugāle	2007
Slovēnija	2008
Francija	2008
Čehija	2009
Zviedrija	2009
Spānija	2010
Beļģija	2010
Ungārija	2011
Polija	2011
Dānija	2012
Kipra	2012
Īrija	2013
Lietuva	2013
Grieķija	2014
Itālija	2014
Latvija	2015
Luksemburga	2015
Nīderlandes	2016
Slovākija	2016
Malta	2017
Apvienotā Karaliste	2017
Igaunija	2018
Bulgārija	2018
Austrija	2019
Rumānija	2019
Somija	2020

¹²⁷ Padomes lēmums (2007.gada 1.janvāris), kas nosaka prezidentūru kārtību, pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007D0005&qid=1403619778146&from=EN>

¹²⁸ Padomes lēmums (2005.gada 12.decembris), kas nosaka prezidentūru kārtību, pieejams: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2005.328.01.0060.01.ENG

¹²⁹ "Previous Irish Presidencies." Irish EU Presidency, About the Presidency :. Skatīts 6.martā, 2016. <http://eu2013.ie/ireland-and-the-presidency/about-the-presidency/previousirishpresidencies/>.

¹³⁰ "Het Nederlandse Voorzitterschap Van De Europese Unie - Www.eu2004.nl." Het Nederlandse Voorzitterschap Van De Europese Unie - Www.eu2004.nl. Skatīts 6.martā, 2016. <http://web.archive.org/web/20040701093055/http://www.eu2004.nl/>.

¹³¹ "Union Européenne." La Présidence Luxembourgeoise. Skatīts 6.martā, 2016. <http://www.eu2005.lu/fr/index.html>.

¹³² "[ARCHIVED CONTENT] UK Government Web Archive – The National Archives." [ARCHIVED CONTENT] UK Government Web Archive – The National Archives. Skatīts 6.martā, 2016. <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20100202100434/eu2005.gov.uk/servlet/front?pagename=openmarket/xcelerate/showpage>.

Intervija ar Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta direktora vietnieci Eiropas Savienības un starptautiskās sadarbības jautājumos Anitu Vaheri-Abražuni par 2015.gada 27.-28.aprīļa Āzijas-Eiropas izglītības ministru sanākumi (ASEM ME5) un divām Vecāko amatpersonu sanāksmēm tās sagatavošanai (SOM1 un SOM2), kuras notika attiecīgi 2014.gada 10.-11.novembrī un 2015.gada 26.aprīlī

Kad Latvijas uzzināja par to, ka būs jāriko ASEM ME5 un SOM sanāksmes?

Āzijas un Eiropas sadarbības viens no formātiem ir tā sauktais ASEM process. Tā ietvaros tiek īstenota sadarbība arī izglītības jomā. To dēvējam par ASEM izglītības procesu. Katrā ASEM izglītības ministru sanāksmē, kas notiek ik divus gadus, pārmaiņus kādā no Āzijas un Eiropas valstīm, tiek apstiprināti izglītības ministru secinājumi. 2009.gadā Latvija pauda šādu interesi, bet jau 2011.gada ASEM ME3 Dānijā tika nolemts, ka 2015.gada sanākumi rīkos Latvija. Minētie secinājumi ir pieejami internetā, piemēram, www.ASEMInfoBoard.org. Šajā vietnē ir pieejama informācija par visām, arī citu jomu, ASEM ministru sanāksmēm.

Tad ir tieši divi Ministru Kabineta lēmumi par to, ka mēs ASEM pasākumus rīkojam pie sevis. 2011.gadā IZM ministre Dānijā piedalījās ASEM izglītības ministru sanāksmē, līdz ar to pieteica Latvijas kandidatūru, un tad ASEM dalībvalstis to apstiprināja.

Ministre pieteica, un visi pateica jā?

Nē, tas nebija tik vienkārši. Diemžēl nav pieejami sanāksmju protokoli, jo visticamāk tādus toreiz vispār negatavoja. Tradicionāli katra valsts izvirza savu kandidatūru, un tad sanāksmē pārējie ministri pieņem lēmumu. Latvija pauda savu interesi par sanāksmes rīkošanu īsi pēc ASEM izglītības procesa izveidošanas. Parasti piesaka, un tad sanāksmē tiek pieņemts lēmums. ASEM izglītības sekretariāts ved sarunas ar ieinteresētām pusēm. Tā, piemēram, pirmā un otrā vecāko amatpersonu sanāksme un ministru sanāksme ierasti notiek vienā valstī. Pagājušajā gadā Rumānija un Austrija abas pauda savu interesi nākamās ministru sanāksmes rīkošanai. Lai nonāktu pie kopsaucēja, tika lemts, ka pirmā vecāko amatpersonu sanāksme būs Austrijā, bet otrā vecāko amatpersonu sanāksme un ministru sanāksme pēc tam Rumānijā. Principā, to apstiprina pārējie ministri - ka piekrīt, ka sanāksmes tiek rīkotas šādi.

Šis process jau viss ir, savā ziņā, uz valstu brīvprātības principa, un tas ir dialogu veicinošs. Netiek veiktas dalībvalstu iemaksas, arī visas izmaksas par pasākumu šajā gadījumā sedz uzņēmējvalsts. Nav tā kā, teiksim, citos prezidentūras pasākumos - kad ir

pieejams līdzfinansējums. Dalībvalsts pati finansē, izvērtējot ekonomiskos un citus iespējamus ieguvumus, t.sk. ārpolitikas.

Saistībā ar Latvijas dalību ASEM procesā un ASEM ME5 norisi ieteiktu iepazīties ar attiecīgajiem MK informatīvajiem ziņojumiem, kas tika šajā laika periodā izstrādāti. IZM informatīvo ziņojumu projektus es izstrādāju pati. Tie ir pieejami MK mājaslapā. Tie atspoguļo mūsu intereses ASEM izglītības procesā. Tas informatīvais ziņojums ir publiski pieejams.

Viņš ir arī ministrijas mājaslapā pieejams?

Informatīvos ziņojumus ministrijas mājaslapā parasti neliek, tie ir pieejami MK mājaslapā. Tajos mazliet plašāk atspoguļotas mūsu intereses pašā ASEM procesā kā tādā, kā arī attiecībā uz divpusējo attiecību stiprināšanu.

Kāds ir Jūsu vērtējums par to, ka Latvijai bija jāriko sanāksmes?

Latvijai bija iespēja, konsultējoties ar citām ASEM dalībvalstīm, ietekmēt sanāksmes dienas kārtību, kā arī sanāksmes norise ir būtiska divpusējo attiecību stiprināšanai. Gan pirmajā vecāko amatpersonu sanāksmē, bet jo īpaši, ja skatāmies uz ASEM ministru sanāksmi, izglītības un zinātnes ministre divpusējās sarunās tikās ar Indijas, Korejas, Malaizijas, Šveices delegācijām. Tika parakstīts Latvijas un Japānas saprašanās memorands izglītības jomā. Katrā ziņā, tā ir būtiska iespēja ministriem tikties un pārrunāt divpusējās sadarbības jautājumus izglītības jomā. Tā ir iespēja, kad valstu ministri augstākajā politiskajā līmenī izglītības jomā tiekas un vienojas par turpmākajiem soļiem, jo, teiksim, vienlaikus satikt tik daudz citu valstu ministrus nav tik vienkārši.

Otrkārt, uzskatu, ka Latviju tagad atpazīst ASEM procesā krietni labāk. Te ir jāpiemin veiksmīgā sadarbība ar mūsu Ārlietu ministriju šo gadu laikā, rīkojot ASEM ME5. 2014.gada maijā, ja es nemaldos, pie mums tika rīkota ASEF Pārvaldnieku sanāksme, kura arī bija viens no soļiem Latvijas atpazīstamības veicināšanai pirms ASEM ME5. Ja paskatīsies ĀM mājaslapā, atradīsi, ka ASEM procesam kā tādām nav sekretariāta, tāds ir tikai izglītības jomā. Teiksim, koordinējošo lomu Eiropas līmenī, īsteno Eiropas Ārējās darbības dienests. Pēc ASEM ME5 Rīgā notika 3. ASEM Transporta ministru sanāksme.

Bez ieguvuma izglītības jomai un divpusējām attiecībām, otrs ieguvums ir Latvijas kopējai ārpolitikai. ASEM valstu vidū Latvija tagad ir būtiski atpazīstamāka. Es domāju, ka ASEM ministru sanāksme Latvijā bija rīkota salīdzinoši augstā līmenī, lai tā būtu nodrošināta pozitīva atgriezeniskā saite. Mēs paši veidojām darba kārtību. Darba kārtībā bija gan citas valstis interesējoša, gan mums pašiem bija saistoši jautājumi. Tas, ko mēs atšķirībā no citām ministru sanāksmēm izdarījām, bija – nodrošinājām ministru pašu aktīvu diskusiju. Piemēram, ja salīdzinu ar 2013.gadā Malaizijā notikušo sanāksmi, tad ministru diskusija toreiz bija ļoti

minimāla. Tas, ko mēs gribējām, bija tieši atgriezeniskā saite no pašas ministru sanāksmes, jo tas jau ir ministru sanāksmes mērķis – un mēs to arī īstenojām.

Latvijai tas bija vērtīgs pasākums gan no atpazīstamības viedokļa, gan kā iespēja?

Ieguvumi, kā jau minēju, ir vairākos līmeņos – viens ir ārpolitiskais, kas ir plašāks nekā tikai ieguvumi izglītībai. Latvijā pēc šīs sanāksmes vēl notika 3.ASEM satiksmes ministru sanāksme. Savā ziņā tas bija viss liels ASEM pasākumu kopums, kas deva ļoti lielu ieguldījumu arī Latvijas ārpolitikai. Bija divas ministru līmeņa sanāksmes sarīkotas. Mēs šo nedēļu saucām par "ASEM nedēļu". ĀM līdzdalība bija aktīva. Pēc tam Latvijas ekspertus kā runātājus aicināja piedalīties Itālijā notiekošajā ASEM sanāksmē jaunatnes jomā, kas tika rīkota sasaistē ar ASEM ārlietu ministru sanākumi.

Kļuvām atpazīstamāki gan mēs, kā valsts, gan mūsu eksperti. Vēl ir ieguvums Latvijas divpusējām attiecībām, īpaši ar Āzijas valstīm. Tradicionāli starptautiskās sanāksmēs mēs biežāk satiekam Eiropas valstu ministrus, bet Āzijas valstu ministrus mazāk. Līdz ar to šī ir iespēja gan tādām formālākām lietām, kā divpusējā līguma parakstīšana, gan arī vispār pārrunāt abas puses interesējošus jautājumus iespējami augstākā (ministru) līmenī.

Tad jāmin arī pieredze, kas tika gūta pasākumu rīkošanā un dokumentu izstrādē – tā arī ir neatsverama Tas bija vairāku gadu gatavošanās darbs, lai šo ministru pasākumu sarīkotu - ieguvums ministrijas līmenī, arī valstiski protams. Tā, 4-5 šādi lielāka mēroga ieguvumi ir, ko var aprakstīt detalizēti.

Kad Jūs uzzinājāt par to, ka esiet līdzatbildīga par rīkošanu? Droši vien, īsi pirms prezidentūras sākuma?

No 2013.gada es biju prezidentūras koordinators ministrijā. Kaut kādā mērā iesaistītās puses jau bija zināmas 2011.gadā, kad mēs pakāpeniski uzsākām pasākuma plānošanu. Ja tas ir starptautisks pasākums, ir skaidrs, ka atbildība ir lielāka, nekā tikai ministrijas struktūrvienībai, kas koordinē starptautisko sadarbību.

Jūs uzzinājāt par to, ka Jums būs jārīko pasākums 2013.gadā?

Par to, ka būs kaut kāda iesaiste zināju 2011.gadā, bet par to, ka atbildība ir ne tikai par saturu, bet arī, tai skaitā, par organizatoriskām lietām - 2013.gadā., Tajā laikā arī es sāku apmeklēt ASEM pasākumus, t.i. to, kas notika Malaizijā, gan vecāko amatpersonu, gan ministru līmenī. Pēc tam sākām strādāt ar sadarbības partneriem. Bija arī stažēšanās - divu nedēļu vizīte Indonēzijā ASEM Izglītības sekretariātā.

Kad apstiprināja, ka būs Rīgā 2015.gadā sanāksme, tad jau uzreiz sadalīja pienākumus (ka Izglītības un zinātnes ministrija ir atbildīga par ASEM izglītības ministru sanākumi)?

Tas bija zināms jau 2011.gadā, ka rīkos mūsu ministrija. Atbildība uzreiz bija ministrijas ziņā, ņemot vērā ministrijas atbildību par šo jomu.

Un tas, ka PIAD ir atbildīgs?

PIAD bija atbildīgs par prezidentūras plānošanu un norisi kopumā, par koordināciju. Tā atbildība varētu būt dalīta starp augstāko izglītību [IZM Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departaments] un PIAD. Izglītības departaments mazāk, jo pamatā viņi nodarbojas ar vispārējās, profesionālās izglītības un mūžizglītības jautājumiem. Es teiktu, ka tās sanāksmes skata horizontālus jautājumus, tas automātiski nozīmē, ka pasākuma koordinēšanu nodrošina (gan tāpēc, ka prezidentūra, gan tāpēc, ka horizontāli jautājumi, kas neskar tikai viena departamenta kompetenci) PIAD.

Saturiski palīdzēja AIZID [IZM Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departaments] un ID [IZM Izglītības departaments]?

Tika izveidota ministrijas darba grupa, kuras uzdevums bija ASEM ministru sanāksmes sagatavošanas koordinēšana. Bija ministrijas rīkojums, ar kuru jau 2011.gadā tika izveidota šī darba grupa, kuras sastāvā bija gan AIZID, gan ĀM, UNESCO LNK, AIP u.c. pārstāvji. Darba grupas uzdevums bija nodrošināt galvenokārt satura sagatavošanas koordināciju.

Kurš darba grupu vadīja?

Vadīja valsts sekretāre.

Tad no iestādēm darba grupā bija AIC, IZM..?

AIC, IZM, Augstākās izglītības padome un Ārlietu ministrija. Un pēc tam vēlākā posmā bija sekretariāts [LPESPS, Latvijas prezidentūras ES Padomē sekretariāts], tiklīdz tas tika izveidots. Vairākkārt mainījās cilvēki, bet no 2013.gada parādījās lielāka stabilitāte. Pirmās sēdēs 2011.gadā bijušas, lai uzsāktu plānošanu. Tas nozīmē, ka 4 gadus darba grupa strādāja, lai noorganizētu sanāksmi.

Darba grupa bija tā, kas ir izveidojusi sanāksmju saturu?

Jā. Rīkojuma par darba grupas izveidi nosaukums "Darba grupa Āzijas-Eiropas valstu izglītības ministru konferences organizēšanas koordinēšanai". Tika noteikti uzdevumi, kas jāveic 2012., 2013. un 2014.gadā.

Es paskatījos 2015.gada sanāksmes secinājumus, un tur bija rakstīts, ka ir apstiprināta dienas kārtība, politiskā virzība turpmākam darbam līdz nākamai sanāksmei. 2017.gadā Korejā jau būs kādi jautājumi, kur viņi skatīs to, kas bija noteikts 2015.gada sanāksmē?

Secinājumi sastāv no vairākām sadaļām. Viena sadaļa ir ievads, kur noteikti virzieni, kas šajā procesā ASEM dalībniekus kopumā interesē, bet ļoti būtiska daļa ir aktivitātes - dažādas tikšanās, darba grupas un citas aktivitātes, kas tiek īstenotas laika posmā no vienas

ministru sanāksmes līdz otrai, Nākamajā ministru sanāksmē tiks ziņots par sasniegtajiem rezultātiem. Tad nākamajos secinājumos atkal ietver sasniegtā progresa invertējumu, un to, kam būs jāpievērš lielāka uzmanība nākamajā posmā. Ministri sanāk ik pēc diviem gadiem, un pa vidu ir daudz dažādi pasākumi.

Ir dažādi procesi. Eiropā ir Eiropas Savienības formāts, Boloņas procesa formāts, kas runā par augstākās izglītības jautājumiem. Āzijā arī ir virkne dažādu procesu Viens no ASEM secinājumu punktiem bija - meklēt sinerģijas starp tajos izskatītajiem jautājumiem. Tas, kas ir šī ASEM procesa pievienotā vērtība ir atbalsts, tai skaitā, UNESCO vai ANO mērķu sasniegšanai. Tam arī ir pievērsta uzmanība secinājumu ievaddaļā.

Ministriņai ir darba grupa. Tā izstrādā dienas kārtības projektu. Kas notiek tālāk?

Ir ASEM izglītības sekretariāts. Ir 51 valsts, Eiropas Komisija un ASEAN Sekretariāts. ASEM izglītības sekretariātam ir tikai koordinējošā loma,. 2013.gadā ASEM izglītības sekretariāts no Vācijas pārgāja uz Indonēziju. Tradicionālā gadījumā mēs koordinētu savu priekšlikumu virzīšanu caur ASEM izglītības sekretariātu. ASEM izglītības sekretariāts - bija jauns tajā brīdī, bez pieredzes, un salīdzinoši vājš, ja tā var teikt, kas bija ļoti pretēji vāciešiem. Vācieši bija, varbūt, mazliet pārāk spēcīgi savā jomā, tādā ziņā, ka viņi uzņēmās ne tikai koordināciju, bet būtiski ietekmēja arī politiskos virzienus.

Redzot, ka ASEM izglītības sekretariāts ir samērā vājš, mēs paši nodrošinājām koordināciju ar ASEM valstīm un partneriem. Darba kārtību nenosakām ne mēs kā rīkotāji, ne ASEM izglītības sekretariāts - par to kopīgi vienojas dalībvalstis. Līdz ar to mēs savu priekšlikumu un jautājumu, kad mēs bijām Ķīnā ASEM vidus posma sanāksmē, izvirzījām, lūdzot citām dalībvalstīm sniegt viedokli par to, kādam jābūt ASEM izglītības procesam.

Dalībvalstis mums elektroniski sniedza savu viedokli, pasakot, ko tās vēlas. Tad mēs atbildes apkopojām un ņēmām vērā priekšlikumu izstrādāšanā. Izstrādājām darba kārtības priekšlikumu uz pirmo vecāko amatpersonu sanākumi, kas notika Rīgā, novembrī. Sanāksmē dalībvalstis atkal pauda savu viedokli, tādējādi mēs guvām vairākas reizes atgriezenisko saiti - ko citi procesā iesaistītie vēlas redzēt ministru sanāksmes darba kārtībā. Pēc tam, kad bija izstrādāts priekšlikums, mēs viņiem jautājām, vai ir kaut kas vēl, ko mēs neesam ņēmuši vērā un kas, viņuprāt, būtu ļoti svarīgs, lai ministriem, pirmkārt, būtu interese braukt, un otrkārt, lai diskusijām būtu pievienotā vērtība.

Agrīno konsultāciju rezultātu apkopojumā var redzēt, kad un cik dalībvalstis piedalījās konsultācijās, kādu viedokli viņi sniedza, kam, viņuprāt, jābūt darba kārtībā. Manuprāt, ASEM izglītības sekretariāta mājaslapā ir Rīgā notikušās SOM diskusiju apkopojums, kas arī vēlreiz pasaka, ko valstis sagaida no ministru sanāksmes dienas kārtības. Tad mēs janvārī to visu vēlreiz izsūtījām ASEM partneriem, precizējot dienaskārtību, un guvām trešo reiz

atgriezenisko saiti no tiem. Tikai pēc tam mēs izsūtījām galīgo ministru sanāksmes dienas kārtību.

Tas, kas noteikti jāpiemin, ir, mūsu kā ASEM ME5 rīkotājvalsts Ķīnā izvirzītie trīs principi: collaboration [sadarbība], continuity [ilgtspēja] un [commitment] iesaiste. Pēc tiem mēs arī vadījāmies. Process visu laiku turpinās, mēs nevaram pēkšņi ieviest kaut ko jaunu un veco aizmirst. Mums ir jābūt sadarbībai ar dalībvalstīm. Tāpēc ir *collaboration*, mēs dalībvalstis iesaistām, lai viņi jūt īpašumtiesības par procesu, un arī *commitment*, apņēmība, vēlēšanās iesaistīties procesā un īstenot tālāk iesākto.

Kā Jūs vērtējat tieši Latvijas ieguldījumu: cik no saturiskā viedokļa bija Latvijas idejas? Vai tās ir transformējušās tik stipri, ka tās vairs nevar atpazīt? Latvijai bija savas intereses un savi priekšlikumi, un pēc tam, sadarbojoties ar citām valstīm, tās ir izmainījušās?

Mēs neatnācām procesā nezinot, kas tajā notiek. Mūsu priekšlikumi un idejas joprojām ir ļoti labi atpazīstamas tāpēc, ka mēs, esot izstrādes procesā, saprotam procesa virzību. Par mūžizglītību un augstāko izglītību - runājām par prasmēm, sadarbību ar darba devējiem. Principā tie jautājumi - mēs viņus izvirzījām, zinot procesu, un daļēji mēs vienkārši ar konsultāciju starpniecību guvām apstiprinājumu no ASEM dalībniekiem, un papildinājām, tai skaitā, diskusiju dokumentus ar tiem elementiem, ko dalībvalstis minēja, kas ir svarīgi.

Konsultējoties ar dalībvalstīm, tās uzsvēra, ka ministrs brauc uz sanāksmēm tad, ja viņš var gūt jaunas idejas vai tiek aktualizēti viņam būtiski jautājumi. Mēs mēģinājām saprast, kas ir tie dienas kārtībā esošie jautājumi. Prasmes, digitālie jautājumi - tie ir dienas kārtībā arī Eiropas Savienības formātā, bet šādas diskusijas līdz šim nebija notikušas ar Āzijas valstīm.

Nebija tikai Latvijas intereses, bet vairāk kopīgās?

Prezidentūras laikā kopumā mēs nevarējām uzspiest savas intereses, jo tāda nav ierastā prakse un šādi nevar gūt dalībvalstu atbalstu, kas prezidentūras laikā ir ļoti nozīmīgs. Neviena mūs nesaprastu un neviens neatbalstītu tādu pieeju. Mēs zinām valstu intereses, un mēs zinām savas intereses. Tad meklējam to kopīgo. Kopīgais veido darba kārtību. Teiksim, ja mums ir savas specifiskas problēmas, un citām valstīm tas nav aktuāls jautājums, mēs nevaram to nest dienas kārtībā tā iemesla dēļ, ka pārējiem šādas diskusijas nebūs interesantas. No dienas kārtības ir daudz atkarīgs arī tas, kas atbrauc uz sanākumi ministru līmenī, un vai kāds atbrauc vispār. Mēs sameklējam mūsu interesēm un citu valstu interesēm kopīgo. Mums bija vīzija, kāda dienas kārtība varētu būt, uzklusot dalībvalstis mēs vienkārši darba kārtību attīstījām uz priekšu.

Informācijas aprīte starp dalībvalstīm.

Informācijas aprīti ar dalībvalstīm, lielākoties, koordinējām paši.

Visu caur e-pastiem?

Ar e-pastu starpniecību, klātienē, kad viņi piedalījās sanāksmēs, divpusējās sarunās. Arī Ārlietu ministrija palīdzēja izplatīt informāciju par sanāksmēm. Lielākajā daļā divpusējo sanāksmju ar attiecīgajām valstīm, īpaši ar Āzijas valstīm, ASEM ministru sanāksme kā darba kārtības punkts vienmēr ir bijis iekļauts sarunu tēzēs. Ļoti lielā mērā divpusējās sarunas ASEM sanāksmē divu gadu laikā bija kā darba kārtības punkts arī Ārlietu ministriju savstarpējās sarunās, vēstniecību sarunās.

Organizatoriskajā līmenī daudz notika ar e-pastu starpniecību. Tas, ko es teicu, mēs, nesot atbildību par pasākumu un tā kvalitāti, lai nodrošinātu tiešu informācijas apriti, lai nekas pa ceļam nepazustu, - saraksti ar valstīm un citām iesaistītajām pusēm organizējam paši. Izveidojām asem@gov.lv e-pastu, lai visiem būtu pieeja informācijai, un lai varētu iespējami operatīvi atbildēt. Sarakstei ar sanāksmju dalībniekiem ASEM Izglītības sekretariāts vienmēr saņēma e-pastu kopijas, lai visiem būtu pieejama aktuālā informācija. Mums bija svarīga pasākuma kvalitāte un ātra un operatīva informācijas aprīte, tāpēc mēs sadarbību un saraksti koordinējām paši.

Man vēl jautājums, SOM1 un SOM2 mērķis? SOM2 bija vienu dienu pirms pašas konferences. Kāda bija darba kārtība un kādēļ tā tika rīkota tikai vienu dienu pirms ministru sanāksmes?

Līdzīgi bija arī prezidentūras laikā rīkotajā profesionālās izglītības ministru sanāksmē, kas bija 2015.gada jūnijā, un līdzīgi arī Centrālāzijas ministru sanāksmē. Ekspertu līmeņa tikšanās dienu pirms ministru sanāksmes izskata ministru secinājumu projektu, kuru pēc tam apstiprina ministru sanāksmē dienu vēlāk. Secinājumiem jābūt gataviem, kad viņi „tiek likti ministriem uz galda”, tehniskā, ekspertu līmenī pilnībā saskaņotiem. Parasti ministru sanāksmēs vairs nediskutē detalizēti par secinājumiem. Ja nu vienīgi kādai valstij ekspertu līmenī ir bijis kaut kāds liels iebildums, par ko nav spējuši vienoties, vai pēkšņi kāds ministrs kaut ko īpaši vēlas uzsvērt un to darīt pats. Parasti vecākā amatpersona ir tas cilvēks, kas ir jau sakoordinējis un saskaņojis secinājumu projekta redakciju ar ministru, ka šī redakcija ir attiecīgajai valstij un ministram pieņemama. Nav iespējams, ka pēkšņi 24 ministri pacels roku ministru sanāksmē un teiks, "mēs gribam vienu vārdu samainīt ar citu". Tad tā ministru sanāksme noritēs līdz pusnaktij.

Uz SOM1 parasti secinājumu projekts vēl nav sagatavots. Šī ir teju vai vienīga sanāksme klātienē, lai vienotos par secinājumu projekta redakciju. Līdz ar to, tas ir pēdējais brīdis, kad dalībvalstis vēl izsaka savus priekšlikumus, precizējumus secinājumiem. Tas nozīmē, nakti pirms ministru sanāksmes, ja ir vēl kādas neskaidrības bijušas vai kas, nofinalizē ministru sanāksmes secinājumus. Tāpēc tas, ko parasti ministri pasaka sanāksmē -

(šie nav tādi secinājumi, kur daļa kvotas vai vienojas par finansējumu, kas varētu būt sāpīgs un politiski sarežģītāks) piemēram, ka – jā, viņi ir gatavi rīkot sanāksmi, vai ministru līmeņa lēmumus pasaka. Sanāksmes apstiprināšana ministru līmenī ir vairāk tāds kā žests un apstiprinājums tam, ka visi ir gandarīti par to, kas ir izdarīts.

Otrajā SOM detalizēti izskata visus secinājumu tekstu?

Iziet pantu pa pantam, rindu pa rindai.

Un ministru sanāksmē?

Vecāko amatpersonu sanāksmes darba kārtībā tiek ietverti vairāku darba grupu ziņojumi par to, kas ir izdarīts šo divu gadu laikā. Liela daļa no šiem ziņojumiem ir ļoti ekspertorientēti, Ministram ir cita līmeņa informācija. Ministrs ir atbraucis, lai runātu ar citiem ministriem, nevis tik daudz, lai uzklausītu 15 ekspertu ziņojumus.

Ministru līmenī, kad ministri tikās, bija divas diskusijas - viena par prasmēm un nodarbinātību, otra par digitālo prasmju jautājumiem. Ministri atbrauc, lai runātu ar citiem ministriem par būtiskiem izglītības politikas jautājumiem. Secinājumu pieņemšanā, ja ir kāds politisks paziņojums, ko ministrs vēlas paust pats, var izteikt. Arī ministru padomē, kas ir Briselē, ministri parasti secinājumus pieņem īpaši nediskutējot. Ja kāds vēlas kaut ko papildinošu pateikt, viņš pasaka savu viedokli, bet vairs neiebilst par to redakciju, kas ir. Ja ir, piemēram, secinājumu apstiprināšana - vairākos līmeņos jau ir vienojušies par šādu redakciju. Briselē mums vispirms ir atašeji un padomnieki, vēl ir vēstnieku līmenis, tad ir ministru sanāksme, uz kuru viss ir korekti sagatavots, un tad ministri pauž valsts kopējo nostāju, atbalstot secinājumus par attiecīgo jautājumu.

Vienkārši runāšana notiek?

Nevarētu teikt, ka tā ir tikai runāšana. Tā ir viedokļa izzināšana par kaut kādiem jautājumiem – tas, par ko ministri runā, jau ir nākamais ministru sanāksmes organizētājvalsts, esošās organizētājvalsts un sekretariāta uzdevums dzirdēt. Tātad dzirdēt, ko ministri uzskata par aktuālu, sagaida. Viens ir tā pievienotā vērtība, ka mēs dzirdam, ko dara citā valstī, un var izjautāt un izrunāt detaļās, bet otrs ir dzirdēt ko ministri teica, un tālāk eksperta līmeņa uzdevums ir iestrādāt nākamajos dokumentos, ko ministriem stādīt priekšā dokumentu projektu nākamajai virzībai. Tas arī Briselē notiek. Priekš kam ir debates? Ne jau tikai lai papļāpātu. To dzird Padomes ģenerālsekretariāts, to dzird esošā un nākamā prezidentūra, viņi to ņem vērā. Tāpat dzird viss Eiropas Komisijas aparāts, lai izstrādātu nākamo dokumenta priekšlikumu. Tāpēc bieži vien pirms Eiropas Komisija publicē kādu paziņojumu, kas ir Eiropas Komisijas darba dokuments, tā vēlas, lai iepriekšējā ministru sanāksmē ministri par to tēmu izsakās, izvirza konkrētus priekšlikumus turpmākai rīcībai gan nacionālā, gan ES līmenī. Tad Eiropas Komisija un nākamā prezidentūra dzird un īpaši piefiksē, lai pārbaudītu, vai viņu

sagatavotais projekts ir saskaņā ar ministru pausto viedokli. Savādāk tas ir Eiropas Komisijas ierēdņu, vai šajā gadījumā ASEM eksperta viedoklis, - tas nav ministru viedoklis.

ASEM izglītības ministru sanāksmes ietvaros ir iespēja rīkot divpusējās tikšanās. Mūsu sanāksmes laikā, piemēram, Ķīna parakstīja gan ar igauņiem, gan ar lietuviešiem divpusējos sadarbības līgumus par diplomu atzīšanu. Latvijai šāds līgums ar Ķīnu jau bija noslēgts. Latvija parakstīja ar Japānu. Tad vēl bija pārējās divpusējās, jau iepriekš minētās divpusējās tikšanās ar Malaiziju, Koreju, Indiju, Šveici.

Es lasīju, ka kopumā notika vismaz divdesmit divpusējās tikšanās.

Jā. Bija iespēja ministriem tikties un savas divpusējās attiecības jautājumus izrunāt. Tas ir kā papildus motivācija ministram braukt, jo viņš aizbrauks un tur būs vēl pieci interesējošo valstu ministri.

Vai Jūs bijāt 4 ASEM ME sanāksmē?

Jā, biju. Latvija bija pārstāvēta pilnīgi visās ministru sanāksmēs, t.i. no 2008.gada.

Jūs bijāt kopā ar valsts sekretāri Līgu Lejiņu?

Nē, ministru sanāksmē bija ministrs. Tāpēc, ka ceturtajā ministru sanāksmē jau ministrs ziņoja par to, ka pēc diviem gadiem "mēs gaidām pārējos ministrus Rīgā un esam, uzsākuši gatavošanos". Šajā sanāksmē piedalījās ministrs Dombrovskis. Ziņoja par to, ka notiek gatavošanās. Bija uzruna un ceremonija.

Kā Jūs vērtējat, 4.tā sanāksme bija labāk noorganizēta, vai pie mums?

Malaizija kā organizētājvalsts nodrošināja, galvenokārt, pasākuma norisi un loģistiku. Pasākuma saturu ļoti lielā mērā veidoja ASEM izglītības sekretariāts, kas tobrīd atradās Vācijā. Mūsu gadījumā vācieši mandātu bija nodevuši Indonēzijai, tāpēc, ka arī sekretariāta atrašanās vieta ik pēc četriem gadiem mainās. Mēs saskatījām dažas lietas ministru sanāksmē, kuras mēs vēlējāmies uzlabot. Piemēram, nodrošināt aktīvu ministru diskusiju.

Tas, ko mēs gribējām - ir dzīva ministru diskusija, ka ministrs atbrauc nevis tikai dzirdēt un klausīties, bet izmanto iespēju parunāt ar saviem kolēģiem. Paust savu viedokli, runāt un diskutēt. Mēs ļoti lielu akcentu uz to likām. Izstrādājām diskusiju jautājumus, diskusiju dokumentus, un devām iespēju pēc iespējas lielākam skaitam ministru izteikties sanāksmes laikā - vai tiem delegāciju vadītājiem (reizēm nebija ministru līmenis pārstāvēts, bet tad ministrs savā vietā bija deleģējis citu augsta līmeņa personu). Mūsaprāt, tas bija krietni labāk un ar krietni lielāku pievienoto vērtību.

Vēl ko mēs darījām - mūsu sanāksmē kā runātāji bija aicināti darba devēji, gan rektoru pārstāvji. Sanāksmē neizteicās, bet klātienē bija arī studentu pārstāvji. ASEM process ir ļoti daudzšķautņains, un procesam ir ļoti liela pievienotā vērtība, ja sanāksmēs piedalās pēc iespējas dažādi sadarbības partneri, tai skaitā darba devēji, izglītības jomas pārstāvji, un tāpēc

mēs bijām viņus aicinājuši. Līdz ar to runātāji bija ne tikai paši ministri, bet arī tās ieinteresētās puses, kas ir ļoti cieši saistītas ar ASEM izglītības procesu. Tas bija ieguvums.

Droši vien, līdz ar to arī labāk novērtēja citas valstis?

Jā. Ja mēs salīdzinām to dalībvalstu skaitu, kas bija Malaizijas sanāksmē un to skaitu, ko mēs uzņēmām - neatbrauca tikai 2-3 valstis.

Jūs domājat, ka tas bija tieši tādēļ, ka redzēja, ka būs diskusija, un tāpēc arī bija interese?

Divi iemesli. Manuprāt, viens iemesls - ļoti cītīgi strādāja mūsu Ārlietu ministrija - no divpusējo attiecību un Latvijas ārpolitikas aspekta. Otrs iemesls – bija darba kārtība. Es redzu tos divus kā svarīgākos. Arī mēs kā ministrija, protams, arī ļoti strādājām, lai valstis uzrunātu personīgi un pārrunājām, kas viņus interesē - ņēmām vērā valstu viedokli. Mums bija individuāla pieeja katrai valstij, mēģinājām saprast, kāpēc viņi, varbūt, laicīgi nepiesakās - varbūt kāda tehniska problēma, varbūt vēl kaut kas. Strādājām ar vēstniecībām un ministrijām.

Kad sācies reāls intensīvs darbs, sagatavošanas darbs konferencei?

Domāju, ka tas bija 2013.gadā. Tāds, nopietnāks, ar reālu iesaisti un regulārākām tikšanās. Darbs, kā jau minēju, sākās 2011.gadā, kad apstiprināja Latviju kā ministru sanāksmes uzņemošo valsti, 2012.gadā vairāk izpētes režīmā, bet 2013. jau nopietni.

Īsi pirms pirmā SOM bija ļoti intensīvs laiks?

Viss 2014.gads bija ļoti intensīvs. Visintensīvākais darbs sākās 2014.gada maijā. Gatavojoties sanāksmei Ķīnā, mēs dalībvalstīm uzrakstījām vēstuli, aicinot piedalīties agrīnās konsultācijās un aicinājām sniegt rakstisku viedokli par gaidāmās ministru sanāksmes saturu. Protams, paralēli notika darbs ar sekretariātu par loģistiku.

Kad noteicāt, kad notiks SOM1 un pārējās sanāksmes?

Tas notika, manuprāt, jau 2014.. .gada pavasarī vai vasarā, tā iemesla dēļ, ka tas bija nepieciešams kopīgajam prezidentūras kalendāram un Latvijas Nacionālās bibliotēkas, kā pasākuma norises vietas, rezervēšanai minētajos datumos. . Ielūguma vēstules izsūtījām 2014.gada jūnijā, pirms tam jau datums bija zināms.

Jūs teicāt, ka pirmā sagatavošanas sanāksme parasti notiek janvārī.

2015.gadā bija paredzams, ka maijā notiks četras starptautiskas ministru līmeņa sanāksmes. Tajā gadā Erevānā notika arī Boloņas izglītības ministru sanāksme (ja nemaldos, tad kāds 14.-15.maijs). Zinot to, ka maijā tradicionāli Briselē ir arī ES Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta ministru sanāksme, kā arī Konkurētspējas ministru sanāksme - nekas cits neatlika, kā pārcelt ASEM Izglītības ministru sanāksmi vai nu uz aprīli, vai jūniju. Āzijas pusei jūnijs nebija piemērots. Līdz ar to tika nolemts sanāksmi rīkot aprīli. Tā kā ministru sanāksme bija aprīlī, tad, lai paspētu sagatavoties, no janvāra beigām, mēs sagatavošanas

sanāksmi pārcēlām uz agrāku laiku. Lai tā nebūtu decembrī, Ziemassvētku laikā, un daudzām valstīm tieši Eiropā tāpat, to rīkojām novembrī.

Labi, ka bija laiks sagatavoties.

Nekas cits jau neatlika.

Kādi bijuši interesanti aspekti dienas kārtības izveidē vai sadarbībā ar citām valstīm?

Pirmkārt, esam procesā. Daļa valstu ir ļoti aktīvas, daļa neatsaucas nekad, daļa „pamostas” ļoti vēlu. Tas, kas ir jāņem vērā, - ka ir Eiropas valstis un Āzijas valstis. Gan Eiropā, gan Āzijā, arī tajos reģionos ir ļoti dažāda kultūra. Ir valstis, kuras atbildēs ātri, precīzi, ir valstis, kurām vajag trīs reizes atgādināt un tad labi, ja viņas vēl atbildēs. Ir jāņem vērā, tai skaitā, (kas šajā procesā interesanti), laika zonu atšķirība - tad, kad mums ir rīts, citās valstīs ir pēcpusdiena. tad ir dažādi nacionāla līmeņa svētki. Kad mums ir svētki, citi strādā, kad citiem ir svētki, strādājam mēs.. Arī kultūras ir dažādas. Kā es jau teicu, ASEM procesā ir aktīvās valstis un ir mazaktīvās valstis. Teiksim, Vācija, Beļģija, Dānija - ir valstis, kas ir ļoti aktīvas. Vienmēr aktīvākas kļūst tās valstis, kuras gatavo nākamo sanāksmi, vai kurām ir bijusi pieredze iepriekšējo ministru sanāksmi rīkot. Tas ir jāņem vērā.

Kas vēl interesanti, ir ministriju struktūras - kas ir tie vadošie amati, kas ir ministrijā. Reizēm tas valsts sekretāra amats tiek dēvēts savādāk, un tad ir jāsaprot, kāda līmeņa pārstāvis plānot ierasties. Bieži vien ir jāizpēta arī ministrijas struktūra un atbildības joma. Ir valstis, kur ASEM process ir vienā ministrijas līmenī, bet ir valstis, kurām vairākās. Ir valstis, kurām augstākās izglītības jautājumi ir vienas ministrijas, bet profesionālās izglītības jautājumi citas ministrijas kompetencē. Tad jāsaprot, kuras ministrijas kompetencē ir ASEM process - organizatoriski aspekti, kas ir jāizprot, lai to visu iespējami efektīvi koordinētu. Man pašai ļoti interesanti ir strādāt ar dažādām kultūrām, kuras, iespējams, tik labi iepriekš nezināju.

Vai bijušas kādas izmaiņas dienaskārtības plānošanas periodā? Piemēram, tā, ka viss ritēja labi, bet pēkšņi kaut kas neplānots, kā kāds notikums vai situācija, kas pilnīgi izmainīja dienaskārtību?

Es nevarētu pateikt, ka kaut kas tā būtiski ietekmēja. Jāatzīmē, izmaiņas Eiropas Komisijā pēc Eiropas Parlamenta vēlēšanām, otrs - mums mainījās valdība. Tas procesu gan būtiski neietekmēja. Protams, mēs apspriedāmies ar ministru, gan par sanāksmes saturu, gan, jo īpaši, par galvenajiem sanāksmes runātājiem (*key note speakers*). Mēs viņai pamatojām, kāpēc mums darba kārtība šobrīd ir tāda un ne savādāka. Tādas sarunas notika, bet nevarētu teikt, ka tas kaut kādā veidā būtiski ietekmēja vai krasi mainīja darba kārtību.

Tas, ko mēs vēl darījām - strādājām ar Eiropas Komisiju. Eiropas Komisija iepriekš nekad nebija piedalījusies, vismaz pēdējā, 4. sanāksmē, komisāra līmenī. Bet mūsu sanāksmē viņš piedalījās. Vienīgais pasākums, uz kuru Latvijā atbrauca izglītības jomas komisārs prezidentūras laikā bija ASEM izglītības ministru sanāksme. Mēs ļoti pie šī strādājām. Tas ir mūsu ieguvums, kas palīdzēja parādīt procesa nozīmīgumu arī citām valstīm, tai skaitā arī Āzijai - ka Eiropas Komisiju pārstāv tik augsta līmeņa pārstāvis.

Es pēc Jūsu vārdiem sapratu, ka nebija lielas izmaiņas. Jautāju, jo bija prezidentūras pasākumi, bija Parīzes notikums, kur dienas kārtībā to nevarēja nepieminēt.

Šajā sanāksmē par tādām lietām labāk nerunāt, jābūt uzmanīgiem. Tādā ziņā nekas tāds nebija. Tas, ka šī ministru sanāksme bija uzskatīta par vienu no Latvijas prezidentūras prioritātēm ne tikai izglītības jomā, bet arī kopumā - bija jūtams no Ārlietu ministrijas puses uzmanības, no sekretariāta, jo lēmums, ka tāds pasākums tiks rīkots, tika pieņemts vēl pirms citi pārējie bija atzīmēti kalendārā. Līdz ar to Ārlietu ministrijai šī arī bija viena no prioritātēm – mēs saņēmām viņu atbalstu un iesaiste bija aktīva.

Uzsākot gatavošanos, mēs nezinājām, - kāds būs Indonēzijas sekretariāts, jo Vācijā toreiz esošais sekretariāts bija ļoti atšķirīgu darba stilu. Neviena to nezināja. Sekretariātu mēs savā darba posmā iesaistījām, un lai saprastu, kā viņi strādā, pagāja kāds laiks. Sadarbība bija ļoti laba, bet sekretariāts ieņēma vairāk pasīvu lomu.

Mazliet atgriezoties pie tā, ko mēs jau izrunājām - es vēl līdz galam nesaprotu, kā notiek politiskās virzības, secinājumu pieņemšana. 13.jā gadā Malaizijā bija dienaskārtība, priekšlikumi no ministriem, par ko varētu apspriest turpmākajos gados līdz Rīgas sanāksmei?

ASEM izglītības procesam ir noteiktas četras stratēģiskās prioritātes. Pēc ministru sanāksmes nākamais posms bija vidusposma sanāksme, kas notika Ķīnā. 2014.gads bija pirmā reize, kad šāda sanāksme notika. Nekad iepriekš, tā sauktajā „tukšajā gadā” šāda vecāko amatpersonu sanāksme nebija notikusi. Iepriekš sanāksmes, manuprāt, nav tikušas protokolētas. Kas, manuprāt, ir ļoti slikti, jo mums nav uz ko atskatīties. Ir darba kārtība, un tad ir secinājumi. Kā jau teicu, pirms Ķīnas sanāksmes mēs izsūtījām vēstules, kurās bija 3 jautājumi, uz kuriem lūdzām sniegt atbildes par procesu kopumā un gaidāmās ministru sanāksmes saturu. Tad pienāca 2014.gada augusts, mēs izsūtījām atgādinājumus, tiem, kuri atbildes nebija snieguši un pēc tam apkopojām viedokļus, sagatavojot *early consultation* kopsavilkumu. ISOM Ķīnā bija prezentācijas tikai par ASEM aktivitātēm.

Šajās četrās prioritātēs ir noteiktas konkrētas ASEM aktivitātes katrā no tām. Mēs izstrādājām SOM1 darba kārtību. Tajā iekļāvām diskusijas par *early consultation* rezultātiem

un arī par citām ASEM aktivitātēm. *Early consultation* bija domāta vairāk, lai identificētu iespējamus politiskos virzienus. Tika runāts par tām aktivitātēm, ko tu redzi secinājumos, tajos ir lielākā daļa. Tad notika pati SOM1 sanāksme. Pēc tā mēs sagatavojām sanāksmes kopsavilkumu par SOM1 rezultātiem. Mēs elektroniski sazinājāmies ar dalībvalstīm, viņas komentēja sanāksmes kopsavilkumu, tad tas tika apstiprināts. Ņemot vērā *early consultation* rezultātus un SOM1 diskusijas, izstrādājām secinājumu projektu un ministru sanāksmes projektu, un atkal lūdzām dalībvalstu viedokli par šiem dokumentiem.

Sanāk, ka notiek pastāvīga komunikācija.

Jā, komunikācija notika nepārtraukti. Tev ir iespēja iepazīties ar *early consultation* kopsavilkumu un sanāksmju rezultātiem. Vēl, runājot par ministru sanākumi, jāpiemin ministru darba brokastis - neformāla diskusija par ASEM procesa nākotni. Tā tika rīkota ar tādu domu, ka šie rezultāti tiks ņemti vērā, izstrādājot arī ASEMME6 darba kārtību. Kā tas tiks īstenots - nemāku pateikt.

Viss process nav kā atskaitīšanās?

Secinājumi ir: viens - politiskie virzieni; un par tām prioritātēm atskaitās un izvirza jaunu mērķi. Kad tu paskatīsies, tu redzēsi - ir izvērtējums un plāns nākamajiem gadiem. Tajos secinājumu punktos, kas ir par iniciatīvām, iespējams, nedaudz tā arī ir, bet ļoti īsi. Tāpēc, ka garā atskaitīšanās bija SOM1 un SOM2, ar ekspertu prezentācijām, kur detalizēti par to runāja. Jo secinājumi nevar būt pārāk apjomīgi.

Bet, ja kāda valsts piedalās visās diskusijās, bet reāli viņiem valstī nekas nenotiek?

Tas īsti nav iespējams, jo secinājumi ir ļoti visaptveroši un piemēroti visām valstīm. Tas, ko es nepieminēju, ir *stocktaking report* – izvērtējuma ziņojums, kura mērķis ir sagatavot bāzi secinājumiem. Tos gatavoja ASEM izglītības sekretariāts. Doma ir, ka tas ir viens no tiem bāzes punktiem, uz ko balstīt secinājumu izstrādi. *Stocktaking reportā* ierasti jābūt gatavam uz SOM1, bet viņš nebija gatavs. Darbs notika vairāk paralēli. Viņu gatavoja ASEM izglītības sekretariāts - tā ir viņu funkcija, gatavot, sadarbībā ar dalībvalstīm.

Tas ko mēs daļēji jau pārrunājām - kādas bija atsauksmes par Latviju kā par prezidentvalsti un sanāksmes organizatoru?

Tas, ko mēs dzirdējām - pozitīvas atsauksmes. Pie mums nāca klāt arī sanāksmē un teica, ka varbūt, sākumā dalībvalstis nezināja, ko no tādas mazas valsts kā Latvija sagaidīt. Dānijas viens pārstāvis 2011.gadā bijis viens no tiem, kurš mēģināja pārliecināt, ka jā, Latvija spēs izdarīt. Tas, ko latvieši ir izdarījuši, ir pilnībā attaisnojis cerības, kas tika liktas uz Latviju. Iespējams, ka pat negaidīja, ka mēs, kā maza valsts, kaut ko tādu varam izdarīt. Latviešiem tā ir - saņemam un dara.

Varbūt vēl kaut kādi komentāri Jums ir, par dienaskārtību, par sanākumi?

Saskaņā ar mūsu ierosinājumu, dienu pēc ministru sanāksmes Eiropas Komisija rīkoja Rīgā arī Erasmus+ informācijas dienu, kuras mērķis bija informēt par Erasmus+ iespējām. Tā kā ASEM procesam atsevišķa finansējuma nav, viss notiek uz valstu brīvo gribu un viņu pašu finanšu resursiem, tad Erasmus+ ir aktivitāte, kas domāta tieši sadarbībai starp, tai skaitā, Āziju un Eiropas Savienības valstīm. Tādā veidā mēs ar Eiropas Komisiju rīkojām kopīgo pasākumu, parādot tās iespējas, kas ir vēl šajā sadarbībā iespējamās, piesot papildus vērtību pasākumam. Jo Eiropa ir labi informēti par Erasmus+, bet Āzija ne tik ļoti. Tāpēc tika rīkots šāds pasākums. Jāpiemin arī ASEM DUO fonds, kas pēc ministru sanāksmes rīkoja īsu sanāksmi - mēs nodrošinājām telpu un vietu arī pārējām, ne tikai divpusējām, bet arī tādām, papildus sanāksmēm, kas bagātināja kopējo darba kārtību.

Arī pēc ministru sanāksmes mēs cenšamies būt aktīvi ASEM izglītības procesā, jo, savā ziņā, darbs un laiks ir ieguldīts tik daudz, ka gribētos redzēt, ka tas, ko mēs centāmies izdarīt, tiek turpināts un izmantots kaut kādā veidā. Secinājumos detalizētāk iekļāvām arī ASEM izglītības sekretariāta funkcijas, jo šobrīd nav reglamenta, kas tās nosaka. Vienīgi dokumenti, kas šajā procesā tiek pieņemti, ir ministru secinājumi, līdz ar to tajos, un tas atšķirās no iepriekšējiem secinājumiem, iekļāvām gan to, kas ir jādara vecākajām amatpersonām, gan to, kas ir jādara ASEM izglītības sekretariātam. Tāds kā ministru vēstījums, vai aicinājums kas, manuprāt, ir ar lielu pievienoto vērtību. Ja to sasniegs, tad būs labi.

Tas, ko mēs paši darām - piedāvājām īstenot profesionālās izglītības iniciatīvu, kas īstenojama līdz 2017.gadam. Piedalāmies arī citās darba grupās, kurās Latvija ir apstiprinājusi savu dalību, piemēram, ASEM Bridging declaration, kredītpunktu pārnese, inovatīvās prasmes. Jāpiemin, ka 2014. un 2015.gadā Rīgā rīkojām/uzņēmām vienu ASEM Bridging declaration darba grupas sanāksmi, bet 2015.gadā arī ASEM inovatīvo prasmju darba grupas vienu no sanāksmēm.

Tas stiprināja gan atpazīstamību, uzticamību mums, apliecinot, ka mēs spējam atbilstošā līmenī rīkot arī eksperta līmeņa sanāksmes, tādējādi parādot labo organizāciju un atbildību. Arī pašiem tas palīdzēja labāk izprast procesu, jo šīs ir vienas no aktīvākajām darba grupām. Tajās ir mūsu IZM pārstāvji, kuri bija ar rīkojumu iecelti iepriekš minētās ministrijas darba grupas sastāvā. Līdz ar to arī ekspertiem bija iesaiste un labāka izpratne par ASEM procesu - palīdzēja organizēt sanāksmi. Tad ministre 2014.gada martā bija Ķīnā, 4. ASEM rektoru konferencē un saņēma ASEM valstu rektoru un studentu secinājumus. Tie ir pievienoti secinājumos kā pielikums.

Vai Jums ir priekšlikumi nākamajiem ASEM organizatoriem vai iegūtā pieredze, mācība? Ko, iespējams, vajadzēja darīt savādāk?

Viens, kas ir jāņem vērā, ir, kā es jau teicu, kultūru dažādība. Tad, kad sanāksmi rīko ASEM izglītības sekretariāts un organizētājvalsts - viena valsts Eiropā un viena Āzijā - ir sava veida līdzsvars. Ja viens lēna, otrs straujš, tad sanāk labs rezultāts.

Jāsaprot un jāsadala sekretariāta atbildība un loma - tai ir jābūt skaidri saprotamai. Tas tikai palīdzēs plānot un organizēt pasākumu. Pašiem ļoti daudz jāstrādā ar dalībvalstīm, jo nevar izmantot tikai sekretariātu kā elektronisko vidusposmu - tad nekas labs nesanāk. Vēl jādzird, ko saka dalībvalstis. Manuprāt, šis gads pēc Rīgas sanāksmes ir bijis salīdzinoši ļoti pasīvs.

Jāņem vērā, ka procesu kā tādu nevar formalizēt, līdzīgi kā Eiropas Savienībā notiek, tāpēc, ka Āzijā ir kultūra un tradīcijas pilnīgi citas. Eiropā viss ir ielikts konkrētā sistēmā, Āzijai to nevar šādi piemērot. Āzijas puse šajā procesā, ir ļoti plaši skatāma - no Austrālijas līdz Krievijai, kas realitātē, iespējams, ir grūti uztverams. Viņi ir tik dažādi un nav Eiropas Savienība. Katra valsts savus līdzekļus iegulda kaut kādā zināmā apjomā - citi nedara neko, un citi iegulda ļoti daudz un ir aktīvi.

**Intervija ar Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta ekspertu Aļonu Babiču par Augsta līmeņa darba grupas sanākumi (HLG)
Rīgā, 2014.gada 17. un 18.decembrī.**

Es skatījos internetā, bet tā arī nesapratu, ko īsti dara HLG [High Level Group, Augsta līmeņa darba grupa]. Skatījos mājaslapā "Europe – who is who", tur high level group vispār nebija. Tā arī nesaprotu - HLG pieder pie Eiropas Komisijas vai pie Padomes?

Oficiāli HLG nav oficiāls veidojums, jo tas ir informal setting - neformāla grupa, kura satiekas un apspriež aktuālus jautājumus augstā līmenī. Tai nav nekādas konkrētas vietas Padomes sistēmā, kuru veido ministru līmenis, Coreper līmenis un darba grupu līmenis. Tas ir kaut kur atsevišķi, jo ir neformāls veidojums.

Kas koordinē HLG darbību?

Koordinē katra prezidentūra sadarbībā ar Eiropas Komisiju. HLG ietvaros satiekas reizi pusgadā, attiecīgi katras prezidentūras ietvaros. Parasti prezidentūra organizē to pirms savas prezidentūras, respektīvi, pie mums - decembrī.

Es lasīju, ka sanāksme notika 14.gada 17.un 18.decembrī, kurā apsprieda stocktaking report [pārskata ziņojums] un ET2020 [ietvars par sadarbību izglītības un apmācības jomā] stratēģisko ietvaru. Jautājums - kāds bijis Tavs ieņemamais amats un par ko Tu biji atbildīga HLG laikā?

Amats ministrijā bija eksperte, bet man bija arī amats Padomē - Izglītības komitejas vadītāja vietniece. Kad gatavojāmies mūsu prezidentūras laikā sanākumi rīkot, es biju atbildīga daļēji par sākotnējo procesu organizēšanu par visām sarunām. Tai skaitā piedalījos sarunās ar Eiropas Komisiju par to, kāda būs agenda [dienaskārtība], kādus jautājumus mēs gribam likt iekšā, agenda-setting[dienaskārtības noteikšana] pa lielam, un dokumentu sagatavošana par to, kas bija no mūsu puses.

Es paņēmu darba kārtību īsi paskatīties. No sākuma bija introduction[iepazīstināšana] no mūsu vadības puses. Pēc tam Komisija pateica dažus vārdus. Tad bija informācija atkal no Komisijas kas ir ET2020, Eiropa2020 - par šiem jautājumiem stāsta katru reizi, tas nav nekas jauns. Tad bija jautājums par stocktaking joint report. Tad atkal runāja Komisija, un pēc tam bija inovatīvā daļā, ko mēs izdarījām, un ko arī pēc tam pārņēma citas prezidentūras. Iepriekš HLG ietvaros nebija sadalījuma darba sesijās vai darba grupās. Dalībnieki vienkārši sēdēja, runāja, bija tikai pleneri [plenārsēde].

Tādēļ, ka mums bija ielānots darbs ar joint report [kopīgais ziņojums], mēs gribējām saprast vairāk kur mums virzīties. Bija domāts, ka joint report būs mūsu prezidentūras laikā, bet mums netrāpījās, jo Komisija aizkavējās ar savu priekšlikumu un to pārņēma Luksemburga. Toreiz mēs vēl nezinājām, ka tā būs, bet jebkurā gadījumā mēs to iekļāvām savā darba kārtībā kā politikas debati. Mēs vēl uztaisījām darba grupas HLG sanāksmes ietvaros, kurās apspriest ET2020 struktūru un stratēģiskos mērķus, prioritātes, rezultātus kas varētu būt, un tos jautājumus, kas saistīti ar savstarpējo mācīšanos, darba procesa organizāciju, darba metodēm.

Sākumā mēs ielānojam četras darba grupas, pēc tam sanāca trīs. Mūsu darbs, tai skaitā mans darbs, bija sagatavot materiālus sesijām ar jautājumiem. Mums bija lapa vai divas, kas bija izveidotas katras grupas dalībniekiem - tad attiecīgi trīs dažādi komplekti. Īss, uz lapiņu, ievads, kur bija parakstīts kāpēc mēs gribam jautājumu runāt. Tad bija jautājumi un priekšlikumi, ko vajadzētu apspriest, un kādus rezultātus mēs no viņiem sagaidām - to gatavoju es. Tie bija guidelines [vadlīnijas] dalībniekiem, bet bija arī atsevišķi guidelines vadītājiem un viņu asistentiem - tiem, kas taisīja pēc tam prezentāciju. Guidelines priekš vadītājiem - tur bija konkrētāk uzrakstīts kā vadīt konkrēto darba grupu, un uz kādiem jautājumiem mēs vēlamies saņemt atbildes, un kā pēc tam gatavot prezentāciju un kā virzīt darba grupas diskusiju. Tad šo mēs arī gatavojām.

Protams, viss, kas bija par agendas jautājumiem, par saturiskiem jautājumiem, - bija pirms sanāksmes. Es biju šajā procesā iesaistīta, un sanāksmes laikā piedalījos no Latvijas puses. Latvija sanāksmes laikā sēdēja arī prezidijā kā vadītāja. Es sēdēju kā dalībvalsts, tālāk, Latvijas vietā. Un pēc tam es arī biju darba grupā asistents un gatavoju prezentāciju par darba grupā pārrunāto. Pēc tam darba grupu vadītāji secinājumos reportēja [ziņoja] par to, kas notika. Pēc tam arī notika diskusija par to, par ko mēs varam vienoties tālāk.

Par Latvijas prezidentūras prioritātēm un pamatpasākumiem izglītības jomā bija prezentācija no mūsu puses. Tas ir standard incoming presidency [standarta nākošās prezidentūras] darījums. Tas pats bijis no Luksemburgas puses, kad viņi plānoja sanākumi savas prezidentūras ietvaros. Bija arī dažādi informatīvi jautājumi no Komisijas, ko viņi regulāri stāsta katru reizi. Par to, kas notiek decembrī, par izglītības un apmācības monitoru, statistikas lietām un aktualitātēm, kas bija uz to brīdi.

Mums tā trāpījās, ka bija jauna Komisija ievēlēta, un bija nelielas izmaiņas Komisijas DG [ģenerāldirektorātu] kompetenču ietvaros. Daļa aizgāja uz DG Employ [nodarbinātības ģenerāldirektorāts] un daļa palika pie izglītības daļas. Mums vajadzēja veidot jaunus kontaktus, mēģināt sadarboties ar visiem. Un pēc tam es arī sagatavoju ziņojumu par HLG sanākumi, un vēl bija viens ziņojums, kas aizgāja Eiropas Komisijā, tehniskais. Šis ziņojums

bija par to, kas un kā notika. Kā nav listē - to gatavoja vairāki cilvēki, saturisko un finanšu daļu arī kāds cits, un es sagatavoju arī summary [kopsavilkums] uz trim-četrām lapām, ko pēc tam izplatīja visiem dalībniekiem.

Protams, arī visu laiku vajadzēja būt uz vietas - iepriekšējā vakarā, pirmajā dienā, sagaidīt visus viesus, jo uz HLG vienmēr tiek aicināti augstā līmeņa pārstāvi. Mūsu izpratnē - apmēram valsts sekretārs, vai tas, kas strādā pie ES lietām vai sanāksmes jautājumiem, un atašeji no Briseles. Tādēļ, ka esmu Izglītības komitejā [domāta Izglītības komiteja] un šo procesu pazīstu, man bija tas gods visus viesus satikt uz welcome drink'u [sveicināšanas dzēriens] un ar viņiem pavadīt nākamo vakaru. Pēc tam arī aizmākamajā dienā, kad sanāksme jau beidzās, piedalījos, - bija organizēta tūre pa Vecrīgu.

Izskatās, ka diezgan daudz darba bija jādara.

Jā, ļoti daudz. Un ne tikai darba laika ietvaros.

Kā bija ar darba kārtības un satura izveidi? Vai bijusi darba grupa? Vai arī no Eiropas Komisijas atnācis, ka sanāksmē jābūt konkrētām lietām?

Satura veidošanā mēs runājām gan savā starpā, gan ar Eiropas Komisiju. Saprātām, kādi ir tie jautājumi, ko mēs gribam runāt - atkarībā no mūsu pašu agendas, - ko mēs gribam darīt Izglītības komitejā. Tāpēc mūs interesēja paralēlās sesijas par ET2020 jautājumu apspriešanu, un tas bija mūsu piedāvājums, priekšlikums Komisijai. Komisijai, savukārt, bija standartjautājumi, ko viņi katru reizi stāsta.

Vai ministrijai bija sava darba grupa, kas veidoja saturu?

Nē, darba grupas nebija. Saturu veidoja tikai tie, kas bija iesaistīti prezidentūrā un šajā pasākumā. Es, Anita [Anita Vahere-Abražune], Līga [Līga Lejiņa], Jeļena [Jeļena Muhina] nebija. Jeļena piedalījās tikai, šķiet, sanāksmes laikā, bet ne pie satura. Protams, mēs runājām ar citiem departamentiem, kad mums bija nepieciešams, jo bija konkrēti cilvēki citos departamentos, kas skatījās iesaistīti prezidentūrā. Pārsvarā tas bija mūsu departamenta jautājums. Es, Anita, Līga, Liene Bramane no Briseles, atašeja. Tad mēs arī runājām ar Komisiju, un kolēģe brauca pie mums [Liene Bramane], un es kad biju Briselē (piedalījos Izglītības komitejas sanāksmēs), paralēli tur runāju ar Komisiju. Es arī biju tā paša gada oktobra beigās Komisijā, nedēļu pavadīju stažēšanās. Tad arī bija iespēja visus jautājumus, kas ar šo sanāksmi saistīti, izjautāt - komitejas jautājumus izrunāt ar Komisiju un vienoties par visu - formātu, un ko mēs darām.

Es jautāju tādēļ par darba grupu, ka man HLG ļoti atgādina ASEM [Āzijas-Eiropas izglītības ministru sanāksmi] un SOM [vecāko amatpersonu sanāksme ASEM sagatavošanai], jo arī ir neformāla struktūra, sanāksmes laikā vienojas vairāk par

virzieniem, arī ir vidējās atskaites par to, kas tiek darīts. Tādēļ arī jautāju par darba grupu - jo ASEM sagatavošanai bija speciāla darba grupa Latvijā, Rīgā.

Nē, šajā gadījumā nebija.

Jā, es tā arī jau sapratu. Un kad Tu uzzināji, ka būs iesaistīta HLG organizēšanā?

Tā grūti pateikt, īstenībā. No paša sākuma - kad uzzināju, ka būšu Izglītības komitejā vadītāja vietniece. Un to es uzzināju 13.gada beigās. Mēs ar Anitu [Anita Vahere-Abražune] un Lienu [Liene Bramane] aizbraucām uz Atēnām, kas bija tieši pirms Grieķijas prezidentūras - aizbraucām paskatīties, kā viņi organizēja savu sanāksmi (HLG). Tad mēs sākām skatīties un darbu plānot. Turējām prātā, ka tas arī pie mums kaut kādā brīdī notiks.

Latvija sāka gatavoties kad uzzināja, ka būs prezidentūra? Vai arī vēlāk, 11.-12.gadā?

Tieši HLG? Es nedomāju, ka tik ātri kaut kas sākās, nē. Es domāju, ka tas bija 14.gads. Neatceros, godīgi sakot. Kaut kur jābūt precīzam grafikam. Bija sarunāts ar Komisiju, kad mēs runājam, kad mēs apmaināmies ar informāciju. Viss bija pārsvarā 14.gadā. Ātrāk mums bija sarunas savā starpā, bet ātrāk ar Komisiju netika runāts.

Saspringtāks moments sākās tieši 14.gadā? Pusgadu pirms sanāksmes? Kad reāli sāka gatavoties un rakstīt?

Saspringtākais moments bija trīs dienas pirms sanāksmes. Tas bija arī tas brīdis, kad gatavoju pēdējos materiālus. Sēdējām darbā līdz desmitiem vakarā, un arī brīvdienā, tai skaitā. Pa vasaru tikai nosacīti kaut kas bijis, jo augusts Briselē ir dead season [izmirušā sezona]. Aktīvāks bija sākot ar rudeni, kad vairāk tika darīts un plānots - aktīvāks un nervozāks posms. Viss līdz pēdējam tika izdarīts iepriekšējā vakarā. Mums bija arī iepriekšējā vakarā speciāli organizēta tikšanās ar Komisiju un vakariņas te pat ministrijā. Ministrijā jau burtiski atlidoja - es atbraucu viņiem pakaļ, protams, mums bija vadītājs un mašīna, kas atveda uz ministriju. Bija sanāksme par to, kā mums nākamajā dienā viss notiks un ko mēs gribam dabūt no visa, ko izrunāsim.

Jautājums par to, kā parasti notiek informācijas aprīte HLG. Ir ministrija, ir Eiropas Komisija...

Prezidentūras kā ministrijas.

Jā, mēs runājam tieši par izglītības sanāksmi, tāpēc...

Informācijas aprīte kādā ziņā?

Par dienaskārtību, par saturisko izveidi, vispār, kā tiek organizēta. Kā notiek informācijas aprīte - caur e-pastiem, teiksim. Piemēram, kad Tu esi kaut ko uzrakstījusi,

tad Tu nosūti to Eiropas Komisijai, un tā tālāk.

E-pastiem, zvaniem, tikšanās - pilnīgi viss tiek izmantots. No sākuma, mums jāsaprot, ko mēs gribam, tad mēs tiekamies ar Komisiju un saprotam, ko viņi grib, un sākam strādāt pie agendas [dienaskārtības] izveides, izsūtot savlaicīgi paziņojumus oficiāli caur Padomes oficiālo e-pastu visām delegācijām par to, ka save-the-date [saglabāt datumu, rezervēt pasākumam] - ka noteiktā dienā notiks sanāksme. Tiek pārrunāta visa loģistika - mums bija meitene, kas to darīja. Agendu (gala versiju) un visus materiālus mēs sūtījām pēdējās dienās pirms sanāksmes, jo bija precizējumi. Savlaicīgi, protams, tika nosūtīta uzaicinājuma vēstule, draft agenda [dienaskārtības melnraksts] un visa praktiskā informācija ar norādījumiem, par viesnīcām, tai skaitā. Reģistrācija bija organizēta. Visas saturiskās lietas tika nosūtītas gandrīz iepriekšējā vakarā. Tad vajadzēja nosūtīt arī visus tos materiālus, ko mēs gatavojām priekš paralēlām sesijām, gan priekš vadītājiem, gan priekš dalībniekiem.

Komunikācija bija pilnīgi visos veidos - gan pa e-pastiem, gan tiekoties, visas iespējas pilnīgi tika izmantotas. Braucām uz Briseli, jo vienmēr bija ko pārrunāt ar Komisijas cilvēkiem, jo tie kontakti veidojas.

Kā parasti notiek lēmumu pieņemšana tieši sanāksmes laikā? Visi uzstājās un runā un vienojas par politiskiem virzieniem? Nav tā, ka visi sēž un balso?

Nē, balsot arī nevar, jo tas ir informal setting [neformāls veidojums], nekāda balsošana nenotiek. Par kādu jautājumu mums vajadzēja vienoties vai nevienoties - sanāksmes uzdevums bija parunāt paralēlajās sesijās par jautājumiem, un pēc tam noprezentēt. Pa lielam, feedback [atgriezeniskā saite] no paralēlām sesijām arī bija tās atbildes uz mūsu jautājumiem. Pēc tam tas tika apspriests un mēs arī savā reportā [atskaitē] salikām galvenās lietas. Tas nav lēmums, tas ir, apmēram, par ko tika izrunāts. To nevar saukt par lēmumu, kas tika pieņemts. Tā nav tā sanāksme, kurā pieņem lēmumus, tā ir neformāla sanāksme. Tajā var izteikt viedokli, uz to var atsaukties, un uz to arī ļoti bieži atsaucās kā uz politiskām vadlīnijām vai kaut ko tādu. Bet visiem, arī Komisijai, ļoti patīk atgādināt, ka tas ir neoficiāls veidojums - kā Izglītības komitejas sanāksme, kas ir darba grupa, un kas ir oficiāls veidojums, kur jau valstis izsaka savas oficiālās pozīcijas. Arī Komisija varēja pasmaidīt un pateikt: "Jā, HLG ir labi un vērtīgi, bet tagad sāksim strādāt!".

Vai bijuši tādi gadījumi, ka ja par kaut ko runā, kāds ministrs tam nepiekrīt?

Tur ministri nepiedalās. HLG ministri nepiedalās.

Kas tad? Vecākās amatpersonas?

Jā, kas strādā pie ES jautājumiem. Es jau teicu, ka mūsu gadījumā Līga [Līga Lejiņa] kā valsts sekretāre, vai Līga kā departamenta direktore (PIAD), kas ir atbildīga par ES lietām, un

atašeji. Tā nav ministru sanāksme, jo tā taču neformāla saruna. Ministri nekādā gadījumā nepiedalās.

Vai bijušas kādas "anomālijas", ja tā var teikt - kaut kas, kas notika plānojot, organizējot, vai noturot HLG, ne tā, kā ir ierasts? Ko, varbūt, Latvija uzņemas?

Es domāju, ka tādu vārdu nevar lietot - anomālijas, jo nav ierastas kārtības. Katra prezidentūra organizē tā, kā uzskata par nepieciešamu. Sanāksmes formāts - kā parasts sanāksmes formāts. Tiekas valsts amatpersonas, sēž blakus atašeji un runā par jautājumiem. Ja kaut kas notiek ne tā, kā tu saplāno - tad tu ļoti slikti saplānoji. Nekādu pārsteigumu nebija, viss notika tā, kā vajadzēja.

Mums galvenais bija dabūt ārā no paralēlām sesijām konkrētas atbildes, un tāpēc mums bija sadalījumi. Vadītāji bija tie, kas vadīja amatpersonas no citām valstīm, un mūsu uzdevums bijis viņus atrast un pierunāt darba grupas vadīt, un pieturēties pie mūsu vadlīnijām. Bet par asistentiem grupās sēdējām mēs. Es vienā grupā, Liene [Bramane] otrajā un trešajā bija Jeļena [Muhina] vai kāds cits. Mūsu uzdevums bija piefiksēt visu, ko viņi runā, pēc tam salikt un secinājumus uzrakstīt. Un arī atgādināt darba grupu vadītājiem - jo mēs izvēlējamies tos, kas visvairāk plāpā, (kurus, apmēram, vispār nav iespējams apstādināt) - novirzīt uz pareizo pusi. Nevis vienkārši tukša runāšana, bet parunā par to, kas ir uzrakstīts.

Bijis kaut kas tāds, ko Latvija darījusi mazliet savādāk, nekā citas prezidentūras?

Jaunievisums varētu būt tās paralēlās sesijas. Neesmu pētījusi tik dziļi, vai tas notika kaut kur ātrāk, bet noteikti Atēnās tas nebija, un Romā, Itālijā, arī šis nav bijis. Jāsaka, ka pēc mums gan Luksemburga to ir izdarījusi, gan arī Nīderlande. Pārņēma labo praksi no mums. Iespējams, ka kāds agrāk kaut ko tādu darīja, bet pēdējā gada laikā pirms mums noteikti nē.

Un kādas vispār bija atsauksmes no dalībniekiem par visu sanākumi?

Atsauksmes bija ļoti pozitīvas. Atsauksmes arī nevar būt negatīvas, jo neviens normāls cilvēks nepateiks incoming presidency [topošai prezidentūrai], ka mums tikko pirmā sanāksme kas notika ir slikta. Vienmēr saka, ka viss ir ļoti labi, pat ja viss ir ļoti slikti. Bet šajā gadījumā, tie cilvēki, kas parasti - ko mēs ar Lieni jau pazīstam Briselē, un arī no citām delegācijām, ar ko komunicējam no Komisijas, un no tiem cilvēkiem, kas tiešām parasti saka tā kā ir, nevis vienkārši tā lai būtu patīkami, - kopumā bija labas atsauksmes no visiem klātesošiem, it īpaši ņemot vērā, ka tā ir mūsu pirmā prezidentūra un pirmā pieredze. Teica, ka bija ļoti labi un laba doma par paralēlām sesijām.

Kas visvairāk var ietekmēt HLG dienaskārtību? Kas ir tie spēki?

Prezidentūra un Komisija.

Vai ir bijuši kādi gadījumi, kad bijuši pasaules notikumi, kas ļoti būtiski ietekmēja HLG dienaskārtību?

Pasaules notikumi - jā, protams. Tagad bija Luksemburgā vai Nīderlandē (pieļauju ka Luksemburgā tas bija) par migrantiem un teroraktiem. Šis ļoti ietekmēja ne tikai HLG, bet visu darba kārtību Briselē un delegācijām. Tas nebija tikai prezidentūrā, bet arī HLG citos formātos, kas bija vērsti uz šo jautājumu atrisināšanu. Mūsu gadījumā vairāk ietekmēja mūsu programma un Komisijas programma, jo Komisija taisījās šī gada otrajā pusē laist savu priekšlikumu attiecībā uz joint report [kopīgais ziņojums]. Mēs arī, jo mēs domājām, ka tas būs mūsu prezidentūras laikā - taisījām paralēlās sesijas par stratēģiskiem jautājumiem. Tas bija tas, kas ietekmēja mūsu prezidentūras sanāksmi. Jāņem vērā, ja kaut kas pasaulē notiek specifisks. Par to nāksies kaut kādā veidā parunāt, visticamāk, arī Komisija vienmēr akcentē, ka viņi grib aktuālāko. Protams, var kāda valsts pienākt klāt, ja viņai izskatās ļoti sāpīgs jautājums, bet tas nav tik ļoti par HLG. Mūsu gadījumā tas notika neformālā ministru sanāksmē, Parīzē, kad pieņēma deklarāciju par iecietību.

Varbūt ir vēl kādi spēki, izņemot pasaules notikumus, prezidentūru un Eiropas Komisiju, kas varētu ietekmēt dienaskārtību?

Diez vai. Tas ir iekšējs process, neformāls veidojums. Kas vēl var ietekmēt? Varbūt kādas citas organizācijas? Sociālie partneri var mēģināt kaut kādā veidā, bet nav pienākums viņus uz klausīt, jo viņi netiek aicināti vispār. Parasti uz sanāksmēm aicina pa diviem cilvēkiem no katras valsts - tas ir ne tikai telpas, bet arī pašas valsts jautājums. Jo parasti nāk diezgan kuplā skaitā tie, kas ir organizētājvalsts. Mēs saucām tikai tos ministrijas cilvēkus, kas darbojas tieši ar tiem jautājumiem, kas tika skarti sanāksmē, vai arī no citas ministrijas. Mēs aicinājām, bet viņi nepiedalījās dienaskārtības veidošanā. Protams, mums jāņem vērā mūsu prezidentūras nostādnes.

Varbūt ir vēl kādi komentāri - kaut kas, par ko Tu gribēji izteikties, bet nepateici?

Domāju, ka bija labi organizēta sanāksme. Protams, ļoti stresaini un ļoti daudz darba. Nevar pārmest, ka no mūsu puses bija pēdējā brīdī taisīts, jo mēs, savā ziņā, no Komisijas bijām atkarīgi. Mēs sagatavojām no mūsu puses, ko viņiem paskatīties, lai iedot iepazīties un otrādi, kad viņi kaut ko sūtīja mums. Vajag laiku, lai iepazīties, un paiet kāds laiks - laikietilpīgs process. Bet tā liels gandarījums, ka viss tika izdarīts. Vienkārši patīkami.

Labas dāvanas mums bija. Joprojām visi atceras. Mums bija paliktnīši, un pie eglītes. Mēs to labi izdomājām. Vieta arī bija laba - visi dalībnieki varēja dzīvot tajā pašā viesnīcā, nekur nebija jāiet. Programma bija organizēta tā, lai pēc tam varētu būt tūre pa pilsētu, un family foto, kā vienmēr, mums bija nodrošināts.

Intervija ar Akadēmiskās informācijas centra Augstākās izglītības kvalitātes aģentūras vadītāja vietnieci Jolantu Silku par Boloņas procesa vadības grupas sanāksmēm Rīgā, 2015.gada 26.-27.janvārī un 24.-25.martā.

Kāds bija Tavs ieņemamais amats un par ko Tu biji atbildīga pasākuma BFUG laikā?

Mans amats bija eksperte Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamentā, strādāju ar augstākās izglītības jautājumiem un esmu bijusi atbildīga tieši par satura jautājumiem sanāksmēs, satura izstrādi.

Un kad Tu pārgāji uz AIC?

Kad es pārgāju? Pēc prezidentūras beigām.

Kad Tu uzzināji, ka būsi iesaistīta pasākumu organizēšanā?

Es to uzzināju trīs mēnešus pirms prezidentūras sākuma.

Kā vispār viss notika – tā sanāksme un kā jūs veidojāt saturu?

Tieši BFUG?

Visi jautājumi ir par BFUG – gan par pirmo, gan par otro.

Cik atceros, saturs sanāksmēm tika izstrādāts kopīgi ar mūsu līdzpriekšsēdētājiem [sagatavošanas] sanāksmē -ar Islandi. Ar BFUG sekretariātu, Armēniju. Un no Latvijas bija Rektoru padomes Ģenerālsēdētārs, atbildīgais par Boloņas procesu – prof.Andrejs Rauhvargers, un es.

Redzēju bildēs [no sanāksmes], ka Tev blakus, no Latvijas puses, sēž sievietē.

Vienā no sanāksmēm?

Abās sanāksmēs.

Tā bija Andreja palīdzē, Agnese Rusakova no LU.

Vai Tu atceries, kāda bija aptuvenā sanāksmes dienaskārtība? Kā viss notika? Bija plenārsēde, vai bija arī darbs grupās?

Nē, tikai plenārsēdes. BFUG sanāksmēs, pamatā, nenotiek darba grupas, jo tās ir sanāksmes, kurās tiek apstiprināti jautājumi, un līdz ar to ir vajadzīgi visu dalībnieku viedokļi. Tad notiek balsošana, ja nepieciešams. Tieši BFUG sanāksmēs nav darba grupu, un piedalās visi Boloņas procesa dalībnieki.

Starp sanāksmēm notiek arī darbs, caur e-pastiem?

Jā, starp sanāksmēm notiek darbs. Zem BFUG ir darba grupas, kuras strādā ar konkrētiem jautājumiem. Darba grupās savā starpā notiek praktisks darbs, un viņi izstrādā

noteiktus dokumentus. Piemēram, bija izstrādāta Eiropas vienota pieeja kopīgo studiju programmu novērtēšanai, akreditācijai. Tā darba grupa izstrādāja šādu dokumentu, kuru beigās, pirms ministru konferences, pēdējā BFUG sanāksmē, visi dalībnieki pēdējo versiju izskatīja un apstiprināja. Bet līdz tam brīdim visu laiku tiek sūtīti dokumentu drafti [melnraksti]. Tad arī pēdējā sanāksmē to apstiprina, un tālāk apstiprina ministri ministru konferencē. Ar praktiskiem jautājumiem strādā, izveidojot darba grupas, kuras strādā ne tikai pie dokumentu izstrādes, bet arī izpētes. Pēc tam, kad notiek BFUG sanāksme, visiem ir pieejami dokumentu projekti, kas tiek iesūtīti elektroniski. Visi ar tiem var iepazīties, var elektroniski izteikt komentārus, izteikties BFUG sanāksmē, un pēc tam tiek atkal pārstrādāti, atbilstoši visiem komentāriem.

Iepriekšējā BFUG bija vairāki dokumenti – gan Eiropas standarta vadlīnijas kvalitātes nodrošināšanai, gan vienota pieeja, un pārējie bija vairāk tādi izpētes jautājumi, ieteikumi. Par doktorantūras jautājumiem, par pētniecību. Tā notiek praktiskais darbs. Darba grupas bija skaitliski ļoti lielas, līdz ar to šajā posmā, kad Francijā ir sekretariāts, darba grupas vairs nav tik skaitliski apjomīgas – jau mazāk. Tādējādi var ātrāk, varbūt, sasniegt rezultātu, jo savādāk, bieži vien, tie dokumenti tiek izstrādāti tik apjomīgi, ka pazūd galvenā būtība.

Varbūt Tu zini, kad tieši Latvijā sāka gatavoties pasākumam? Vai negatavojās, jo vienmēr notiek pastāvīgs darbs?

Gatavoties pasākumam praktiski, organizatoriski? Vai saturiski?

Vairāk organizatoriski.

To es nezināšu. Es tiku iesaistīta trīs mēnešus pirms Latvijas prezidentūras. Biju aizbraukusi uz pēdējo BFUG sanākumi, ko rīkoja Itālijas prezidentūra, lai redzētu, kā tas notiek. Biju Grieķijas pēdējā sanāksmē, un tad Itālijas prezidentūrā uz abiem pasākumiem - lai mēs varētu labāk saprast, kā mēs varam sanākumi Latvijā organizēt. Ņemot vērā, ka vēl mainījās sekretariāts, Latvijai arī bija atbildība par pieteikumu nākamajam sekretariātam virzību un kā dokumentus pārbaudīt. Tāpat, bija divi, manuprāt, iestāšanās pieteikumi no citām valstīm - iestāties Boloņas procesā. Tas bija sarežģīts jautājums, tāpēc mēs organizējām 14.gada novembrī sanākumi Rīgā, ministrijā uzaicinot Itālijas prezidentūras pārstāvjus, Vatikānu, jo Vatikāns bija līdzpriekšsēdētājs Itālijai; Islande, Latvija un Armēnijas sekretariāts. Tādā šaurā lokā mēs sanākumi organizējām Rīgā novembrī, un izrunājām iespējamo darba kārtību Latvijas prezidentūras laikā – kādi tie aktuālie jautājumi būtu. Un tad no tā brīža tas darbs sācies aktīvāks.

Iepriekš vienkārši sekojāt līdz, kas notiek, un tad reāli sākat gatavoties novembrī. Kad sākās saspringtāks moments? Tieši 14.gada novembrī, vai īsi pirms sanāksmēm?

Es teiktu, ka tieši novembrī, jo sākot ar novembri bija jau tāds saspringtāks laiks. Vajadzēja strādāt vairāk ar tiem dokumentiem, kas ir izstrādes stadijā, gan arī sagatavot pašas sanāksmes. Saplānot, sagatavot saturu. Jau novembra beigu sanāksmē mēs apzinājāmies, ka bija maz laika palicis – divi mēneši pirms BFUG sanāksmēm Rīgā.

Kā parasti tiek veidota pasākuma dienaskārtība un kā to darījusi Latvija? Vai ir izmantojusi kādu savādāku pieeju? Teiksim, gan DG Schools, gan HLG laikā Latvija ir ieviesusi darba grupas, kuras ļoti augstu novērtēja gan Komisija, gan dalībvalstis, jo bija iespēja ne tikai uzzināt citu valstu pieredzi un Eiropas Komisijas viedokli, bet arī izteikt savu viedokli par kaut kādu jautājumu. Varbūt bijis kaut kas tāds “inovatīvs” no Latvijas puses?

Man tā grūti pateikt, kas tieši bija inovatīvs. Manuprāt, tā pieeja bija līdzīga kā līdz šim tika organizētas sanāksmes. Tikai tas, ka Latvijai vajadzēja tiešām vairāk iesaistīties. Atceros arī, ka bija izveidota darba grupa no Latvijas, kā prezidējošas valsts, no iepriekšējās prezidējošas valsts prezidentūras pārstāvjiem un no mūsu līdzpriekšsēdētāja Islandes pārstāvjiem. Nākamā prezidentūra – Luksemburga, nebija. Bija izveidota tāda darba grupa, kura izstrādāja komunikē, ko ministri arī maijā parakstīja un apstiprināja.

Rīgas Secinājumi?

Nē, ministru komunikē, ko paraksta ik pēc trim gadiem. Paraksta visi ministri, apliecina, izvirza mērķus, uzdevumus nākamajam periodam, un arī atskatās uz to, kas ir paveikts. Par pašu sanāksmju norisi – tā notika tā, kā ierasti. Plenārsēdes. Visi piedalās, izskata kopīgi dokumentus, un vienojās par tālāko virzību.

Varbūt bijuši kādi notikumi pasaulē, vai arī kas cits, kas ietekmēja pasākumu plānoto dienaskārtību?

Drīzāk ietekmēja dokumentu saturu. Komunikē tika pārveidota, ņemot vērā notikumus. Tas bija pēc tam, kad notika teroru uzbrukumi Francijā, un notikumi Ukrainā. Protams, ir globāla ietekme, kas ietekmē arī komunikē saturu. Tika pievērsta uzmanība bēgļu jautājumiem, imigrantiem, lai viņi varētu iekļauties augstākās izglītības vidē, un pēc tam atgriezties savā valstī. Vairāk tika uzsvērti demokrātijas principi. Notikumi ietekmēja drīzāk saturu.

Kādas bijušas atsauksmes no sanāksmes dalībniekiem par sanāksmēm? Vai esi kaut ko dzirdējusi? Vai nekas tāds īpašs nebija?

Parasti visi saka, ka viss ir labi un viss patīk. Es domāju, ka organizēts bija ļoti labi Rīgā, jo es piedalījos arī citu prezidējošo valstu pasākumos BFUG. Manuprāt, bija ļoti labi

organizēts – viss ļoti laikā. Un par sociālajiem pasākumiem arī visi bija ļoti apmierināti, sajūsmā. Domāju, ka patika. Varbūt, janvārī bija auksti, bet viss pārējais, manuprāt, bija labi.

Mazliet atgriežoties. Kā Tu domā – kas un kā var visvairāk ietekmēt pasākumu saturu un dienaskārtību?

Visvairāk var ietekmēt tās valstis, kur ministri paši ļoti aktīvi piedalās Boloņas procesā, vai arī atsevišķu Boloņas procesa jautājumos. Tas nozīmē, ka ministrs zina, kas notiek nozarē un viņš arī var ietekmēt un ievirzīt tajā virzienā, kas, piemēram, būtu labāks viņa valstij. Praktiķi arī, protams, iesaistās, bet tomēr tas lielāks uzsvars un arī atbalsts ir tām valstīm, kur iesaiste ir ne tikai no ekspertu puses, bet arī no augšas – no visiem līmeņiem. Tad varētu būt arī lielāka ietekme. Tajā brīdī, kad ministri paraksta komunikē, tad viņi arī apzinās un parakstās par uzdevumiem, kas ir turpmākajam periodam. Tāpēc ir svarīga pēctecība. Latvijai tas arī būtu jānodrošina, neskatoties uz biežu ministru maiņu.

Vai sanāksmē piedalās arī Eiropas Komisija?

Jā, protams. Piedalās ne tikai Boloņas procesa dalībvalstis, bet arī Eiropas Komisija, Eiropas Padome, Eiropas starptautiskā studentu asociācija, darba devēji.

Vai šīs organizācijas arī piedalās satura izveidē?

Viņi piedalās dokumentu izskatīšanā, sniedz savu viedokli. Piedalās kopējā dokumentu izskatīšanā. Viņi arī ir dalībnieki – viņiem ir balss, viedoklis, kas tiek ņemts vērā.

Es tā saprotu, ka Eiropas Komisija īpaši neiejaucās?

Īpaši nē, es domāju, ka Eiropas Komisija iejaucās vairāk tajos procesos, kurus viņa līdzfinansē. Boloņas process ir brīvprātīgs process. Jā, Eiropas Komisija piedalās, izsūt savu viedokli par kādiem jautājumiem, bet tas nav uzspiedošs. Jo visi kas piedalās, piedalās brīvprātīgi.

Vai Latvijas prezidentūras programmas prioritātes ir ietekmējušas Boloņas sanāksmju saturu?

Es pat nezinu. Boloņas process saistīts tieši ar augstākās izglītības jautājumiem. Prezidentūras prioritātes tomēr tādas plašākas. Prioritātes tika virzītas uz tādu mērķu sasniegšanu, kas ietver arī augstāko izglītību, bet augstākajā izglītībā tie mērķi saistās tieši ar valsts tautsaimniecības paaugstināšanu. Viņi bija saistīti, bet es nedomāju, ka viņi ietekmēja.

Varbūt, Tev ir kādi komentāri, papildinājumi? Vai neesmu Tev kaut ko pajautājusi?

Man tāds liels komentārs, drīzāk, ka organizējot, vai gatavojoties prezidentūrai, un domājot par tiem pasākumiem, būtu svarīgi arī izveidot iekšējās darba grupas par kādu konkrētu jautājumu, un varbūt laicīgi sākt strādāt vairāk ar tiem jautājumiem, lai pēc tam tieši prezidentūras posms nebūtu tik ļoti saspringts un sasteigts. Līdz ar to būtu svarīgi stipri

iepriekš sākt gatavoties un nozīmēt tos cilvēkus, vai izveidot to darba grupu. Tai nav jābūt skaitliski lielai, bet tomēr, ja ir kādi pieci cilvēki, tad tas, man liekas, palīdzētu prezidentūras laikā.

Intervija ar Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta vecāko ekspertu Inesi Stūri par Augstākās izglītības ģenerāldirektoru sanākumi Rīgā, 2015.gada 12. un 13.martā.

Kāds bija Tavs ieņemamais amats un par ko Tu biji atbildīga pasākuma DG Higher Education [Augstākās izglītības ģenerāldirektoru sanāksmes] laikā?

Pasākums notika 2015.gada pavasarī, un šajā laikā mans amats bija Izglītības ministrijā Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta direktora vietniece akreditācijas un profesionālās kvalifikācijas atzīšanas jomā.

Kad Tu uzzināji, ka būsi iesaistīta pasākuma organizēšanā?

To es zināju jau krietni iepriekš, kad sāku strādāt 2012.gadā ministrijā (tad mans amats bija cits). Es biju jau minētā departamenta direktora vietniece augstākās izglītības jomā. Departamenta struktūra toreiz bija pavisam cita – augstākā izglītība un zinātne bija nodalītas divās daļās, un es biju atbildīga par augstāko izglītību. Protams, kā atbildīgā par šo jomu, biju informēta par perspektīvu – par lielajiem pasākumiem un darbiem, kas bija gaidāmi, un, tai skaitā, arī par to, ka mums būs jāorganizē prezidentūras ietvaros dažādi pasākumi, un, tai skaitā, protams, arī Augstākās izglītības ģenerāldirektoru sanāksme. Tā, ka man bija sava amata ietvaros pienākums un arī reizē iespēja apmeklēt vairākas citas DG HE sanāksmes, tad varēju iepazīties kā citas valstis organizē pasākumu savas prezidentūras ietvaros, un arī redzēt kā citas valstis strādā augstākās izglītības jomā.

Par ko Tu biji atbildīga pasākuma laikā?

Neteiktu, ka pienākumi bija ļoti precīzi noteikti. Mēs strādājām kā komanda ministrijā, visi kopā spriedām par aktuāliem jautājumiem, darba kārtību. Pusgadu iepriekš par pasākumu bija atbildīga mana kolēģe Laura Treimane, kura ieņēma direktora vietnieka amatu. Viņa sāka šajā amatā strādāt 2014.gada rudenī. Man likās, ka bija pareizi nodot viņai tās zināšanas, pieredzi, ko es biju guvusi iepriekšējā amatā. Cik varēju, centos nodot savas funkcijas un atbildību, kas man bija iepriekš Laurai Treimanei tā, lai pēc iespējas labāk mūsu pasākums noritētu, pēc iespējas kvalitatīvāk viss izdotos.

Tu biji līdzatbildīga ar savām kolēģēm par darba kārtības izveidi un par saturu, jā?

Jā, es domāju tas būtu korekti. Atceros, ka ļoti daudz iesaistījās arī Līga Lejiņa, kas bija Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta direktore. Viņa tikās Eiropas Komisijā ar

augstākās izglītības nodaļas vadītāju, un es atceros, ka viņa sūtīja arī daudz sarunu rezultātus ar Eiropas Komisiju. Tie bija ļoti būtiski satura veidojošie punkti. Līdz ar to arī saturs veidojās no dažādiem kanāliem, informācijas avotiem. Kā ieplūst upē dažādas pietekas, tā arī pasākuma saturs veidojās – no dažādām informācijas “straumēm”, kuras sanāca kopā.

Redzēju darba kārtībā, ka Tu piedalījies vienā no darba grupām.

Jā. Mēs tur visi bijām – kas no ministrijas piedalījās. Mēs tikām sadalīti pa darba grupām, lai būtu Latvijas pārstāvji visos svarīgākajos sanāksmes notikumos.

Varbūt, Tu zini, kad tieši Latvijā sāka gatavoties pasākumam? Kad ir sācies saspringtāks moments?

Es domāju, ka pietiekami konkrētas aprises ieguva vienu prezidentūru iepriekš. Atceros, ka tā bija Itālijas prezidentūra, DG HE notika Palermo, Sicīlijā, kur mēs kopā ar Lauru [Treimani] piedalījāmies. Itālijas sanāksmes laikā mums bija arī neformālās tikšanās ar Eiropas Komisijas pārstāvjiem, un tad mēs arī diezgan augstā konkrētības līmenī apspriedām par to, kā varētu notikt sanāksme Rīgā. Arī Itālijas sanāksmes noslēgumā tika prezentēta Latvijas ideja un tematiskais uzstādījums.

2012.gadā Tu uzzināji, ka būsi līdzatbildīga un ka Tevi iesaistīs pasākuma organizēšanā. Tad arī sākās no Latvijas puses gatavošanās?

Konkrēti šim pasākumam nevarētu teikt, ka gatavošanās mērķtiecīgi un kārtīgi sākusies laikā. Drīzāk, tas bija ar vispārīgu pieeju. Mēs gājām uz apmācībām par Eiropas Savienības darbību, par prezidentūrām - kā tās tiek organizētas. Valsts administrācijas skolā tādas apmācības tika organizētas valsts pārvaldes darbiniekiem, un mēs arī piedalījāmies tajās lekcijās. Es atceros, ka jau 2014.gada sākumā veidojās saturiskas diskusijas, vairāk tuvojās saturiskas tēmas definēšanai, dienas kārtībā veidojot šo punktu kā tiek organizēta šo dienu kārtība (sekcijās vai darba grupās, vai seminārs). Jāņem vērā, ka darbs ministrijā ir ārkārtīgi saspringts, ir ārkārtīgi daudz neatliekamo pasākumu un darbu, kurus jādara, un tādiem darbiem, kas ir kaut kad nākotnē, perspektīvā, ir grūti atvēlēt laiku.

Mums notika diskusijas par to, kādi jautājumi vispār būtu svarīgi un izceļami prezidentūrā. Atceros, pie valsts sekretāres (toreiz valsts sekretāre bija Sanda Liepiņa) bija sanāksmes. Bija lielas papīra lapas, tāfeles aprakstītas ar iecerēm - par kurām tēmām varētu runāt, un diskusijas, laika gaitā, novirzījās no sākotnējām idejām. Tad notika gan vispārīgas diskusijas par to, kas vispār ir svarīgs, un par ko būtu jārunā (bet tas arī mainījās laika gaitā).

Kā parasti notiek informācijas aprīte pirms sanāksmes? Ir ministrija kā prezidentūra, atbildīga par pasākumu, ir Eiropas Komisija. Informācijas aprīte notiek caur e-pastiem, tiekoties?..

Jā, informācijas aprīte notika gan e-pastu formātā, gan arī, protams, tikšanās. Tikšanās bija vairākas, un ministrija devās uz Briseli. Pašās beigās bija arī telefonsarunas. Man personiski nebija telefonsarunas, bet zinu, ka tādas bija Laurai [Treimanei] ar Eiropas Komisiju, kur viņi apstiprināja dažus jautājumus par lektoru izvēli. Sanāksmē bija uzaicināti daži plenārlekciju lasītāji. Par to tika apspriests ar Eiropas Komisiju - lai tie būtu tiešām tie cilvēki, kuri ir kaut ko interesantu un inovatīvu izdarījuši, lai citiem arī būtu svarīgi dzirdēt tos viedokļus.

Kāds, parasti, ir sanāksmes rezultāts? Secinājumi?

Tas var būt ļoti dažādi. Pamatā ir tā, ka jau iepriekš tiek izplatīti diskusiju dokumenti, dalībvalstis ar viņiem iepazīstas, un sanāksmes laikā pauž savus viedokļus, (vai piekrišanu, vai nepiekrišanu), vai atzīmē kaut kādus atsevišķus punktus, kuri būtu īpaši akcentējami. Būtībā, nozīme šīm sanāksmēm ir tāda, ka visu var pateikt, izrunāt, diskutēt par vissvarīgāko, kam ir jāvērs uzmanība. Un Eiropas Komisija tādā veidā var just noskaņojumu, dalībvalstu prioritātes, svarīgos jautājumus, kurus iekļaut nākamajos būtiskos jomas attīstības dokumentos.

Konkrēti šajā laikā Eiropas augstākās izglītības modernizācijas stratēģija tika apspriesta, un ne tikai apspriesta, bet arī “apdeitota”, atjaunota, pārbīdot akcentus uz svarīgākajiem. Protams, šīs sanāksmes laikā var apjaust un aptvert citu valstu attieksmi pret kaut kādu jautājumu – vai tas ir viņiem svarīgs, vai nav. Kā piemēru varētu minēt Boloņas procesu, kas ir augstākās izglītības jomā būtiskākais - augstākās izglītības būtību, saturu, struktūru, ilgumu visietekmējīgākā politika. Boloņas sanāksmes laikā tika lemti principiāli, stratēģiski jautājumi tālākai Boloņas procesa attīstībai.

Kā parasti tiek veidota pasākumu dienaskārtība un kā to darījusi Latvija. Vai bijusi savādāka pieeja?

Tā kā neesmu citu valstu dienas kārtību veidošanā piedalījies, šādu salīdzinājumu es nevaru dot. Varu tikai raksturot, cik esmu informēta par šo dienas kārtību veidošanu Latvijā. Dienas kārtība Latvijā veidojās ap vienu galveno jautājumu par to, kā augstākās izglītības beigšanas rezultātā absolventiem jāiegūst tādas zināšanas, ar kurām viņi var atrast darbu (par nodarbinātību). Šis jautājums tika apspriests, izvērtēts no dažādiem aspektiem. Šis jautājums ir viens no augstākās izglītības modernizācijas stratēģijas jautājumiem, augstākās izglītības modernizācijas stratēģijas ieviešanas rīcības plāna punktiem. Tas arī tika sasaistīts ar citiem pasākumiem. Nebija tikai tā, ka Latvijas perspektīva un Latvijas ideja, prioritāte bija tikai par šo runāt - bija jautājums, kurš visām valstīm bija svarīgs. Protams, ka Eiropas Komisijas ieteikumi ir ļoti svarīgi. Bija viņu ieteikums, kas tika uztverts pozitīvi, un mēs centāmies to īstenot.

Par savādāku pieeju gribētu dot piemēru: HLG laikā, atšķirībā no Itālijas un Grieķijas prezidentūrām, Latvija ir piedāvājusi darbu arī darba grupās par noteiktām tēmām. Līdz ar to, gan dalībvalstis, gan Eiropas Komisija ļoti pozitīvi novērtēja tieši Latvijas pieeju tam, kā tika sanāksme organizēta.

Man liekas, ka tas bija arī Eiropas Komisijas ieteikums, priekšlikums, kā varētu veidot dienas kārtību. Iepriekš tika izsūtītas anketas, (kurās cilvēkus apzināja, kuri iepriekš pieteicās) lai pasākumu padarītu piepildītāku ar saturu. Arī dalībnieki ir iepriekš gatavojušies, pārdomājuši, par ko grib runāt un izteikties. Bet es nezinu, kā nākamajās prezidentūrās – vai tas (darbs grupās) tika turpināts. To vajadzētu paskatīties Luksemburgas un Nīderlandes darba kārtībās, vai ir šo lielisko pieeju aizguvuši, vai tomēr nē.

Varbūt bijis kaut kas, kas ietekmējis pasākuma dienas kārtību, ārpus ierastās kārtības? Vai ir ietekmējuši notikumi pasaulē? Parīzes notikums?

Domāju, ka īpaši nē – tikai, varbūt, no drošības viedokļa. Vismaz nejutu, ka būtu īpaši ekstrēmi drošības pasākumi veikti. Notika ļoti demokrātiskā, pieejamā veidā. Domāju, ka šis nebija gadījums, ka kaut ko ietekmējuši.

Kā Tu domā, kas un kā visvairāk var ietekmēt DG HE dienas kārtību?

Domāju, ka tā, tomēr, ir Eiropas Komisija, jo prezidentūras, pirmkārt, ir Eiropas līmeņa pasākums, un pasākuma organizatoriskais centrs ir nobīdīts no Briseles. Tā kā tas ir nobīdīts uz citu vietu, citu valsti, tad tas arī nelielā mērā ietekmē arī saturu - pasākumi ar lokālo pieeju, nacionālām organizatoriskām īpatnībām, tradīcijām un tml. Domāju, ka valstij jādomā kā Eiropas valstij. Tad valsts, kā Eiropas sastāvdaļa, skatās uz Eiropas līmeņa mēroga jautājumiem, diskutē.

Varbūt, ir vēl kādi komentāri, papildinājumi? Ir vēl kaut kas sakāms šajā sakarā?

Domāju, ka prezidentūrā ir daudz politiskā tūrisma. Ir diezgan daudz saviesīgā elementa, kas ir kļuvis gandrīz vai obligāts, jo citas valstis pievēršas tikpat lielu uzmanību gan kultūras pasākumiem, gan ēšanas jautājumiem, un neviens nevar atļauties zemāku līmeni piedāvāt. Domāju, ka brīžiem tas ir mazliet pārspīlēti un nepamatoti.

Vēl domāju, ka šādiem politiskiem notikumiem, dienas kārtībai jābūt pamatotai ar ļoti rūpīgi izstrādātiem analītiskiem dokumentiem. Uz pierādījumiem balstītas pieejas - tas nevar būt tikai ātras politiskas idejas, kuras pavirši apspriest. Esmu strādājusi ilgu laiku augstskolā, līdz ar to esmu piedalījies vairākās zinātniskās konferencēs. Gribu teikt, ka zinātniskās konferences parasti ir ar piepildītāku saturu. Kad esi aizbraukusi, tu jūti, ka esi ieguvis tiešām daudz informācijas - ko cilvēki domā, ko izdomājuši, ko atklājuši, kas noticis pasaulē. Esi piepildīts ar kaut ko jaunu. Šīs [prezidentūras] konferences ir vairāk greznas, ārišķīgas. Saturiski ne tik ļoti piepildītas. Varbūt tas ir tādēļ, ka Latvija ir neliela, un salīdzinoši jauna,

un nebūt ne ietekmīgākā no Eiropas Savienības dalībvalstīm. Varbūt, tādēļ man tāds iespaids ir radies. Ja tās ir lielās Eiropas Savienības valstis, tad, varbūt, viņu priekšlikumi pavisam citādi izskatās.

Intervija ar Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības departamenta vecāko referenti Leldi Zembergu par ES vispārējās izglītības ģenerāldirektoru sanākumi Rīgā, 2015.gada 5.un 6.maijā.

Kāds bija Tavs ieņemamais amats un par ko Tu biji atbildīga DG Schools pasākuma laikā?

Ministrijā amats tāpat kā šobrīd- vecākā referente, IZM Izglītības departamentā. Prezidentūras laikā man bija atbildība par DG Schools sanāksmes organizēšanas saturisko un organizatorisko pusi.

Un kad Tu uzzināji, ka būsi iesaistīta pasākuma organizēšanā?

Pirms prezidentūras, iepriekšējā gada septembrī. Ministrijā jau pirms tam notika visas diskusijas par to kas un kā notiks. Septembrī mani virzīja ka Eiropas Savienības koordinatore, un tad vienlaikus arī tika norādīts, ka jāseko līdzīgi DG Schools sanāksmes jautājumiem. Tas bija Itālijas prezidentūras laiks, mēs sekojām līdz viņu notikumiem, un sākām gatavoties arī mūsu prezidentūrai. Konkrētāka pieslēgšanās notika īsi pirms Itālijas prezidentūras DG Schools organizētās sanāksmes. Mums bija vebināri ar mūsu atašējiem, sākām runāt par iespējamām tēmām. PIAD kolēģi arī bija runājuši. Tas bija novembris, kad ar Izglītības departamenta direktori devāmies uz DG Schools Itālijas sanākumi, un tad no tā laika sākās aktīvākā iesaistīšanās. Domājām par darba kārtības jautājumiem, arī sadarbībā ar citiem Izglītības departamenta kolēģiem.

Vai es pareizi saprotu, ka DG nav ministru līmenis, tas ir kā apmēram, pie mums departamenta direktori, direktora vietnieki?

Vispārējās izglītības, jā. Ja paskatītos, kas brauc no citiem, tad ja vispārējās izglītības departaments vai nodaļa - brauc departamenta direktori/vadītāji. Ģenerāldirektoru sanākums.

Kad Latvija sāka gatavoties sanākumam? Kad sākās saspringtāks moments?

Es tajā brīdī, kad tikko sāka gatavoties, vēl nebiju iesaistīta, vairāk no Itālijas prezidentūras sākuma. Šķiet, ka jā - tas bija augusts-septembris. Viss jau bija zināms par prezidentūras trio - bija skaidras prioritātes, un jau tad arī ministrija sāka gatavoties. Bet aktīvākā darbība sākās oktobra beigās-novembrī. Tas bija 2014.gada oktobris-novembris, kad vienlaikus, domājot, ka nāk mūsu prezidentūras pusgads, sekojām līdzīgi, kas notiek iepriekšējā, Itālijas pusgadā. Un tad uz Itālijas DG Schools sanāksmes laiku mums bija jābūt savam pirmajam draftam [melnrakstam], braucot tur ar departamenta direktori un arī PIAD kolēģi, mēs pārrunājām ar Eiropas Komisiju pirmo sagatavoto draftu. Pirms tam arī mūsu atašēja bija

runājusi par šo ar EK pārstāvjiem. Saspringtākais sākās pēc tam. Kaut gan tās tēmas, kuras mēs gribējām, tās mēs arī izvirzījām. Pēc Itālijas DG Schools sanāksmes bija pāris diskusijas, gan elektroniskā formātā, gan arī klātienē IZM nozares padomniece Briselē uz vietas gāja un tikās – pārrunāja, ja bija kādi lieli jautājumi. Vairāk iespringšana bija īsi pirms tam. Tas pusgads - no janvāra līdz maijam bija dalībnieku uzrunāšana, dalībnieku meklēšana, prezentāciju sagatavošana un mēs arī centāmies nodalīt, ko uzņemsies Eiropas Komisija, ko mēs no savas puses piedāvāsim un sameklēsīm. Varbūt, tādēļ, ka laicīgi sākām, nevarētu teikt, ka kādā brīdī bija tā, ka mēs nezinām, ko darīt. Viss jau bija diezgan saorganizēti. Laicīgi sākām, tāpēc visu varēja laikā paspēt.

Vai es pareizi saprotu, ka darba kārtība ir veidojusies ne tikai no Latvijas puses, bet arī sadarbībā ar Eiropas Komisiju, balstoties uz Latvijas prezidentūras programmu?

Jā, uz prioritātēm. Kā es jau teicu, mēs pirms tam iesākām. Mums no sākuma bija lielos uzmetumos, ka tas būs digitālais jautājums, un ka tas būs skolu tīkls. Visu laiku notika saskaņošana. Mēs piedāvājam savu, Eiropas Komisija savu programmas drafta versiju, Eiropas Komisija izteica savus komentārus, ko tajā jomā saskata, precizējot, un tad mēs galā, pārrunājot ar departamenta un IZM vadību, nonācām līdz konkrētākām tēmām, digitālā jomā ierobežojot to, kādā izglītības pakāpē mēs to skatīsimies. Skolu tīkla kontekstā EK uzdeva jautājumu, jo mēs fokusējāmies uz mazajām skolām. EK no sākuma nebija pārliecināta par tēmas izvēli, domāja, ka tā būs tikai mūsu aktualitāte, bet sanāksmes laikā izrādījās, ka tā ir aktualitāte vairākām valstīm, ne tikai mums. To tēmu mums veiksmīgi izdevās skolu tīkla pārvaldības kontekstā izvirzīt, konkrētāk pievērsties mazajām skolām. Tas visu laiku notika tā: ministrija iedod savu pirmo draftu, EK nokomentē "kas ar to domāts, kas par to runās, kas to varētu darīt", ko EK var piedāvāt šajā jautājumā no savas puses; tad mēs atkal ministrijā uz vietas pārrunājam kā tēmu pavērst un kādas mums ir iespējas to nosegt, ko piesaistīt, jo domājam par to, kas ir dzirdēts, kuriem ārvalstu kolēģiem varētu būt līdzīgas pieredzes, ko varētu uzrunāt.

Varbūt, Tu atceries, kāda bija aptuvenā darba kārtība tām divām dienām?

Apmēram. Man bija šāda veida pirmā pieredze. Ir jau kaut kāda noteiktā kārtība. Pirms tam izlēmām, ka visas sanāksmes tā saucamais, head of [galva, vadītājs] būs prezidentūras, tāpat Latvijas delegācijas pārstāvis, kas vadīs šo sanākumi. Bija jautājums, vai un kādas tēmas paliks Eiropas Komisijai. Tā kārtība bija: Latvijas prezidentūras uzruna, informējām par savām prioritātēm, un kāpēc esam izvēlējušies to, ko esam izvēlējušies; tad ir Eiropas Komisijas par tēmu, aktualitātēm. Arī citās DG Schools sanāksmēs tā ir bijis. Kā es jau teicu, bija divas lielās tēmas. Pirmā dienā mums bija digitālo kompetenču aspekts pirmskolā - cik

tas ir nozīmīgs, lai veicinātu turpmāk radošumu un inovācijas. Otrā diena bija skolu tīkliem veltīta. Kas gan mums sakrita prezidentūras laikā - uz to brīdi sākās diskusijas par Parīzes teroraktiem, kas bija janvāra sākumā. Pēc tam bija ministru deklarācija pieņemta martā. No Komisijas nāca aicinājums par to, ka šo tēmu vajadzētu iekļaut darba kārtībā, pārrunājot ministrijā tika izlemts, ka aicināsim Komisiju šo tēmu izvērst; mēs iekļāvām darba kārtībā un atvēlējam laiku pirmajā dienā. Viņi bija paši uzrunājuši valstis - Austrija un Nīderlande, manuprāt, kas atsaucās šo jautājumu izskatīt no savas puses un piedāvāt, ko viņi par to saka, atsaucoties uz pieņemto Parīzes deklarāciju. Pirmajā dienā mums bija atbilstoši tēmai darba grupas, (tas bija mūsu piedāvājums, ko pirms tam mēs bijām izdomājuši), lai tā vairāk ir valstu pieredzes apmaiņa, nevis tikai Eiropas Komisijas piedāvāta informācija par aktualitātēm par saviem pētījumiem un secinājumiem, kas, protams, arī ir svarīgi. Tāpēc mēs katrai tēmai atvēlējam divas darba grupas katru dienu, un katrā no darba grupām bija divas vai trīs citu valstu pieredzes. Mēs piemeklējām savus runātājus no dažādām institūcijām vai skolām, lai būtu prezentēta Latvijas pieredze. Plenārajā daļā vispirms tika dota ievirze tēmām - ko mēs par to sakām, ar Latvijas kontekstu, un tad nāca klāt arī Eiropas Komisijas pētījumi vai līdzšinējā pieredze vai kaut kas aktuālais, kas tiek plānots politikā. Pēc tam dalībnieki bija kopā plenārajā sesijā, kur bija kopsavilkums no darba grupām, iepazīstināja ar diskusiju rezultātiem, jautājumiem, kas izskanēja, un tāpat mums bija otrā diena organizēta. Kā es jau minēju, noslēgumā bija mūsu prezidentūras secinājums par visu sanāksmi, Eiropas Komisijas turpmākais darba plāns un ievirzes nākamai prezidentūrai, rīcībai.

Kā parasti notiek informācijas aprite pirms sanāksmes laika?

Zinu, ka ir dažādi. Klātienē, kā es jau minēju, ar Eiropas Komisiju tikāmies Itālijas DG Schools sanāksmē. Mums bija ļoti liels atbalsts Briselē - nozares padomniece un IZM kolēģi, kas devās uz Izglītības Padomes sanāksmēm. Un ja mēs uz to brīdi zinājām, kad viņi dodas, ir kādi jautājumi par darba kārtību - devām līdzi, ja ir iespēja izrunāt ar Komisiju, tad viņas izrunāja šos jautājumus. Tas ļoti lielu plusu deva, ka bija iespējamas šādas sarunas uz vietas. Tad mēs sazinājāmies, pārsvarā elektroniski tas viss notika, izmantojot e-pastus. Vebinārus mēs neizmantojām. Īstenībā visu varēja atrisināt. Protams daudz bija uz vietas diskusijas. Bija labs tīkls savā veidā: mēs šeit uz vietas izrunājam, tad ir mūsu pārstāvji Briselē, tad viņi ar Eiropas Komisiju izrunā un dod ziņu mums atpakaļ. Darbojāmies šādā veidā.

Vai es pareizi saprotu, ka sanāksmes laikā nekādi lēmumi netiek pieņemti, jo tā ir neoficiāla sanāksme?

Es drīzāk teiktu, ka jā, bet tas, manuprāt, ir atkarīgs arī no uzstādījuma. Atkal jāpiesauc DG VETi, jo viņiem bija šo Rīgas Secinājumu izstrāde. Labi, sanāksmē tos nepieņēma, kaut gan tie vienojās par to, kādi secinājumi būs. Mūsu vispārējās izglītības jomā nebija tādu

uzstādījumu, ka būtu kas jāpieņem. Varbūt tas ir atkarīgs (šo nemācēšu nokomentēt) no tā, kāds ir prezidentūras semestris - vai tajā brīdī kaut kas ir jāpieņem. Mums nekas pirms tam nebija noteikts, ka būtu kāds dokuments vai Padomes secinājumi jāapstiprina. Pirms tam bija iesākts veidot Padomes secinājumus par digitālo prasmju lomu pirmsskolas izglītībā un šos Padomes secinājumus pieņēma pēc DG Schools sanāksmes. Mēs ļoti veiksmīgi šo tēmu ievirzījām sanāksmē, lai tas parādītos diskusijās. Uz vietas neko neapstiprināja.

Kad Latvija ir veidojusi DG Schools darba kārtību, tā ir ievērojusi parasto kārtību, kā tas tiek darīts, vai arī tā, kā uzskatīja, ka būtu labāk?

Mēs šoreiz parādījām mazliet savādāku dienaskārtību. Par diskusiju darba grupās - vismaz, cik sapratu no kolēģēm, tā nav īpaši pierasta prakse. Itālijā diezgan skaidri bija redzams, ka ir Itālijas prezidentūra, Itālijas DG Schools sanāksme, bet reāli visu vadīja Eiropas Komisija. Piedaloties, sapratām, ka mēs negribam apaļā galdā diskusiju. No Itālijas bija dažas prezentācijas, bet pārsvarā tā bija informācija no Eiropas Komisijas, un tad jau, ja jautājumi no dalībvalstīm, tad arī izsakās. Tajā brīdī mēs sapratām, ka negribam tā. Valstīm jādod iespēja izteikties, un grib arī dzirdēt kā iet pārējiem, kas notiek šajā jomā. Tāpēc mums bija uzreiz skaidrs, ka būs darba grupas. Protams, Eiropas Komisijai bija bažas - vai abās dienās, vai par visām tēmām un vai būs, kas noklāj to visu. Bet mēs pie tā arī palikām - mūsu pienums darba kārtībā.

Kā Tu domā, kas visvairāk var ietekmēt DG Schools dienaskārtību? Ir prezidentūra, ir programma, ir Eiropas Komisija, ir pasaules notikumi. Varbūt Tev ir vēl kaut kas prātā?

No minētajiem es teiktu, ka tie jau ir arī visi nosauktie. Tas pavērsiena punkts - kas tajā brīdī, tajā pusgadā notiek pasaulē. Mūsu prezidentūras laikā bija Parīzes deklarācijas pieņemšana. Pirms tam tu to nevari paredzēt, nevari būt gatavs. Bet ja kaut kas tāds notiek, tad jāspēj reaģēt uz to. It īpaši zinot, ka būs Komisijas prasības to ievērot. Es domāju, ka lielā mērā ietekmēt vairāk nekam nevajadzētu, jo nacionālajā līmenī jautājumi tiek pirms tam gatavoti, gatavojoties prezidentūrai, visai valstij nosakot tās prioritātes, kas būs. Tad vairāk, es domāju, nav ietekmējošo faktoru.

Un interešu grupas, organizācijas?

Neesmu pārliecināta, vai vispārējās izglītības jomā. Varbūt, tas ir citiem. Varētu būt profesionālajai izglītībai, kur ir intereses darba devējiem. Bet es neesmu pārliecināta, vai vispārējā izglītībā tādām vajadzētu būt. Var nacionālās intereses vairāk vai mazāk parādīties, bet jāsaprot kāda līmeņa sanāksme tā ir - ne jau katram būs iespēja savas nacionālās intereses izteikt. Protams, izteikt varēs, bet pirms tam ietekmēt - īsti nē. Man tā šķiet.

Varbūt Tev ir kādi komentāri, vai papildinājumi. Varbūt Tu gribēji par kaut ko izteikties, par ko neesmu pajautājusi?

Lielā mērā, šķiet, visu esam izrunājuši.

Protams, tā gatavošanās - tas, ka esi gatavs īsi pirms sanāksmes jebkurā mirklī darīt jebko. Mums bija neparedzētas situācijas tehniskā pusē -vai ieradīsies visi runātāji. Man šķiet bija viena dalībniece, kas lidoja, bet nevarēja ierasties. Uz vietas nācās reaģēt un pārkārtot darba kārtību. Man nav ar ko salīdzināt, bet, man šķiet, ka mums bija viss ļoti labi atstrādāts - sistēma un saorganizēts tā, ka neradās pārāk lielu sarežģītumu. Tie termiņi, protams, ir tas, kas jāņem vērā.

Es arī nebiju ar to saskarusies - ka diezgan ilgi notiek gala programmas saskaņošana. Kā es jau minēju, visu laiku tā - nosūtām savu versiju un EK izsūta savu versiju un komentārus, tad mums uz vietas izlemšana, kurā brīdī mēs vairs tālāk nepieiekāpjamies un, vai cik tālu mēs ļaujam EK komentēt. Bet varam teikt, ka jā, viņi izprata to ko mēs piedāvājam. Vairākas reizes viņi izteica bažas par to, vai būs tā kā mēs plānojam, un vai uz sanākumi to varēs izdarīt, bet nebija tā, ka viņi no savas puses kaut ko ļoti uzspiestu vai pretotos kādam jautājumam. Saskaņošanas process - kamēr mēs šeit uz vietas izskatām, izsūtam viņiem. Tad, protams, arī viņiem var būt brīvdienas tad, kad mums nav un ļoti vajadzētu, lai viņi atbild. Un jāgaida, kamēr viņi atbild. Tad, protams, tehniskā puse, ko valstīm jānokārto - ierašanās un pārbrauciens, un delegāciju uzaicinājumu izsūtīšanas kārtības. Tik, cik man ir bijis līdz šim pieredzē, man likās ka viss ir diezgan labi.

Kādas bijušas vispār atsauksmes no citām valstīm, no Eiropas Komisijas puses par pasākumu?

Komisija uzreiz pateica paldies Latvijai par šo pieeju, ka viņiem liekas, ka bija ļoti saturīgas diskusijas. Dalībvalstis mums vairākas uzreiz nāca klāt un pateicās par šo formu, ka nav tikai Komisijas vadītā prezidentūrā un ka mēs [dalībvalstis] esam otrā plānā. Viņiem arī ļoti patika šī iespēja, ka beidzot ir dzīvā diskusija. Pēc tam jau, dodoties uz nākamo prezidentūru Luksemburgā mēs neformāli dzirdējām atsauksmes, ka mums veiksmīga organizācija. Vismaz tas, ko mēs dzirdējām, noteikti bija pozitīvi.

Luksemburga nepārņēma diskusijas darba grupās?

Viņiem arī bija darba grupas, es biju vienā no tām, un man šķiet, ka pie mums diskusijas bija raitākas. Viņi arī bija izvēlējušies dubulto sanāksmes vadīšanas variantu - ir prezidentūra, kas vada, un ir Eiropas Komisija. Tad Komisija runāja par saviem jautājumiem, Luksemburga par saviem jautājumiem. Bet es nemācēju nokomentēt, kā viņiem notika tēmu izvēle. Varētu būt, ka no Komisijas kaut kādi aicinājumi bijuši. Kaut gan Luksemburga pirms tam ir

izvēlējusies, ka viņiem būs daudzvalodības jautājums - to tad viņi arī turēja savā sanāksmes laikā.

DG Schools notiek katras prezidentūras laikā?

Jā.

Un Nīderlandē jau bija?

Nīderlande - viņiem bija izņēmuma gadījums. Viņi uzskatīja, ka vairāk vai mazāk tās ir Eiropas Komisijas intereses, līdz ar ko nerīkoja pie sevis - viņi nodeva to Briselē organizēt. Protams, Nīderlande iesaistījās organizēšanā - cik saprotu, par jautājumiem. Bet, vismaz, skatoties darba kārtībā, šķita, ka tas bija vairāk pēc Eiropas Komisijas aicinājuma sastādīts.

Intervija ar Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības departamenta vecāko ekspertu Ilzi Buliginu par Profesionālās izglītības un apmācības ģenerāldirektoru sanāksmēm (DG VET) Rīgā 2015.gada 20.-21.aprīlī un 2015.gada 21.jūnijā, kā arī par Profesionālās izglītības un apmācības ministru, sociālo partneru un EK pārstāvju sanākumi Rīgā, 2015.gada 22.jūnijā.

Kāds bija Jūsu ieņemamais amats un kad Jūs uzzinājāt par to, ka būsiet atbildīga par pasākumu organizēšanu?

Prezidentūras laikā biju eksperte. Par to, ka būšu iesaistīta prezidentūras pasākuma organizēšanā, uzzināju 2012.gadā - ministrija ļoti laicīgi sāka plānot komandu. Tika veidoti potenciāli iesaistīto darbinieku saraksti, notika mācības. Intensīvāka gatavošanās sākās 2014. un 15.gadā. Latvija kā trio (iepriekšējās, esošās un sekojošās prezidentūras valstis) dalībnieks tika iesaistīta arī *Enlarged Bureau of the Advisory Committee for VET* darbā. Šī *Advisory Committee for VET* kā komiteja pulcējas reizi pusgadā, un tajā ir pārstāvētas trīs puses – valsts, darba devēji un darba ņēmēji Eiropas līmenī. Starpposmā notiek *Enlarged Bureau* sanāksmes, kurā, līdztekus Eiropas Komisijai, EK aģentūrām un sociāliem partneriem, piedalās trio valstis. Tiklīdz mēs kļuvām par trio valsti, regulāri piedalījāmies arī šajā *Enlarged Bureau of the Advisory Committee for VET*, kur regulāri sniedzām informāciju par to, kādas ir mūsu plānotās aktivitātes, prioritātes, un ar katru reizi mūsu ziņojumi kļuva aizvien precīzāki, jo mēs bijām jau dziļāk saplānojuši visus pasākumus.

Profesionālajā izglītībā īstenojam trīs galvenos pasākumus, proti, profesionālās izglītības ģenerāldirektoru sanākumi 2015.gada 20.-21.aprīlī, profesionālās izglītības ģenerāldirektoru sanākumi 2015.gada 21.jūnijā, kā arī Eiropas Profesionālās izglītības un apmācības ministru, sociālo partneru un EK pārstāvju 2015.gada 22.jūnijā. Ministru sanāksme nebija notikusi ļoti ilgu laiku, apmēram desmit gadus. Šāda sanāksme iepriekš bija sanākusi sanāca sakarā ar Briges komunikē pieņemšanu, kas ir galvenais profesionālās izglītības dokuments šai dekādei. Līdz ar to vairākas dalībvalstis, t.sk. Latvija, uzskatīja šādu ministru sanākumi un politikas diskusiju par absolūti nepieciešamu.

Šai ministru sanāksmei arī bija divas daļas. Pirmo daļu tradicionāli plānoja kopīgi prezidējošā valsts, Eiropas Komisija, pārējās dalībvalstis un sociālie partneri. Pasākuma otro daļu saistībā ar *European Alliance for Apprenticeships*, kas lielā mērā kā pasākuma dienas kārtības otrā daļa, bija Eiropas Komisijas prioritāte. Latvija arī piekrita šai Komisijas vēlmei un sniedza visu nepieciešamo atbalstu. Tas, protams, radīja arī ļoti daudz papildus

organizatoriskus un cita veida ieguldījumus, jo katrā pasākuma daļā bija atšķirīgas mērķa grupas (dalībnieki). Bija jāveic arī papildu drošības pasākumi. Tomēr visu to atbalstījām, ņemot vērā Eiropas līmeņa prioritāti - European Alliance for Apprenticeships.

Par ko tieši Jūs bijāt atbildīga?

Kopā ar kolēģiem biju atbildīga par visu – saturiski, daudzējādā ziņā arī organizatoriski, t.sk. saziņā ar Eiropas Komisiju, dalībvalstīm, aģentūrām, sociālajiem partneriem, dažāda veida sadarbības partneriem. Visus tehniskos jautājumus risināja konkrēti PIAD darbinieki, bet arī Izglītības departaments, kas atbildēja par saturu, tika pieaicināts šo tehnisko jautājumu risināšanā, tai skaitā, norises vietu izvēlē utt. Galvenā atbildība, īpaši par aprīļa pasākumu - ģenerāldirektoru sanākumi - pilnā mērā gūlās uz mūsu, satura departamenta pleciem.

Bija problēmas arī ar cilvēkresursiem, jo tehnisku iemeslu dēļ no Izglītības departamenta, izņemot direktori(kura kopumā atbildēja par šiem jautājumiem), es biju vienīgā, kura varēja strādāt ar prezidentūras jautājumiem profesionālās izglītības jomā. Bija milzīga slodze, bet ar lielu Politikas departamenta atbalstu mēs tikām ar visu galā.

Runājot par ģenerāldirektoru sanākumi aprīlī - šim pasākumam bija ļoti sarežģīta plānošana un loģistika. Pirmkārt, sanāksmē bija plānotas četras dažāda satura darba grupas, kur katrā grupā bija jāgatavo īpašs 'background' politikas dokuments, katrā jāplāno arī dažādu valstu prezentācijas. Bija jā rūpējas, lai mēs uzrunātu spēcīgākās valstis konkrētajā jomā, jo katra darba grupa bija pilnīgi tematiski atšķirīga. Katrai darba grupai bija vajadzīgs gan vadītājs, gan ziņotājs, gan moderators. Visas prezentācijas bija jā saskaņo, un sanāksmju dokumentus, prezentētājas valstis un potenciālos runātājus pārrunājām arī ar Eiropas Komisiju.

Ļoti liela nozīme ir arī personālijām. Mūsu konkrētajā gadījumā – no vienas puses bija ļoti labi, ka Eiropas Komisijā mums pretī bija skrupulozs cilvēks, bet no otras puses - sekošana mūsu darbībām dažbrīd bija pat pārāk pedantiska. Tas nav traktējams kā neuzticēšanās, vienkārši darba stils, kas, tomēr, mazliet traucēja, jo cilvēki kas ministrijā tika atlasīti darbam prezidentūrā, esam atbildīgi profesionāļi ar lielu pieredzi. Tātad esam pieraduši strādāt patstāvīgi un atbildēt par savu darbu un tā rezultātu.

Manis pārstāvētajam Izglītības departamentam bija jāgatavo informācija ministrei gan šeit uz vietas, gan arī ministres sarunām ar komisāri Tīseni Briselē, jo Rīgas pasākumā bija plānota arī komisāres dalība. Informācija bija jāgatavo par plašu jautājumu loku. T.sk. - kas ir Briges komunikē, kāpēc šāds dokuments ir radies utt., jo ministru sanāksmes rezultātā tika plānots pieņemt jaunu Eiropas līmeņa dokumentu ar nosaukumu Rīgas Secinājumi, *Riga Conclusions*, kas noteiktu Eiropas profesionālās izglītības vidēja termiņa mērķus līdz 2020.gadam.

Radās arī papildu problēmas. 2014. gada decembrī, kad jau tuvojās mūsu prezidentūras sākums, *High Level Group* sanāksmē, kas notika Rīgā, (kā parasti - tas notiek nākošajā prezidējošajā valstī, tātad Latvijā) tika paziņots, ka Eiropas Komisija (jaunieceltā) maina savu pieeju par atskaites perioda garumu (no trīs uz pieciem gadiem), kā arī *roadmap* attiecībā uz Joint Report apstiprināšanu. Līdz šim ik pēc trim gadiem notika *short-term deliverables* (īstermiņa mērķu) pārskatīšana. Mēs visi pilnībā bijām gatavojušies šim trīs gadu termiņam, kopīgi tika formulēti arī īstermiņa (3 gadu) mērķi. un gatavojām arī īstermiņa mērķus. Taču jaunā pieeja paredzēja tikai piecus vidēja termiņa mērķus - '*medium term deliverables*'. Tajā mirklī trūka arī jebkādas informācijas par 'joint report' tālāko virzību, kuru sākotnēji bija plānots pieņemt Latvijas prezidentūras laikā.

Visus riskus nekad nav iespējams apzināt. Arī mūsu ministrijas toreizējā valsts sekretāre Sanda Liepiņa, kura piedalījās sagatavošanas sarunās, zināmu iemeslu dēļ prezidentūras pašā sākumā vairs nevarēja piedalīties tālākā darbā. Tādējādi notika prezidentūras augstas amatpersonas maiņa. Arī Eiropas Komisijas maiņa, Komisijas nostājas maiņa iepriekš minētajos jautājumos radīja papildu grūtības. Notika izmaiņas arī Eiropas Komisijas ģenerāldirektorātos – profesionālā izglītība pārgāja no DGEAC pārziņas uz DGEMPLOY atbildības jomu. Arī cilvēkresursu trūkums ministrijā prezidentūras jautājumos profesionālās izglītības jomā bija jūtams saistībā ar lielo darba apjomu. Vēlos ar to visu teikt – vienmēr jābūt gataviem pilnīgi negaidītām izmaiņām. Mūsu gadījumā politikas nemainījās, bet ir valstis, kurām mainās valdība un kur radikāli mainās politika. Ir pat tradicionāls prezidentūru joks – ja kaut kas neparedzēts nenotiek, tad kaut kas nav kārtībā. Man patiess prieks, ka mēs spējām nodrošināt pēctecību, labu komandas darbu un teicamu darba rezultātu.

Kā notiek informācijas aprīte?

Gan caur e-pastiem, gan klātienes tikšanās, visos formātos – Advisory Committee, Enlarged Bureau, bija arī daudzas dažādas sanāksmes. Telefonsarunas gan ar Komisiju, gan ar aģentūrām. Informācijas aprīte bija ļoti intensīva.

Kādi ir sanāksmju rezultāti?

Tas vienmēr ir protokols, kas atspoguļo visus lēmumus, bet, protams, 22. jūnija pasākuma rezultātā tie bija arī *Rīgas Secinājumi*.

Kādi jautājumi tika izskatīti DG VET sanāksmēs? Vai notika gatavošanās ministru sanāksmei?

20. aprīļa sanāksmē runāja par ET2020 situāciju un Joint report, tad sagatavošanās Rīga Conclusions un vidēja termiņa mērķiem. Protams, runājām arī par ministru sanāksmi. Tad, protams, vienmēr ir sadaļas par citiem jautājumiem – par pieaugušo izglītību, Eiropas semestri, par European Alliance for Apprenticeship, kas tika uzsākta pirms diviem gadiem

Leipcīgā. Bija paralēlās darba grupas, kur mēs runājām par prioritāriem jautājumiem, un kur katra dalībvalsts izvēlējās sev aktuālāko darba grupu. Tad bija informācija no Eiropas Komisijas. - horizontālie jautājumi, kas parasti tiek skatīti visās prezidentūras. Piemēram, statistisko pētījumu analīze, vai *European Agenda for Adult Education* virzība. Tad bija pārskats par ET2020 darba grupām. Balstoties uz mūsu prioritātēm, izveidojām darba grupas ar attiecīgiem tematiem. Mūsu prioritātes bija: par darba vidē balstītām mācībām, par inovāciju profesionālajā izglītībā, par stratēģiskām partnerībām dažādos līmeņos (lokālā, nacionālā, reģionālā), lai veicinātu nodarbinātību. Sanāksmes satura izveidē bijām visu kompleksi pārdomājuši - tematus, *background papers*, prezentācijās. Ļoti svarīgi bija izvēlēties piemērotus *Key note speakers*. Mūsu izvēle bija ļoti veiksmīga.

Savukārt, 21.jūnijā, VET ģenerāldirektoru sanāksme bija gandrīz pilnīgi veltīta tam, lai noslīpētu Rīgas Secinājumus. Vēl sanāksmes laikā radies jauns jautājums par *Skills Agenda* - prasmju dienas kārtību, ko izvirzīja Eiropas Komisija. Tas lielā mērā bija jaunās komisāres priekšlikums. Protams, ka katrs komisārs grib nākt klajā ar kaut ko jaunu. Tā kā par to netika diskutēts iepriekš, dalībvalstis neatbalstīja šo jautājumu piedāvāt izskatīšanai ministriem. Beigās sanāksmes dalībnieki vienojās šādu nesagatavotu jautājumu virzīt tālāk. Tas parāda, ka dalībvalstīm ir iespēja savu viedokli izteikt un panākt izmaiņas piedāvājumā vai plānotajā.

Atgriežoties pie Rīgas Secinājumiem. Ar Komisiju vienojāmies par ministru sanāksmes nepieciešamību. Arī dalībvalstis vairākas reizes izteikušas viedokli, ka ilgi nav bijusi dalībvalstu diskusija politiskā līmenī. Eiropas Komisija piekrita. Iesākumā bija doma nosaukt dokumentu par Rīgas komunikē, tad lēma, ka precīzāk būtu Rīgas Secinājumi. Par dokumenta formātu konsultējāmies ar mūsu pārstāvniecību Briselē. Atsevišķas dalībvalstis virzīja viedokli, ka nopietnai politikas diskusijai nepietiek ar pieciem vidējā termiņa mērķiem. Tādējādi radās ambiciozāks mērķis – paplašināt ministru sanāksmes ietvaru, piedāvājot diskusiju par Eiropas profesionālās izglītības tālākas attīstības (beyond 2020) mērķiem, paredzot Rīgas secinājumus papildināt ar dalībvalstu ministru Preambulu. Rīgas secinājumu daļa par pieciem vidēja termiņa mērķiem ir kā Savukārt Preambula būtu tikai dalībvalstu ministru paustā politiskā griba, tātad tieši un ekskluzīvi dalībvalstu nostāja un nākotnes redzējums.

Eiropas Komisija sākotnēji pauda lielu skepsi par šādu plānu. Par to notika daudz sarunas, gan klātienē, gan e-pastos un telefoniski. Mums bija daudz diskusiju ar dažām no dalībvalstīm, kuras īpaši uzsvēra politiskās diskusijas nepieciešamību. Tādējādi Preambulā tika ietvertas pilnīgi jaunas nostādnes par virzību arī pēc 2020.gada, kas nav pamattekstā – par Eiropas profesionālās izglītības konkurētspēju, internacionalizāciju un citiem jautājumiem.

Var teikt, ka Latvijas prezidentūra bija aktīva prezidentūra. Tiek lietots vārdu savienojums *'strong ownership'* - uz Latvijas prezidentūru tas attiecināms pilnībā. Ir prezidentūras, kuras vairāk 'ļaujas straumei' vai daudzos jautājumos paļaujas uz Eiropas Komisijas ieteikto. Es varu teikt, ka mums patiesi bija strong ownership, un ka mēs paši veidojām savu dienas kārtību, mēs arī savu līniju noturējām. Lielā mērā pateicoties stingrai ministrijas vadošo amatpersonu pozīcijai un nostājai. Mēs turējāmies pie savām prioritātēm, un Eiropas Komisija, lai arī dažkārt negribīgi, tomēr piekrita un beigās pat ļoti atzinīgi novērtēja mūsu idejas (piemēram, ka beidzot jāsāk runāt par inovāciju profesionālajā izglītībā). Inovāciju jautājumā uzsvērām, pamatojot Eiropas Komisijai, ka šis ir under-addressed priority. Šo jautājumu izkustinājām DG VET aprīlī, un pēc tam arī nākamās divas prezidentūras iekļāva inovācijas jautājumu citos griezumos savās dienas kārtībās. Pēc kāda laika arī Eiropas Komisija atzina, ka tas ir ļoti svarīgs jautājums, par kuru ir vērts diskutēt. Faktiski, mēs bijām celmlauži inovāciju jautājumā. Šādos gadījumos ir vajadzīga drosmē. Un neatlaidība, lai konsekventi aizstāvētu savu viedokli, pat ja pirmā mirklī Eiropas Komisija neatbalsta. Līdzīga situācija bija arī ar Rīgas Secinājumiem, bet ar dažu dalībvalstu un sadarbības partneru atbalstu mums viss izdevās. Tātad secinājums ir, ka šādos gadījumos jāveido kodols, vienojoties un 'bloķējoties' ar ietekmīgām valstīm un sadarbības partneriem. Kopumā mūsu dienskārtība bija ļoti pārdomāta, konsekventa, ar savu strong ownership un ar savu izsvērtu līniju.

Parasti dienas kārtība tiek veidota sadarbībā ar Eiropas Komisiju?

Protams, ar Eiropas Komisiju, un arī ar pārējām dalībvalstīm, īpaši ar trio valstīm, ar Eiropas Komisijas aģentūrām, īpaši CEDEFOP – profesionālās izglītības aģentūru, ar Eiropas sociālajiem partneriem. Atkarībā no tā, kāda ir prezidentūra –veidojas dažādi sadarbības modeļi. Protams, dalībvalstis savas prioritātes izvirza katrai prezidentūrai, bet prioritātes tiek noteiktas dialoga rezultātā. Dienaskārtību iespējams virzīt, pat ja iesākumā atsevišķi aspekti varētu šķist grūti īstenojami.

Vai dienas kārtību ietekmēja notikumi pasaulē?

Varbūt ne pasaules, bet politiskie notikumi –mainījās Eiropas Komisija, mūsu valsts valdība, mainījās politiskās pieejas. Mainījās amatpersonas un darbinieki. Varbūt ne pasaulē, bet institucionālā līmenī un Eiropas politikas līmenī bija pietiekami būtiskas izmaiņas.

Un Parīzes notikums?

Tieši mūsu prezidentūru jūtamā veidā nē. Varbūt tikai drošības jautājumos, bet tas nebija tik acīmredzami.

Kādas bija atsauksmes par sanākumiem?

Atsauksmes bija ļoti labas. Gan oficiāli, gan neoficiāli – gan par programmu, gan par organizāciju, gan par skaisto Rīgu, kultūras programmu, gastronomiju. Sliktas atsauksmes praktiski nedzirdēju. Pēc tam Eiropas Komisija vai tās aģentūras vairākkārt gribējuši rīkot sanāksmes Rīgā, jo tiem šeit ļoti patika. Ar smaidu vienmēr atcerēšos, ka Eiropas Komisijas pārstāvis lūdza nākošajā pasākumā kultūras programmā iekļaut tieši Daumanta Kalniņa uzstāšanos. Es domāju, ka mūsu cilvēki prot organizēt teicamus pasākumus no visiem viedokļiem, mēs vienkārši to darām augstā līmenī un ar attieksmi. Tāpēc mums izdodas.

Kā Jūs domājat, kas un kā visvairāk var ietekmēt pasākuma dienaskārtību?

Ārējie faktori – notikumi pasaulē, kā arī notikumi politikā un administrācijā. Valdību maiņa, kas bija gan mūsu valdība, gan Eiropas Komisija, gan Komisijas politikas maiņa. Vēl notika kompetenču sadalījums starp DG EAC un DG EMPLOY (līdz tam profesionālā izglītība bija DG EAC pārziņā). Bija ilgs reorganizācijas process, kas apgrūtināja komunikāciju.

Trīs mēnešus pirms prezidentūras ar kolēģi nedēļu stažējāties DG EAC'ā, Tas ļoti palīdzēja pasākuma organizēšanā -mēs iepazīnāties ar cilvēkiem, sapratām, kā viņi strādā, kā veidotas struktūra, kā notiek komunikācija. Vēl palīdzēja tas, ka bija iespēja piedalīties citu valstu prezidentūru DG sanāksmēs. Tātad bija iespēja ne tikai piedalīties formālās mācībās, bet reāli “dabā” paskatīties, kā pasākums notiek. Iepazīties gan ar Eiropas cilvēkiem no dalībvalstīm, un sajūst gaisotni, iepazīt dažādus domāšanas veidus. Svarīgi bija arī izveidot personīgus kontaktus ar cilvēkiem Eiropas Komisijā un dalībvalstīs. Vēlāk tas palīdzēja komunikācijā. Kad esi saticies un sadraudzējies, notiek pilnīgi cita komunikācija. Ir vieglāk diskutēt un virzīt savas prezidentūras intereses un prioritātes.

Kas atkarīgs no paša?. Pirmkārt, ir ļoti svarīgi savlaicīgi ar visiem partneriem – gan lokāli, gan Eiropā pārrunāt un skaidrot prioritātes. Varu veltīt ļoti atzinīgus vārdus mūsu ministrijai, jo vienmēr bija ļoti skaidra politiskā nostāja, arī mēs paši bijām gan elastīgi, gan pietiekami nelokāmi. Jārēķinās, ka Eiropas Komisija prot teicami argumentēt savu viedokli, tādēļ ir jābūt stingrai līnijai, lai nemanāmi nenovērstos no ieplānotās dienas kārtības. Un tas mūsu ministrijai izdevās.

Ļoti liela nozīme arī ir personīgajām īpašībām. Gan vadot sanāksmes, gan arī lai varētu īstenot dienaskārtību kopumā. Ļoti svarīga arī darbinieku un pārstāvju izvēle. Ja nepieciešams - pārgrupēt cilvēkus. Treniņi, prioritātes, tikšanās klātienē, stažēšanās, pasākumu apmeklēšana, spēcīga grupa, kurā viens otru papildina, un arī konsekvence pieeju īstenošanā. Labas komunikācijas spējas, elastība un izturība. Uzskatu, ka palikām atmiņā tieši

ar to, ka īstenojām savu dienas kārtību visos līmeņos, kā arī organizējam pasākumus pašatdevīgi un ‘ar attieksmi’.

Kā Jūs domājat, vai varbūt arī zināt, cik daudz Latvijas prezidentūras programma ir ietekmējusi dienas kārtību?

Programma neapšaubāmi ir ietekmējusi dienas kārtību, bet programma top mijiedarbībā augstākā līmenī. Manā līmenī (kā ekspertam) ar programmu vairāk saskāros ‘feedback’ līmenī nozares jautājumos. Es kā eksperts vairāk strādāju prioritāšu līmenī – prioritāšu formulēšanā, saziņa ar Eiropas Komisiju, organizatoriskie un satura jautājumi.

Komentāri, papildinājumi?

22.jūnija sanāksmes otrajā daļā trīs Baltijas valstis parakstījām Baltic Alliance for Apprenticeships – nodomu protokolu par sadarbību profesionālās izglītības jomā. Tā ir laba pieredze Eiropas kontekstā reģionālai sadarbībai, šobrīd jāstrādā pie šīs Alianses praktiskās darbības nodrošināšanas.

Maģistra darbs „Prezidentūras ES Padomē dienas kārtības veidošana: Latvijas prezidentūras pasākumu izglītības jomā piemērs” izstrādāts LU Ekonomikas un vadības fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: _____ Karīna Tkačuka

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai
Vadītāja: profesore Dr. ekon. Inta Ciemiņa (*personiskais paraksts*)

Recenzents: docents Dr.ekon. Atis Bērziņš

Darbs iesniegts
Dekāna pilnvarotā persona:

Darbs aizstāvēts maģistra gala pārbaudījuma komisijas sēdē

Komisijas sekretāre: